

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

98923

**MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA
ATLETİZM REKORLARINI HAZIRLAYAN
FAKTÖRLER VE GELİŞİMİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman:

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÖRAL

Ahmet Korkut YAPICI

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

KÜTAHYA, 2000

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Modern Olimpiyat Oyunlarında Atletizm Rekorlarını Hazırlayan Faktörler ve Gelişimi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Ahmet Korkut YAPICI

Ahmet Korkut YAPICI' nın hazırladığı “Modern Olimpiyat Oyunlarında Atletizm Rekorlarını Hazırlayan Faktörler ve Gelişimi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

07.07.2000

Tez Jürisi

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÖRAL (Danışman)

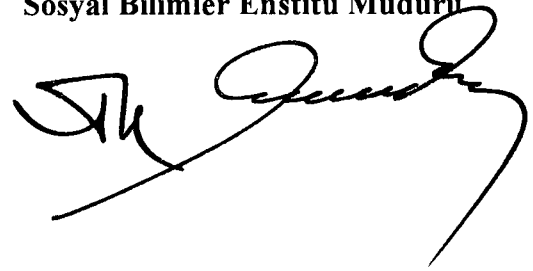
Doç.Dr. Mehmet GÜNAY

Yrd.Doç.Dr. Çetin ÖZDİLEK

Prof.Dr. Ahmet KARAASLAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

01.05.1961 Adana/Kozan doğumlu. İlkokulu Kozan'da, Ortaokulu Osmaniye'de, Liseyi ise Konya'da tamamladı. Üniversite eğitimini İzmir Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda başladı. Bölümlerin birleştirilip Manisa'ya taşınması ile İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü adıyla buradan mezun oldu. Mardin Kız Öğretmen Lisesi'nde, Mardin Anadolu Lisesi'nde Konya Beyşehir İ.H.L.'de, Konya Mehmet Akif Ersoy Lisesi'nde ve Konya Meram Anadolu Lisesi'nde Beden Eğitimi Öğretmeni olarak görev yaptı. Askerliğini Ankara Jandarma Okullar Komutanlığı'na bağlı askeri lisede yedek subay öğretmen olarak tamamladı. Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Atletizm Okutmanı olarak görev yapmakta. Türkiye Şampiyonu ve milli sporcu olup, Galatasaray Atletizm takımıyla iki kez İtalya'nın Milano şehrinde yapılan Kulüplerarası Avrupa Atletizm Şampiyonası'na, Bulgaristan'ın Sofya şehrinde yapılan Masterler Balkan Kros Şampiyonası'na katılarak ülkemizi başarıyla temsil etti. Evli, Elif Büşra isminde bir kızı var.

ÖZET

Literatürde “Atletizm” olarak kullanılan koşma, atma, atlama ve çoklu yarışma disiplinlerini kapsayan kelimenin Fransızca “L’ATLETİSME” den geldiği yine literatürde “Atlet” diye adlandırdığımız sporcu ise eski Yunanca’da “athletes” diye yazılan bu kelime, tam anlamı ile “bir ödül karşılığı yarışan kişi” olarak bilinmekteydi. Koşma, yürüme, atlama ve savurma gibi insanın en temel doğal hareketlerinden kaynaklanan atletizm, antik vücut kültürünün ve olimpiyatların en önemli bölümünü oluşturmuştur. Modern olimpiyatların çekirdeği durumunda olan atletizm, temel sporların en önünde gelmektedir. Atletizmin etkinlikleri dolaşım ve solunum sistemi gibi fizyolojik özelliklerin olumlu etkileri ile genel verim yeteneğini artırır ayrıca temel fiziksel özelliklerden olan kuvvet, sürat, dayanıklılık, hareketlilik ve beceri gibi motorik özellikleri geliştirmede önemli yer tutar. Farklı özelliklere yönelik disiplin zenginliği, olimpiyatlarda atletizmi ön plana çıkarmaktadır.

İnsanoğlunun idealleri ile yaşaması gereken gerçeklik arasındaki mücadeleyi simgeleyen modern olimpiyat oyunları, ilk defa 1896 yılında Atina’da başlamıştır. Bütün dünya sporcularını 4 yılda bir yapılan büyük spor şöleninde bir araya getiren olimpiyat oyunlarının amacı, gençliği karşılıklı anlayış ve dostluk ruhu çerçevesinde eğiterek, daha iyi ve barışsever bir dünya kurulmasına katkıda bulunmaktır.

Bu çalışmanın amacı, Olimpiyat oyunlarında yapılan dereceler, kırılan rekorlar ve ülkelerin başarıları gibi teknik konuları Olimpizm Felsefesi ile bütünleştirerek Modern Olimpiyat Oyunları’nın Atletizm Branşında, Citius-Altius-Fortius (Daha süratli, Daha yükseğe, Daha kuvvetli) sloganında yer bulan yarışma disiplinlerinde rekorlara etki eden faktörleri analiz ederek değerlendirilmesi ve yeni derecelerın sınırını tespit etmektir.

Çalışmamızda Modern Olimpiyat Oyunlarında yer alan Atletizm branşındaki Koşular, Atma, Atlama ve Çoklu Yarışmalarda Şampiyon Olan Atletlerin Dereceleri incelenmiştir. Tespit edilen bu derecelerin her geçen olimpiyat oyunlarında gelişmesine etki eden faktörlerin tespiti için kaynak taraması yapılmıştır.

Rekorların ilerleme ritmi özellikle insan yeteneğinin sınırlarını belirleyen atletizmde bütün bilim adamları için zahmetli ve meydan okuyan araştırma ortamlarını oluşturmaktadır. Bundan dolayı rekorlarda devamlı gelişmektedir. Birçok insan bu alanda sınır olmadığı izlenimine sahiptir. Hiç şüphe yok ki elde edilen verilerin değerlendirilip yorumlanması

sonucunda rekorların gelişimine; spor bilimlerinin, yükseltinin, rüzgarın, mevsimlerin, ekolojik-coğrafik özelliklerin, zeminin, kullanılan araç ve gereçlerin, biyolojik ritmin, yarış temposunu düzenleyenlerin, spora katılan insan sayısının, yetenek seçiminin, antrenman metotlarının, antrenörlerin niteliklerinin ve beslenmenin olduğu tespit edilmiştir.

İnsanoğlunun beyin korteksinde saklı bulunan yaratıcı potansiyel, vücudundaki kaynakların sayısız kombinezonları şeklinde hareketle ilgili amaçlar uğrunda seferber edilmesine imkan vermektedir. Rekor, sonu gelmeyen bir insan çabasının özüdür.

ABSTRACT

It was known that in our literature “Atletizm” used for running throwing, jumping and the word including multiple contest disciplines come from “L’ATLETISME” in French that in our literature “Atlet”, sportsman was written “athletes” who are persons competing for an award in ancient Greek. Athleticism arising from running, walking, jumping and throwing formed antique body culture and the most important part of Olympic Games. Athleticism a kernel of the Modern Olympic Games, is far in front of fundamental sports in importance. The activities of athleticism have positive effects on vascular circulation and respiratory system causing general productivity capacity to improve, besides, basic physical characteristics such as force, speed, stamina, activity (mobility), ability to increase. Different characteristics toward multiple disciplines led athleticism to get important place at Olympic Games.

Olympic Games that stands for struggle between human beings ideals and the truth they went through started for the first time in Athen in 1896. The aim for Olympic Games that get world’s all sportsmen together once within every four years is to educate youth in the frame of mutual understanding and friendship soul in order to contribute to setting up better and more peaceful world.

The aim of this study is to complete. Olympic records done and technique subjects like countries, successes with Olympic Philosophy to evaluate the factors affecting records by analyzing and to determine the borders of prospective records. In competition disciplines taken place in Citius-Altius-Fortius (faster, to higher, more powerful) in Athleticism at Modern Olympic Games.

In this study, running, throwing, jumping and the records belonging to champion athletes in multiple contests at Modern Olympic Games were examined. Searching sources in this field was carried out in order to determine the factors affecting the way in which obtained records improves at Olympic Games as time goes by.

The progressive rhythm of records, especially in athleticism which determines human being’s capability formed hard and challenging research ambience to all scientist. For this reason, records always progress. Many people have got the opinion that there are no boundaries in this field of course, at the result of evaluating and interpreting the data obtained it was determined that sports sciences, altitude, wind, seasons, ecologic and geographic

characteristics, ground, tools and materials used, biologic rhythm, number of people attending sport, selecting ability, training methods, coach's qualities, nutrition, those who are pace-making contribute to records improvement.

Innovative potential included in human beings brain cortex made body sources in the way of countless combination available into aims related to motion. Record is an essence of human being's endless attempts.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	xi
GRAFİKLER	xiii
KISALTMALAR	xiv
TEZ HAKKINDA	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

OLİMPİYAT OYUNLARI

1.1. ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI	2
1.2. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI.....	5
1.2.1. Modern Olimpiyat Oyunlarının Doğuşu.....	5
1.2.2. Modern Olimpiyat Oyunlarının Amaçları	8
1.2.3. Modern Olimpiyat Oyunlarının Temel İlkeleri.....	9
1.2.4. Modern Olimpiyat Oyunlarının Simgeleri.....	10
1.2.5. Modern Olimpiyat Oyunları Organizasyonunun Yönetim Yapısı	13
1.2.5.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC).....	13
1.2.5.2. Uluslararası Spor Federasyonları (ISF).....	15
1.2.5.3. Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF)	19

İKİNCİ BÖLÜM

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI VE ATLETİZM

2.1. 1896 ATİNA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	23
2.2. 1900 PARİS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	27
2.3. 1904 SAİNT LOUIS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	28
2.4. 1908 LONDRA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	29
2.5. 1912 STOKHOLM OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	31
2.6. 1920 ANVERS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	33
2.7. 1924 PARİS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	34
2.8. 1928 AMSTERDAM OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	36
2.9. 1932 LOS ANGELES OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	38
2.10. 1936 BERLİN OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	41
2.11. 1948 LONDRA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	46

2.12. 1952 HELSINKI OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	47
2.13. 1956 MELBOURNE OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	50
2.14. 1960 ROMA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	51
2.15. 1964 TOKYO OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	54
2.16. 1968 MEXİCO OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	56
2.17. 1972 MÜNİH OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM	58
2.18. 1976 MONTREAL OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	60
2.19. 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	62
2.20. 1984 LOS ANGELES OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	63
2.21. 1988 SEOUL OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	65
2.22. 1992 BARCELONA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	66
2.23. 1996 ATLANTA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM.....	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM YARIŞMA DİSİPLİNLERİNDE

REKORLARI HAZIRLAYAN FAKTÖRLER

3.1. REKOR KAVRAMI	72
3.2. REKORLARI HAZIRLAYAN FAKTÖRLER.....	73
3.2.1. Bilim.....	74
3.2.2. Yükselti.....	74
3.2.3. Rüzgar.....	76
3.2.4. Mevsim	76
3.2.5. Ekolojik-Coğrafik Özellikler	77
3.2.6. Zemin.....	78
3.2.7. Ayakkabı.....	78
3.2.8. Sırık	79
3.2.9. Cirit.....	79
3.2.10. Biyolojik Ritimler.....	80
3.2.11. Yarış Temposunu Düzenleme (Pace Making)	81
3.2.12. Evrensel Diğer Faktörler.....	81
3.2.12.1.Spora Katılan İnsan Sayısının Artışı.....	81
3.2.12.2.Yetenek Seçiminin İleri Düzeye Ulaşması.....	82
3.2.12.3.Antrenman Metotlarının Gelişmesi.....	82
3.2.12.4.Antrenörlerin Nitelikleri.....	83
3.2.12.5.Beslenme	84

3.3. REKOR TAHMİNLERİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER VE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR.....	88
3.3.1. Kısa ve Orta Mesafe Koşuları İçin Yapılmış Çalışmalar.....	88
3.3.2. Orta ve Uzun Mesafe Koşularında Enerji Kaynakları Dikkate Alınarak Rekorların Gelişimi İle İlgili Bir Çalışma	90
3.3.3. Atletizmde Sıçrama ve Atlama Branşlarında Dünya Rekorlarının İlerleyişi ve Geleceği İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	91
3.3.4. Değerlendirme	92

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA KISA MESAFE KOŞULARI	95
4.2. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ORTA VE UZUN MESAFE KOŞULARI / YÜRÜYÜŞ	112
4.3. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ATLAMALAR.....	131
4.4. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ATMALAR.....	141
4.5. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ÇOKLU YARIŞMALAR.....	150
4.5.1. Dekatlon (10'lu Yarışma)	150
4.5.2. Pentatlon / Heptatlon (7'li Yarışma).....	154
SONUÇ VE ÖNERİLER	153
KAYNAKLAR	157
EKLER	161
DİZİN	167

TABLOLAR

Tablo 1.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Olimpik Programa Dahil Ettiği Uluslararası Spor Federasyonları :	18
Tablo 1.2. Modern Yaz Olimpiyatlarının Yapıldığı Şehir/Ülke İle Katılan Ülke ve Sporcu Sayısının Yıllara Göre Dağılımı;	21
Tablo 2.1. Doğrusal Kalıp Denklemi İle Yapılan Tahminler.....	86
Tablo 2.2. Üstel Kalıp Denklemiyle Yapılan Tahminler	87
Tablo 2.3. Koşu Hızına Göre Yapılan Tahminler.....	87
Tablo 2.4. Enerji Kaynakları Dikkate Alınarak Koşularda Rekorların Sınırları	88
Tablo 3.1. 100m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi.....	92
Tablo 3.2. 200m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	94
Tablo 3.3. 400m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	96
Tablo 3.4. 110m Engelli Erkek ve 80m / 100m Engelli Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	98
Tablo 3.5. 400m Engelli Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi.....	101
Tablo 3.6. 4x100m Bayrak Koşusu Olimpiyat Şampiyonu Ülke / Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	103
Tablo 3.7. 4x400m Bayrak Koşusu Olimpiyat Şampiyonu Ülke / Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	105
Tablo 3.8. 800m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	109
Tablo 3.9. 1500m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	111
Tablo 3.10. 5000m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	113

Tablo 3. 11. 3000m Engelli Erkek ve 3000m Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi	115
Tablo 3. 12. 10000m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi.....	117
Tablo 3. 13. Maraton Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi.....	119
Tablo 3. 14. 20km Erkekler ve 10km Bayanlar Yürüyüş Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Yürüyüş Hızının Gelişimi	121
Tablo 3. 15. 50km Yürüyüş Erkek Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Yürüyüş Hızının Gelişimi.....	124
Tablo 3. 16. Mesafe Koşularında Yıllık Toplam Antrenman Yüğü	126
Tablo 3. 17. Uzun Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.....	128
Tablo 3. 18. Yüksek Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.....	130
Tablo 3. 19. Üç Adım Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.....	132
Tablo 3. 20. Sırıkla Yüksek Atlama Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.....	134
Tablo 3. 21. Gülle Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi	137
Tablo 3. 22. Disk Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.	139
Tablo 3. 23. Cirit Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi.	141
Tablo 3. 24. Çekiç Atma Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi	143
Tablo 3.25. Dekatlon Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Puanların Gelişimi	146
Tablo 3. 26. Pentatlon / Heptatlon Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Puanların Gelişimi...	150

GRAFİKLER

Grafik 1.1. 100m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	93
Grafik 1.2. 200m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	95
Grafik 1.3. 400m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	97
Grafik 1.4. 110m Engelli Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	99
Grafik 1.5. 80 / 100m Engelli Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	100
Grafik 1.6. 400m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	102
Grafik 1.7. 4x100m Bayrak Koşusu Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	104
Grafik 1.8. 4x400m Bayrak Koşusu Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	106
Grafik 1.9. 800m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	110
Grafik 1.10. 1500m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	112
Grafik 1.11. 5000m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	114
Grafik 1.12. 3000m Engelli Erkek ve 3000m Bayan Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	116
Grafik 1.13. 10000m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	118
Grafik 1.14. Maraton (42km 195m) Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	120
Grafik 1.15. 20km Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	122
Grafik 1.16. 10km Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	123
Grafik 1.17. 50km Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	125
Grafik 1.18. Uzun Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	129
Grafik 1.19. Yüksek Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	131
Grafik 1.20. Üç Adım Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	133
Grafik 1.21. Sırıkla Yüksek Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	135
Grafik 1.22. Gülle Atma Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	138
Grafik 1.23. Disk Atma Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	140
Grafik 1.24. Cirit Atma Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	142
Grafik 1.25. Çekiç Atma Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi	144
Grafik 1.26. Dekatlon Olimpiyat Puanlarının Gelişimi	147
Grafik 1.27. Pentatlon / Heptatlon Olimpiyat Puanlarının Gelişimi	151

KISALTMALAR

USFSA	Atletik Spor Kulüpleri Birliği
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
ISF	Uluslararası Spor Federasyonları
IAAF	Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu
PRC	Çin Halk Cumhuriyeti
ACOG	Atlanta Oyunları Yayın Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
ADC	Almanya Demokratik Cumhuriyeti
AFC	Almanya Federal Cumhuriyeti
BDT	Bağımsız Devletler Topluluğu
FSFI	Uluslararası Bayan Spor Federasyonu
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
IYRU	Uluslararası Yelken Birliği

TEZ HAKKINDA

GİRİŞ

Modern Olimpiyat Oyunları, çağdaş sporun en büyük Uluslararası spor topluluğunun çok uluslu tek ortak şölenidir. 20. Yüzyılın ilk yarısında iki dünya savaşına ve evrensel bir ekonomik buhrana rağmen bu özelliğini kaybetmeden yüzüncü yıldönümünü kutladığımız modern olimpiyatlar, Antik Yunandaki Olimpiyat Barışı önceliğinin İ.Ö. 776'ya kadar gittiği ve her dört yılda bir dünya barışıyla özdeşleşen tarihin en eski yapısı, bugününde sayılı kurumlarından biri olduğunu söyleyebiliriz.

1896-1996 Yılları arasında düzenlenen modern olimpiyat oyunlarında Atletizm branşı incelendiğinde Citius-Altius-Fortius sloganında ifadesini bulan Atletizm rekorlarını, bunların yarattığı heyecanı ve bu rekorları yaratan faktörleri 20 Yüzyılın ürettiği gelişim teknolojisiyle analiz ederek Atletizmin Olimpiyatların göz bebeği olduğu hiçbir bireysel sporun Atletizmin düzenliliğine, katışıksızlığına güzelliğine ulaşamayacağına, yüzyıllık bir evrimden geçen olimpiyatların evrensel platformda varlığını daha belirgin biçimde ortaya koyan atletlerin hedef seçtiği en büyük zirve olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu amaçla çalışmanın birinci bölümünde Antik Olimpiyat oyunları ve Modern Olimpiyat Oyunlarının doğuşu, amacı, ilkeleri ve gelişmesi ile bazı simgeler verilmiş, ikinci bölümde Modern Olimpiyat Oyunlarında atletizm branşı incelenmiş, üçüncü bölümde Atletizmin yarışma disiplinlerinde rekorları hazırlayan faktörler analiz edilmiş, dördüncü bölümde ise Atletizmin yarışma disiplinlerindeki bulgular grafiklerle yorumlanarak değerlendirilmiştir.

1.ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmanın amacı, Olimpiyat oyunlarında yapılan dereceler, kırılan rekorlar ve ülkelerin başarıları gibi teknik konuları olimpizm felsefesi ile bütünleştirerek Modern Olimpiyat Oyunlarının atletizm branşında, Citius-Altius-Fortius sloganında yer bulan yarışma disiplinlerinde rekorlara etki eden faktörleri analiz ederek değerlendirilmesi ve yeni derecelerin sınırını hakkında tahminlerde bulunmak amaçlanmıştır.

2.ÇALIŞMANIN VARSAYIMLARI VE SINIRLARI

Atletizmin Modern Olimpiyat Oyunlarının gözbebeği ve de vazgeçilmez bir parçası olduğu üzerinde durulmuştur.

Teknolojik gelişim en çok atletizmin yarışma disiplinlerine yansımaktadır.

Gelecek olimpiyat oyunlarında değişimin koşullarda, uzun ve üç adım atlamada, disk atmada ve çoklu yarışmalarda yaşanacağı varsayılmıştır.

Çalışmamız modern olimpiyat oyunlarının atletizm branşındaki koşullar, atma ve atlamalardaki yarışma disiplinleri ve çoklu yarışmalar ile sınırlandırılmıştır.

3.ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Modern Olimpiyat Oyunlarının vazgeçilmez branşı olan atletizmin koşu, atma ve atlama yarışma disiplinlerindeki derecelerin ve de çoklu yarışmaların puanlarında hızlı bir şekilde olumlu yönde gelişmesine etki eden faktörlerin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada şu aşamalar gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızda yöntem olarak bu alanda yapılan bilimsel yayınların taranması (Belgesel Kaynak Derlemesi) yapılmıştır. Yine bu konuda yüksek lisans-master ve doktora tezleri hazırlayan akademisyenlerle görüşülmüştür. Ülkemizde olimpiyat oyunlarının beyni olan TMOK'un başkanı ve yöneticileri ile görüşme yapılarak onların fikirleri de tezimize yansıtılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
OLİMPİYAT OYUNLARI

1.1. ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI

Eski Yunanistan'da site devletleri arasındaki birliği sağlamak amacıyla Olimpia, Pythia, Nemea, İsthmia adlarıyla oyunlar düzenlenirdi. Bu oyunların en eskisi Olimpia'dır. Daha önce yapılmasına rağmen; Olimpiyat oyunlarının başlangıç tarihi oyunların kaydedilmesi sebebiyle M.Ö.776 olarak kabul edilmektedir.¹ Olimpia'daki oyunların kökeni konusunda farklı görüşler olmasına karşın, oyunların tanrılar tanrısı Zeus adına düzenlendiği bilinmektedir.²

Eski Olimpia oyunları, Mora Yarımadası'ndaki Elis ülkesinde bulunan Oлимп Dağı eteklerinde kurulu OLİM-POS kentindeki Zeus tapınağının bulunduğu yerde yapılırdı. Antik Olimpiyat oyunları M.Ö.776 yılından M.S.392 yılına kadar dörder yıllık aralarla 292 defa düzenlenmiş ve 1168 yıl devam etmiştir.³

Olimpia Oyunları'nın yapıldığı yer üç ana bölümden oluşmaktaydı. Birinci bölüm, Zeus, Meter ve Herâ adına yapılmış tapınakların bulunduğu kutsal bir yerd. Yine bu bölümde, şampiyonluk tacı yapılan ve Herakles'e atfedilen mukaddes zeytin ağacı, İskender'in babası Filip'e ait anıt, hazinelerin saklandığı binalar ile Yunan Tanrıları ve Olimpiyat Şampiyonları'nın anısına dikilen heykeller bulunmaktaydı.

İkinci bölümde; sporcuların antrenman yaptıkları Palestra, Gymnasium, banyolar, yüzme havuzu, görevli rahiplerin ve müsabakayı izlemeye gelen önemli şahısların kaldıkları bina ile Olimpiyat Konseyi'nin toplandığı ve arşivlerin muhafaza edildikleri yerler vardı.

¹ T.M.O.K.: **Olimpik Hareket**, Hürriyet Gazetesi Matbaası, İstanbul, 1988, s.7-8.

² BİLİM ve TEKNİK : **Dünden Bugüne Olimpiyatlar**. İstanbul. S.344, 1997, s.48.

³ AFYON, Yakup Akif - TUNÇ, Ali. **Beden Eğitimi ve Spor Tarihi**, Damla Ofset, Konya, 1997, s.46-109.

Olimpiyat yarışlarının yapıldığı üçüncü bölümde ise; konuşmaların yapıldığı kapalı alan ile Stadium ve Hipodrom bulunuyordu.

Olim-pos kenti bir yerleşim yeri olma özelliğinden çok; siyasi, kültürel, sosyal ve sportif bir alandı. Oyunlar zamanı, bu bölge dini, ticari, sportif bir merkez haline gelirdi.⁴

Başlangıçta ölülerin ruhlarının sekiz yılda bir dirildiği inancıyla 8 yılda bir yapılan oyunlar daha sonra, 4 yılda bir düzenlenmeye başlanmıştır. Yine önceleri bir günde yapılan oyunlar, daha sonra yarışma türlerinin artması nedeniyle M.Ö.472'den sonra beş gün süreyle yapılmaya başlanmıştır.

Beş gün süreyle yapılan oyunların programı şu şekildeydi:

Birinci Gün : Oyunlar Olimpiyat ateşinin yakılmasından sonra hakemler ve sporcular olimpiyat yemini ederlerdi. Daha sonra gençler koşusu, boks ve güreş müsabakaları ile tanınmış filozof, şair ve tarihçilerin konuşmaları yer alırdı.

İkinci Gün : Araba ve at yarışları ile Pentatlon (disk, cirit, atlama, koşu ve güreş) müsabakaları sonrası Pelops anısına düzenlenen dini merasim yapılır, zafer şarkıları söylenir ve toplu yemek yenirdi.

Üçüncü Gün : Hakemlerin, Yunan site devletleri elçilerinin ve yarışmacıların katıldığı resmi merasim düzenlenirdi. Öğleden sonra koşu müsabakaları ve akşam resmî yemek yenirdi.

Dördüncü Gün : Öğleden önce güreş, öğleden sonra da boks, zırhlı koşu müsabakaları yapılırdı.

Beşinci Gün : Müsabakaları kazanan sporcular Zeus Tapınağı'na yürürler ve burada yapılan zafer merasiminde sporculara zeytin dalı verilirdi. Oyunlar yemekli kutlamalarla sona ererdi.⁵

Antik Olimpiyatları'nın en önemli özelliği "ekecheiria" adı verilen Olimpiyat Barışı geleneğini çok uzun yıllar sürdürmesidir. Buna göre, sürekli savaş durumunda olan Yunan site devletleri, Olimpiyatlar'a üç ay kala silahları bırakırlar ve beş gün sürecek yarışmalar için en seçkin sporcularını seçerek, Olimpia'ya gönderirlerdi. Oyunlar sona erdikten sonra da,

⁴ T.M.O.K.: **Olimpik Hareket**, 1988, s.8.

⁵ **A.g.e.**, s.9.

sporcuların site devletlerine güvenlik içinde dönmelerini sağlamak için barış gününü uzatırlardı. (4) Böyle ortamları savaşın sıcak zamanlarında bulmak ve aramak zordur. Oyunlar sırasında tüm askeri operasyonlardan sakınarak elde edilen olimpiyat barışı tüm tartışmalara ve ihtiyaçlara barışçıl bir ortam aramak için bir fırsat sağlamıştır.⁶

Oyunlara Yunanlı, özgür ve erkek olmayanlar katılamazdı. Sporcuların çıplak olarak yarıştığı oyunları baş rahibenin dışında kadınların seyretmesi yasaktı.

Roma tüm Akdeniz dünyasını ve bu arada Eski Yunan'ı fethettikten sonra, Yunan festivallerinin çoğunu savaş ganimeti olarak kendi toplumsal hayatının bir parçası haline getirmiştir.⁷

Yunanlıların, Roma hakimiyetine M.S.146 yılında girmelerinden sonra, olimpiyat oyunlarının panhelenistik özelliğini tamamen kaybettiği görülür. Oyunlara bu tarihten sonra Yunan halkına mensup olmayanlar da katılabiliyordu. Romalılar, Yunan cimnastiğinin kendileri için pek fayda sağlamayacağına, esas faydanın savaş ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılan beden hareketlerinde olduğuna inanmaktaydılar.

Romalılar oyunlara bir sirk görüntüsü vermişlerdir. Birbirleriyle kıyasıya silahlı mücadele eden gladyatörler, sonu ölümlü biten düellolar yaparak halkı ve imparatoru eğlendirmişlerdir. Bütün bunlar, tamamen barışçı ve dini amaçlarla kurulan olimpiyat oyunlarının temiz ruhunu kirletmiştir.

Romalılar M.S.324 yılında hıristiyanlığı kabul ettikten sonra Yunanlıların tapınaklarına ve burada yapılan törenlere dolayısıyla da olimpiyat oyunlarına zaman zaman engel olmuşlar, ancak imparator Julianus Apostata ve Valens zamanlarında bu durum düzeltilmiştir. Buna rağmen M.S.4.Yüzyılın sonuna kadar çabalarla devam eden oyunlar, nihayet fanatik bir hıristiyan olan İmparator I.Theodosius tarafından M.S.394 yılında 293. olimpiyat oyunlarından bir yıl sonra, dinsizlik ve putperestlik gerekçeleriyle kapatılmıştır.⁸

Birbirleriyle savaş halinde olan Yunan site devletlerini ve insanları bir araya getirerek barışı sağlamak için yapılan Antik Olimpiyat Oyunları'ndaki sportif faaliyetler, Modern Olimpiyat Oyunları'nın doğuşu için fikrî kaynak olmuştur.

⁶ EXARCHES, M.: *Olympic Truce File*. Law and Sports Conferance. IOC, Lausanne. s.30. 13-14 September 1993, s.13.

⁷ KILIÇBAY, Mehmet Ali. *Doğu'nun Devleti Batı'nın Cumhuriyeti*. Gece Yayınları, Ankara, 1992., s.174.

⁸ KARAKÜÇÜK, Suat. *Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları*, G.S.G.M. Yayınları, Ankara, 1989, s.21.

1.2. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI

1.2.1. Modern Olimpiyat Oyunlarının Doğuşu

Modern Olimpiyat oyunlarının mimarı olan Baron Pierre de Coubertin, 1 Ocak 1863'de Paris'te doğdu. 1870 yılında, Fransa'nın Sedan'da Prusya'ya yenilmesinden sonra II.Napolyon yıkılmış ve Monarşi yerini Cumhuriyete bırakmıştır. Coubertin'e göre, Fransa'nın düştüğü bu kaosun sebebi fosilleşmiş eğitim sistemiydi. Ona göre eğitim sistemi değişmeliydi.

Fransız gencinin; güçlü, cesur, kuvvetli, karakterli, kişilikli, iyi ahlaklı ve inançlarını sağlamlaştıran yeni bir eğitim sistemine ihtiyacı olduğunu düşünen Coubertin eğitimci olmaya karar verdi. Meslek olarak eğitimciliği seçen Coubertin, İngiltere ve Amerika'ya giderek bu ülkelerin eğitim sistemlerini inceledi. Bu incelemeleri sırasında Anglo-Sakson eğitim sisteminde reform yapan Thomas Arnold'un fikirlerinden yararlandı. Çalışmaları sırasında takım sporlarının gençliğin benliğini bulmasında etkili olduğunu gözlemledi. Coubertin artık eğitimciliğinin yanında sporu yeni bir uğraş alanı olarak seçmiştir.⁹

Coubertin, İngiltere ve Amerika'ya yaptığı gezilerinin dönüşünde "Atletizm" ve "Atletik Sporlar" isimli dergileri çıkartmaya başladı. Daha sonra Fransa'da Racing Kulübü ve Atletizm ve Cemiyet derneklerini yönetmek üzere U.S.F.S.A. (Union des Societes François Spor Atlaetiquel Atletik Spor Kulüpleri Birliği) ismiyle kurulan teşkilattın genel sekreteri oldu. Çalışmalarını hızlandıran ve geliştiren Coubertin, artık sporu yalnız Fransa için değil, tüm dünya için düşünüyordu.

Olimpiyatların dünya barışının temeli olduğunu düşünen Coubertin, eski Olimpia Oyunlarını yeniden canlandırarak modern şartlara adapte etme fikrini araştırmıştır. Böyle düşünmesinin sebebi, gözündeki erdemlerin kaybolmuş veya hızla ölüyor olmasıydı.¹⁰

Coubertin'in temel hedefi; gerileyen Fransız ulusunun kaderini güçlü karakterlerle ve şahsiyetlerle geliştirerek, gençliğinin dayanma gücüne rekabet ruhu ve atletik katılım sayesinde destek olmaktı. Aynı zamanda Coubertin insanlar arasında varolan gerilimlerin ve düşmanlıkların rekabet ruhu sayesinde azaltılabileceğine inanıyordu. O dünya uluslarının barışla ve sükûnetle katıldığı, ancak oyun sahasında yarışmadan ziyade bir savaş alanında şiddetli bir karşılaşmayı planladı.

⁹ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.14.

¹⁰ ESPY, R.: *The Politics of the Olympics Games*, University of California Press, Los Angeles, 1990.

Coubertin sporu şöyle tanımlıyordu: “İsteyerek, arzu ederek, kurallara uyarak, muhtemel bazı riskleri de göze alarak ve daima daha ileri gitmek üzere yapılan adalı çalışmalar. Bu çalışmalar; cesareti, iradeyi, sebatı, soğukkanlılığı, dayanıklılığı, aynı zamanda ahlâkı geliştirmektedir.”

Coubertin’in yakın bir arkadaşı olan Rahip Didon, öğretmenlik yaptığı okulun kulüp bayrağına “CITIUS, ALTIUS, FORTIUS” (Daha süratli, Daha Yüksekçe, Daha Kuvvetli) ibaresini yazdırmıştı. Coubertin de spor için bu ibareyi benimsedi ve her tarafa yaydı.¹¹

USFSA’nın beşinci kuruluş yıldönümü olan 25 Kasım 1892 tarihinde yapılan toplantıda o güne kadar kafasında olgunlaştırdığı düşüncelerini “Modern Dünyamda Beden Eğitimi” konulu konuşmasında dile getirdi. Bu toplantıda ilk defa, Olimpik oyunlardan bahseden Coubertin, konuşmasını şöyle bitiriyordu; “Savaşların ortadan kalkacağını söyleyenlere ütöplast diyorum. Bazıları harp ihtimallerinin azalacağından bahsediyor, bunda ben ütöplast görmüyorum. Telgraf, telefon, ilmî araştırmalar ve beynelmilel sergiler ve kongreler diplomatik münasebetlerden daha fazla sulha yardımcı oluyorlar. Ümit ediyorum ki atletizm bunun daha fazlasını yapacaktır. Sportif temaslar, yaşlı Avrupa’nın örf ve adetleri arasına girerse, sulh yeni ve büyük bir destek bulmuş olacaktır. Bana yardım edin, Olimpik oyunları yaşatalım.”¹² Yapılan bu konuşma fazla anlaşılmadığı gibi taraftar da bulamadı.

Coubertin bu toplantı sonucu yılmadı. Fransa ve diğer ülkelerdeki spor teşkilâtlarına sürekli mektuplar gönderdi. Bu mektupların mahiyeti, 1894 yılının Haziran ayı ortasında, Sorbonne’da yapılacak olan “International Athletic Congress” adlı toplantıya davet niteliğindediydi. Coubertin büyük bombasını patlatmak için tüm hazırlıklarını yapıyordu. Beklenen gün geldi ve 16 Haziran 1894’te 37 spor kuruluşunu temsilen 78 kişi ve 9 ülkeden 20 delegenin de bulunduğu 2000’i aşkın bir davetli ve dinleyici, Coubertin’in organize ettiği International Athletic Congress’inde buluştular. Bu kurulda, amatörlük ve Olimpiyat oyunlarının yeniden canlandırılması konuları işlenecektir. “Olimpizm” diye adlandırılan ikinci komitenin başında, Yunanlı Demitros Vikelas ve üyeler arasında da Amerikalı Dr. William M. Sloane vardı.¹³

¹¹ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.15.

¹² T.M.O.K.: **Olimpik Hareket**, Gül Matbaası, İstanbul, 1985, ss.84-87.

¹³ KORYÜREK, Cüneyt. **Olimpiyat Tarihi**, M.Ö.776-M.S.1996, Klasik ve Modern Olimpiyatlar, Olimpiyatlarda Türkler, Arçelik Yayınları, İstanbul, 1996, s.8.

Coubertin bu kurulda şöyle diyordu: “Beşeriyetin noksanlıkları, Olimpia’daki atleti, Roma sirkindeki gladyatör haline getirmektedir. Bunu önlememiz gerekmektedir. Bazı ülkelerin kendi başlarına sportif kurallar yapmaları kâfi değildir. Uluslararası ortak kural bulmalıyız. İşte dört yılda bir yapılacak Olimpiyat oyunları ile saf ve temiz, yüksek düzeyde sportif yarışmalar bize bu imkanı verecektir.”

Coubertin Olimpiyat oyunlarının yeniden başlatılması konusundaki sözlerine devam etti; “Sporları kuvvetlendirmek ve yüceltmek, onların özerkliğini ve devamlılığını sağlamak, modern dünyamızda sporlara düşen eğitici rollerini daha mükemmel bir biçimde yerine getirmelerini sağlamak üzere, cemiyet hayatı için lüzumlu olan atlet bireyinin adalî faaliyetine şan ve şeref kazandırmak, toplum heyecanını yaşatmak, galeyana getirmek, ideal rekabeti canlandırmak için Olimpiyat oyunları yeniden başlatılmalıdır.”¹⁴

Coubertin’in 23 Haziran 1894 yılındaki bu konuşmasından sonra Olimpiyat oyunlarının yeniden başlatılması kararı alkışlarla ve oy birliğiyle kabul edildi. Rahip Didon’un formülü CITIUS-ALTIUS-FORTIUS Olimpizmin ilk resmi sembolü oldu.

Olimpiyat oyunlarının yeniden başlatılması kararı ile birlikte, Coubertin’in toplantıdan bir hafta önce Revue Paris Dergisi’nde yayınlanan bir makalesinde belirttiği şu ilkeler de kongrede kabul edilmiştir:

- Olimpiyatlar, eskiden olduğu gibi, her dört yılda bir yapılacaktır.
- Olimpiyatlar, Antik Yunan’da olduğunun aksine, tüm dünya sporcularına açık olacak ve yarışma programı günün sporlarını içerecektir.
- Yarışmalarda sadece büyükler yer alacaktır.
- Amatörlük kuralları kesinlikle uygulanacaktır.
- Olimpiyat organizasyonu “gezici” olacak ve her Olimpiyat başka bir ülkede yapılacaktır.

Kongrenin bu kararları almasından sonra Coubertin, Vikelas, Sloane ve birkaç kişiden oluşan, ilk Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) kuruldu. Bu komitenin ilk aldığı karar, I. Olimpiyat Oyunları’nın 1896’da Atina’da yapılması oldu.¹⁵

¹⁴ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1985.

¹⁵ KORYÜREK, Cüneyt. **Olimpiyat Tarihi**, 1996, s.8.

Birincisi 1896'da Atina'da yapılan ve her dört yılda bir dünyanın değişik şehirlerinde düzenlenmeye devam eden Olimpiyat oyunları ile düşlerinin gerçekleştiğini gören Baron Pierre de Coubertin, 1925 yılına kadar sürdürdüğü IOC başkanlığından kendi isteğiyle istifa ettikten sonra daha önce yaptığı pedagojik konulardaki çalışmalarına devam etmiştir. Malî sıkıntıya düşen Coubertin, 1925 yılından sonra yapılan hiçbir Olimpiyat oyununa katılamamıştır. Teklif edilen maddi yardımları kabul etmeyecek kadar gururlu, kişilik sahibi, onurlu ve idealist olan Baron Pierre de Coubertin, 2 Eylül 1937 yılında Cenevre'de vefat etmiştir. Vasiyeti üzerine kalbi, Yunanistan'daki Olimpiyatlar'ın ilk yapıldığı bölgede bulunan Zeus tapınağı içinde toprağa verilmiştir.¹⁶

Genel olarak bir düşüncenin nasıl ve neden doğduğunu bilmek zordur. Gerçekte beklemekte olan diğer fikirlerden çıkar, varlığını bulur ve gerçekleşir. Olimpiyatlar'ın tekrar canlandırılması fikri geçici bir heves değildi. Bu mantığın en son noktaya ulaştığı büyük bir hareketti. 19.Yüzyıl, fiziksel egzersizlerin her yerde canlandığı bir dönemdi. Bu hareketin başarıya ulaşmasının bir sebebi de aynı dönemde demiryolu ve telgraf gibi insanların hayatını kolaylaştıran ve birbirleriyle kaynaşmalarını sağlayan icatların gerçekleşmesiydi. Böylece insanlar kendilerini diğerleriyle karşılaştırma fırsatı buldular. Birisinin ulaştığına diğeri de çaba gösterdi. Evrensel sergiler bir yerde toplandı, çok uzak ülkelerin ürünleri de buralara getirilip sergilendi. Edebi ve bilimsel kongreler düzenlendi.¹⁷

Olimpiyat Oyunları'nın tekrar canlandırılması için şartların uygun olması ve insanın yaradılışında varolan rekabet ruhu nedeniyle karşılamak için bir zemin aramaları, olimpik hareketin doğmasını ve gelişmesini kolaylaştırmıştır.

1.2.2. Modern Olimpiyat Oyunlarının Amaçları

Modern Olimpiyat oyunları insanoğlunun idealleri ve yaşaması gereken gerçekler arasındaki mücadeleyi simgeler. Baron Pierre de Coubertin fiziksel egzersizler doğrultusunda yapılan oyunları vücutla aklın sessizliğinin müsabakası mahiyetinde olması gerektiğini savunmuş ve bunun için çalışmıştır. Olimpiyatları dünya barışının temeli olarak gören Coubertin'in böyle düşünmesinin sebebi, gözündeki erdemlerin kaybolmuş veya hızla ölüyor

¹⁶ TEKİL, Neriman. *Atletizm*, Dünya Ofset, İstanbul, 1981, s.93.

¹⁷ COUBERTIN, Baron Pierre de - PHILEMON, T.: *The Olympic Games of 1986*. International Olympic Games in Under The Presidency of Prince, Costantine of Greece, 1896, s.108.

olmasıydı. Coubertin, insanlar arasında varolan gerilimlerin ve düşmanlıkların atletik rekabet ruhu sayesinde azaltılabileceğine inandı.¹⁸

İnsanoğlunun ıslahı için evrensel bir akitle benimsenen Modern Olimpiyat Oyunlarının düzenlenmesindeki amaçları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Spor yapmanın amacının, insanın bedensel olduğu kadar beyinsel gelişmesinde de katkısı olduğunu anlatmak.
- Daha iyi ve barışçı bir dünya için, gençlerin spor yoluyla birbirlerini anlamaları ve dost olmaları imkanlarını yaratmak.
- Uluslararası evrensel bir iyi niyet ortamı yaratmak ve geliştirmek amacı ile Olimpizm prensiplerini dünyaya yaymak.
- Dünya'nın dört köşesindeki sporcu gençliği, Olimpiyat oyunları dediğimiz büyük spor şöleninde bir araya getirmek.¹⁹

1.2.3. Modern Olimpiyat Oyunlarının Temel İlkeleri

- Olimpiyat oyunlarını ihya etmek üzere, Pierre de Coubertin'in öncülüğü ile 23 Haziran 1894 tarihinde Paris'te toplanan Uluslararası Atletizm Kongresi'nde, Coubertin'in teklifi doğrultusunda Modern Olimpizm tesis edilmiş olup o tarihten itibaren kurulan IOC, Olimpik Hareketi yönetmektedir.
- Olimpiyatların amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için yapılan Olimpik Antlaşmayla birlikte belirlenen temel ilkeler şu şekildedir:²⁰
- Olimpizm vücudun, iradenin ve düşüncenin tüm özelliklerini, dengeli olarak birleştiren ve geliştiren bir hayat felsefesidir. Olimpizm, gayretli olmanın zevkini anlatan, örnek hareketlerde bulunmasının eğitsel kıymetini tanımlayan, uluslararası etnik prensiplere saygılı olmanın yararını benimseyen bir yaşama tarzını yaratmaya çalışan bir hayat felsefesidir.

¹⁸ ESPY, R. A.g.e.

¹⁹ G.S.G.M.-T.M.O.K.: *Olimpiyat Oyunlarına Aday Olma Kılavuzu*, Ankara, 1991, ss.7-8.

²⁰ A.g.e.

- Barış ve sükûnet içinde yaşayacak ve insan onurunun korunduğu bir toplumun oluşmasını teşvik etmek, insanların uyumlu gelişmelerini sağlamak gayesiyle sporu her konuda insanlığın hizmetine sunmak Olimpizmin temel amacıdır.
- Olimpik hareket, IOC'nin yüksek otoritesi altında ve Olimpik Antlaşma çerçevesi dahilinde yönlendirmeyi kabul eden teşekkülleri, sporcuları ve diğer şahısları bünyesinde toplar.
- Olimpik antlaşma, IOC tarafından kabul edilen temel ilkeleri, kuralları ve uygulama metinlerini, sistematik biçimde derleyen bir kural kitabıdır. Olimpik antlaşma, olimpik hareketin organize oluş şeklini ve Olimpiyat oyunlarını düzenleme şartlarını tanzim eder.
- Olimpik harekete ait olmanın şartı, IOC tarafından kabul edilmiş olmaktır.
- Fair-Play, dayanışma, arkadaşlık, karşılıklı anlayış içeren bir olimpik düşünce içinde ve hiçbir ayrıcalık tanımadan spor yaptırarak gençliği eğitmek ve bu sayede daha iyi, müreffeh, sulh ve sükûnun hakim olduğu bir dünya yaratmak Olimpik Hareketin amacıdır.
- Olimpik hareketin faaliyeti sürekli ve evrenseldir. Sporun en büyük festivali olan Olimpiyat Oyunları'nda, dünya sporcularını bir araya toplar ve Olimpik hareketi en üst düzeye çıkarır.

1.2.4. Modern Olimpiyat Oyunlarının Simgeleri

Olimpiyat Ateşi

Olimpiyatların sürekliliğini simgeleyen olimpiyat ateşinin ilk yandığı yerin, Antalya ili sınırları içerisinde, Fenike ilçesi Ardaşan Burnu'nun hemen yakınında bulunan ve günümüze kadar ulaşan Olimpos kentinin 7km kadar uzağında ve 2150 metre yükseklikte kayaların arasında olduğu bilinmektedir.

Olimpiyatların Anadolu'da doğup, Mora Yarımadası'nda sürdürülmesi sonucu olimpiyat ateşi yerinden taşınmamıştır. Yunanlılar bu alev geleneğini eski Olimpia'daki Altis'te güneş ışınlarının süzülmesi sonucu elde ettikleri ateşle sürdürmüşlerdir.²¹

Modern Oyunlar'da olimpiyat ateşi ilk defa 1936 Berlin Olimpiyatları'nda yakıldı. Geleneğe uygun olarak Yunanistan'ın Oлимп Dağı'nda yakılan meşale, atletler tarafından olimpiyatların yapılacağı şehre taşınır ve organizasyonu yapan ülkenin atlet sporcularına teslim edilir. Meşaleyi en son devralan sporcu stadyuma gelerek olimpiyat ateşini elindeki meşaleyle tutuşturur.²²

Temiz ve yüce bir özlemin sembolü olan olimpiyat ateşi oyunların son gününe kadar yanar.

Olimpiyat Bayrağı

Beyaz zemin üzerine birbirine geçen ve kenetlenen beş ayrı renkteki Olimpiyat halkaları, dünyanın beş kıtasının birliğini ifade eder. Coubertin tarafından düşünülen bu bayrak, yine kendisinin öğütlediği, bütün dünya atletlerinin oyunlarda dürüst rekabet ve dostluklarını simgeler.²³

Bayrakta bulunan ve üçü üstte ikisi altta yer alan beş halka, her ulusun bayrağında mevcut olan mavi, sarı, siyah, yeşil ve kırmızı renkler kullanılarak yapılmıştır. Üsttekilerden sol kenardaki mavi halka Avrupa'yı, ortadaki siyah halka Afrika'yı, sağ kenardaki kırmızı halka Avustralya'yı, alt sağdaki yeşil halka Amerika'yı ve soldaki sarı halka Asya'yı temsil eder.

Baron de Pierre Coubertin tarafından dünyanın beş kıtasının birleştiğini göstermek amacıyla 1914 yılında Paris'te yapılan ve sergilenen bu bayrak, ilk defa 1920 Anwers Olimpiyatları'nda göndere çekilmiştir.²⁴

---

²¹ DIŞBANK : 1896'dan Günümüze Olimpiyatlar, Dışbank Yayınları, İstanbul, 1984, s.10.

²² KARAKÜÇÜK, A.g.e, s.62.

²³ IOC : Sport Leadership Course I.The Olympic Solidarity Program of the IOC, Lausanne, 1986, s.12-20.

²⁴ WEICZOREK, E.: Problems of Sports Organisation and Menegument. Olympic Solidarity of The IOC, Lausanne, 1975, s.36-46.

Olimpiyat Sloganı

Coubertin'in yakın arkadaşı Rahip Didon tarafından bulunarak, öğretmenlik yaptığı okulun kulüp bayrağına yazılan "Citius, Altius, Fortius" (Daha Süratli, Daha Yüksekçe, Daha Kuvvetli) ibaresi benimsenerek daha sonra Modern Olimpiyat Oyunları'nın sloganı haline getirilmiştir.

Yarışmalarda ulaşılmak istenen amacı anlatan bu kelimeler niteliği ile IOC'nin düsturudur.

Olimpiyat Yemini

Antik Olimpiyat Oyunları'nda olduğu gibi sporcular ve hakemler Modern Olimpiyat Oyunları'nın başladığı ilk günden itibaren olimpiyat ruhuna uygun olarak yarışacaklarına dair olimpiyat yemini yaparlar.

Olimpiyat yemini, hiç fark gözetmeden, bütün yarışçıları dürüstlüğü ve şerefiliğın geçerli kurallarına bağlar.

Oyunların yapıldığı ülkeye mensup bir sporcu, kürsüye çıkarak şu yemini eder;

"Bütün müsabakalar adına, olimpiyat oyunlarına adil, kaidelere riayet eden müsabıklar olarak ve sporun zaferi ile ekibimizin şerefi için, mertçe mücadele etmek gayesiyle katılmak istediğimize, yemin ederim."

Ama ülkesinin yerine Sporcuların bu yemininden sonra yine oyunların yapıldığı ülkeye mensup bir hakem, diğer hakem ve yöneticiler adına şu şekilde yemin eder;²⁵

"Bu olimpiyat oyunlarında tarafsız olacağımıza, kaidelere uygun hareket edeceğimize ve gerçek sportmenlik prensiplerine uygun hareket edeceğimize bütün hakem ve resmi görevliler adına and içerim."

Bu yapılan yeminlerden sonra Citius, Altius, Fortius sloganıyla yarışmalara başlanır.

---

²⁵ KURANER Onur ve ARK.: **Spor Oyunları Ansiklopedisi**, Ajans Türk Matbaası, Ankara, 1979, s.2.

Olimpiyat Ödülleri

Modern Olimpiyat Oyunları'nda ödül olarak madalya ve diploma verilir. Ferdi branşlarda ilk üçe giren sporculara birer madalya ve diploma, 4. 5. ve 6.lara ise sadece birer diploma verilir.

Oyunlarda görevli hakemlere ve resmi görevlilere birer hatıra diploması ve madalyası verilir. Yine finale kalamamış ancak baraj müsabakalarına iştirak etmiş sporcular ile takımı final oynamış fakat takımında yer alamamış sporculara da birer diploma verilmektedir.

Bu ödüllerin dışında, amatör spora ve olimpik harekete katkısı görülen kuruluşlara "Olimpiyat Kupası", olimpik harekete üstün hizmetleri geçmiş kişilere "Olimpiyat Liyakat Diploması" ve üstün atletlere verilen "Fearnley Kupası" gibi çeşitli ödüller de vardır.²⁶

1.2.5. Modern Olimpiyat Oyunları Organizasyonunun Yönetim Yapısı

1.2.5.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Olimpik hareketin yönetimini üstlenen ve modern olimpiyat oyunlarının kontrolü, geliştirilmesi ve gözetiminden sorumlu olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 23 Haziran 1894 tarihinde toplanan Sarbonne Kongresi'nde alınan Olimpiyat Oyunları'nın yeniden canlandırılması kararı ile birlikte oluşturulmuştur.

IOC, Ulusal Olimpiyat Komiteleri ve Uluslararası Spor Federasyonları ile birlikte, Olimpiyat Hareketi'nin baştan beri fikri ve fiili liderliğini yapmaktadır.

Uluslararası hukuka tabi, tüzel kişiliği olan devamlı bir organizasyon olan IOC'nin merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir. Fransızca ve İngilizce IOC'nin resmi dilleridir.

Kurulduğu günden itibaren koyduğu kurallarla Olimpik hareketi korumaya ve geliştirmeye çalışan IOC'nin sorumlulukları şunlardır:²⁷

²⁶ YENİ TÜRK ANSİKLOPEDİSİ : Olimpiyatlar, Ötüken Yayınları, Cilt 7, 1985, s.2737.

²⁷ IOC, A.g.e. s.12-20.

- Olimpiyatları ve Olimpik Hareketi dünya genelinde geliştirmek,
- Oyunlarda promosyon ve fiziksel, ahlâkî kalitenin geliştirilmesi,
- Yaz Olimpiyat Oyunları'nın ve Kış Oyunları'nı başlatmak ve yönetmek,
- Sporun gelişmesini sağlamak,
- Ulusal Olimpiyat Komiteleri'ne ve Uluslararası Spor Federasyonları'na yardımcı olmaktır.

Özerk ve devamlı olan IOC, kendi içinde yenilenmektedir. Boşalan üyelerin yerine, üyeler tarafından teklif edilen yeni üyeler seçilmektedir. Başlangıçta 10 kişiyle oluşturulan bu heyet, günümüzde 92 üyeye çıkartılmıştır.

Üyelerin oyu ile yapılan seçim (co-option) her zaman adil bir seçim olmaktadır. Adaylar, ya kendi milli olimpiyat komitesi veya bir üye tarafından teklif edilirler. Yönetim Kurulu'ndaki ilk görüşme ve müzakerelerden sonra, kazanma şansı olan adaylar belirlenir, geleneğe göre Yönetim Kurulu, adayları genel kurula teklif eder, seçim gizli oyla yapılır. :Komiteye önemli ve seçkin kişilerin dahil olması, son derece önemlidir. IOC üyeleri nüfuslu, yetenekli, spor bilgisi olan, özerk hareket sahibi, zaman ve imkânı müsait ve bağlayıcı yükümlülükleri olmayan kişiler olması aranır.

IOC, kendi başkanını, üç başkan yardımcısını ve yönetim kurulunun diğer yedi üyesini IOC Oturumu'nda (Session) mutlak çoğunlukla seçer.

IOC başkanı 1924 yılına kadar 10 yıllık dönemlerle seçilirdi. Bu tarihten sonra ise; IOC başkanları 8 yıllık dönemlerle seçilmektedir ve tekrar başkanlığa aday olma imkanları bulunmaktadır. Üç başkan yardımcısı ve yönetim kurulunun yedi üyesi, 4 yıllığına seçilirler ve bu süre sonunda tekrar aday olabilirler.

IOC Yönetim Kurulu, Olimpik Hareketi ve IOC'ni Olimpik Andlaşma (Olimpik Charter), uygulama metnine ve Olimpik Session kararlarına uygun olarak yürütmekten sorumludur.

Yönetim Kurulu şu konularda IOC Genel Kurulu olan Yıllık Birleşimine (Session) karşı sorumludur:²⁸

- Kaide ve kuralların, Olimpik Andlaşma'nın ve Uygulama Metni'nin harfiyen uyulması, IOC Oturum gündeminin hazırlığı, birleşimde alınan kararların uygulanması,
- Üyeliğe seçilecek adayların tespiti ve IOC Birleşimi'nde teklifi,
- IOC Bütçesi'ni idare ve yıllık faaliyet raporunun tanzimi,
- Direktörün tayini,
- IOC'nin genel yönetimi,
- IOC organizasyon planının hazırlanması,
- IOC kayıtlarını tutmak.

Yönetim kurulu tarafından atanan IOC Direktörü'ne bağlı olarak, IOC Genel Sekreteri görev yapar ve IOC Başkanı ile irtibat halinde çalışır. Teknik Direktör ve IOC Genel Sekreteri ve sekreteryası IOC Direktörüne bağlı olarak görev yapmaktadır.

IOC oturumları, Olimpiyat Oyunları'nın yapılacağı yıllarda iki, diğer yıllarda ise bir defa toplanır. Yönetim Kurulu'nun seçiminde mutlak çoğunluk kaide ve kural değişikliklerinde üçte iki ve diğer kararlarda ise, basit çoğunluk ile kararlar alınır. Halen IOC Oturumlarına 75 ülkeden 92 üye katılmaktadır.

1.2.5.2. Uluslararası Spor Federasyonları (ISF)

Uluslararası Spor Federasyonları, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Merkezdeki uzmanlaşmış teknik birimleri olarak uluslararası hukukun, kural ve ilkelerine göre kurulmuş kendi üyelerini kendisi seçen, tüzel kişiliği bulunan hükümetler arası olmayan, tek-sporlu uluslararası örgütlerdir. Ortak amaç ve buna bağlı olarak beliren görevleri sporun genel

---

²⁸ ESPY, A.g.e.

yararına uygun olarak üyeleri arasında dostluk ve işbirliğini yaymak, sporda ırk, din ve siyasal inanç ayrımı yapılmasını önlemek, ırk, din ve siyasal inanç ayrılıkları nedeniyle ülke ya da kişilerin uluslararası yarışmalara katılmalarını önleyen uygulamaları durdurmak, uluslararası yarışmalarda esas alınacak kural ve yönetmelikleri geliştirerek her yerde tek düze biçimde uygulanmalarını sağlamak, üyelerini arttırmak, üyeleri arasındaki anlaşmazlıkları çözmek, ilgili buldukları spor dalında IOC'nin kendilerine aktardığı yetkiler çerçevesinde olimpiyat oyunlarının bütün teknik düzenlemelerinin denetim ve gözetimini yapmaktır.

“Olimpiyat akımı içinde yer alan bütün kişi ve kuruluşlar gibi uluslararası olimpiyat komitesinin otorite üstünlüğünü kabul eden”, ama aynı komitenin kendilerine aktardığı yetkilerde “yönettikleri spor dalının teknik denetimini üstlenen”, uluslararası spor federasyonları (kısaca ISF), göreceli az sayıda ülkede yapılıp sınırlı ölçüde kitlesel ilgiye konu olan spor dallarından değil, uyandırdıkları kitlesel ilgi yoluyla toplumsal etkileri özellikle yoğun olan olimpik disiplinlerden izlenmeleri gereken, ilginç yönetim yapılarıdır.

“Belli bir sporun tek düze kurallara göre her yerde bir örnek yapılması isteğinin örgütsel ve bütünüyle “teknik” ürünü olarak 19.Yüzyılın son çeyreğinde kurulmaya başlanan ISF'ler, tam yüzyıl sonra 20.Yüzyılın son çeyreğinde 110'u bulan sayılarıyla, kendi sporlarının üye ülkelerde yapılması üstünde, teknik denetimin yanı sıra, “yönetimsel egemenlik oluşturmuş durumdadırlar. İlk uluslararası spor örgütünün yelken dalında eylemli sporcularca kurulduğu ve “ortaklaşa saptanmış tek düze kurallar içinde yarışarak kazananları belirlemek” amacından kaynaklanan bir tür gönüllü birlik olduğu anımsandığında “sporun yapanlarca yönetilmesi” ilkesine dayalı doğal örgütlenmelerden “sporcu-yönetici” kurumsal ayrımına dayalı kalıcı yapılara uzanan “yönetimleşme” sürecinin, yalnızca ulusal düzeyde işlerlik değil, uluslararası planda da geçerlilik taşıdığını görüyoruz.

Uluslararası Federasyonlar bugün doğaldan uzaklaştığı ölçüde sapmalı sayılabilecek örgüt yapıları ile dünya genelinde “kendi spor dallarının alan, araç-gereç, yarışma, süre, biçim ve kuralları konusunda yönetmeliklerin hazırlanması; yarışmacıların ortak cinsiyet, yaş, kilo ve başarı ölçütlerine göre sınıflandırılmaları; amatör ve profesyonel diye ayrılmaları, sporcuların sağlık durumlarını “doping” gibi tehlikeli uygulamalara karşı koruyacak tıp kurallarını geliştirmesi” türünden teknik görevlerinin yanı sıra büyük çapta bölge anakara ve dünya birinciliklerinin örgütlenmesi; bütün uluslararası yarışmaların denetlenmesi, uluslararası spor hakemlerinin yetiştirilmesi ve görevlendirilmesi; üye ülkelerin çalışmalarının eş güdümlenmesi gibi bütünüyle yönetimsel işlevleri de yerine getirmektedirler. Bu açıdan

bakıldığında herhangi bir ISF, ynetselliğin ağır bastığı ölçüde başka alt, üst ve iş düzey sistemlerle yoğun ilişkiye giren bir bağımlı değişken, teknisyenliği ağır bastığı oranda kendi dinamikleri gelişen ve yaptığı g-karmaşık uzmanlık hizmetinin gereği olarak dışa karşı belli bir özerklik koruyan bir bağımsız sistemdir.

“Yönetsel yapı” olarak ele alındığında ISF’ler uluslararası spor hiyerarşisinin doruğunda yer alan ve erk üstünlüğü olimpiyatlarla ilgili bütün kişi ya da kuruluşlarca benimsenen uluslararası olimpiyat komitesinin alt sistemidir.²⁹

---

²⁹ FİŞEK, Kurthan. **Dünyada, Türkiye’de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi**, II.Basım, Bağrgan Yayınevi, Ankara, 1998, s.188-197.

Tablo 1.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Olimpik Programa Dahil Ettiği Uluslararası Spor Federasyonları : ³⁰

SIRA NO	ULUSLARARASI SPOR FEDERASYONUNUN ADI	
1	Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu	(IAAF)
2	Uluslararası Kürek Federasyonu	(FISA)
3	Uluslararası Badminton Federasyonu	(IBF)
4	Uluslararası Basketbol Federasyonu	(FIBA)
5	Uluslararası Bobsleigh ve Tobogan Federasyonu	(FIBT)
6	Uluslararası Amatör Boks Federasyonu	(AIBA)
7	Uluslararası Kano Federasyonu	(FIC)
8	Uluslararası Amatör Bisiklet Federasyonu	(FIAC)
9	Uluslararası Binicilik Federasyonu	(FEI)
10	Uluslararası Eskrim Federasyonu	(FIE)
11	Uluslararası Futbol Birliği Federasyonu	(FIFA)
12	Uluslararası Cimnastik Federasyonu	(FIG)
13	Uluslararası Halter Federasyonu	(IWF)
14	Uluslararası Hentbol Federasyonu	(IHF)
15	Uluslararası Hokey Federasyonu	(FIH)
16	Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu	(IIHF)
17	Uluslararası Judo Federasyonu	(FJH)
18	Uluslararası Kızak Federasyonu	(FIL)
19	Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu	(FILA)
20	Uluslararası Amatör Yüzme Federasyonu	(FINA)
21	Uluslararası Patinaj Birliği	(ISU)
22	Uluslararası Modern Pentatlon ve Biatlon Birliği	(UIPMB)
23	Uluslararası Kayak Federasyonu	(FIS)
24	Uluslararası Tenis Federasyonu	(ITF)
25	Uluslararası Masa Tenisi Federasyonu	(ITTF)
26	Uluslararası Atıcılık Birliği	(UIT)
27	Uluslararası Okçuluk Federasyonu	(FITA)
28	Uluslararası Voleybol Federasyonu	(FIVB)
29	Uluslararası Yelken Birliği	(YRU)

³⁰ G.S.G.M.-T.M.O.K. : A.g.e, s.88.

1.2.5.3. Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF)

Sporun özde “kurallı yarışma” olduğunu, toplumlararası ilk spor yarışmaları olan Eski Olimpiyat Oyunlarıyla birlikte ilk “kurallaştırma” çabalarının da başlatılmadığını gerçek anlamda ilk uluslararası yarışmanın yelken dalında yapılmasından (1857) sonra evrensel geçerlilikte teknik yarışma kuralları koymak için aynı dalda ilk uluslararası spor federasyonunun kurulduğunu (IYRU-1875), izleyen dönemde örgütlenen tek-sporlu, çok uluslu “teknik” federasyonları çok uluslu, çok sporlu, bir “yönetmeliksel” çatı altında toplamak dolaylı amacını güden IOC’nin 1894’de kuruluşu da, organlarından olan ve ulusal danışma-denetim mekanizmasının bilinçli biçimde işletilmemesi nedeniyle, bireysel federasyonlarca yürütülen kurallaştırma çabalarına “uluslararası bütünlük” kazandırmamıştır.

1912 Stockholm Olimpiyatları bu yönden bir “dönüm noktası” sayılabilir.

Gerçekten de, bir başlangıç olan “1896 Atina Olimpiyatlarına 13 ülkenin 285 sporcusu katılmış...1900 yılında Fransızlar ve 1904 yılında da Amerikalılar Oyunlara bir panayır veya sirk havası vermiş... 1908’de de bütün iyi niyete, plan ve programa rağmen... hakemlerin tutumları nedeni ile büyük hatalar olmuştu. Bu açıdan bakıldığında 1912 Stockholm Olimpiyatları, teknik bakımdan o tarihe kadar yapılanların en kusursuzu “çeşitli spor branşlarında ilk defa olarak kurulan milletlerarası federasyonların oyunlar esnasında tesis edilen derecelerin otomatik olarak dünya rekoru olmasına karar vermemeleri bakımından da “uluslararası kurallaştırma” için bir aşamadır. 1912 Olimpiyat Oyunlarının “her spor dalı için evrensel geçerlilikte kural ve yönetmeliklerle bütün sporlarca benimsenebilecek bir ortak “amatörlük” tanımını zorunlu kıldığını”, oyunların bitiminden hemen sonra birçok uluslararası ve ulusal federasyonların kurulduğunu görmekteyiz.³¹

1800’lü yılların sonuna doğru, fiziksel egzersizin önemi katılımcı sporlarda bir yükselmeye neden olmuş, özellikle atletizm yaygınlaşarak gelişmiş endüstriyel toplumlarda, okul ve üniversitelerde, askeri organizasyonlarda, özel kulüplerde gelişti. Bu gelişim ülkeler arasında yarışmaların yapılmasına, olimpiyatların süratli gelişmesi karşısında da atletizmde bir uluslararası idari organın kurulmasının gerekliliği ortaya çıkmıştı. 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunlarından hemen sonra bir araya gelen 17 ülkenin temsilcileri atletizm

³¹ FİŞEK, Kurthan. *Dünyada, Türkiye’de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*, 1998, s.188.

programı için, standardize teknik donanım ve dünya rekoru için Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonunu oluşturdu.³²

IAAF hiyerarşisinin en üst basamağında, Kurultayca dört yıllığına seçilen ve bütün organların doğal üyesi olan bir Başkanla bir Onursal Genel Sekreter yer almakta bunlar örgütün yönetim işlerinden sorumlu bulunmaktadır. Örgütün tüzel kişiliğini temsil eden bu kişilerin yetkilerinin sınırlı olmasına karşılık, otorite ve yetkinin toplama noktası, dört yıllık süreler için kurultayca seçilen bir Başkan, bir Onursal Genel Sekreter, değişik ülkelerden yedi ve Anakara kümelerinden birer üyeden oluşan IAAF konseyidir. Örgütün en yüksek karar ve yürütme organı olarak yılda en az bir kere toplanan Konseyin görev ve yetkileri, “IAAF işlerini yönetmek”, “iki yılda bir toplanan Kurultaya çalışma raporları ve bilançolarla birlikte izleyecek iki yılın bütçesini sunmak”, “Kurultayın onayına bağlı olarak geçici üye kaydetmek ve üyelik haklarını askıya alabilmek”, “Olimpiyat Oyunlarının teknik çalışmalarını yürütmek, “uluslararası kurallara uyulduğunu denetlemek için uluslararası yarışmalara gözlemci göndermektir”.

Toplam üye sayısının üçte birinden az olmamak koşuluyla toplantıda bulunanların üçte iki oyuyla IAAF Yönetmeliği değiştirilebilmektedir. Kurultayda seçilen ve değişik sayıda üyeden oluşan Teknik Komiteyle Kadın, Yürüyüş, Kros ve Tıp Yarışma Kuralları Olimpiyat Oyunlarında, Dünya Şampiyonalarında, Kıtalararası Yarışmalarda iki veya daha çok üye Federasyonunun atletlerinin yarıştığı tüm uluslararası yarışmalarda uygulanmak zorunda olup, üye Federasyonların kendi ülkelerinde düzenleyeceği yerel yarışmalar için tavsiye niteliği taşımaktadır.³³

Çok-uluslu federasyonun en büyüğü olan Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonuna (IAAF) kabul edilmiş milli federasyonların sayısı çok heyecan verici ölçüde 1912’de 17’den 1999’da 210’a yükselmiştir.

³² İNTERNET, <http://www.iaaf.org>, 14.10.1999.

³³ FİŞEK, Kurthan. *Dünyada, Türkiye’de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*, 1998, s.188.

Tablo 1.2. Modern Yaz Olimpiyatlarının Yapıldığı Şehir/Ülke İle Katılan Ülke ve Sporcu Sayısının Yıllara Göre Dağılımı; ³⁴

OLİMPİYATLAR	YILI	ŞEHİR/ ÜLKE	KATILAN ÜLKE SAYISI	KATILAN SPORCU SAYISI	KATILAN ERKEK SPORCU SAYISI	KATILAN BAYAN SPORCU SAYISI
I.Olimpiyatlar	1896	Atina / YUN	14	245	245	-
II.Olimpiyatlar	1900	Paris / FRA	26	1225	1206	19
III.Olimpiyatlar	1904	S.Louis / ABD	13	687	681	6
Ara Olimpiyatlar	1906	Atina / YUN	20	884	877	7
IV.Olimpiyatlar	1908	Londra / ING	22	2035	1999	36
V.Olimpiyatlar	1912	Stokholm / ISV	28	2547	2490	57
VI.Olimpiyatlar	1916	I.Dünya Savaşı Nedeniyle Yapılamadı.				
VII.Olimpiyatlar	1920	Anwers / BEL	29	2669	2591	57
VIII.Olimpiyatlar	1924	Paris / FRA	44	3092	2956	136
IX.Olimpiyatlar	1928	Amsterdam / HOL	46	3014	2724	290
X.Olimpiyatlar	1932	L.Angeles / ABD	37	1408	1281	127
XI.Olimpiyatlar	1936	Berlin / ALM	49	5216	4759	457
XII.Olimpiyatlar	1940	II.Dünya Savaşı Nedeniyle Yapılamadı.				
XIII.Olimpiyatlar	1944	II.Dünya Savaşı Nedeniyle Yapılamadı.				
XIV.Olimpiyatlar	1948	Londra / ING	59	4099	3714	385
XV.Olimpiyatlar	1952	Helsinki / FIN	69	4925	4407	518
XVI.Olimpiyatlar	1956	M.bourne/AVUST	72	3342	2958	384
XVII.Olimpiyatlar	1960	Roma / İTL	83	5346	4738	610
XVIII.Olimpiyatlar	1964	Tokyo / JAP	93	5140	4457	683
XIX.Olimpiyatlar	1968	M.City / MEK	112	5530	4750	781
XX.Olimpiyatlar	1972	Münih / ALM	121	7123	6065	1058
XXI.Olimpiyatlar	1976	Montreal / KAN	92	6028	4781	1247
XXII.Olimpiyatlar	1980	Moskova / RUS	80	5217	4092	1125
XXIII.Olimpiyatlar	1984	L.Angeles / ABD	140	6795	5230	1567
XXIV.Olimpiyatlar	1988	Seoul / G.KORE	160	9581	7105	2476
XXV.Olimpiyatlar	1992	Barcelona / İSP	169	9367	6659	2708
XXVI.Olimpiyatlar	1996	Atlanta / ABD	197	9959	7108	2851

³⁴ AFYON-TUNÇ, A.g.e. s.109.

İKİNCİ BÖLÜM

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI VE ATLETİZM

2.1. 1896 ATİNA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

16 Haziran 1894 yılında Sorbonne'de, yapılan Uluslararası Atletik Kongresi'nde kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) toplantısında alınan kararla Modern Olimpiyatların ilki Atina'da düzenlenecekti. Bu karar önceleri Yunanistan'da tepkiyle karşılandı. Bazı gazeteler, yabancıların ülkeye gelerek halkın yoksulluğunun ve geri kalmışlığını görecektir şeklinde yorumlar yaparak, hazinenin zayıf olduğundan böyle büyük bir organizasyonu gerçekleştiremeyeceklerini yazdılar.

Gerçekten Yunanistan'ın olimpiyatları düzenlemeye gücü yoktu. Bunun üzerine Coubertin, Atina'ya gelerek üst düzey yöneticilerle görüşmeler yaptı. Neticede oyunların planlandığı şekilde yapılabilmesi için hazırlıklara başlanmasını sağladı.

Yunanlıların, oyunların yeniden düzenlenmesine tepki göstermelerinin asıl sebebi, tarihin kendilerine mal ettikleri olimpiyatların bir Fransız Baron tarafından tekrar canlandırılması sonra da, oyunların her dört yılda bir başka ülkede tertiplenmesi kararının alınmasıydı. Oysa Yunanlılar, M.Ö.776'dan beri kendi topraklarında yapılan oyunların, bundan böyle de yine her defasında kendi ülkelerinde yapılmasını savunuyorlar ve Coubertin'e dolayısıyla IOC'ye bu yüzden tepki gösteriyorlardı.³⁵

Coubertin, Atina'ya gelecek sporcuların mümkün olduğu kadar değişik ülkelerden gelmesini sağlamak için, IOC üyelerinin sayısını artırdı. IOC'nin temsilcisi olarak seçilen 16 spor adamı, 13 ülkede Coubertin'i temsil ediyorlardı. Fakat, Coubertin'in tanıdığı ve IOC üyesi yaptığı kişilerin çoğu kendi ülkelerinde sporda sözü geçmeyen kişilerdi. Bu hazırlıkların yapılması sırasında Coubertin'den de kaynaklanan bazı problemler ortaya çıktı. İlk IOC

---

³⁵ KARAKÜÇÜK, A.g.e, s.83.

toplantısında, oyunlara tüm dünya insanların dil, din, ırk, cinsiyet ayırt etmeden katılabilecekleri kararı alınmasına rağmen, Coubertin için dünya, sadece Avrupa ülkeleri, Amerika ve İngiliz İmparatorluğu'ndaki beyaz ırkın hakim olduğu bölgeleri kapsıyordu. Fransa ve bazı ülkelerde ise, oyunların organizasyonunun başında Coubertin olduğu için karşı çıkanlar bulunuyordu. Almanlar, Coubertin gibi sadece kişiliği ile ortaya çıktığını kabul ettikleri birinin davetine cevap vermek istemiyorlardı. Böyle bir davetin ancak Yunanistan hükümeti tarafından yapılması gerektiğini düşünüyorlardı.³⁶

Sporun diğer ülkelere göre daha büyük aşama kaydettiği ve insanın günlük hayatında yer aldığı İngiltere ve Amerika'da Coubertin'i başka engeller bekliyordu. Bu ülkelerde, spor hükümet tarafından yönetilmiyordu. Spor, okullarda ve başarılı sporcuları bünyesinde tutan spor kulüplerinde yapılıyordu. Davet süresinin kısalığı ve yazışma adreslerinin azlığı Coubertin'i sıkıntıya sokmuştu. Nitekim, davet mektubu Londra'ya ulaştığında, üniversiteler tatile girmişti.

Amerika'da ise, olayı hemen hemen tek bilen kişi Prof.Dr.Sloane'du. Öğretim üyesi olarak çalıştığı Princeton'da olayı anlattığı zaman dört öğrenci Atina'ya Olimpiyat Oyunları'na gitmek istedi ve hazırlıklara başladılar. Bu atletlerin içinde gülle atıcı olarak tanınan Robert Garrett 'in varlıklı ailesi, oğullarının ve diğer üç arkadaşının tüm masraflarını karşıladı. Bu arada, disk atmanın da yarışma programında olduğunu öğrenen ve hayatında disk görmemiş Garrett, okul kütüphanesine giderek eski olimpiyatlarda atılan disk hakkında bilgi aldı. Bir demirciye, 30cm. çapında ve 2.5 cm. yüksekliğinde bir disk yaptırarak, bilmediği bu spor branşında çalışmaya başladı.

Boston'da bir spor kulübü adına yarışan James B.Connolly de yarışmalara katılmak istedi. Bir iş adamının masraflarını karşılaması sonucu Connelly, okuduğu Harward Üniversitesi'nin izin vermemesine rağmen eğitimini ve alabileceği diplomayı teperek, Atina'ya gitti. Bu özveriyle Atina'ya giden Connolly, olimpiyatlarda ilk şampiyon olan sporcu olarak tarihe geçecekti.³⁷

Bütün imkansızlıklara rağmen, Yunanlılar ~~at nalı~~ biçiminde M.Ö. 3.y.y.'da yapıldığı sanılan at nalı biçimindeki tarihi Atina Stadı'nı orijinaline uygun olarak yeniden restore ederek I. Olimpiyat Oyunları için hazır hale getirdiler.³⁸

³⁶ KORYÜREK, A.g.e, s.10.

³⁷ A.g.e, ss.10-11.

³⁸ KARAKÜÇÜK, A.g.e, s.85.

6-15 Nisan 1896 tarihleri arasında yapılan I. Olimpiyat Oyunları'nın açılış konuşmasını Yunanistan Kralı I.Georges yapmıştır. Yapılan davetler sonucu 14 ülkeye mensup (Almanya, Fransa, İngiltere, Danimarka, İsviçre, İsveç, Macaristan, Bulgaristan, Şili, ABD, Avustralya, Yunanistan) 245 erkek sporcu iştirak etmiştir. Müsabakalar atletizm, atıcılık, bisiklet, Cimnastik, güreş, halter, eskrim, tenis ve yüzme olarak 9 dalda yapılmıştır.³⁹

Yarışmalara kadın sporcu katılmadı ve bundan pek kimse rahatsız olmamıştı. Aslında kadın sporcuların katılması, Modern Olimpiyatların Antik Olimpiyat Oyunları'ndan ayıran en önemli özelliklerinden birisi olabilirdi. Maalesef bu gerçekleşmedi ve I. Atina Olimpiyat Oyunları kadın sporculardan yoksun bir şekilde başladı.

Olimpiyat oyunları tarihinin ilk altın madalyasını 6 Nisan 1896 günü üç adım atlamada 13.71 metrelik derecesiyle birinci olan Amerikalı atlet James B.Connelly kazandı. Atletizm, bu ilk olimpiyat oyunlarının en büyük ilgi toplayan dalı oldu. 800 ve 1500 metre ile maraton dışındaki tüm atletizm yarışmalarını Amerikalı atletler kazandılar.

Amerikalı atlet Arthur Blake 750 metresini önde götürdüğü 800 metre yarışında birinciliği göğüs farkıyla Avustralyalı atlet Edwin Flack'e kaptırmış ve yarış sonrası uzun süre baygınlık geçirmiştir.⁴⁰

7 Nisan 1896 günü 1500 metre yarışı yapılmış ve bu koşuda birinci Avustralyalı Edwin Flack, ikinci Amerikalı Arthur Blake ve üçüncü Fransız Albin Lermusiaux olmuştur.

100 metre koşu, 110 metre engelli koşu ve sıırıkla atlama finalleri aynı gün yapıldı. Amerikalı Thomas Curtis 100 metre finaline kalmasına rağmen, 110 metre engelliye seçti. Yine sıırıkla yüksek atlayıcı olan William Hoyd da 110 metre engelli finaline kalmasına rağmen, sıırıkla yüksek atlamayı tercih etti. Bu nedenle, 110 metre engelli koşu iki kişi ile koşuldu ve Curtis'in kazandığı yarışta, İngiliz Grantley Goulding de ikincilik ödülünü kazanarak, olimpiyatlarda yarışmada sonuncu olduğu halde ödül kazanan ilk atlet oldu.

Curtis'in katılmadığı 100 metreyi takım arkadaşı Thomas Burke kazanırken, William Hoyd da çok istediği sıırıkla yüksek atlamada şampiyonluğu elde etti.⁴¹

³⁹ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.49.

⁴⁰ **A.g.e.** s.49.

⁴¹ **KORYÜREK, A.g.e.** s.11.

I. Atina Olimpiyat Oyunları'na katılan sporcuların yüzde 70'ini Yunanlı sporcular oluşturuyordu. Olimpiyatlarda şampiyon olmak Yunanlılar için gurur verici bir olaydı. Ama, olimpiyatların temelini oluşturan atletizmdeki bir madalya hepsinden daha önemliydi. Atina halkı, Pindar'ın şiirlerinde meşhur ettiği o maraton kahramanı sporcuyla bekliyordu. Maraton, Yunan tarihinin bir parçasıydı ve bu yarış bir Yunanlı tarafından kazanılmalıydı. Yunan basını bunu milli bir mesele olarak ele aldı. Zenginler maratону kazanacak atlete büyük ödüller vereceklerini ilan ettiler. Bazı gazeteler daha da ileri giderek, Averoff 'un yarışı kazanana kızını ve drahoma olarak da 1 milyon drahmi vereceğini söylediğini yazdılar.

Olimpiyatlar'da maraton 10 Nisan'da koşuldu. Yarışa 1500 metre koşusunda ilk üç sıraya giren Avustralyalı Edwin Flack, Amerikalı Arthur Blake, Fransız Albin Lermusiaux'la birlikte Macar Gyula Keline ve 13 Yunanlı atlet katıldı.

Yarışın ortalarında bu mesafeye alışık olmayan yabancı atletler birer birer yarışı terk ederken, bu mesafeye alışık olan Macar Keline, öndeki grupla birlikte koşuyordu. Yarışın devamı süresince birbirini tutmayan haberler alan stadyumdaki seyirciler, bir ara stada atı ile girerek Yunan Kralı'nın oturduğu tribüne yanaşan bir subayın verdiği haberle coştı. Bu habere göre bir Yunanlı atlet yarışı önde götürüyordu. Oyunlar süresince bir başarısı olmayan ve kimsenin tanımadığı Spiridon Louis 'in stada girmesi ile Kral'ın oğulları George ve Constantine, piste inerek Louisle beraber koştular ve ipi hep birlikte göğüslediler. İkinci gelen de bir Yunanlı idi. Üçüncü ise Macar Keline oldu.

Maraton kahramanı Louis hakkında çok haber yazıldı. Louis kimilerine göre çoban, kimilerine göre de postacı idi. Bazıları ise Louis'i Atina'da saka olarak çalışan fakir bir genç olarak anlatıyorlardı. Yine bir söylentiye göre, başarısının karşılığı olarak ne istediği sorulduğunda, "bir atlı araba verin de, sırtımda su taşımaktan kurtulayım" dediği söylenir.⁴²

Maratonda şampiyon olan Louis'e 25 bin Frank para verildiği ancak bu haberin tekzip edilerek Louis'e sadece bir çiftlik bağışlandığı, yine bir ev ve araba ile her türlü ihtiyaçlarının ömür boyu karşılanacağına vaat edildiği bilinmektedir.⁴³

Uzun atlama ve yüksek atlamada ise Eller Clark iki altın madalya alan sporcu olmuştur.

---

⁴² KORYÜREK, A.g.e, s.12.

⁴³ KARAKÜÇÜK, A.g.e, s.88.

23 Haziran 1894 yılında yapılan Uluslararası Atletizm Kongresi'nde, "Oyunların; dil, din, ırk ayırımı yapmadan tüm dünya sporcularına açık olacaktır." ilkesi kabul edilmiştir. Ama I. Atina Olimpiyat Oyunları'na sadece beyaz ırkı temsil eden sporcuların katılmasıyla bu ilkeye uyulmamıştır.

2.2. 1900 PARİS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

II. Olimpiyat Oyunları, Modern Olimpiyat Oyunları'nın canlandırılması fikrini ortaya atan ve bu fikrini gerçekleştirmek için çalışan Baron de Coubertin'in ülkesi Fransa'da düzenlendi.

Fransız bürokratlar bu oyunların, o sıralarda 20. Yüzyıla girilmesi münasebetiyle tertiplenen Dünya Fuarı'nın bir yan etkinliği olarak düzenlenmesini istediler. Bu nedenle Coubertin'i bir yana iterek tüm organizasyonu üzerlerine aldılar. Bu büyük spor organizasyonunu bir panayır havasına sokarak, sporcuları sirk cambazları gibi yarıştırdılar.

Ciddiyetten uzak bir organizasyonla Paris II. Olimpiyat Oyunları 20 Mayıs 1900 yılında başlamıştır.

Olimpiyatların Paris'te yapılacağını öğrenen bazı varlıklı kişiler her türlü imkanlarını kullandılar. Henry Desgranges, tüm sporların yapılabileceği Parc des Princes çevresini ve 666 metrelik pisti olan spor sahasını organizasyon komitesine vermesine rağmen, organizasyonun başındakiler Racing Club'üne ait olan çim sahalari ve yanındaki ormanlık bölgeyi seçince, ortalık karıştı. Yeni bir pist yapımında geç kalındığı için, atletler çim sahada koşmuş, atmalar ise etrafı ağaçlarla çevrili sahalarda yapılmıştır. Çekiç ve disk atma yarışmalarında sporcular daha uzağa atmaya çalışmalarının yanında ağaçlara takılmamasına özen göstermek zorunda kalmışlardır.⁴⁴

Amerikalı atletler, pazar gününe rastlayan yarışmalara katılmadılar. Pazar gününün ibadet günü olduğu gerekçesiyle yarışmalara katılmayan Amerikalı atletler olimpiyat tarihinin ilk boykotunu yapmış oldular.⁴⁵

Paris Olimpiyat Oyunları'nda 1225 sporcudan biri vardı ki, öyküsü hayli ilginçti. Bu sporcu Amerikalı Roy C. Ewry idi. Çocukluğunda felç geçiren Ewry, ailesinin yardımı ve iradesi ile bu hastalığını yenerek, yıllardan beri olan spor yapabilme özlemini 1900

⁴⁴ KORYÜREK, A.g.e. s.12.

⁴⁵ KORYÜREK, Cüneyt. *Olimpiyatlar*, Akbank Yayınları, İstanbul, 1976, ss.7-64.

Olimpiyatları'na katılarak madalyaya dönüştürdü. Ewry büyük başarı göstererek; durarak uzun atlamada, durarak yüksek atlamada ve durarak üç adım atlamada 3 altın madalya kazandı.⁴⁶

Paris Olimpiyat Oyunları'nın en başarılı isimlerinden birisi de Alvin Kraenzlein idi. Alvin 60 metre düz, 110 metre engelli, 200 metre engelli ve uzun atlamadaki aldığı birinciliklerle, bir olimpiyat süresince atletizmde bireysel 4 birincilik alan ilk ve tek adam olarak olimpiyatlar tarihine geçti ve bu rekoru hala kimse kıramadı.⁴⁷

Paris'in dolambaçlı yollarında yapılan maraton yarışmasını bir Fransız fırıncı çırağı olan Michel Theato'nun kazanması itirazlara yol açtı. Paris sokaklarını iyi bilen atletin kestirmeden gittiği yolundaki itirazlar bir netice vermedi.⁴⁸

2.3. 1904 SAİNT LOUIS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

St.Louis Oyunları'nda en büyük ilgi atletizme gösterildi. Bu branştaki yarışmalara 9 ülkenin sporcuları katıldı.⁴⁹

Oyunların en popüler şampiyonu, durarak atlamalarda 3 birincilik alan Roy Ewry oldu. Oyunların en hızlı adamı olarak ilan edilen Archie Hahn, bu ünvanını 60, 100 ve 200 metredeki birincilikleri ile elde etmiştir. O zamanki kurallara göre, işaretten önce çıkış yapanlara verilen 2 metrelik geriden başlama cezası, Hahn'ın çok işine yaramış ve 200 metrelik yarışı bu şekilde kazanmıştır. Diğer Amerikalı atletlerden Hilmann 400 ve 200 metre engelli koşullarda, Lightbody ise 800 ve 1500 metre ile 2500 metre engelli yarışlarda altın madalya almışlardır. Hilmann'ın birinci gelerek altın madalya kazandığı 400 metre yarışında, George Poage üçüncü gelerek Amerika adına madalya kazanan ilk zenci oldu.

Maraton koşusunda Amerikalı atlet Fred Lorz'un birinciliği kazanması büyük sevinç yarattı. Ancak çok geçmeden Lorz'un yarışın 10 km.sini otomobille katettiği anlaşıldığında diskalifiye edilmiş, ikinci gelen Amerikalı atlet Hicks şampiyon ilan edilmişti.

⁴⁶ GÜLEY, Erden. **Olimpik Çizgi**, Türkiye Gazetesi, İstanbul, 14 Temmuz 1996, s.19.

⁴⁷ KORYÜREK, A.g.e., s.15.

⁴⁸ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.50.

⁴⁹ A.g.e. s.50.

Modern Olimpiyatlar'da ilk ve son kez olarak 56 librelik (25kg. 368gr) gülle atma yarışı yapıldı. Amerikalıların şampiyonluğu kaybettikleri bu yarışta, oyunlara katılabilmek için görevinden istifa ederek Amerika'ya gelmiş bulunan Kanadalı polis memuru Etienne Dematteux, 10 metre 46.5 cm.lik derecesiyle altın madalya kazanmıştır.⁵⁰

St.Louis Oyunları'nda ilk defa 10 yarışmadan oluşan "All Around Championship" diye adlandırılan bir spor dalı ortaya çıkmıştır. İngilizlerin tüm masraflarını karşılayarak, İngiltere adına koşmasını istemelerine rağmen, cebinden harcadığı para ile St.Louis'e gelen İrlandalı 35 yaşındaki Thomas Kiely bu spor dalında altın madalya kazanmıştır. Bu spor dalı 1912 Stokholm Oyunları'nda Dekatlon olarak karşımıza çıkacaktır.⁵¹

2.4. 1908 LONDRA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

İngilizler bugün için garip karşılanacak ama o günkü tesislere göre mükemmel denilebilecek bir stadı iki yıl gibi kısa bir sürede bitirdiler. Londra yakınlarında inşa edilen ve daha sonraları "White City" diye adlandırılacak bu stad, birçok spor branşının bir arada yapılabilmesi ve seyirciye sunulması prensibine göre plânlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda planlanan 60 bin kişilik stad; 533 metrelik bir koşu pisti, etrafında 600 metrelik bisiklet yarışlarının yapılabilmesi için bir veledrom ve yüzme yarışları için 100 metre boyunda ve 15.25 metre eninde bir yüzme havuzunun sahanın ortasında yer aldığı karmaşık bir spor tesisi özelliğine sahipti. Bu stadda aynı zamanda eskrim, Cimnastik ve güreş müsabakaları da yapılabilecekti.⁵²

Londra Oyunları'nda da maraton yarışı değişik olaylara sahne oldu. Daha önceki olimpiyatlarda, maraton yöresi ile Atina arasındaki mesafe 40km. olması sebebiyle maraton yarışları 40km. olarak kabul edilmiş ve koşulmuştu. 1908 Oyunları'nda organizasyon komitesi, kral ailesinin yarışın çıkışını görmesi için maratonu Windsor Castle'dan başlattı. Atletler stadyuma geldiklerinde ise, pist üzerinde 350 metre daha koşarak yarışı, şeref tribünü önünde bitireceklerdi. Yapılan bu değişiklik günümüzde de maratonun standart ölçüsü olarak kabul edilen 42.195 metrelik mesafenin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yine, yarış günü

⁵⁰ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.50.

⁵¹ KORYÜREK, **A.g.e**, s.18.

⁵² **A.g.e**, s.20.

havanın çok sıcak olması nedeniyle maratona katılan 75 atletin sadece 37'si yarışı tamamlayabilmiştir.⁵³

Yarıшта Güney Afrikalı Charles Hefferon ve İtalyan Dorando Pietri arasında büyük mücadele vardı. Hefferon yarışın ilerleyen metrelerinde geride kalmış, Amerikalı atlet Johny Hayes geçmişti. İtalyan Dorando stada girdiği zaman, maraton yarışının diğer bir garip olayı ile karşılaşılacaktı. Stada girdiğinde ters yönde koşma ile yürüme arasında, sendeleyerek ilerleyen Dorando hakemler tarafından uyarıldı. Yarışın bitimine çok az kala Dorando yere düştü ve bir daha kalkamadı. Bu arada stada Dorando'dan daha canlı olan Hayes girdi. Seyirciler hakemlere "kaldırın" diye bağıyorlar, hakemler ise kurallara aykırı olduğundan Dorando'ya yardım edemiyorlardı. Daha sonra baş hakem koştu ve Dorando'yu bitiş ipine taşıdı. Dorando'nun ardından 32 saniye sonra Hayes yarışı tamamlarken, Hafferon da üçüncü oldu.

Amerikalılar, haklı olarak bu olayı protesto ederek, itirazda bulundular. Bu itiraz kabul edildi ve Dorando diskalifiye edilerek, Hayes birinci olarak ilan edildi. Dorando'ya yapılan bu muamele büyük tepkilere yol açmış, hakemler ve jüri üyeleri şiddetli suçlamalara maruz kalmışlardı. Bu olay öylesine tepkiler uyandırmıştı ki; İngiltere Kraliçesi, İtalyan atleti çok değerli bir kupayla mükafatlandırarak ona teselli vermeye çalışmıştı. Ülkesinde milli bir kahraman gibi karşılanan Dorando, Papa tarafından takdis edilmiş ve adına şarkılar bestelenmişti. Uzun yıllar süren tartışmalar tam 48 yıl sonra, Dorando'ya yardım eden İngiliz hakemin ölüm döşeğinde söylediği şu sözlerle son bulacaktı: "Dorando Pietri doping almıştı. Ölüm tehlikesiyle karşı karşıya idi, bu yüzden koşması gerekiyordu."⁵⁴ Büyük mücadele örneği gösteren Dorando'nun, "suçlu" olarak damgalanmasına ve Kraliçe'nin önünde ölmesine hakemlerin gönlü razı olmamıştı.

110 metre engelli yarışında Amerikalı atlet Forrest Smithson elinde incil kitabıyla yarışmak istemiş, yönetmeliklerde bu durumla ilgili bir aykırılık görülmeyince incille final koşmuş ve şampiyon olmuştur. Bu atlet yarıştan sonra; "Ben dini bütün hıristiyanım. Dinimiz, hıristiyanların pazar günleri dini amaçlar dışında her türlü çalışmayı günah saymaktadır. Elimde incille koşmakla dinsel bir amaç uğruna çalışmış oldum" diyerek amacını belirtmiştir.⁵⁵ Bu olayla birlikte spor, dini propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

⁵³ KORYÜREK, A.g.e, s.21.

⁵⁴ T.M.O.K. Olimpik Hareket, 1988, s.51.

⁵⁵ KARAKÜÇÜK, A.g.e., s.93.

1908 Oyunları'nda ikinci bir olay, yine İngilizlerle Amerikalılar arasında geçmiştir. 400 metre final yarışında Amerikalı atlet J.C.Carpenter'in birinciliği, kurallara uymayan bir şekilde rakibi olan İngiliz atletin önüne geçtiği gerekçesi ile iptal edildi ve diskalifiye oldu. Amerikalıların itirazı önce kabul edilmedi ama daha sonra yarışın iki gün sonra tekrar edilmesi kararlaştırıldı. Amerikalılar buna karşı çıktı ve koşmadılar. İngiliz Wyndham Halswelle bu ikinci kez tekrarlanan 400 metre finalini tek başına koşarak, altın madalyayı kazandı. Bu olay, Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu'nun (IAAF) kurulmasına sebep oldu ve bundan sonra yapılan oyunlarda kurallar daha belirgin ve kesin olarak uygulandı.

1908 Londra Olimpiyatları'nda atletizm yarışmalarını Amerikan, İngiliz ve Güney Afrikalı beyazlar tekeline almışlardı. Bu tılsımı cirit atmada üç Skandinav atleti bozmuştur. Londra Olimpiyatları diğer oyunlara göre düzenli bir şekilde yapılmıştır. Bunun bir sebebi de, yarışlarda kronometre ve fotofiniş aletlerinin kullanılması olmuştur. Bunlar çok ilkel olmakla birlikte, yarışmada kazananların derecelerini sağlıklı ölçebiliyor ve yarışları bitirenleri birbirinden rahatlıkla ayırabiliyordu.⁵⁶

2.5. 1912 STOKHOLM OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Stokholm, bundan evvel yapılan organizasyonlardan çok daha mükemmel, kuralların kesinlikle uygulandığı ve o zamanki ileri teknolojinin kullanılması ile elektrikli kronometre ve foto-finiş aletinin de devreye sokulduğu bir yer oldu.⁵⁷

Baron Pierre de Coubertin, hayalindeki olimpiyat organizasyonunun, 1912 yılında İsveç'te gerçekleştiğini gördü. Modern Olimpiyatlar tam anlamı ile Stokholm'de "modern" oldu. Yine, bu olimpiyatta kurulan çeşitli branşlardaki Uluslararası Federasyonlar, Stokholm Oyunları'nda yapılan dereceleri ilk dünya rekoru olarak kabul ettiler. Atletizm yarışmaları çıkışlarında tabanca ile start da ilk kez bu olimpiyatta tatbik edildi.⁵⁸

Stokholm Oyunları'nın en iyi sporcusu, o yıl ilk kez uygulanan dekatlon (onlu yarış) ve pentatlon (beşli yarış) yarışmalarında birinci olan kıızılderili atlet Jim Thorpe oldu.

⁵⁶ KORYÜREK, A.g.e., s.23.

⁵⁷ A.g.e., s.22.

⁵⁸ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.51.

İsveç Kralı'nın "Bay Thorpe siz dünyanın en büyük atletisiniz" diye tebrik ettiği bu büyük atlet Amerika'da da milli kahraman olmuştu.⁵⁹ Ancak Thorpe'yi bir sürpriz bekliyordu. Thorpe'nin yıllar önce bir çiftlikte çalışırken kasaba takımının iddialı bir beyzbol takımında oynayabilmesi için, kaybedeceği yevmiyesinin kendisine ödenmesi olayının Amerika Milli Olimpiyat Komitesi tarafından büyütülerek profesyonel ilan edilmesi ve IOC'ye bildirilmesi, oyunlardan bir yıl sonra madalyalarının elinden alınmasına sebep olmuştur.⁶⁰

Bir kızıladerilinin Amerika'da milli kahraman haline gelmesi, beyazlar tarafından hazmedilememiştir. Thorpe, kendisine revâ görülen bu haksızlık karşısında kahrolmuş ve ömrünün sonuna kadar bunun etkisinden kurtulamamıştır. Ölümünden önce ve sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne yapılan tüm müracaatlar sonuç vermedi. İtiraz dilekçeleri dikkate alınmadı. IOC başkanı olan Avery Brundage'nin 1912 Stokholm Oyunları'nda Thorpe ile birlikte Amerika Olimpiyat takımında yer alması için ilginç yanını teşkil ediyordu. Brundage'nin başkanlıktan ayrılmasından sonra, mesele tekrar gündeme getirildi ve 1979 yılında IOC, Jim Thorpe hakkında verilen profesyonellik kararını iptal ederek onun amatörlüğünü tescil etmiştir. Ancak, Thorpe 67 yıl sonra kendisine iade edilen madalyalarını alamamıştır. Çünkü Thorpe 1953 yılında ölmüştü.⁶¹

Olimpiyatlardaki ırkçılığın ilk örneklerinden olan Thorpe'nin başına gelen bu olaydan sonra, dekatlon ve pentatlonda ikincilik madalyası almış olan İsveçli Hugo Weislander ve Norveçli Ferdinand Bie, IOC tarafından kendilerine gönderilen altın madalyaları kabul etmediler.⁶² İki sporcunun yapmış olduğu bu erdemli davranış, spora leke süren kişilerin sahada mücadele eden sporcular olmadığını gösteren güzel bir örnek olmuştur. Sporu amacından uzaklaştıranlar genellikle, sporu yönetenler ile siyasi çekişme içerisindeki ülkeler olmuştur.

Stokholm Oyunları'nda zamanını aşan ilerlemeler olmuş, bunların arasında özellikle uzun mesafe koşucusu olan Finli atlet Johannes Kolehmeinen Fin milletinin temsilcisi olmuştur. İlk defa bu oyunlarda programa alınan 5000 metre koşuyu zorlu Fransız rakibi

⁵⁹ GÜLEY, Erden. A.g.e.

⁶⁰ KARAKÜÇÜK, A.g.e., s.95.

⁶¹ T.M.O.K. Olimpik Hareket, 1988, s.52.

⁶² KORYÜREK, A.g.e., s.25.

J.Bouin'e karşı, 14.36.6 dakika ile kazanan Kolehmeinen, yine ilk defa koşulan 10.000 metreyi de 31.20.8 dakikada koşmakla gücünü göstermiş ve kendinden sonraki atletlere örnek olmuştur. Bu atlet 12 km. kros yarışmasında da birinci gelerek üç atlin madalya kazandı. Kolehmeinen'in 5000 metredeki dünya rekoru 10 yıl kırılmamış ve ancak 1922'de Paavo Nurmi tarafından, 1 saniyelik bir farkla yenilenmiştir.

100 metre yarışlarının finallerinde beş Amerikalı ile bir Güney Afrikalı atlet kalmışlardı. Yarışın en büyük favorisi siyahî Howard Drew idi. Ancak Drew final yarışına gelemediğinden yarış onsuz koşulmuş ve beyaz bir Amerikalı atlet olan Craig tarafından kazanılmıştır. Amerika atletizm takımının antrenörü, yarışın kendi atletlerinden biri tarafından kazanılacağını anlayınca, şampiyonluğun bir "beyaz" tarafından kazanılmasını sağlamak için Drew'i soyunma odasına kilitlemiştir.⁶³

Amerika olimpiyat takımında üstünlük beyazlardan renklilere doğru kaymaya başlamıştır. Bunu hazmedemeyen Amerikalı beyazlar, Thorpe'den sonra zenci atlet Drew'e de aynı haksızlığı yaparak Stokholm Oyunları'ndaki ırkçılığın ikinci örneğini göstermişlerdir.

2.6. 1920 ANVERS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Anvers Oyunları, Coubertin'in beş halkalı bayrağının ilk defa burada dalgalanmasıyla bir özellik kazanmıştır. Coubertin'in 1914 yılında dahiyane bir buluşla meydana getirdiği ve dünya barışının sembolü olarak, yaklaşan felaket yıllarının ağır atmosferi içinde doğan bu bayrak, korkunç savaş fırtınasının dağılmakta olan bulutları arasında Anvers'te ilk defa direğe çekilmiştir.⁶⁴

Anvers Oyunları'nda atletizm müsabakaları seyirciler için en ilginç ve muhteşem yarışlar olmuştur. Atletizm yarışmalarının en ilginç kişileri arasında 38 yaşında bulunmasına rağmen 800 ve 1500 metrelerde çifte altın madalya kazanan İngiliz atleti Albert Hill ile Stokholm Oyunları'ndan sonra Anvers'te de başarısını devam ettiren ve maraton yarışını kazanan Hans Kolehmeinen'den sonra uzun mesafe yarışlarında yıldız gibi parlayacak olan

⁶³ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.52.

⁶⁴ ALPMAN, Cemal. **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi**, G.S.Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1972, s.217.

diğer bir Finli atlet Paova Nurmi idi. 10.000 metre ve krosta iki altın madalya kazanan Nurmi, 5000 metre yarışında da favori olarak gösteriliyordu. Ancak bu ünlü Finli'yi adım adım izleyen Fransız atleti Joseph Guillemot, herkesin yarışı bırakacağını düşündüğü bir anda yaptığı müthiş bir atakla şampiyon olmuştur.⁶⁵

Oyunların ilgi çeken ve seyirciler tarafından “dünyanın en hızlı adamı” olarak tanımladığı diğer bir atlet de Amerikalı sprinter Charles Paddock 'du. Yarışın sonuna 4-5 metre kala ipe, havada adeta uçarak atlaması seyircileri Paddock'a hayran bırakmıştı. Dört Amerikalı, bir Fransız ve bir de İngiliz atletin katıldığı 100 metre finalinde, son metrelerde takım arkadaşı Morris Kirksey'le göğüs göğüse koşan Paddock, bitiş ipini gördüğünde yine o meşhur atlayışlarından birini yaptı. Foto-finiş resimlerini gören hakemler, birinciliği Paddock'a verdiler.⁶⁶

2.7. 1924 PARİS OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Paris Olimpiyatları, Fransızların bu oyunlar için yaptıkları ünlü Colombes Stadı'nda Cumhurbaşkanı Gaston Doumerque'nin konuşmasıyla başlamıştır ve 4 Mayıs-27 Temmuz tarihleri arasında yapılan oyunlara, 44 ülkeye mensup 136'sı bayan 3092 sporcu katılmıştır.⁶⁷

Paris Oyunlarına katılımın fazla olması için, savaşın mağlup ülkesi ve Versay'da mahkum edilen Almanların dışında, bütün milletler çağrılmış, böylece katılan ülke ve sporcu sayısı önceki oyunlara göre daha çok olmuştur.

Finli atletlerin Stokholm ve Anvers Oyunları'ndaki uzun mesafe koşularında elde ettikleri başarılarını biraz olsun önlemek ve diğer atletlere de şans vermek amacıyla, organizasyon komitesi 1500 ve 5000 metre finallerini aynı gün koymuşlardı. Finli yetkililerin itirazı üzerine, organizasyon komitesi iki yarış arasındaki 30 dakikalık arayı 55 dakikaya çıkarmıştır.

⁶⁵ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.53.

⁶⁶ KORYÜREK, **A.g.e.**, s.29.

⁶⁷ **A.g.e.**, s.30.

1500 metre yarışında beklenen sonuç gerçekleşti. Nurmi ilk turu 58 saniye gibi müthiş bir hızla geçti ve yeni bir olimpiyat rekoru kırarak bu mesafede birinci oldu. İlk turun bu kadar hızlı koşulması diğer atletleri çok etkiledi ve atletlerden biri sendeleyerek yarışı bitirirken, diğer bir atlet de bitiş çizgisinin üzerine yığıldı ve yarım saat baygın kaldı.⁶⁸

Nurmi daha önce belirlenen programa göre 55 dakika dinlenerek, 5000 metre yarışını yine bu yarışın favorilerinden takım arkadaşı Vilho Ritola ile koştu. İki atlet arasında devamlı bir çekişme içerisinde geçen yarışın son 200 metresinde Nurmi, büyük bir atak yaparak yarışı az bir farkla kazandı.

Nurmi, şimdiye kadar olimpiyatlarda denenmemiş bir tarzda, 1500 ve 5000 metreye ilaveten 10.000 metrede koşmak istemiştir. Ama Finli idareciler, bu öneriyi geri çevirmişler ve Ritola'nın 10.000 metre koşmasını istemişlerdir.

Paavo Nurmi, 1500 ve 5000 metrelerde elde ettiği başarılarla yetinmedi ve 3000 metre takım koşusu, 10.000 metre kros takımı ve ferdi olarak üç tane daha altın madalya kazandı.⁶⁹

Nurmi'nin başarılarından sonra vatandaşı Ritola'nın 10.000 metre düz ve 3000 metre engelli koşularında birinci, 5000 metrede ikinci olması, Finlerin uzun mesafelerdeki rakipsiz üstünlüğünü göstermiş, bu iki sporcu Paris'te sanki bir mucize yaratmışlardır.⁷⁰

Dini inançlarına bağlı bir insan olan İngiliz atleti Eric Lidell, pazar günü yapılacak 100 metre yarışına katılmamış ve ertesi gün yapılan 400 metre yarışına girmek zorunda kalmıştır. Çok iyi bir 400 metre koşmuş ve 47.6'lık müthiş bir dünya rekoru kırarak, olimpiyat şampiyonu olmuştur. Liddell'in katılmadığı 100 metre yarışında ise, İngiliz atlet Harold Abrahams altın madalya alarak, bu mesafede şampiyon olan ilk Avrupalı atlet olma ünvanını kazanmıştır.⁷¹

Uzun atlamada 7.76 ile yeni bir dünya rekoru kırdı. Ama, bu rekoru, uzun atlama finalini 7.44 metre ile kazanan Amerikalı William De Hort Hubart değil, Pentatlon'da üçüncü gelen Amerikalı Robert Le Gendre, beşli yarışmanın uzun atlama branşında elde etti.⁷²

⁶⁸ KORYÜREK, A.g.e. , s.30.

⁶⁹ A.g.e., s.30.

⁷⁰ ALPMAN, A.g.e., s.219.

⁷¹ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.53.

⁷² KORYÜREK, A.g.e., s.31.

2.8. 1928 AMSTERDAM OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Kıtaları temsil eden ve beş halkadan oluşan olimpiyat bayrağının oyunlarda göndere çekilmesi ile sporcuların oyunların başlama anında olimpiyat yemini yapmaları, Modern Olimpiyat Oyunları tarihinin Paris'te gerçekleşen ilk uygulamalarıydı.

1928 Amsterdam Oyunları'nda da bir ilk gerçekleşti ve olimpiyat meşalesi ilk defa burada yakıldı.⁷³ Amsterdam Stadı'nın maraton kulesinde, oyunların süresi boyunca yanan olimpiyat alevi, Modern Olimpiyat Oyunları'nın esinlendiği eski Yunan Olympiaları'nın dürüstlük ve kahramanlık ruhunu yansıtırken yarışçılar, olimpiyat idealini yaşatan bu alevin etkisinde kalarak yarışmışlardır.

Coubertin, Paris Oyunları'ndan sonra 1925 yılında IOC'den "Şeref Başkanı" olarak ayrıldı ve Lausanne'daki evine çekildi. Modern Olimpiyatlar'ın mimarı olan Coubertin Antik Olimpiyatlar'daki uygulamayı öne sürerek, bayanların oyunlarda yarışmasına hep karşı çıkmıştı. Paris'teki 1900 Oyunları'ndan itibaren, bazı branşlarda bayanlara yer vererek, bu konuda bazı ödünler veren Coubertin'in ayrılması ve etkisinin azalması ile IOC üyeleri arasında, bayanların atletizmde de yer alması fikri geliştirildi ve Amsterdam'da beş branşta yarışmalarına karar verildi. Bu arada, Cimnastik branşında da programa konan bir branş, sanki bayanlara verilen bir umut gibi kabul edildi.

1928 Amsterdam Olimpiyatları'ndan önce, sadece kadın haklarını değil, kendi haklarını korumak ve uluslararası yarışmalarda kendilerini göstermek amacıyla bazı bayanlar FSFI diye adlandırılan "Federation Sportive International Feminine"nin çatısı altında bir araya gelmişlerdi. Bu federasyon kanalıyla 1922'de Paris ve 1926'da da Göteborg'da sadece bayanların katıldığı yarışmaları organize etmişler ve belki de Coubertin protesto etmek için, adını da "Olympics" koymuşlardı.⁷⁴

Atletizm branşında ilk defa yarışan bayan sporcular bu oyunlarda, 100, 800, 4 x 100 metre ve bayrak koşuları ile yüksek atlama ve disk atmada mücadele etmişler ve bu branşlarda, Alman, Kanada, İsveç, Japon, Hollanda, Amerika ve Polonya adına katılan bayanlar üstünlük kazanmışlardır.⁷⁵

⁷³ GÜLEY, Erden. A.g.e.

⁷⁴ KORYÜREK, A.g.e., s.32.

⁷⁵ MORAN, Naili. *Yüksek Atlama*, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1946, s.7.

Bayanlar 100 metre yarışmaları 30 Temmuz'daki seçmelerle başladı ve ilk seriyi birinci bitiren, 1912'den beri ilk kez olimpiyatlara davet edilen Alman takımından, Anni Holdmann, Modern Olimpiyatlar'da yapılan bayanlararası atletizm yarışmalarındaki ilk yarış kazanan atlet oldu.

IOC tarafından bayanlara pek yakışmayan bir spor dalı olarak kabul edilen disk atma finali, seyircilerin pek dikkatini çekmedi, ama 31 Temmuz'daki 100 metre finalinde, 16 yaşındaki Amerikalı Elizabeth Robinson'ın iki Kanadalı rakibini geçerek birinci olması büyük heyecanla seyredildi.⁷⁶ Bayanlar yüksek atlamada Kanadalı Catherwood 1.59m atlayarak birinci olmuştur. Catherwood, yalnız çok güzel bir kız olmakla kalmamış, atletizmin uyum ve zarıflığını en derin bir anlatım ile temsil eden bir sporcu olabilmıştır.⁷⁷

2 Ağustos günü yapılan 800 metre finalinde Alman Lina Ralke, son 300 metredeki atağı ile Japon Kinue Hitomi'nin önünde birinci gelerek dünya rekoru kırdı. Çok hızlı bir tempoda koşulan bu yarış sonrası bazı atletlerin ipi göğüsledikten sonra yığılıp kalmalarını fırsat bilen IOC, 800 metre yarışını bayanlara ağır geliyor gerekçesiyle kaldırdı ve bu uygulama 1960 Oyunları'na kadar 32 yıl devam etti.

Paris Oyunları'nın efsaneleşmiş isimleri olan Nurmi ve Ritola ile diğer takım arkadaşlarının Amsterdam Oyunları'nda da başarılarını devam ettirmeleri, Finlandiya'nın atletizm branşındaki ününü perçinlemiştir.

Nurmi, katıldığı 10000, 5000 metre ve 3000 steeple yarışmalarında takım arkadaşı Ritola'yı geçerek yeni bir olimpiyat rekoru ile altın madalya kazandı. 1500 ve 3000 metre engelli yarışlarında ise, Ritola ve yine bir Finli olan Toivoloukola'nın ardından iki gümüş madalya daha aldı.⁷⁸

Yirmi yaşını yeni tamamlamış olan Kanadalı atlet Percy Williams, tüm Amerikalı atletleri rahatça geçerek 100 ve 200 metre yarışlarında iki altın madalya almıştır.

---

⁷⁶ KORYÜREK, A.g.e., s.33.

⁷⁷ MORAN, A.g.e., s.7.

⁷⁸ KORYÜREK, A.g.e., s.33.

Amsterdam Oyunları'nda Amerikalılar, 400 metre düz koşu dışında hiçbir pist yarışını kazanamadılar. Amerikalı atletler, bayrak yarışları ile birlikte yüksek, uzun ve sırtla atlamalarda, atmalarda ise gülle ve diskte aldıkları altın madalyalar ile yetinmek zorunda kaldılar.⁷⁹

İngiliz Lordlar Kamarası'nın bir üyesi olarak 400 metre engelli yarışına katılan Lord Burghley, bu yarışta birinci oldu.

Atletizm yarışmalarının en uzun mesafesi olan maraton yarışını atletizm tarihinde ilk kez, Kuzey Afrikalı Müslüman bir atlet olan ve Fransa adına yarışmaya katılan Muhammed el Quafi kazanmıştır. Yine, oyunlarda ilk kez uzak doğudan gelen bir atlet olan Japon Mikio Oda, üç adım atlamada birinci olmuştur.⁸⁰

2.9. 1932 LOS ANGELES OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Amerika o zamana kadar yapılan olimpiyatların en mükemmelini yapmayı başardı ve erkek sporcuların kaldığı Olimpiyat Köyü ile 105.000 kişilik Coliseum Stadı bu oyunlar için yapıldı.

Dünyayı bir hastalık gibi saran kriz ve Los Angeles'in, Amerika'nın en batı ucunda olması bu oyunlara daha fazla ülke ve sporcunun gelmesini engelleyen sebepler olmuştur.

Amerikan Başkanı M.H.Hoover'in açılışını yaptığı 1932 Los Angeles Oyunları'na, 37 ülkeye mensup 127'si bayan 1408 sporcu katılmıştır. Bu katılım, 1928 Amsterdam Oyunları'nda yarışan sporcu sayısının yarısı kadardı. Buna rağmen yapılan dereceler ve kırılan rekorlar bakımından 1932 Olimpiyatları insanın beden kabiliyetinin daha sınırlanamadığını gösterdi.⁸¹

X. Olimpiyat Oyunları'nın açılışı olaylı oldu. Son üç olimpiyatın büyük yıldızı Paavo Nurmi, başarı dolu hayatının dördüncü olimpiyatına en iyi biçimde hazırlanabilmek için oyunların başlamasından birkaç ay önce Los Angeles'e gelmişti. Nurmi bu olimpiyatta sadece

⁷⁹ KORYÜREK, A.g.e., s.33.

⁸⁰ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.54.

⁸¹ KORYÜREK, *Olimpiyatlar*, 1976, ss.7-64.

maraton koşacağı için kendisine buna göre bir program hazırladı. Amerika'da olağanüstü bir ilgi gören bu efsaneleşmiş şampiyon her yerde krallar gibi karşılanmış, kendisine büyük sevgi ve saygı gösterilmişti. Bu arada çeşitli firmalar büyük şampiyona armağanlar verirken, bir otomobil fabrikası da bir araba hediye etmişti.⁸²

Nurmi'nin hediye olarak araba almasını ve son birkaç yıldır yarışlarda parayla koştuğunu tespit eden IOC, bu meşhur atletin yarışlara katılmasına izin vermedi ve kendisini profesyonel ilan etti.⁸³

Los Angeles Oyunları, tesis ve organizasyon açısından mükemmel denilebilecek düzeyde idi. Fakat, atletizmde skandal denilebilecek bazı hatalar yapıldı. 100 ve 200 metre yarışlarında, Eddie Tolan ve Ralph Metcalfe Amerika'yı temsil ettiler. Tolan, 100 metre finalinde çok az bir farkla Metcalfe'yi geçti ve altın madalya kazandı. Metcalfe, daha dayanıklı bir atlet olduğu için 200 metre finalinin favorisi gösteriliyordu. Finalde, ikinci kulvarda ve Tolan'ın önünde koşan Metcalfe'nin, Tolan ve diğer Amerikalı George Simpson'un da ardından üçüncü olarak ipi göğüslemesi, şaşkınlık yarattı. Ama, amatör bir fotoğrafçının, tribünden çektiği bir fotoğraf basında yayınlanınca, olay aydınlandı ve pistteki kulvar çizgilerinin hatası ortaya çıktı. Metcalfe, bu çizim hatası yüzünden yarışa 1 metre geriden başlamıştı.

İkinci büyük hata 3000 metre steeple'da oldu. Koşu sırasında geçilecek engeller ve engelli su havuzunun konumu nedeniyle, yine ölçümde bir hata yapılmış ve atletler bir tur fazla dolaşarak, 3450 metre koşmuşlardı. Bu fazla tur koşulan yarış, Finli atlet Volmari Iso-Hollo kazanmıştır.

5000 metre yarışında Finli atlet Lauri Lahtinen'in arkasından gelen Amerikalı Hill'in kendisini geçmemesi için sürekli olarak önünü kesmesi seyircilerin büyük protestolarına yol açmasına rağmen jüri onu diskalifiye etmemiş ve şampiyonluğunu onaylamıştır.⁸⁴

Los Angeles'te Finler, başta Jervinen'in 72.71 metrelik derecesi olmak üzere, cirit atmada ilk üç sırayı alarak, 1920 Anvers Oyunları'ndaki başarılarını tekrarlamışlardır.⁸⁵

⁸² T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.55.

⁸³ KORYÜREK, A.g.e., 1976, ss.7-64.

⁸⁴ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s.55

⁸⁵ ALPMAN, A.g.e., s.221.

400 metre engelli finalinde, favori olarak gösterilen bu mesafenin eski şampiyonları Burghley ile Taylor, İrlandalı Tisdall ve Amerikalı Hardin'in ardından ancak 3. ve 4. olabildiler.

400 metre yarışını, uzun atlayıcı iken şanssız bir kaza sonucu iki ayak bileği kırılan ve bu kazadan sonra koşmaya başlayan William Carr, dünya rekoru kırarak şampiyon olmuştur.

10.000 metre koşuyu, Nurmi'nin yokluğundan faydalanan bir Polonyalı atlet kazanmıştır. Yine, Nurmi'nin katılmadığı bir mesafe olan Maraton'da, Arjantinli Zabala 2.31.36'lık derecesiyle şampiyon olmuştur.⁸⁶

Los Angeles'in kahramanı olan 18 yaşındaki Amerikalı bayan atlet Mildred Didrikson, mızrak atmada ve 80 metre engelli yarışında altın, yüksek atlamada da gümüş madalya kazanmıştır. Yüksek atlamada Amerikalı J.Shiley 1.65m'yi başarıyla geçerek olimpiyatlarda elde edilmiş en iyi sonucu almıştır.⁸⁷

Bayanlar 100 metre yarışını Polonya'da doğmasına rağmen küçüklüğünden beri Amerika'da yaşayan Stanisława Walasiewicz aldı. Amerika'da Stella Walsh diye bilinen bu atlet, olimpiyatlarda Amerika adına koşmasını sağlayacak Amerika vatandaşlığına kabul evrakları hazırlanırken, Polonya adına koşmaya karar verdi. Seçmelerde ve finalde dünya rekorunu egale eden Walsh, uzun spor hayatında pek çok başarılar elde etti.

Kanada'nın Los Angeles için hazırladığı raporda "erkekler gibi uzun fulelerle" koşuyor diye adlandırılan Walsh, 1980 yılında, bir süper marketten çıkarken soygun esnasında öldürüldü. Morgda yapılan otopside, Walsh'ın tam yarım asır sonra erkek olduğu saptandı.⁸⁸

---

⁸⁶ ALPMAN, A.g.e., s.221.

⁸⁷ MORAN, A.g.e., s.7.

⁸⁸ KORYÜREK, A.g.e., s.37.

2.10. 1936 BERLİN OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Dünyanın büyük bir ekonomik kriz geçirdiği ve Almanya'da politik fırtınaların estiği 1931 yılının Nisan ayında Barselona'da toplanan IOC, 1936 Oyunları için bir karar alamadı ve yazışma ile yapılan seçimde Berlin, organizasyonu yapmak üzere seçildi.⁸⁹

Kişiliğinde sporun yeri olmayan Hitler, Nazi felsefesini dünyaya anlatmada etkili olacağını düşündüğü olimpiyatları destekledi. Spor tesislerinin ve sporcuların kalacağı "Olympic Village" ile her türlü teknik insan gücü ve finansal imkanlar devlet ve parti tarafından ortaya kondu.

Almanya'nın o zamanki Nasyonal-Sosyalist yöneticileri, oyunları bir totaliter rejimin en elverişli propaganda aracı olarak kullanmasını bilmişler ve gösterişe büyük önem vermişlerdi.⁹⁰

Hitler'in ve partinin Yahudiler'e karşı düşmanca tutumlarını bilen bazı çevreler ve özellikle Amerika'da yaşayan Yahudi topluluğu, olimpiyatların Berlin'de yapılmasından doğacak problemleri dile getiriyorlardı.

Hitler, Alman Olimpiyat Komitesi Başkanı olan Theodor Lewald'ı görevden aldı. Bunun sebebi, Lewald'ın 17 yaşında hıristiyan dinini seçmiş olmasına rağmen Yahudi asıllı olması idi. Bunun üzerine IOC ve diğer ülkelerden tepkiler geldi. Hitler, bu olayı kapatmak için Lewald'ı, Olimpiyat ve Organizasyon Komiteleri'ne danışman olarak tekrar atadı.⁹¹

20 Temmuz 1936 günü büyük bir halk topluluğu, meşâlenin yakılması ve koşuların başlatılması için yapılacak merasim nedeniyle Kronier Dağı'nda toplandı. Daha sonra toplanan koşucular ve halk birlikte mızika merasim mahalline hareket ettiler.

Daha sonra, Olimpiyat Komitesi'nin ikinci başkanı B.Atanasiyadis, Baron de Coubertin'in tören için gönderdiği mektubu okudu. Bu mektupta Coubertin, atletlere hitaben şunları yazmıştır:⁹²

⁸⁹ KORYÜREK, A.g.e., s.38.

⁹⁰ ALPMAN, A.g.e., s.221.

⁹¹ KORYÜREK, A.g.e., s.39.

⁹² COUBERTIN, Baron Pierre de. *Olimpia-Berlin Koşucularına* T.S.K. Yayınları, Ankara, S.6, 1936, s.7.

“Olimpiyat’la Berlin’e, canlı ellerinizle sembolik meşaleyi götüreceğiz olan atletler, size mademki Modern Olimpiyat Oyunları’nın kurucusu ve fahri reisi olmak haysiyetiyle ilk sözü söylemek şerefi bana düşüyor, düşüncemin nasıl bir zihniyetle sizinle beraber olduğunu ve gayretinize nasıl bir mana verdiğimi anlatacağım:

Ehemmiyet ve ciddiyetle dolu saatler yaşıyoruz. Zira; her yerde, etrafımızda beklenmedik manzaralar görünüyor ve bir sabah sisi arasında gibi, yeni Avrupa ve Asya’nın çehresi çizgilenirken sanki beşeriyet, içinde çırpınmakta olduğu buhranın, her şeyden önce bir terbiye buhranı olduğunu nihayet teslim edecek sanılıyor.

Her türlü şahsi kaygıları bertaraf ederek ve önceden pedagojik bir ıslah yapılmadıkça hiçbir sosyal olay ve politik istikrarın elde edilemeyeceğine kani olarak hayatımın bütününde kendimi terbiye kalkınması hazırlığına tahsis ettiğim 1886 senesi gününden beri, elli yıl geçti.

Üzerime düşen vazifeyi, tamamladığımı biliyorum. Arzın üzerine dağılmış sayısız stadlardan bugün, vaktiyle Elen jimnazlarından yükselenler gibi adali neşenin sesleri yükseliyor. Hiçbir millet, hiçbir sınıf, hiçbir meslek bundan mahrum bırakılmış değildir. Yeniden tesis edilmiş olan atletizm, umumi sıhhati sağlama ile kalmamıştır. O, hayatın günlük zahmet ve meşakkatlerine karşı mukavemette ferde yardımcı olan bir nevi hoşgörünün yapıcısıdır.

Böyle neticeler alınmış olmasından dolayı kendimizi kutlayalım. Fakat bununla iş bitmiş değildir. İcap eder ki zeka, idi. Derecede ihtisascılığın kendisine zorla kabul ettirdiği bağları çözülsün inhisarcı mesleklerin boğucu varlığından kurtulsun, içinde yaşadığımız çağda şahidi olmamız mümkün olmuş bulunan geniş manzaralar çabucak geçip giden bir görünüş halinde bile olsa, faal hayatın eşiğinde, her ferde gösterilsin, istikbal, gençlerin tedris usulünü değiştirme cesaretini kendinde bulacak olan milletlerdir. Çünkü, mukadderi elde tutup ona nizam veren çocuk değil, delikanlıdır.

Sporcu, ihtiraslı ve iradeli bir devre uygun olan canlı ve temkinli barış böylelikle kurulacaktır.

Şüphesiz sonuncu olarak yazdığım bu mektubu size tevdi ediyorum. İnsanlığın terakkisi ve haysiyeti için adale ile fikrin birleşiminin kafi olarak tahakkuk etmesi yolunda başlamış, oyunlar cehalet yüzünden istenen seviyeye ulaşamamıştır. Bu eserin ikmal edilmesini Berlin’de toplanmış olan gençlikten isteyiniz.”

İlk koşucu Kondilis, olimpiyat yemini yaptıktan sonra meşaleyi alıp, mihraptaki ateşten yaktı ve koşturmayı başladı. Meşale, 1108 genç atlet tarafından Bulgaristan sınırına getirildi.⁹³

Bulgaristan sınırından itibaren 2967 atlet daha meşalenin Berlin'e götürülmesinde görev almıştır. 3000 km. yol kat ederek Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Çekoslavakya ve Almanya'dan toplam 3075 atlet, önceden kendilerine dağıtılmış olan meşalelerini birbirlerinden ateşleyerek 11 gece, 12 gün durmadan koşmuşlar, yol uğrağı Atina, Delfi, Selânik, Sofya, Budapeşte, Viyana, Prag ve Dresden gibi büyük merkezlerde özel törenlere sahne olduktan sonra, Berlin oyunlarının açılış gününde Olympia'nın sembolik alevinin hiç sönmeyen stada getirilmesini sağlamışlardır. Bu ateş, oyunlar boyunca olimpiyat idealini canlı tutmak üzere yanmıştır.⁹⁴

Olimpiyat meşalesi Lust Gorden'e ulaştırıldığında, meydanları yüz binlerce insan, doldurmuştu. Büyük binalar Alman bayrakları ile süslenmiş, Berlin'de bulunan on büyük meydana da olimpiyatlara katılan 52 milletin bayrakları dikilmişti. Adolf Hitler Meydanı en güzel süslenen yerlerden biriydi. Bu büyük meydanın ortasına yeşil yapraklarla donatılmış on metre yüksekliğinde bir sütun yapılmış ve bu sütunun üzerine Nasyonel-Sosyalist devletin sembolleri konmuştu. Sütunun etrafı ise, 52 milletin bayrakları ile çevriliydi. Ayrıca, bu meydandan spor sahasına giden caddenin iki tarafına sporcu heykelleri dikilmişti.⁹⁵

Berlin Olimpiyat Oyunları 1 Ağustos günü Adolf Hitler'in konuşmasıyla açılmış ve 16 gün süren bu oyunlara 52 ülke katılmıştır.⁹⁶

Açılış muhteşem oldu. Meşalenin yakılması, olimpiyat bayrağının göndere çekilmesi, güvercinlerin uçurulması, Hitler ve IOC üyelerinin stada gelişi ve sporcuların geçit töreni, modern bir spor organizasyonunda olması gereken şekilde yerine getirilmişti.

Her şeyin "üstün ırk" ideolojisinin propagandası için yapıldığı organizasyonun ve oyunların birinci gününde sonuçlanan bazı atletizm finalleri, stada bulunan Hitler'in beklentilerinin müjdecisi oldu. Gülle atmada, Alman atleti Hans Woellke, olimpiyat rekoru

⁹³ ULUĞ, Necdet. **Olimpiyatların Unutulmaz Günü**, T.S.K. Yayınları, Ankara, S.7, 1936, s.6-7.

⁹⁴ ALPMAN, A.g.e., s.222.

⁹⁵ JONASSEN, D.: **Berlin Olimpiyatlarına Dair İstatistikler**, T.S.K. Yayınları, Ankara, S.16, 1936, s.15.

⁹⁶ A.g.e., s.15.

kırarak birinci gelirken; Finli bir atletin arkasından da, takım arkadaşı Gerhard Stöck üçüncü oldu. Ardından, bayanlar mızrak atmada yine Alman atletleri Tilly Fleischer ve Loise Krüger altın ve gümüş madalyalar kazandılar.⁹⁷

Nazilerin zencileri aşağılayan bu düşüncelerine en büyük cevabı, Berlin Oyunları'nın en büyük kahramanı Amerikalı siyahi atlet Jesse Owens vermiştir. Owens, 100, 200 metre düz, 4x100 metre bayrak koşularında ve uzun atlamada kazandığı dört altın madalya ile unutulmayacak bir atlet olmuştur.⁹⁸

Siyahi atlet Jesse Owens'ın uzun atlama yarışmasında, Hitler'in şampiyon olacağından emin olduğu Alman atlet Litz Long'u son atlayışında geçerek altın madalya alması Führer'i kızdırdı. Hitler'in Owens'ı tebrik etmeden öfke içinde stadı terk etmesini spor çevreleri politik bir skandal olarak nitelendirmişti. Bu olay sonrası IOC, Alman hükümetini uyararak zorunda kaldı.⁹⁹

10.000 metre koşuda ilk üç dereceyi paylaşan atletleriyle Finlandiya, uzun mesafe koşularındaki üstünlüğünü bir kez daha kanıtlamış oldu.

Nurmi ve Ritola'nın yokluğunu Finli atletler Berlin'de hiç belli etmediler ve 10.000 metre koşusunun ardından, 3000 steep ile 5000 metre yarışlarını da kazanarak 3 altın, 2 gümüş ve 1 bronz madalya aldılar.

Bu olimpiyatta Amerikalılar, atletizmde zenci atletleriyle 17 yeni rekor kırarak, aslan payını almıştır. Amerika'yı bu başarıya taşıyan bir yarışmada yüksek atlama finalinde olmuş ve bu finalde ilk üç dereceyi ikisi zenci olan üç Amerikalı almıştır. Yüksek atlamada birinci Cornelius Johnson, ikinci David Albritton ve üçüncü Delos Thurber olmuştur.¹⁰⁰

1500 metre finalinde İtalyan Lougi Becalli, dünya rekortmeni Glenn Cunningham ve Yeni Zelandalı Jack Lovelock gibi hepsi de altın madalya alabilecek atletler koştu. Bu yarış, son 50 metrede yaptığı atakla Lovelock kazandı ve bir de dünya rekoru kırdı. Lovelock'un zenci bir atleti geride bırakarak kazandığı bu yarış seyircileri çılgına çevirmiş, yarıştan sonra Hitler Lovelock'u huzuruna çağırarak tebrik etmiştir.¹⁰¹

⁹⁷ KORYÜREK, A.g.e., s.40.

⁹⁸ ALPMAN, A.g.e., 222.

⁹⁹ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.56.

¹⁰⁰ KORYÜREK, A.g.e., s.41.

¹⁰¹ KARAKÜÇÜK, A.g.e., s.107.

Almanlar, oyunlar öncesi Yahudilere karşı tutumlarını değiştirerek, daha önce muhtelif yerlere astıkları "Yahudiler buraya giremez" yazılarını kaldırmışlardı.¹⁰² Fakat, Yahudilere karşı olan tutumlarındaki bu yumuşamanın yerini Almanlar, Berlin Oyunları'nı siyah ve beyaz ırk arasındaki bir düelloya çevirdiler.

Alman cirit atıcısı Gerhard Stöck, dört gün evvel bronz madalya kazandığı gülle atmadan sonra, mızrak atmada dünya ve olimpiyat şampiyonu Finlilerle yarıştı. Stöck, ilk dört hakkındaki dereceleriyle 5. sırada iken, seyircilerin coşkusu ve Hitler'in bu sırada sahaya girmesi ile diğer denemelerinde en iyi derecesini atarak birinci oldu ve altın madalya kazandı.

Japonlar, Berlin'e kendi en iyi sporcularının yanında 1931 yılından beri egemenlikleri altında bulunan Kore'den de bazı şampiyonları getirmişlerdi. Bunlar arasında maratonda, dünyanın en iyi derecesine sahip Koreli Sohn Kee-Chung da vardı ve adı da Kitei Son olarak değiştirilmişti. Bu atlet maratonu yeni bir olimpiyat rekoru ile kazandı. Fakat daha sonra Japon bayrağı altında yarıştığı için utanç duyduğunu söyleyen Sohn Kee-Chung, 1988 Seoul Oyunları'nda olimpiyat meşalesini stada getiren en son atlet olmuştur.

Amerikalı zenci atlet Jesse Owens atletizmde dört altın madalya kazanarak, Berlin Oyunları'nın tartışılmaz en büyük sporcusu olarak tarihe geçmiştir.

Bu büyük sporcu, ülkesinde Amerikalı yöneticilerce hor görüldü ve olimpiyatlardan sonra yorgun olduğu için İsveç'teki bir yarışmaya katılmak istememesi sonunda Owens'ın amatörlüğü, bunu bir başkaldırı olarak gören, AAU tarafından kaldırıldı. New York'a döndüğünde büyük törenlerle karşılanan Owens'ı Başkan Roosevelt tebrik etmedi. Berlin'den sonra hayatını kazanmak için çeşitli işlerde çalışan Owens, ancak 1950'lerde refaha erişti ve aranan bir konuşmacı oldu.¹⁰³

¹⁰² TERCÜMAN SPOR ANSİKLOPEDİSİ, Tercüman Gazetesi Yayınları, İstanbul, Cilt 3, 1983, s.961.

¹⁰³ KORYÜREK, A.g.e., s.42.

2.11. 1948 LONDRA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

1945 yılında sona eren II.Dünya Savaşı'ndan sonra birkaç kişi olarak toplanan IOC, mektupla oylama yoluyla yeni başkanlık seçimi yaptı. Daha önce IOC başkan yardımcısı olarak görev yapan İsveçli Edstrom IOC başkanı oldu. Bu arada 1948 Oyunları Londra'ya teklif edildi ve savaş sonunun ilk olimpiyatları 40 yıl sonra tekrar İngiltere'ye verildi.

Savaşın bitiminden 1948 Olimpiyatları'na kadar olan bu oluşum süreci aynı zamanda savaş sonrası dünyanın da oluşum sürecidir.

1948 Olimpiyatları tüm dünyanın olduğu gibi II.Dünya Savaşı'ndan etkilenen Londra'da, sıkıntılar içinde 29 Temmuz-14 Ağustos tarihleri arasında yapılmıştır. Olimpiyat Köyü olmadığından, erkek sporcular ordu mensuplarının kaldığı barakalarda, bayanlar da okullarda yatırıldılar.

Londra Oyunları'nda yeni bir yıldız parladı. Spor dünyası yıllarca onu "Uçan Ev Kadını" olarak andı. Bu, Hollandalı 30 yaşındaki bayan koşucu Francina "Fanny" Blankers Koen'di. 100 metreyi 11.9'da, 80 metre engelliye ise 11.2'de aldı. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmur ve balçık deryasına dönmüş piste rağmen 200 metreyi 24.4 saniyede bitirmesi herkesi hayrete düşürdü. Koen'in altın madalyaları bunla bitmedi. 4x100 bayrak yarışmasının son koşucusu olarak memleketi Hollanda için bir madalya daha aldı. Bu büyük atlet, Owens'in Berlin'de simgeleşmesi gibi Londra Oyunları'nın simgesi haline geldi.¹⁰⁴

IOC, Londra Oyunları'nda bayan atletlere biraz cömert davranarak, programa 200 metre, uzun atlama ve gülle atmayı da ilave etti.

Fin ve İsveçli atletlerin üstün olduğu uzun mesafe koşularında Çek atleti Emil Zatopek 10000 metrede birincilik ve 5000 metrede ikincilik alarak, yaptığı derecelerle "Çek Lokomotif" adıyla anılmaya değer izler bırakmıştır.¹⁰⁵

Zatopek'in ikinci olduğu 5000 metre yarışını göğüs farkı ile Belçikalı Gaston Reiff kazanmıştır. 110 metre engellide dünyanın en hızlı adamı olarak bilinen Amerikalı zenci atlet Harrison Dillard, takım seçmelerinde engele takılıp düştüğü için bu branşta takıma alınmadı.

¹⁰⁴ HAYAT DERGİSİ, *Olimpiyatların Tarihçesi*, Tifdruk Matbaacılık, İstanbul, Cilt II, S.32, 1960, s. 13.

¹⁰⁵ ALPMAN, A.g.e., s.13.

Dillarda 100 metrede takıma girmişti. Londra'da, herkes 100 metre koşusunu Dillard'ın takım arkadaşları Mel Pattory, Barney Ewell veya Panamalı atlet Lloyd La Beach'in kazanacağını düşünürken, Dillard finalde 10.3 dereceyle koşarak, birinci olmuş ve altın madalyanın sahibi olmuştu. Bu koşuyu kaydeden Patton, 200 metrede yenilginin acısını çıkardı ve birinci oldu. Dillard'ın katılmadığı 110 metre engelli yarışı yine Amerikalı atletler kazandı ve üç madalyayı aralarında paylaştılar.¹⁰⁶

Amerikalı ve İngilizlerin kapışmaları ile 40 yıl önce Londra'da yapılan oyunlara gölge düşmüştü. 1948 Oyunları'nda bu kapışma sevindirici bir şekilde tekrarlanmadı. Ama 4x100 bayrak yarışında hakemler, kurallara aykırı olarak, değiştirme çizgileri dışında bayrak değiştirdikleri için Amerikan takımını diskalifiye ettiler ve İngiliz takımına altın madalya verdiler. Amerikalı yöneticilerin itirazı üzerine filmleri inceleyen jüri, Amerikalıları haklı buldu ve madalyalar el değiştirdi.

Jamaikalı atlet Arthur Wint, 400 metrede birinci olurken, takım arkadaşı ve bu mesafede dünya rekortmeni olan McKenley ikinci oldu.¹⁰⁷

Atletizmin en ilgi çeken yarışlarından olan maratону Arjantinli Cabrera kazanırken olimpiyat şampiyonu oldu.¹⁰⁸ Hollandalı bayan atlet Koen farklı kazandığı yarışlar sonucu elde ettiği dört altın madalya ile Londra oyunlarının en başarılı sporcusu olmuştur.

2.12. 1952 HELSİNKİ OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

II.Dünya Savaşı'nın ardından 1948-1952 yılları arasında dünyadaki bu siyasi oluşumlardan sonra artık Helsinki Oyunları zamanı gelmişti. 19 Temmuz-3 Ağustos tarihleri arasında yapılan 1952 Helsinki Oyunları'na 69 ülkeye mensup 518'i bayan olmak üzere 4925 sporcu katılmıştır. Açılışını Devlet Başkanı Juho Paasikivi'nin yaptığı oyunların olimpiyat meşalesini son taşıyan atlet, yıllarca atletizm pistlerinde uzun mesafe yarışlarının yıldızı Paavo Nurmi olmuştur.

¹⁰⁶ KORYÜREK, A.g.e., s.47.

¹⁰⁷ A.g.e., s.47.

¹⁰⁸ ALPMAN, A.g.e., s.224.

Helsinki Oyunları'nın altın adamı hiç şüphesiz Emil Zatopek'dir. 5000 ve 10000 metre koşuları kazandıktan sonra, o zamana kadar koşmadığı bir mesafe olan maratonu da deneyip gayet rahat bir şekilde kazanınca, olimpiyatlar tarihinin adını unutturmayacak bir yıldız oldu.¹⁰⁹

Oyunlarda, Zatopek ailesini sevindirici başka bir olay yaşandı ve Zatopek'in eşi Dana Zatopkova da bayanlar mızrak atmada olimpiyat şampiyonu oldu.

1932 yılından beri 100 ve 200 metre sürat yarışlarını kazanan Amerikalılar, 100 metrede epey zayıftılar. Bu mesafenin en hızlı adamı Jim Golliday, sakatlığı sebebiyle takıma girememiş, takıma giren Art Bragg de, seçmelerde sakatlanmıştı. Bu nedenle, Amerika Olimpiyat takımı seçmelerinde üçüncü adam olarak seçilen ve dereceleri iyi olmayan Lindy Remigino 100 metreyi koşacaktı. Bu mesafede koşacak olan diğer isim ise, 400 metre dünya rekortmeni Jamaikalı atlet Herb McKenley'di. 1948 Oyunları'nda McKenley, 400 metre finalinde takım arkadaşı Arthur Wint'e yenilmiş ve altın madalyayı kaptırmıştı. Bu sefer iddialı olan McKenley, 100 metre koşusunu, sırf 400 metre finaline hazırlık olsun diye koştu ve az daha şampiyon oluyordu. Remigino ve McKenley arasında büyük mücadeleye sahne olan 100 metre yarışını birkaç santim farkla Amerikalı atlet Remigino kazandı.¹¹⁰

100 metre finalini çok az bir farkla kaybederek gümüş madalya alan McKenley, asıl iddialı olduğu 400 metre finalinde de hüsrana uğradı ve bu yarışı yine takım arkadaşı George Rhoden'e yenilerek kaybetti.

Atletizmin pek çok dallarında Amerikalılar yine üstünlüklerini göstermişler, 110 metre engelli koşuda, gülle atmada ve dekatlonda ilk üç dereceyi kazanmışlar, cirit atmada, uzun, yüksek ve sıırıkla yüksek atlamada, 400 metre ve 3000 metre engelli koşularında birincilikler almışlardır. 4x100 metre bayrak yarışını yine kazanmalarına karşılık 4x400 metre bayrak yarışını Jamaikalılara kaptırmışlardır.¹¹¹

---

¹⁰⁹ KORYÜREK, A.g.e., 1976, ss.7-64.

¹¹⁰ KORYÜREK, A.g.e.

¹¹¹ ALPMAN, A.g.e., s.226.

Oyunların en heyecanlı yarışı 1500 metrede oldu. Daha önce bilinmeyen ve hiç şans tanınmayan Lüksemburglu Josy Barthel, son metrelerdeki sürati ve dayanıklılığı ile yarışı kazandı. 12 finalistin altısının en iyi derecelerini yapması, bu yarışın ne kadar zor geçtiğinin delili olmuştur.

Kapitalist ülkelerle kapışmak üzere Helsinki'ye gelen Ruslar, atletizmde üstün bir başarı gösteremediler. Ancak, Rus bayan sporcuları disk atmada ilk üç dereceyi aralarında paylaşarak, atletizmin atmalar dalında başarılı olmuşlardır.

Brezilyalı Ahmedar da Silva, üç adım atlamada, finalde kendi dünya rekorunu dört kez tekrarlayarak, altın madalyayı 16.22 metre ile kazandı.

Amerikalı bir papaz olan Bob Richards, sıırıkla atlamada olimpiyat rekorunu 20 cm. geçerek birinci oldu. Erkekler gülle atma müsabakasında ise, Amerikalı Parry O'Brien diğer iki takım arkadaşının önünde birinci geldi.

Atletizmde, olimpiyat rekorları birbiri ardına kırıldı. Erkekler disk atmada Amerikalı Sim Iness, finaldeki altı atışında da eski olimpiyat rekorunu kırdı ve Londra galibi İtalyan Adolpho Consolini'nin önünde altın madalya kazandı.¹¹²

Avustralyalı bayan atletler 100 ve 200 metre finalinde Marjorie Jackson ve 80 metre engellide Shirley Stricland'ın aldıkları altın madalyalarla sivrildiler. Çek Zatopek atletizmde aldığı üç altın madalya ile Helsinki Oyunları'nın yıldızı olmuştur.

Küçük bir ülke olmasına rağmen, bilhassa atletizmdeki dünya ve olimpiyat şampiyonları ile tanınan Finlandiya'nın küçük bir Avrupa kenti olan başkenti, sık spor tesisleri, mükemmel organizasyonu ve konukseverliği ile tüm dünya sporcularını ağırlamıştır. Yine, Fin milletinin kahramanca bir yurt savunması yaptığı düşmanlarını da, bütün öteki ülkeler gibi, kucak açması, Olympia'nın barış idealine de güzel bir uygulama örneği olmuştur.

---

¹¹² KORYÜREK, .A.g.e., s.51.

2.13. 1956 MELBOURNE OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

1956 Oyunları, olimpiyat amblemi olan birbirine kenetli beş halkadan biriyle temsil edilen Avustralya'nın Melbourne kentinde yapılmıştır. Bu oyunlar, dünyanın Ortadoğu krizinin etkisiyle savaşın eşiğine geldiği bir zamanda yapılmış ve ulusların kaynaşmalarını sağlamıştır.

Avustralya kıtasının uzaklığına rağmen Melbourne Oyunları'na 72 ülkeye mensup 384'ü bayan olmak üzere 3.342 sporcu katılmıştır. Melbourne'de Edinburgh Dükü'nün, binicilik yarışmalarının yapıldığı Stokholm'de ise Kral VI.Gustaf Adolf'un açılışlarını yaptığı 1956 Oyunları, 22 Kasım'dan 8 Aralık tarihine kadar sürmüştür.

Oyunların ilk gününde yapılan 10.000 metre finalinde Rus atlet Vladimir Kuts rakiplerini farklı bir şekilde geçerek altın madalya kazanmıştır. 5000 metre finalinde ise, yine Kuts birinci gelirken, ikinciliği dört yıl önce Zatopek ile finalde, onun kadar hızlı koşan Pirie kazanmıştır.¹¹³

1948 yılından beri maraton koşusunu tekeline alan Zatopek, bu oyunlarda ancak altıncı olurken, bu yarışta olimpiyatlara üçüncü defa katılan Cezayir asıllı Müslüman atlet Mimoun birinci gelmiştir.¹¹⁴

Başta atletizm olmak üzere, Melbourne'de pek çok olimpiyat ve dünya rekorları kırılmıştır. Bu branşta erkekler ve bayanlar arasında yapılan 30 yarışma türünde 17'si erkeklere, 8'i bayanlara ait olmak üzere 25 olimpiyat rekoru elde edilmiştir. Bunlardan erkekler arası cirit atma ve 4x100 metre bayrak yarışı ile bayanlar 4x100 metre bayrak, uzun ve yüksek atlamadaki dereceleri de ayrıca dünya rekorları kırılmıştır. Alışıldığı gibi, erkeklerde 800 metreye kadar olan kısa ve orta mesafeler, 110 ve 400 metre engelli, 4x100 ve 4x400 metre bayrak koşuları ile uzun, yüksek ve sıyrıla yüksek atlamayı; güle atma, disk ve çekiç atmayı ve nihayet onlu yarışmayı; bayanlarda olimpiyat ve dünya rekoru ile yüksek atlamayı Amerikalılar kazanmışlardır. Amerikalılar böylece Melbourne'de atletizmde kırılan rekorların on birine sahip olmuşlardır.¹¹⁵

¹¹³ KORYÜREK, A.g.e., s.53.

¹¹⁴ T.M.O.K. *Olimpik Hareket*, 1988, s59.

¹¹⁵ ALPMAN, A.g.e., s.229.

Amerika adına çekiç atmada altın madalya kazanan Hal Connolly, bayanlar disk atmada birinci gelen Çek Olga Fikotova ile bu oyunlarda tanışıp, evlenmeye karar verdiler.

Avustralyalı bayan atletler, 100, 200 metre düz, 80 metre engelli ve 4x100 metre bayrak koşularının şampiyonu oldular.¹¹⁶

Gülle atmada Amerikalı O'Brien, üç adım atlamada Brezilyalı Silva, sırıkla yüksek atlamada Amerikalı atlet Richards, 80 metre engelli koşuda Avustralyalı bayan atlet Strickland olimpiyat şampiyonu olmuşlardır.

İlk kez bu oyunlarda, Doğu ve Batı Almanya bir takım olarak yarıştılar. Bu durum 1968 yılından sonra değişmiş ve her iki takım ayrı bayraklar ve isimler altında yarışmışlardır.

2.14. 1960 ROMA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Eski Roma'nın Elen uygarlığını egemenliği altına aldıktan sonra Antik Olimpiyat Oyunları'nı sadece bir özentisi ve politik bir gösteri yönü ile uyguladığı ve bir bakıma eski Yunanistan'da gerçek bir eğitim konusu olan vücut kültürünün soysuzlaşmasına, meslek (profesyonel) sporculuğunun alabildiğine yaygınlaşmasına sebep olan ve 16 asır evvel olimpiyatları putperestlik yapıyor gerekçesiyle kapatan Romalılar, Modern Olimpiyatlar'ın 17.sini düzenleme görevini üstlendiler.

İtalya, oyunlara bu tarihi bilinçle hazırlanmış ve 100.000 kişi kapasiteli bir stadyum, spor salonu ve 4500 sporcunun kalabileceği olimpiyat köyü inşa etmişlerdir.¹¹⁷

1936 Berlin Oyunları'ndan itibaren, uygulanan olimpiyat meşale koşusu, Roma Oyunları için de yapılmıştır. 12 Ağustos 1960 tarihinde Zeus tapınağına yerleştirilen bir içbükey aynadan yansıtılan güneş ışınları ile tutuşturulan ilk meşale, önce 326 Yunan atletinin nöbetleşe koşusu ile Atina'nın limanı Pire'ye kadar getirilmiş, orada bekleyen geminin güvertesine yerleştirilen bir meşale çanağı bununla ateşlenmiş, gemi Sicilya'nın Siraküza limanına geldiğinde burada tekrar meşaleye aktarılan olimpik alev, 1500 İtalyan atleti tarafından el değiştirmek suretiyle açılış töreni gününde Roma stadına ulaştırılmıştır.

¹¹⁶ KORYÜREK, A.g.e.

¹¹⁷ HAYAT DERGİSİ, A.g.e., s.13.

Meşaleyi taşıyan son atlet Giancarlo Peris'in stadyumdaki meşaleyi ateşlemesi ve binlerce güvercinin uçurulması ile oyunların başladığı tüm dünyaya bildirilmiştir.¹¹⁸

Papa tarafından takdis edilerek büyük bir ihtişamlı Devlet Başkanı Giovanni Gronchi tarafından açılan oyunlarda saatlerce süren geçit töreni yapılmıştır. Geçit töreninde takımlar ülkelerini temsil ederek geçerlerken, IOC'nin kararına uyarak, Doğu ve Batı Almanya'nın tek bayrak arkasında geçişinin, öte yandan Amerika takımının ırk ayırımını red eden bir tutumla onlu yarışmanın (dekatlon) dünya rekortmeni olan zenci Rafer Johnson'un bayraktarlığı ile geçide katılımının yarattığı olumlu havaya karşılık, aynı komite kararına göre "Taiwan" adıyla geçide katılması gereken Milliyetçi Çin takımının bu kararı protesto eden bir tavırla bayraksız olarak geçmesi üzüntü yaratmıştır.

25 Ağustos-11 Eylül tarihleri arasında yapılan XVII. Roma Oyunları'na 83 ülkenin 610'u bayan olmak üzere 5.346 sporcusu katılmıştır.¹¹⁹

Roma Olimpiyatları, tarihte ilk defa olarak dünyanın belli başlı ülkelerinde televizyon yoluyla izlenmiştir. Bu teknolojik yenilik ülkeler arasındaki rekabeti daha büyük boyutlara taşımıştır.¹²⁰

1960 Oyunları'nın en büyük kahramanı çıplak ayakla katıldığı maraton yarışında birinciliği ve altın madalyayı kazanan ve Habeşistan (Etiyopya) adını spor dünyasına ilk kez duyuran Abebe Bikila olmuştur. Bikila'nın İtalyan-Habeşistan savaşından 22 yıl sonra İtalya'nın merkezinde Habeşistan bayrağını çektilerip milli marşını çaldırması ise ayrı bir ilginç rastlantı olmuştur.¹²¹

Bazı ülkelerin tekeline aldıkları atletizm yarışmaları Roma'da el değiştirmiştir. Yapılan on üç olimpiyatın onunda kısa mesafe koşularında şampiyonlukları hiçbir ülkeye kaptırmayan Amerikalı atletler bu oyunlarda 100 ve 200 metre ile 4x100 metre bayrak yarışlarının tümünü rakiplerine bırakmak zorunda kaldılar. Amerikalılar 100 ve 200 metre finallerine üçer koşucu ile katılmayı başardıkları halde 100 metreyi Almanlara, 200 metreyi de İtalyanlara kaptırmışlardır.¹²²

¹¹⁸ ALPMAN, A.g.e., s.231.

¹¹⁹ KORYÜREK, A.g.e., s.54.

¹²⁰ KORYÜREK, A.g.e., 1976, ss.7-64.

¹²¹ ERDEMLİ, Atilla. *Olimpiyat Oyunları*, Maya Yayıncılık, İstanbul, 1991, s.38-49.

¹²² ALPMAN, A.g.e., s.232.

Roma'da Abebe Bikila gibi kişiliği ve başarısı ile zirveye oturan bir başka şampiyon daha vardı. Wilma Rudolph adındaki Amerikalı bu bayan atlet, 100, 200 ve 4x100 metre bayrak yarışlarında birinci gelerek üç altın madalya kazanmıştır.

Daha 20 yaşında iken 1500 metre ve 1 milde dünya rekorları kıran Avustralyalı atlet Herb Elliot, Roma'da da bu başarısını devam ettirerek kendi rekorunu egale ederek 1500 metre yarışında birinci olmuştur.

Yeni Zelanda'yı 800 metrede temsil eden Peter Snell, koşucudan çok güreşçiye benzeyen yapısı ile finale kaldığında, herkes Belçikalı dünya rekortmeni Roger Moens'i favori gösteriyordu. Yarışın son 100 metresine önde giren Moens, kazanacağından emin olarak koşarken, arkasından gelenleri kontrol etmemiş ve kendisini geçen Snell'i son anda fark etmiştir. Moens, hızlanmak istediye de, artık olan olmuş ve Snell 1.46.3'le, olimpiyat rekoru kırarak birinci olmuştur.¹²³

Snell'in 1500 metre yarışındaki bu başarısından sonra Yeni Zelandalı atletlerden Murray Halberg 5000 metrede altın madalya, Barry Magee de maraton yarışında bronz madalya alarak ülkelerini en iyi şekilde temsil etmişlerdir.

100 ve 200 metre yarışlarındaki başarılarını Roma Oyunları'nda devam ettiremeyen Amerikalılar, 4x400 metre bayrak yarışında Almanları geçmeyi başarmışlar ve 110 ile 400 metre engelli yarışlar ile disk ve gülle atmada ilk üç dereceyi almışlardır. Amerikalı sporcular uzun ve sıırıkla yüksek atlama ile onlu yarışmada da (dekatlon) birincilikler alarak üstünlüklerini sürdürmüşlerdir. Roma Oyunları kırılan rekorların bolluğu ile dikkati çekmiştir. Örneğin; Melbourne'de 10.000 metrede birinci olan Rus atleti W.Kuts'un rekorunu Roma'da dört koşucu birden kırmışlardır. Seçmelerde dahi bu kadar çok atletin rekor kırdığı bu yarış bu defa da Ruslar kazanmıştır.¹²⁴

---

¹²³ KORYÜREK, A.g.e., s.56.

¹²⁴ ALPMAN, A.g.e., s.232.

2.15. 1964 TOKYO OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

1960 Roma Olimpiyatları'ndan 1964 Tokyo Olimpiyatları'na kadar olan dönemde dünyadaki spor politikasını yansıtan üç olay olmuştur. Bunlar;

- 1962 yılında Amerika'da ve Fransa'da Dünya Hokey ve Kayak Şampiyonalarında Doğu Alman atletlere uygulanan vize engeli.
- Irkçılık yaptığı gerekçesiyle Güney Afrika'nın Tokyo Oyunları'na alınmaması.
- GANEFO'nun kurulmasıdır. ¹²⁵.

1961 Ağustos'unda, Sovyetler Birliği ve Doğu Almanların şehrin doğu bölgesinden batı bölgesini bölerek Berlin'e bir duvar örmesi, 1962 vize uygulamalarının sebebi olmuştur.

1964 Yaz Oyunları Tokyo'da sahnelendi. Tokyo şehri, Asya'daki Olimpiyat Oyunları'na ilk kez ev sahipliği yapması nedeniyle önemlidir. Japonlar oyunlar için 2.7 milyar dolardan fazla para harcayarak hiçbir masraftan kaçınmadılar.(8) Akla durgunluk verecek bir enerji ve para harcayarak dünyanın en güzel spor tesislerini meydana getiren Japonlar, olimpik idealden gelişen bir yarışma zihniyetinin alışılmış ölçülerini aşacak bir ölçüde fedakarlığa girişen ilk ülke olmuştur.

Oyunlar, geleneksel olimpik gösterilerle ve Japonlar için İkinci Dünya Savaşı'nın talihsiz sonucuna rağmen hâlâ tansıral imparator sayılan Hirohito'nun konuşmasıyla açılmıştır. Oyunların açılış gününden yaklaşık iki ay önce Yunanistan'da Olimpia'nın kutsal zenginliklerinde yine güneş ışınları ile ateşlenen olimpik meşale, Yunanlı atletler tarafından Atina'ya getirilmiş ve oradan uçakla Japonya'ya ulaştırılmıştı. Meşale 500 km.lik yol boyunca Japon atletler tarafından elden ele taşınmış ve son olarak 1945 Ağustos'unda Hiroşima'ya atom bombasının atılışından bir saat sonra doğan 19 yaşındaki Yoshinori Sakai adındaki atlet tarafından stada getirilmiştir. ¹²⁶

10-24 Ağustos tarihleri arasında yapılan 1964 Olimpiyatları'na Japonya'nın uzak konumuna rağmen 93 ülkeye mensup 683'ü bayan olmak üzere 5.140 sporcu katılmıştır.

---

¹²⁵ ESPY, A.g.e.

¹²⁶ ALPMAN, A.g.e., ss.234-235.

Tokyo Oyunları bayanlararası yapılan müsabakalar açısından ilginç olaylara sahne olmuştur. Rus ve Doğu Blok bayan sporcularının, bayandan çok erkeğe benzeyen görünüşleri ve rakipleri karşısında aldıkları mükemmel sonuçlar, IOC'ni şüphelendirmiş ve bundan böyle bayanlar için "cinsiyet" kontrolü yapılacağı ilan edilmişti. Belki de bu yüzden, 80 metre engelli ve gülle atıcı Press kardeşler, Tokyo'dan sonra emekli oldular. Bununla beraber, 4x100 bayrak koşusunu Amerika, İngiltere ve Rusya gibi çok kuvvetli sprinterlerden kurulu takımları geride bırakarak altın madalya kazanan Polonya takımının son atleti, Ewa Klobukowska gözden kaçtı. Bu atlete, bir yıl sonra, uluslararası bir şampiyonada "cinsiyet" testinde "bayan olmadığı" nedeniyle, yarışmalara girmesine izin verilmedi. Bunun üzerine IOC, derhal harekete geçerek, Polonyalıların aldığı altın madalyaları Amerikalılara verdi.¹²⁷

Atletizmde, Roma'nın şampiyonlarından bazıları ünvanlarını korudular. Roma'nın 800 metre birincisi Yeni Zelandalı Peter Snell, 44 yıldır tekrarlanmamış bir başarıya erişti ve 800 ile 1500 metre yarışlarını kazandı. Roma'da yalın ayak koşarak birinci gelen Etopyalı Abebe Bikila bu sefer rahat bir koşu ayakkabısı ile yarışa katıldı ve Tokyo'da altın madalya kazanarak maratonda iki olimpiyat şampiyonluğu gibi tekrar edilmesi gayet güç bir başarıya ulaştı. Üç adımda Roma galibi Polonyalı Josef Schmidt bir rahatsızlık geçirmesine rağmen, ünvanı korudu.

Roma'nın yüksek atlamadaki gümüş madalyalı sporcusu Rus Valery Brumel, Amerikalı rakibi John Thomas ile büyük bir çekişme sonunda bu sefer altın madalya kazanma imkanına kavuşmuştur. Uzun atlamada ise, Roma fatihi Ralph Baston, İngiliz Lynn Davies'e yenildi.

Sprint koşuları olan 100, 200 ve 400 metreleri Bob Hayes, Henry Carr ve Mike Larrabee gibi atletlerle kazanan Amerika, mesafe koşularında, kendinden beklenmeyen bir başarı gösterdi ve Bob Schul ve Kızılderili Billy Mills ile 5.000 ve 10.000 metrelerde altın madalyanın sahipleri oldular.¹²⁸

---

¹²⁷ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, ss.58-59.

¹²⁸ KORYÜREK, *Olimpiyatlar*, 1976, ss.7-64.

Bayanlar atletizmde, Melbourne’de 100, 200 metrelerde ve 4x100 bayrakda Avustralya adına üç altın madalya kazanan Betty Cuthbert, bu sefer, programa ilk kez konan 400 metre finalinde de birinci oldu. Cuthbert, Roma’da da yarışmış ama sakatlığı nedeniyle seçmelerde başarılı olamamıştı.¹²⁹

2.16. 1968 MEXİCO OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

1968 Meksika Olimpiyatları’nda Meksikalı öğrencilerin oyunları erteleme derecesine getiren gösterilerine ek olarak Amerikalı siyah atletlerin zafer kürsüsünde yaptıkları protesto da Meksika’nın olaylarındandı.

Amerikalı zenci atletlerden Tommie Smith ve John Carlos’un 200 metre koşusunda aldıkları birincilik ve üçüncülükten sonra, zafer kürsüsü önünde milli marş boyunca başlarını önde tutarak, siyah eldivenli yumruklarını havada tuttular. Bu hareketleriyle siyah gücü selamlamayı ve Amerika’nın politikalarını protesto etmeyi amaçlayan bu hareket, IOC ve USOC tarafından ahlaksız bir davranış olarak nitelendirildi. Gösterilerden otuz saat sonra iki atlet ihraç edildi ve geri gönderildi. Kısa bir sürede kahraman olan Smith ve Carlos, Kübalılar tarafından ülkelerine davet edildi. Hatta, 400 metre bayrak yarışında gümüş madalya alan Küba takımı, bu protestoya katkıda bulunmak amacıyla aldıkları madalyayı “İnsan Hakları İçin Olimpik Proje”nin kurucusu Harry Edwards’a gönderdi. Yine 200 metre yarışında Smith ve Carlos’un arasında ikinciliği alan Avustralyalı Peter Norman da “İnsan Hakları İçin Olimpik Proje” rozetini takmıştır.¹³⁰

Boycot olaylarının yaşandığı Meksiko Oyunları Devlet Başkanı Gustavo Diaz tarafından açıldı. 12-27 Ekim tarihleri arasında yapılan oyunlara 112 ülkeye mensup 781’i bayan 5530 sporcu katılmıştır.¹³¹

Meksiko Oyunları tesisler bakımından kendinden önceliklerle boy ölçülebilecek bir durumda idi. Bütün yarışma türleri için aslında var olan tesislere yenileri de eklenmiştir. Bunların başında 105 bin kişilik Aztek stadı gelmektedir.¹³²

¹²⁹ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, s.59.

¹³⁰ ESPY, *A.g.e.*

¹³¹ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, s.60.

19.Olimpiyat Oyunları'nın Meksika'da yapılması kararının alınmasından sonra şehrin 2200 metreye yaklaşan yüksekliği sebebiyle bu karar eleştirilmiştir. Fakat, oyunlarda özellikle atletizmin bazı branşlarında alınan yüksek dereceler yapılan tenkitleri azaltırken, diğer taraftan pek çok atletin yarış sonunda oksijen azlığından dolayı bayılması, bu eleştirileri haklı çıkarmıştır.

Nitekim, Amerikalı Bob Beamon uzun atlamada 8.90 metrelik müthiş rekorunu Meksiko'da yapmıştır. Atletizmde erkeklerde 17, bayanlarda ise 7 olimpiyat rekoru kırılmıştır. Bu rekorları erkeklerde 100, 200, 400 metre düz, 110 metre engelli, 4x100, 4x400 metre bayrak koşuları ile uzun, yüksek ve sırkla yüksek atlamalarda; kadınlarda 800 metre ve 4x100 metre bayrak koşularında Amerikalılar kırmışlar, erkeklerde geri kalan rekorları 800 metrede Avustralyalılar, 1500 metrede Kenyalılar, 400 metre engellide İngilizler, üç adım atlama ve cirit atmada Ruslar, çekiç atmada Macarlar; bayanlar 200 metrede Polonyalılar, 80 metre engellide Avustralyalılar, uzun atlama ile disk atmada Romanyalılar, gülle atmada Doğu Almanyalılar kırmışlardır.¹³³

Atletizmde rekorlar kırılarak sonuçlanan bu yarışlar, Meksiko kentinin rakımının müsabakaları beklenildiği kadar etkilemediği görülmektedir.

Kentin yüksekliği, yüksek dağ eteklerinde yetişmiş olan Kenyalı, Tunuslu ve Etiyopyalı atletlere yaramış ve atletizmdeki uzun mesafeyle yarışlarını kazanmışlardır.

Uzun mesafe yarışlarından 5000 metreyi Tunuslu Gammoudi, 10000 metreyi Kenyalı Naftali Temu kazanırken, maratonda ise yine Afrikalı bir sporcu olan Etiyopyalı Mamo Wolde birinci gelerek, altın madalya kazanmıştır.

Olimpiyat tarihinde ilk kez olarak 100 metre finalinde sıralanan atletler için, tek bir beyaz tenli atlet yoktu. Bu yarış 9.95 koşarak kazanan Amerikalı Jim Hines, olimpiyatlarda ilk kez 10 saniyenin altında koşan atlet oldu ve dünya rekorunu kırdı.¹³⁴

¹³² ALPMAN, **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi**, s.238.

¹³³ **A.g.e.** ss.238-239.

¹³⁴ KORYÜREK, **Olimpiyat Tarihi**, s.62.

Meksiko-City'nin, oksijen ve yerçekimi azlığından faydalanan sporcular, 400 metreye kadar olan mesafelerde koşan atletler ile uzun ve yüksek atlayıcılar olmuştur. Nitekim, üç adım atlamada da bu faktörlerden faydalanan atletler, ardı ardına olimpiyat ve dünya rekorları kırdılar. İngiliz David Hemery'nin 400m engellide 48.1 koşarak dünya rekoru kırması aynı nedene bağlandı. Yine büyük yarışmalarda her zaman kendini gösteren Amerikalı disk atıcı Al Oeter, bu oyunlarda da dördüncü altın madalyasını kazandı. 1956'dan beri her katıldığı olimpiyatta birinci gelen Oeter aynı zamanda erişilmesi ve tekrar edilmesi güç bir rekoru kırdı.

Bütün inanılması güç rekorlara ilaveten, Dick Fosbury adındaki genç bir Amerikalı atlet yüksek atlamada ihtilal yapan bir stille, meşhur Brumel'in olimpiyat rekorunu 6cm ile kırarak 2.24cm ile birinci geldi. Fosbury dönmesi anlamına gelebilecek "Fosbury Flop" stili adını alan bir tarz kullanan Fosbury, çıtaya dikey uzanarak ve sırtını çıtaya vererek yaptığı atlayışlarla stadı dolduran seyircileri büyüledi.¹³⁵

1968 Oyunları'nda da IOC problemlerle karşılaştı ve bir ticari skandal ortaya çıktı. Bu skandal iki ayakkabı firması olan Adidas ve Puma arasında çıktı. İki firma da dünyada liderdi ve ikisinin de sahipleri kardeşti. Firmalar kardeş çekişmesi nedeniyle ikiye ayrılmıştı. Bu iki firmanın oyunlarda kendi ürettikleri ayakkabıları giymeleri atletlere para ödemeleri, IOC'yi harekete geçirdi ve soruşturma başlatıldı. Araştırma sonunda birçok firmanın kendi ürettikleri malzemeleri kullanmaları için atletlere para ödedikleri ortaya çıktı. Bu para atletler için gelirlerinin önemli kısmını oluşturuyordu. Olimpik kurallara ve prensiplerine aykırı olan bu durum, 1968 Oyunları'nda IOC'nin karşılaştığı en önemli problem olmuştur.¹³⁶

2.17. 1972 MÜNİH OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

1972 Münih Olimpiyatları, 1936 Berlin Oyunları gibi kötü şöhrete sahip olmuştur. Her iki olimpiyat da Musevilere yapılan zulmü sahnelemiştir. 1936 Oyunları'nda zulüm, Almanlar tarafından kışkırtılıp yapılırken, 1972 Münih'te 11 İsraili sporcunun, Arap teröristler tarafından öldürülmesi ile bu zulüm Alman kontrolü dışındaki güçler tarafından

¹³⁵ A.g.e., s.64.

¹³⁶ ESPY, A.g.e.

gerçekleştirilmiştir. Berlin Oyunları'nın mükemmel ama militarizm kokan havasını unutturmak amacıyla, güvenlik şartlarının gözle görülür bir şekilde uygulanmadığı Münih Olimpiyatları'nın Almanlar ve tüm dünya için barış ve kardeşlik havasıyla yapılmasını engellemiştir.

Terörizmin olimpiyat oyunlarında barış ve dostluk gerektiren bir zamanda ve mekanda olması dünyayı şok etti. Birçok ülke olabilecek saldırılara karşı acil tedbirler aldı. Avrupa ülkeleri sınırlarını Araplara kapadılar. İsraililer, Lübnan, Irak, Mısır ve saldırıya karşı sessiz kalan Rusya'ya karşı protesto gösteri yaptılar. Oyunlara bir gün süreyle ara verildi ve olimpiyat bayrağı ile diğer ülkelerin bayrağı yarıya indirilerek bir gün yas ilan edildi.¹³⁷

20 Ağustos-10 Eylül tarihleri arasında yapılan ve boykotlar ile olaylara sahne olan Münih Olimpiyat Oyunları'na, 121 ülkeye mensup 1.058'i bayan 7.123 sporcu katılmıştır. Devlet başkanı Gustave Heineman'ın açılışını yaptığı oyunların olimpiyat meşalesini taşıyan en son atlet Gunter Zahn olmuştur.¹³⁸

Oyunlar öncesi yaşanan boykot olaylarının bir örneği de oyunlar anında iki Amerikalı zenci atletin çıktığı şeref kürsüsünde meydana geldi. Erkekler 400 metre finalinde ilk iki sırayı alan Vincent Matthews ve Wayne Collette'nin Amerikan milli marşı çalınırken, takındıkları laubali tavırlar çirkin bir tablo olarak göze batarken, seyirciler tarafından da yuhalandılar. IOC bu iki atleti ömür boyu olimpiyatlara alınmamak üzere olimpiyat köyünden attı.¹³⁹

Amerikalılar'ı Münih'de epey sürpriz bekliyordu. Oyunların başlangıcından itibaren üstünlüklerini kanıtladıkları 100 metre, 200 metre ve sılıkla yüksek atlamada bir altın madalya dahi alamadılar. 100 metrede dünya rekorunu ellerinde tutan iki Amerikalı zenci sprinter, Eddie Hart ve Roy Robinson'un final yarışma saatini yanlış anlamaları sonucu bu koşuya katılamadılar. Bu mesafede ve 200 metrede altın madalya kazanan Rus atleti Valery Borzov, iki sprint koşuda altın madalya alan ilk Avrupalı oldu. Yine sılıkla yüksek atlamada 1968 Olimpiyat altın madalya sahibi Amerikalı atlet Robert Seagren, Doğu Alman Wolfgang Nordwing'in ardından gümüş madalya alabilmiştir.¹⁴⁰

¹³⁷ KARAKÜÇÜK, *Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları*, s.124.

¹³⁸ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, s.66.

¹³⁹ ERDEMLİ, *A.g.e.*, ss.38-49.

¹⁴⁰ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, s.67.

Münih Oyunları'nda Finlandiya uzun mesafe koşularında Nurmi'den sonra yeni bir yıldız daha azandı. Lasse Viren adındaki bu Finli atlet 5000 ve 10000 metre yarışlarını kazanarak, iki altın madalya kazandı.¹⁴¹

1500 metre finalinde kimsenin yanına yaklaşmadığı Finli Pekka Vasala birinci oldu. 800m koşusu büyük mücadeleye sahne oldu. Amerika'nın "belki kazanır" diyerek bu mesafede yarıştırdığı Dave Wottle, Rus atleti Yevgeny Arzhanov'u müthiş bir atakla geçti ve birinci oldu.

Erkekler cirit atmada Alman Klaus Wolfermann ile dünya rekortmeni Rus atleti Janis Lulis arasında çekişmeli geçen finalde, her iki atlet de 90 metreyi aştılar ve Wolfermann 2cm ile altın madalyanın sahibi oldu.(90.48m) Bayanlar 100 ve 200 metreyi Doğu Alman Renate Stecher kazanırken, maraton yarışında Amerikalı atlet Frank Shorter birinci olmuştur.¹⁴²

2.18. 1976 MONTREAL OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Montreal'de yapılan 21.Yaz Oyunları, olimpiyat sistemi için yeni bir çağın başlangıcı olmuştur. IOC başkanı Avery Brundage artık bu görevinden ayrılmış ve yerine İrlandalı Lord Killen seçilmişti.

1975 yılına gelindiğinde PRC dokuz federasyonun üyesiydi. IAAF'ye hala kabul edilmemesine rağmen, PRC Pakistan, Tanzanya ve Jamaika'daki atletizm yarışmalarına katıldı.

Olimpiyatların modern şartlara adapte edilerek tekrar canlandırıldığı günlerde kabul edilen, bir ülke aleyhine veya şahsa ırk, din ve siyasi ayırımın yapılmayacağı prensibine ters düşerek, sporu siyasetin içerisinde düşünen ülkeler tarafından yıpratılan ve olimpizm ruhuna gölge düşürülen Montreal Oyunları'na 92 ülkeye mensup 1.247'si bayan olmak üzere 6.028 sporcu katılmıştır.

¹⁴¹ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.61.

¹⁴² KORYÜREK, **Olimpiyat Tarihi**, s.68.

Münih Oyunları'nda atletizmdeki sprint koşularında başarılı olamayan Amerikalılar, bu oyunlarda da 100 metrede ancak 4. olurken, 200 metrede de gümüş ve bronz madalya alabildiler. Bunesafelerde bir önceki oyunlarda talihsiz bir şekilde sakatlanarak başarılı olamayan atletlerden Trinidadlı Hasley Crawford 100 metrede, Jamaikalı Don Quarrie de 200 metrede birinci olarak altın madalya kazandılar.

Asıl branşı basketbol olan ve Münih'deki 400 metre seçmelerinde elenen Kübalı Alberto Juantoreno, 400 ve 800 metrelerde altın madalya kazandı. Juantoreno, 800 metrede bir de dünya rekoru kırdı.¹⁴³

Münih pistlerinde 5000 ve 10000 metreleri kazanan Finli Lasse Viren, burada da aynı sonuçları aldı ama Zatopek'i taklit ederek girdiği maraton yarışında başarılı olamadı.

Atletizmin atmalar bölümünde Macar Miclos Nemeth cirit atmada, sakalı ile dikkatleri çeken Amerikalı Mac Wilkins de disk atmada başarılı olarak altın madalya kazandılar.

Otuz yaşındaki Polonyalı bayan atlet Irena Szewinska da bu oyunların ilginç bir sporcusu oldu. 1964 Tokyo'da kızlık soyadı olan Kirzenstein adıyla yarışarak uzun atlamada gümüş madalya kazanan bu Polonyalı bayan atlet bir çocuk annesi olarak katıldığı 1976 Montreal'de 400 metrede yeni bir dünya rekoruyla altın madalyaya ulaşmıştı. Irena daha önce de 1968'de 1 altın ile 1 bronz; 1972'de ise bir bronz madalya kazanmış ve böylece katıldığı dört olimpiyattan da madalya almasını bilmişti.

Montreal'de, olimpiyatlara boykot ve doping ardından bir de ayakkabı problemi geldi. Viren, girdiği iki yarışı da kazandıktan sonra, koşu ayakkabılarını çıkartıp başının iki tarafında tutarak fotoğrafçılara poz vermişti. Viren'in, bir markanın Finlandiya temsilcisi olduğunu bilen IOC, bunun nedenini sorduğunda, Viren; markanın reklamını yapmadığını ve yarıştan sonra rahatlamak için ayakkabılarını çıkardığını söyledi.¹⁴⁴

---

¹⁴³ A.g.e., s.74.

¹⁴⁴ A.g.e., s.75.

IOC, amatörlüğü koruma adına bu tür olaylarla devamlı mücadele etmiş fakat başarılı olamamıştır. Sporcuların para kazanmadıkları ve tek bekledikleri şeyin altın, gümüş veya bronz madalya olduğu sanılır. Ne var ki, olimpiyatların başlangıcından itibaren, spor ayakkabıları, giysileri vb. malzemeleri yapan firmaların olimpiyat şampiyonalarının kendi ürünlerini kullandıklarını söylemeleri ve tanıtımları için onlara büyük paralar ödedikleri bilinmektedir.¹⁴⁵

2.19. 1980 MOSKOVA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Oyunlar ilk defa Sosyalist bir devlete verilmişti. IOC her zaman olimpiyat hareketini yaymak için oyunları dünyanın değişik yerlerinde düzenlemeyi hedeflemişti ve bu nedenle 1968 Oyunları'nı geliştirmekte olan bir devlete Meksika'ya, ilk Asya ülkesi olarak 1964 Oyunları'nı Japonya'ya verdi.

Sovyetler Birliği'nin 1979 yılı Ağustos ayı sonunda Afganistan'ı emperyalist emelleri uğruna işgal etmesi, beklenen boykot kararlarının sebebi olmuştur. Batılı ülkeler, Sovyetler Birliği'nin işgal güçlerini Afganistan'dan çekmedikçe, Moskova Yaz Oyunları'nı boykot etme tehdidinde bulundular. Sovyetler Birliği bunu bir blöf olarak değerlendirdi ve pek ciddiye almadı.

19 Temmuz-3 Ağustos günleri arasında 80 ülkeye mensup 1.125'i bayan 5.217 sporcunun iştirakiyle yapılmış olan Moskova Oyunları Devlet Başkanı Leonid Brezhnev tarafından açılmış ve olimpiyat meşalesini taşıyan son atlet Sergey Belov olmuştur.

Amerika'nın ve diğer birçok ülkenin oyunları boykot ederek, katılmamaları Rus ve Doğu Alman sporcuların pek çok branşlarda madalyaları bölüşmelerini sağlamıştır.

Amerika'nın katılmaması atletizm yarışlarına sönük bir hava verirken, İngiliz ve Etiyopyalı atletler bu boşluğu doldurdular ve pistlere ayrı bir renk kattılar. Atletizmde İngiliz atletlerden Steve Ovett ve Sebastian Coe 800 ve 1500 metre finallerinde heyecanlı yarışları ile seyircileri ayağa kaldırdılar ve birer altın madalya kazandılar. Daha önce katıldığı oyunlarda başarı sağlayamayan Etiyopyalı atlet Miru Yifter bu şansızlığını Moskova'da yenerek 5000 ve

¹⁴⁵ "ARTEL OKUL ANSİKLOPEDİSİ", Gözlem Matbaacılık, Ankara, Cilt 5, 1980, s.794.

10.000 metrelerde birinci olarak altın madalyalarına nihayet kavuşmuştur. Maraton yarışını 1976 Oyunları'nın bu mesafedeki şampiyonu Doğu Alman Waldemar Clerpinski Moskova'da da birinci olmuş ve altın madalya kazanmıştır.¹⁴⁶

Moskova'da atletizm yarışmalarının sprint koşularından 100 metreyi İngiliz Alan Wells, 200 metreyi de İtalyan Pietro Mennea kazanmıştır. Engelli koşularda Doğu Almanya, atmalarda ise ev sahibi Sovyetler üstünlük gösterdiler. Sırıkla atlamada, Lenin Statumu'nu dolduran Rus seyirciler, kendi atletlerinin başarısı için, rakip Polonyalı atletlerin her atlayışını yuhaladılar. Bu kötü tezahürata rağmen Polonyalı Wladyslaw Kazakiewicz sadece bir altın madalya almakla kalmadı, dünya rekorunu da 5.78'e çıkardı.¹⁴⁷

Bayanlar atletizm yarışmalarında altın madalyalar Doğu Almanya ve Sovyetler Birliği arasında paylaşılırken, yüksek atlamada İtalyan Sara Simeoni ile cirit atmada Kübalı Colon bu tilsimi bozan atletler oldular.

Olimpiyatlarda kazanmak için her şeyi yapan sporcuların doping kontrolleri Moskova'da sıkı tutulmuş ve daha güncel teknolojiye dayalı yapılan bu kontroller sonucu oyunlara katılan sporcuların yüzde 15'inin doping kullandığı ortaya çıkmıştır.¹⁴⁸

2.20. 1984 LOS ANGELES OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Açılışını 28 Temmuz tarihinde ABD Başkanı Ronald Regan'ın yaptığı oyunlar 12 Ağustos'a kadar sürdü. Organizasyon bakımından çok başarılı olan 1984 Olimpiyat Oyunları'na 140 ülkeye mensup 1.567'si bayan olmak üzere 6797 sporcu katıldı.

Los Angeles Oyunları'nın en başarılı sporcularından olan Carl Lewis, 1936'da Jesse Owens'in başarısını tekrar ederek, 100 ve 200 metre koşular, uzun atlama ve 4x100 bayrakta 4 altın madalya kazandı.

¹⁴⁶ KORYÜREK, *Olimpiyat Tarihi*, s.77.

¹⁴⁷ A.g.e., s.77.

¹⁴⁸ A.g.e.

Atletizm'de erkekler 800 ve 1500 metrelerin favori atletlerinden olan İngiliz Steve Ovett ve Sebastian Coe Moskova'daki başarılarını bu oyunlarda tekrarlayamadılar. Moskova'nın 800 metre galibi Ovett yarışma sırasında rahatsızlanıp, hastaneye kaldırılmış, Coe ise hiç beklemediği şekilde genç Brezilyalı Joguim Cruz'un süratine dayanamayıp, bu mesafedeki birinciliği bu atlete kaptırmıştır. Seçmeleri 1500 metre finaline katılma hakkı kazanan Ovett'in tekrar rahatsızlanıp yarışı terk etmesinden sonra Coe, bu mesafede birinci gelerek ünvanını korumuştur.¹⁴⁹

Amerikalı 400 engelci Edmoses 1984 Oyunları'nda da başarısını devam ettirdi ve bu mesafede altın madalya kazandı. Yine erkekler 5000 finalini Faslı bir atlet olan Said Aouita çok rahat bir şekilde ve seyircilerin büyük takdirini toplayarak yarışı birinci bitirdi.

Atletizm pistlerinde erkeklerin yapmadığını bayanlar yaptı ve seyirci, bayanların finallerini heyecanlı bir şekilde adeta ayakta seyretti.

Amerikalı üç bayan atlet yıllardır peşinde koştukları altın madalyaya Los Angeles Oyunları'nda kavuştular. Bu atletlerden Evelyn Ashford 100 metrede, Valerie Brisco Hooks ise 200 ve 400 metreler ile 4x100 bayrak koşusunda birinci olurlarken; Jean Benoit de olimpiyatlarda ilk kez uygulanan bayanlar, maraton yarışını, favori olarak gösterilen Norveçli atlet Greta Weitz'in önünde birinci gelerek altın madalya kazandılar.

Bayanlar 3000 metre finalinin favorisi olan başarılı atlet Mary Decker'i bu koşuda acı bir sürpriz bekliyordu. Mary Decker bu yarışın son iki turuna girmeden, müsabakalara baba tarafından İngiliz olduğunu kanıtlayan ve İngiliz takımı adına yarışan Güney Afrika asıllı Zola Budd ile çarpışarak düşmüştü. Daha sonra kabahati olmadığı anlaşılacak olan Budd, kazanacak durumdayken, seyircinin yuhalanmasından etkilenerek yarışı bıraktı ve madalya alma şansını kaybetti.

Atletizmde daha uzun yıllar adından söz ettirecek olan Carl Lewis isminde büyük bir sporcu kazanmıştır. Doğu Bloku'nun en gözde sporcularının katılmadıkları Los Angeles Oyunları'nın teknik dereceleri genellikle vasat düzeyde kalmasına rağmen 81'i olimpiyat rekoru olmak üzere 107 rekor kırılmıştır.¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ A.g.e., s.79.

¹⁵⁰ T.M.O.K. **Olimpik Hareket**, 1988, s.66.

2.21. 1988 SEOUL OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Güney Kore'nin başkenti olan Seoul'de düzenlenecek 24.Olimpiyat Oyunları'na, 161 ülkenin sporcularını göndereceğini bildirmesi, 140 ülkeyle Los Angeles'e ait olan katılma rekoru büyük farkla kırılmıştır. Bu oyunlardaki en önemli gelişme, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, D.Almanya, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya, Romanya, Bulgaristan'ın oyunlara katılmaları ile 1976'tan bu yana ilk kez Doğu ve Batı blokunun seçkin sporcularının Olimpiyat bayrağı altında mücadele edecek olmalarıdır.¹⁵¹

Seoul Olimpiyatları, Asya kıtasında yapılan ilk olimpiyat olarak özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle de Güney Kore'liler özellikle Asya-Doğu kültürünün tanıtımını ön plana çıkarmıştır. Geleneksel sanat ve kültürün yanı sıra, Seoul'ün Asya'da yüklendiği ticari işlev de önem kazanmıştır. Ancak, belki de 1988 Olimpiyatları'nın en çarpıcı özelliği, teknolojik kaynakların gelişmişliğidir.

Seoul Olimpiyat Oyunları'na IOC'ne üye olan 167 ülkeden 160'ı katılmıştır. Oyunlara 160 ülkeye mensup 2476'sı bayan olmak üzere 9581 sporcu ve 4183 resmî yönetici katılmıştır. Aruba, Brunei, Kuk Adaları, Guam, Maldiv Adaları, Amerikan Samoası, Saint-Vincent ve Vanuatu, olimpiyatlara ilk kez katılan ülkeler olmuştur.¹⁵²

Seoul Olimpiyatları'na 160 ülkenin katılması, sporcuların üstün performansları, 1964 Tokyo Olimpiyatları'ndan bu yana ilk defa hiçbir politik gösteriye sahne olmaması, şüphesiz bu oyunları, olimpiik hareketin doruk noktasına yerleştirmiştir. Ancak, Seoul Oyunları'nın muhteşem oluşunun yanında, sporcular da, sağlıklarını tehdit eden ve fair-play prensiplerine ters düşen doping olaylarına rastlanması bu oyunları gölgelemiştir.¹⁵³

Antik Olimpiyatlar'ın ve Modern Olimpiyatlar'ın en sevilen branşlarından olan 100 metre finalinde Kanadalı atlet Ben Johnson, ünlü rakibi Carl Lewis'i geçti ve bir de dünya rekoru kırdı. Dünya bu rekorla çalkalanırken, Johnson'un bu yarışta doping yaptığı saptanınca, madalyası elinden alınarak yarışta ikinci gelen Lewis'e verildi.

¹⁵¹ T.M.O.K.: 161 Ülke Seoul'e Sporcularını Gönderiyor, T.M.O.K. Dergisi, İstanbul, S.70, 1987, s.24.

¹⁵² T.M.O.K.: XXIV.Seoul Olimpiyat Oyunlarına Katılan Ülkeler, T.M.O.K. Dergisi, İstanbul, S.74, 1988, s.22.

¹⁵³ ERDEM, Sinan. Seoul Olimpiyat Oyunlarında Fair-Play, T.M.O.K. Dergisi, İstanbul, S.73, 1988, s.9.

Bu olaylı 100 metre seçmelerinin birinci turuna muhtelif ülkelerden 103 atlet yazılmış, bunlardan ikisi katılmamış, 101 atlet 13 seride yarışmışlardır. Ben Johnson 8. seride 10.37 ile, Carl Lewis 13. Seride 10.14 ile birinci olmuşlardır. Genel sıralamada Lewis 10.14 ile birinci, Johnson 10.37 ile on ikinci sırada yer almışlar.

İkinci tur 6 seri olarak yapılmış, ikişer atletle en iyi 4 dereceyi yapan 16 atletin yarı finale kaldığı bu turun birinci serisinde Johnson 10.17 ile üçüncü, Lewis ise beşinci seride 9.99 ile birinci olmuş, bu serideki genel sıralamada Lewis 9.99 ile birinci, Johnson da 10.12 ile altıncı sırayı almışlardır.

Yarı finalde Lewis ilk seride 9.97 ile genel sıralamada birinci, Johnson üçüncü geldiği ikinci seride 10.03 ile beşinci olarak finale kalmışlardır.

29 Eylül 1988 günü yapılan finalde Johnson inanılması çok zor bir koşu sonunda 9.79 ile yeni bir dünya rekoru yaparak birinci, Lewis ise 9.92 ile ikinci olmuştu.

Ben Johnson'un inişli çıkışlı seçme sonuçlarından şüphelenen ve doping yaptığı kanısına varan Seoul Olimpiyat Oyunları Sağlık Komisyonu, son koşudan 48 saat geçmeden yaptığı açıklamayla Lewis'i birinci ilan etmiştir.¹⁵⁴

Atletizm pistlerinin diğer yıldızlarından biri de Amerikalı bayan atlet Florence Griffith-Joyner olmuş. Joyner Seoul'de, olimpiyat ve dünya rekorları kırarak, 100 ve 200 metre ile 4x100 metre bayrak koşularında üç altın madalyayla yetinmeyerek ve sonradan Amerika yetkililerinin ısrarı üzerine katıldığı 4x400 metre bayrak yarışında bir de gümüş madalya kazanmıştır.

2.22. 1992 BARCELONA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Barcelona Olimpiyatları'nda etkinlikler, hem şehir içinde farklı alanlara hem de başka şehirlere yayılarak, ülke genelinde dağıtılmıştır. Barcelona'da 10 km.lik bir çap içinde bulunan ve 40 km.lik bir ring yolu ile birbirine bağlanan dört farklı olimpik alan bulunmaktadır. Bunlar olimpik köyün içinde yer aldığı Parc de Mar, olimpiyatların açılış ve

¹⁵⁴ SAN, Haluk. **Johnson Olayı**, T.M.O.K.Dergisi, Ercan Ofset, İstanbul, S.73, 1988, s.10.

kapanış seramonilerinin ve olimpiyat kulesinin bulunduğu Montjuie ile Diagonal ve La Vall d Hebron'dur.¹⁵⁵

Barcelona'da yapılan XXV. Olimpiyatlar'a 169 ülkeye mensup 2.708'i bayan toplam 9.367 sporcu katılmıştır. 25 Temmuz - 9 Ağustos 1992 tarihleri arasında yapılan oyunlar, Kral I.Juan Carlos'un konuşmasıyla başlamıştır.

Oyunlarda bazı sporcular şampiyonluklarını korurlarken, bazıları başarılı olmadılar ve yeni isimler ve kabiliyetler ortaya çıktı. İngiliz basınının "ihtiyar" dediği Linford Chirstie 100 metrede şampiyon olurken, 400 metre engellide Kevin Young, efsane Ed Moses'in rekorunu kırarak 47 saniyenin altında koşmuş ve altın madalya kazanmıştır.

Bayanlar 100 metre engellide birinci geleceği kesin gözüyle bakılan; fakat son metrelerde düşerek altın madalyaya erişemeyen Amerikalı Gail Devers, hiç şans tanınmadığı 100 metre finalinde kıl payı birinci gelmiş ve seyircilerin takdirini toplamıştır.

Barcelona Oyunları'nda sporda büyük olan ülkelerin yanında küçük ülkelerin de yer alması dikkatle izlenmiştir. Buna en güzel örnek Cezayirli bayan atlet Boulmarka'nın 1500 metre finalinde birinci gelerek şampiyon olmasıdır. Boulmerka'nın bu başarısı olimpiyatların birleştirici, tanıtıcı ve azim, gayret ve çok çalışma ile herkesin veya her ülkenin kendini gösterebileceği bir yer olduğunu sergilemiştir.

Son iki olimpiyatın atletizmdeki yıldızı Carl Lewis, Barcelona'da da uzun atlamada 3.kez altın madalya almayı başarmıştır.¹⁵⁶

Ülke ve sporcu sayısındaki rekor katılım ile gerçekleşen 25 Barcelona Olimpiyatları o güne kadar yapılan oyunlar içinde olimpizm prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilen en güzel organizasyon olarak olimpiyat tarihinde yerini almıştır.

¹⁵⁵ SÜHER, Hande ve Ark. **Barcelona Olimpiyat Oyunları Alansal İncelenmesi**, Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, Cenkler Matbaacılık, İstanbul, 1994, ss.73-77.

¹⁵⁶ ÖZDİLEK, Çetin. **Modern Yaz Olimpiyatları'nın Tarihsel Gelişimi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1998, s.176.

2.23. 1996 ATLANTA OLİMPİYATLARINDA ATLETİZM

Atlanta Olimpiyatları 19 Temmuz - 4 Ağustos 1996 tarihleri arasında yapılmış ve oyunlara 197 ülkeye mensup 2851'i bayan olmak üzere toplam 9959 sporcu katılmıştır.

İlk Antik Olimpiyatlar'ın düzenlendiği Olimpia'da, Amerika'nın, First Lady'si Hillary Clinton ile ACOG başkanı Williame perter'in da katıldığı 29 Mart 1996 tarihindeki törenle yakılan Olimpiyat Meşalesi 6 Nisan'da Atina'dan Atlanta'ya doğru yola çıkarılmıştır. Meşale, Atina'dan uçakla bugüne kadar olimpiyat oyunları düzenlenmiş kentleri ve Amerika kıtası dolaştırılarak Atlanta'ya ulaştırılmıştır.¹⁵⁷

Modern Olimpiyatlar'ın 100. Yıldönümünde yapılan Atlanta Oyunları'dan sporcular çok iyi performans gösterdiler. Havanın çok sıcak ve nemli olmasına rağmen atletizmde 191 rekor kırıldı Bu rekorların içinde bulunan Milli ve kıta rekorları yanında 13 tane Olimpiyat ve iki tane de dünya rekoru yer aldı.

Atlanta Oyunları'ndaki birçok yarışma, birbirine eşit atletlerin çekişmeleri ile geçti. Ama, bazı yarışmalarda, bazı atletler rakiplerinden çok üstün olduklarını gösterdiler. Tüm bunların yanında bazı atletler ve hatta dünya şampiyonları ve rekortmenleri ülkelerine elleri boş döndüler.

Amerikalı Sprinter Michael Johnson 200 ve 400 metrelerde altın kazanarak, aynı Olimpiyatlar'da bu iki mesafede birinci gelen ilk atlet olurken, Barcelona'da sağlık nedenleri ile kendinden bekleneni veremeyen Cezayirli Morcell, rekortmeni olduğu 1500 metre yarışında altın madalyaya kavuşmuştur.

Sırıkla yüksek atlamada sakatlığı sebebiyle Atlanta Olimpiyatları'na katılmayan Bubkan'ın yerini 5,92 atlayarak Olimpiyat rekoru kıran ve atlet Galfone doldurmuştur.¹⁵⁸

Erkekler üç adım atlamada, Göteborg'da yapılan Dünya Şampiyonası'nda 18.16 ve 18.29'luk dereceleri ile dünya rekoruna imzasını atmış olan 30 yaşındaki İngiliz Jonathan Edwars, Olimpiyat şampiyonu olmak için geldiği Atlanta'da bu isteğine ulaşamadı ve

¹⁵⁷ T.M.O.K.: **Olimpiyat Meşalesi Atlanta'da**, Olimpiyat Dünyası Dergisi, Grafik Sanatlar Matbaacılık, İstanbul, S.4, 1996, s.43.

¹⁵⁸ KORYÜREK, Cüneyt. **Rüzgar Gibi Geçti**, Olimpiyat Dünyası Dergisi, Grafik Sanatlar Matbaacılık, İstanbul, S.5, 1996, ss.30-38.

sıralamada 18.09 metre atlayarak Amerika ve Olimpiyat rekorunu kıran zenci rakibi Harnison'un arkasında kalmıştır.¹⁵⁹

Son yedi yıldır 400 metrede geçilmeyen ve son yıllarda da 200 metrede de kimsenin geçemediği bir sprinter olan Amerikalı zenci atlet Michael Johnson, Atlanta'da, 400 metre finalini rahatlıkla kazandıktan sonra, 200 metre yarışında da 19.32 gibi muhteşem bir rekor kırarak birinci gelmiştir. Tüm dünya basını Johnson'un bu başarısının muhteşemliğini dile getirirken, Fransız bayan atlet Marie Jose-Perec de aynı mesafelerde çifte madalya kazanmıştır.

Olimpiyatlar'da seyircilerin en fazla ilgisini çeken atletizm yarışmalarından kısa sprint koşusu olan 100 metre Atlanta'da da merakla beklenmiştir. İngiliz Linford Christie, Kanadalı Donovan Bailey ve Bruny Surin, Amerikalı Dennis Mütchell, Mike Marsh, Jon Drummond ve Ato Boldon ile Nambiyalı Frank Fredericks gibi dünyanın en hızlı 8 atletin 100 metre finalinde koşmuştur. Çıkış hatalarının üç kez yaşandığı bu yarışta Kanadalı atlet Bailey büyük farkla ilki göğüsledi ve 9.84 ile, Amerikalı Leroy Burell'in iki yıllık rekorunu yüzde bir farkla kırdı.

Atletizm'in uzun mesafe yarışlarından 5000 metreyi Niyongabo kazanırken, 10.000 metre yarışında da Etiyopyalı Haile Gebrselassle çok akıllı ve süratli koşarak birinci olmuş ve altın madalya almıştır.

Erkekler atletizm yarışları büyük heyecanlara sahne olurken, diğer taraftan bayanlar atletizm yarışlarında da büyük mücadeleler sergilenmiştir. Kendinden büyük başarı beklenilmeyen Rus atleti Stevlana Masterkova 800 ve 1500 metrelerde, rakiplerini çok rahat bir şekilde geçerek, ülkesine iki altın madalya ile dönmüştür. Rus atletin 800 ve 1500 metrelerde gösterdiği sürpriz başarı, bayanlar uzun atlamada da yaşanmıştır. Bayanlar uzun atlama, dünya şampiyonu İngiliz asıllı İtalyan atleti zenci Fiona May ve Olimpiyat şampiyonu Jackle Joyner-Kersee'yi beklenmedik bir atlayışla geçen Nijeryalı Chioma Ajunwa tarafından kazanıldı.

Bayanlar 100 metre engelli yarışını, kocasının ülkesi olan İsveç adına yarışan Rus atlet Ludmilla Enguist kazanarak madalya almıştır.

---

¹⁵⁹ KÖK, Nejat. **Atletizm'de Atlanta'nın Yorumu**, Olimpiyat Dünyası Dergisi, Grafik Sanatlar Matbaacılık, İstanbul, S.4, 1996, s.31.

Atlanta'nın büyük sürprizlerinden iki tanesi de erkekler ve bayanlar maraton yarışında olmuştur. Erkeklerde Güney Afrikalı Josia Thugwane ve bayanlarda Etiyopyalı Fatumo Roba, beklenmeyen birincilikler almışlardır.

Oyunlar sonunda toplam yedi madalya ile evlerine dönen Kenyalıların sadece bir altın madalya kazandıkları mesafe koşularındaki durgunluğu Atlanta'nın diğer sürprizlerinden olmuştur.

Atletizmin atma ve atlama bölümündeki yarışmalardan olan uzun atlamada, Carl Lewis, yüksek atlamada Amerikalı Charles Austin cirit atmada Çek atleti, dünya rekortmeni Jan Zelezny ve çekiç atmada da Macar Blazs Kiss altın madalya kazanmışlardır.

Bayanlar heptatlon yarışında dünya rekortmeni ve şampiyonu ve Olimpiyat şampiyonu Jockie Joyner-Kersee, sakatlığı nedeniyle yarışı bırakırken, dünya şampiyonu Suriyeli eski bir basketbolcu olan Ghada Shouaa olimpiyat şampiyonu olmuştur. Bu arada, yüksek atlamada dünya rekortmeni olmasına karşın 1988 ve 1992'de Olimpiyat madalyası kazanamayan Bulgar bayan atleti Stefka Kostadinova, sonunda muradına erdi ve 2.05 atlayarak hem Olimpiyat rekoru kırdı hem de altın madalyaya adını yazdırdı.

Atlanta Oyunları, olimpiyatların yüzüncü yılına yakışır bir şekilde gerçekleşmiş; fakat ulaşım ve haberleşmedeki hatalar bu oyunları gölgeleyen aksaklıklardan olmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM YARIŞMA DİSİPLİNLERİNDE REKORLARI HAZIRLAYAN FAKTÖRLER

3.1. REKOR KAVRAMI

Başka hiçbir dilde yok gibi görünen tüm dünyanın kullandığı, ne anlama geldiğini açıklamak için başka sözcüklere başvurma gereği duyulmayan rekor kavramı, belli bir çabanın özü olarak ele alınır.¹⁶⁰ Olimpik ruhun anlamı olan “Daha hızlı, daha yüksek, daha kuvvetli” olarak bilinen prensiplerle çok yakından ilgilidir.

20.Yüzyılın ilk otuz yılı ile 19.Yüzyılın son otuz yılı arasında sportif faaliyetlerin yapısal olarak gelişmesiyle yeni kavramların ortaya çıkması sporun gelişmesine kuvvetli bir şekilde etki etmiştir. Yeni istatistiksel değerlendirme şekilleri, doğruların kanıtlanması, bilimselliğin gelişmesi; sayı ve ölçümler ile ilgili değerlendirmelerin spor eksenine girmesine neden olmuştur. Sporda çok önemli yeri olan “rekor” yavaş yavaş yaygınlaşmaya başlamış, bazı sporcuların ulaştıkları performans düzeyleri ile ilgili kayıtların tutulduğu görülmekteyse de ilk atletizm rekorunun resmi kaydı 1880 yılına aittir.¹⁶¹ Atletizmi taçlandıran rekordur. Rekor kırmak sporcudan o dalda çok yetenekli olmasına karşın büyük özveri, uzun ve düzenli çalışmalar bekler. Sporcu, yine de rekor kırmak için değil; rekor denemek için ortaya çıkar. Rekor denenir. Deneme başarılı olursa rekor kırılmış olur, başarısız olursa denenmiş ve böylece başarı için yeni bilgiler kazanılmış olur. Denemenin belli başlı özellikleri rekorda yoğunlaşarak ortaya çıkar. Bir rekor kırıldıktan sonra onun iki sahibi vardır. Başarıyı gerçekleştiren sporcu ve insanlık. Çünkü rekor o sporu yapan tüm insanlara uzak ya da yakın bir amaç vermektedir.¹⁶² İşte tüm sporcuların amacı da girdikleri yarışmadan birinci olarak çıkmaktır. Çok ağır antrenmanların, özverili çalışmaların karşılığında sporcu en hızlı, en

¹⁶⁰ COUBERTIN, Baron Pierre de. *Rekor*, Olimpik Akademi Dergisi, I/II, İstanbul, 1993, s.103.

¹⁶¹ COUBERTIN, Baron Pierre de - PHILEMON, T.: *The Olympic Games of 1896*. International Olympic Games in Under The Presidency of Prince, Costantine of Greece, 1896, s.108.

¹⁶² ERDEMLİ, Atilla. *İnsan, Spor ve Olimpizm*, İstanbul, 1996, s.73.

güçlü, en teknik özelliklerin sahibi olmak ister. Sporcuyu güçlü kılan, canlı tutan en önemli faktör, motivasyon yani kazanma isteği ve rekor kırma istencidir.¹⁶³

Performans, yarışma, rekor, antrenman, bireysel başarı, olimpiyat dünyasının özünü anlatan kelimelerdir. Atletler rekor kırarak isimlerini olimpik bir madalya ile ilişkilendirerek veya en azından sıralamada yer alarak gelecek kuşaklara bir iz bırakmak için çalışırlar.

Atletizm disiplinlerinin 100 yıllık gelişim sürecinde performansta şaşırtıcı gelişmeler elde edilmiş ve zihinlerde birçok soru işaretinin belirmesine yol açmıştır. Bu gelişimin devam edeceğini bekleyebilir miyiz? Performans ve rekorlar ilerleyecek mi? Yoksa yarışma sporlarında insanoğlunun kapasitesinin sınırına ulaşıldı mı?¹⁶⁴

3.2. REKORLARI HAZIRLAYAN FAKTÖRLER

Sporda en iyi olmak ya da rekor kırmak çok uzun zamandır sporcuları güdüleyen konuların başında gelmektedir. Ölçme, performansın değerlendirilmesinde vazgeçilmeyen bir unsurdur ve ayrıca bilim çevresinde de önemli bir yeri vardır. Matematik ölçmenin, ölçme ilerlemenin başarıya ulaşmanın ayrılmaz parçalarıdır.

Her geçen gün ilerleyen bilim ve teknolojinin yardımıyla atletizmde rekorlar yenilendikçe pistlerde yarışan atletler, temsil ettikleri ülkenin teknik, teknolojik, eğitim ve ekonomik standartlarını yarıştırmaya hale getirmişlerdir. Bu bakımdan “atletizm olimpiyatların aynasıdır” sözü hiç de yersiz kullanılmış bir söz değildir. Bir ülkenin olimpiyatlarda başarılı olabilmesi o toplumun ekonomik gelişmişliği ile birlikte eğitim alanında ve teknolojik yönden gelişmişliğine de bağlı olmaktadır.¹⁶⁵

Dünya ve olimpiyat rekorlarının çabuk el değiştirmesine ve ilerlemesine yol açan faktörler şunlardır.

¹⁶³ KALYON, Tunç Alp. *Spor Hekimliği*, Ankara, 1990, s.108.

¹⁶⁴ AUGUST, K.: *Sporda İnsanın Sınırları*, (Çev.: KONUKMAN, F.) ABTD, Ankara, 1995, S.17, s.27.

¹⁶⁵ AÇIKADA, Caner - ERGEN, Emin. *Bilim ve Spor*, ss.1-29.

3.2.1. Bilim

Spor bilimleri, ilgili alanların katkılarıyla son 20 yılda büyük ilerlemelere sahne olmuştur. Egzersiz biyokimyası ve fizyolojisi, antrenman yöntemlerinin etkinleştirilmesini sağlamıştır. Spor psikolojisi, güdülenme, gevşeme gibi konuların spora uygulanmasını mümkün kılmıştır. Modern endüstriyel teknoloji ayakkabı, cirit, sırık gibi malzemelerin mükemmelleşmesini sağlamıştır. Biyomekanik; fizik kurallarla organizmanın enerjisini nasıl ekonomik kullanılabileceğini ve gücünü nasıl harcarsa daha etkin olabileceğini açıklayabilmektedir. Gelişen araştırma teknikleri ile biomekanikçiler sporun her alanında daha sağlıklı bilgiler elde edebilmekte ve eskiye oranla hem sporcuyu ve hem de kullanılan malzemeyi yönlendirecek şekilde bilgi aktarabilmektedirler. Gelecek yılların, şimdilik kırılması zor gibi görünen yeni rekorlar getireceği kuşkusuz görülmektedir.¹⁶⁶

Biomekanik ve teknoloji, disiplinlerarası iletişim ve uygulanan spor tekniklerinin mükemmelleştirilmesine olanak sağlayacak bilgiler açığa çıkarmıştır. Bu bilgilerin ileride daha sistematik olarak kullanılması yeni rekorları, yüksek performansları da beraberinde getirecektir. Özellikle performans teşhisinde, insanın hareket sisteminin mekaniğinin standart yöntemlerle araştırılması biomekaniğin temelini oluşturmaktadır. Fotoğrafik ve video prosedürlerindeki gelişmeler biomekanik analizlerin daha güvenilir olmasına yol açarken tekniklerin mükemmelleşmesi için zemin hazırlanmaktadır. Şüphesiz, bilgisayar kullanımı da bu olgunun ayrılmaz bir parçasıdır.¹⁶⁷

3.2.2. Yükselti

Denizden yükseklik arttıkça kısa mesafe koşularının yani 100, 200, 400m'nin süreleri istatistik bakımından anlamlı bir biçimde azalmakta dolayısıyla da hızları istatistik bakımından anlamlı bir biçimde artmaktadır. Ama orta mesafe koşularında böyle anlamlı sonuçlar çıkarmak mümkün olmamaktadır.

Yükselişin etkisinin pratikte ne kadar olduğunda şöyle gösterilebilir.

¹⁶⁶ A.g.e., s.29.

¹⁶⁷ A.g.e., s.139.

Aralarında 100m yükselişi farkı bulunan iki ayrı yerde yapılan 100m koşularının süre farkı ortalama olarak saniyenin %1.2'si ve hız farkı ortalama olarak 1.2cm/sn kadardır. Aynı fark 200m koşularında saniyenin %2.9'u ve 1.4cm/sn, 400m koşularında saniyenin %5.9'u ve 1.1cm/sn kadardır.

Yükselti farkı 1000m'ye çıkarsa kısa mesafelerin hepsinde genel olarak hız farklarının 11cm/sn ile 14cm/sn arasında olacağı söylenebilir. Bu durumda süre farkları da ortalama olarak 100m.de saniyenin %12'si, 200m.de saniyenin %29'u, 400m.de saniyenin %59'u kadar olur. Yükseklik etmeninin pratikte etkisi ancak anlamda büyük yükselti farkı olan yerler için, o da yalnız kısa mesafe koşularında önem kazanmaktadır.¹⁶⁸

Yerçekiminin az olmasının sportif performansı etkilemesi ile ilgili bilgiler 1955 yılında Mexico City'de düzenlenen Pan Amerikan Oyunları'nda konuya yeni bir boyut getirmiştir. 1968 Olimpiyatları'nda ise aynı yerde 23 dünya rekoru birden kırılmıştır. Uzun atlamada Bob Beamon'on 8,90 m'lik rekoru hala daha kırılabilmiş değildir. Ancak bazı gözlemciler, denizden 2380 metre yükseklikte kırılan bu rekorun geçerli olmayacağını, eşit koşulların göz önüne alınması gerektiğini uzun atlamada Carl Lewis'in 8,63 m'lik deniz düzeyindeki derecesinin rekor olarak dikkate alınması gerektiğini belirtiyorlar.¹⁶⁹

Özellikle Beamon'un 'asırlık' olarak adlandırılan uzun atlama rekoru birçok tartışmaya konu olmuştur. Ryan bir rekoru hazırlayan perde arkası faktörleri şöyle özetliyor: 16 Ekim 1968'de, öğleden sonra 3:46'da 23,5 °C sıcaklıkta, %42 nemlikte ve 577,8 mm mmHg hava basıncında gerçekleştirilen atlayışta, hava yoğunluğunun az oluşu atlayışında Beamon'a 10 cm kadar avantaj sağladı. Hava yoğunluğunun az oluşu ayrıca, uzun atlama tahtasına basmak için yaptığı yaklaşma koşusunda Beamon'un %1 hız kazanmasına yol açtı. Bu ise, ek olarak bir 15 cm kadar daha ileriye atlayabilmesinde rol oynadı. Arkasından esen ve kurallara göre tam kabul edilebilecek sınırdaki değerlerde olan rüzgar (2m/sn) yaklaşma koşusunda ona avantaj sağlayan başka bir etkendi. Atlayışını yarım saat sonra yapıyor olsaydı; yoğun bir yağmurla karşılaşacak ve bel ki de rekordan çok uzak bir atlayışla yetinecekti.

Başka bir araştırmacı, Bearley, bu "mucize" atlayışı matematiksel olarak açıklamaya çalışmıştır. Bütün etkenleri inceleyen bir model üzerinde çalıştıktan sonra vardığı sonuç ise Ryan'inkinden çok farklıdır. Bearleye göre, Beamon'un atlayışında hava yoğunluğu olması,

¹⁶⁸ ŞENESEN, Ümit. *Kısa ve Orta Mesafe Koşularında Olimpiyat Derecelerinin İstatistikle İncelenmesi*, Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, 1995 İstanbul, s.107-118.

¹⁶⁹ AÇIKADA - ERGEN, *Bilim ve Spor*, s.29.

Mexico City'de en çok 6 cm etkili olmuştur. Mexico City'de yerçekimi deniz düzeyine oranla %0.07 azdır ve bu en fazla 0,5 cm kadar avantaj sağlar. Az hava yoğunluğunun yaklaşma koşusuna olumlu etkisi ihmal edilecek kadar azdır. Çünkü atlayıcıların çoğunun, sıçrarken basma tahtasına optimum hızlarına ulaşma dan bastıkları gözlenmiştir.¹⁷⁰

Yüksekte antrenman yapmanın bazı yararlarına inanan sporda başarılı bir kısım ülkeler değişik yüksekliklere antrenman merkezlere yaparlarken, Doğu Almanlar Bulgaristan'ın Şipka geçidi üzerinde, antrenman yeri ile birlikte bir de araştırma merkezi kurmuşlardı. Sporda başarının yakalanması için yapılan bu girişimler birçok ülke tarafından geliştirildi ve eskiye oranla çok daha boyutlu hale getirildi. Bu çalışmaların doğal sonucu olarak antrenman dediğimiz kavramın içerisinde bulunan ve onu oluşturan bilgiler birçok farklı bilgi dağarcığından toplanarak uygulanmaya, aktarılmaya başlandı.¹⁷¹

3.2.3. Rüzgar

Vücudun hareket ettirilmesi için gerekli enerjinin bir kısmı hava direncinin yenilmesinde kullanılmaktadır. Hava kitlesi hâre ketli koşu yönünün tersine ise, vücudun hareket ettirilmesi daha güçleşecek ve sürat düşecektir. Bir çok kişinin yeni moda olarak düşünebileceği sıkı şort ve atletler; bazı bayanların kullandığı tüm vücudu saran sıkı giysiler aslında aerodinamik bir yapı kazanmaya ve hava direncini yenmeye yaramaktadır.¹⁷²

3.2.4. Mevsim

Fizyolojik ve psikolojik reaksiyonlar çevre koşulları ile yakından ilgilidir. Yaz aylarında ultraviyole ışınlarının daha yoğun gelmesinin organizmayı uyardığı yolunda bilgiler vardır. Atletizm yarışma sezonu yaz aylarına rastlamakta ve uygun hava koşulları atletlere yardımcı olmaktadır.¹⁷³

¹⁷⁰ A.g.e., s.30.

¹⁷¹ AÇIKADA, Caner. **Bilim ve Teknik**, 1994, S.316, s.45.

¹⁷² AÇIKADA - ERGEN, **Bilim ve Spor**, s.30.

¹⁷³ A.g.e., s.30.

3.2.5. Ekolojik-Coğrafik Özellikler

Zenciler A.B.D.'nin nüfusunun yalnız %11'ini temsil ettikleri halde Amerikan zencilerinin Olimpiyat başarıları nüfus içindeki oranlarına bakarak beklenenin üç mislinden fazlaydı.

Zencilerin ani gayret isteyen sporlara karşı özel istidatları olduğu söylendiği zaman bu söz hemen hemen yalnız Amerika'nın ve bir de İngiliz Milletler Topluluğundan gelen zenciler bakımından varittir. Afrika'daki zencilerin çoğu fizyolojik potansiyellerini atletizm alanında gerçekleştirebilmekten hala uzaktır. Çünkü beslenme, salgın hastalıklar, eğitim ve öğretim bakımından pürüzler gelişmelerine engel olmaktadır.¹⁷⁴

Olimpiyatlarda insanoğulunun üç esas soyunun kazandıkları başarılar bir istatistik çalışmasında incelenmiştir. Anlaşılmıştır ki siyah ırklar atletizmde en verimli olanlardır. Puvan seviyeleri 37.3'tür. Oysa beyazların, sarıların ve melezlerin puvan seviyesi 25'tir. Bu bulgu deneysel gözlemlere tamamen uygundur. Sürat koşusu, kısa-orta mesafe koşuları, engelli koşu ve atlama gibi belirli bazı performans alanlarında zencilerin üstün genetik kabiliyetleri olduğu zaten anlaşılıyordu. Fakat zenciler arasından pek az üstün uzun mesafe koşucusu ve yüzücü çıktığı da kayda değer. 1928'de Amsterdam'da maratonu kazanan El Kafi ile gerek 1960'da gerekse 1964'de Olimpiyat maratonlarında birinci gelen B.Abebe Afrikalı olmakla beraber zenci değil Hami idiler. 1920 öncesindeki devrenin en büyük yüzücüsü esmer ciltli Duke Kabanamoku Havaili idi. Afrika'nın üçüncü en kabalık ırkı olan Bantuların atletizm müsabakalarında ne derece alacaklarını halen bilmiyoruz. Watusi gibi Afrika'nın küçük fakat antropolojik tasnif bakımından ayrı topluluklar hakkında da kesin bir şey söyleyemeyiz. Fakat Afrika halklarının gittikçe hızlanan adımlarla hürriyet yolunda yürümleri neticesinde onların gittikçe daha yüksek atletik performans seviyelerine yükselmelerini bekleyebiliriz.¹⁷⁵

Siyahi atletlerin 1968 Olimpiyatlarıyla başlayan mesafe koşullarındaki üstünlüğü bugün de sürmektedir. Sprint koşularında zaten iyi olan siyahiler böylece hemen tüm dallarda üstünlük kurmuşlardır. Kenyalılar İngiliz antrenörlerin yardımıyla 'doğal avantajlarını' iyi kullanmışlardır. Yükseltide yaşayan bu sporcular sürekli olarak "ince hava" (oksijen

¹⁷⁴ ERNEST, Jokl - HENNING, Frucht Adolf. "Atletizmde Rekorların Sınırı", Abbotempo, Berlin, 1966, s.7.

¹⁷⁵ A.g.e., s.8.

yoğunluğu az) ortamın da kaldıklarından organizmaları oksijeni en ekonomik şekilde kullanabilecek değişikliklere maruz kalmaktadır. Dolayısıyla hem yükselti de; hem de deniz düzeyinde diğer sporculara göre bir bakıma daha şanslı olmaktadır.¹⁷⁶

3.2.6. Zemin

Koşu yüzeyinin elastik özelliği, uzun yıllar araştırma konusu olmuş ve bugün teknoloji, optimum esneme özelliğinde sentetik zeminler hazırlayabilir duruma gelmiştir. Atletizm pistlerinde dönüşlerin en iç ve en dışta koşan sporcular için farklı durum yaratmaması gerekmektedir. Eskiden klasik bir pistte 200 metre yarışın da koşan atletlerden dıştaki, içtekine oranla 0.069 saniyelik bir de avantaja sahipti. Züriç'te yapılan yeni bir pist, tüm bu özellikler gözden geçirilerek tasarlandı ve bugüne kadar 8 dünya rekoru bu pist üzerinde gerçekleştirildi.¹⁷⁷

3.2.7. Ayakkabı

Sporcunun yere temasını sağlayan en önemli malzemesi ayakkabısıdır. Pennsylvania Üniversitesi'nden Dr. Richard Nel son ve çalışma arkadaşları, koşu ayakkabıları üzerine uzun araştırmalar yapmışlardır. Ayakkabıların hafif oluşunun koşu ekonomisine etkileri konusundaki araştırmaların sonuçları, aslında bunun atlete çok büyük bir avantaj sağlamadığını, hafifliğin ancak uzun yol yarışmalarında önem kazandığını ortaya koymuştur.

Atletizmde kullanılan çivili ayakkabılar bir dizi araştırmalar sonunda, bu şekli almış, altındaki çivi sayısı optimum olarak saptanmış ve ağırlığı belirlenmiştir. Spor yapılan yerin görünüşünün bile sporcuyu etkileyip sonucu değiştirebileceği gözlenmiştir. Bunun en iyi örneği Züriç'teki Letziggrund Stadı'nda dünya rekorlarının peşpeşe kırılmasıdır. Yine atletizmden örnek verecek olursak, çıkış takozundan tutañ, atlama sırtığına, tartan pistin özelliğine ve ciritin yapısına göre rekorlar etkilenmektedir.¹⁷⁸

¹⁷⁶ AÇIKADA – ERGEN. *Bilim ve Spor*, s.32.

¹⁷⁷ A.g.e., s.32.

¹⁷⁸ A.g.e.

3.2.8. Sırık

1940-1962 yılları arasında sırıkla atlama dünya rekorları yalnızca 30 cm kadar yükseldi: 1982'ye kadar geçen 20 yılda ise neredeyse bir metreye varan ilerleme izlendi. Bu olguda en önemli pay şüphesiz fiberglass atlama sırıklarına aittir. Fiberglass sırıkların en önemli iki biyomekanik avantajı, daha büyük bir potansiyel enerjiyi kinetik enerjiye dönüştürebilmeleri ve sıırığı daha yukardan kavrayabilme olanağı sağlamalarıdır.¹⁷⁹

Sergey Bubka 5.80m'lerden aldığı dünya sırıkla yüksek atlama rekorunu salonda ve açık havada 30 kerden fazla kırarak 6.10m'nin üzerine çıkardı. Bubka bu rekorları kırarken, kullandığı sırık 30 yıl öncekilerle karşılaştırılamayacak kadar gelişmişti. Aslında boyut bakımından eski ve yeni sırıklar arasında bir fark yoktu ama 30 yıl öncesinin bükülmeyen bambu sırıklarıyla günümüzün yüksek teknolojisiyle üretilen sırıkları çok farklı kompozit malzemelerden üretilen sırıklar hem daha sağlam hem de daha fazla bükülebildiğinden sporcuların daha fazla yükselmelerine olanak sağlıyor.¹⁸⁰

3.2.9. Cirit

Aerodinamik çalışmaların sonucu, performansta belirgin bir artış elde edilen spor dallarından birisi de cirit atmadır. Uzun yıllar önce ciritler ağaçtan yapılırdı. 1953 yılında cirit tasarımı üzerinde çalışmaya başlayan Dick Held adlı bir mühendis, alüminyumun o zamana kadar ağaçtan yapışan cirit için ideal bir madde olduğunu buldu. Nitekim 1957'den itibaren, alüminyum ciritlerle rekorlar kırılmaya başlandı. Ciritin boy ölçülerinin 1961 yılında standartlaşmasından sonra, Juris Teraud ile başlayan aerodinamik cirit tasarımı, cirit sporuna yeni bir boyut kazandırdı. Dick Held; Teraud'un başlattığı yeni tasarımla, atlete ve değişken hava koşullarına uyan aerodinamik ciriti üretti. Yeni cirit, kuyruk bölümünde daha az "drag" yaratırken, optimum açı ile fırlatılma ve havada daha uzun kalabilme özelliklerini kazandı. Buna ek olarak, yapılan bilgisayar çalışmalarıyla sağlanan optimal fırlatma açısı ve fırlatma hızı, ciritin optimal uzaklığa fırlatılabilmesi için atletin uygulaması gereken tekniği ve kol süratini de belirlemiş olmaktadır, Böylece teknik, önce aleti, arkasına da onu fırlatabilecek atleti yaratmış oldu. Kısa zaman içerisinde Cirit Dünya rekoru 105m'nin üzerine çıkınca,

¹⁷⁹ A.g.e.

¹⁸⁰ AKGÜL, Urungu. *Bilim ve Teknik*, S.344, s.51, 1996.

Uluslararası Atletizm Federasyonu yetkilileri, yakın gelecekte eldeki tesislerin, cirit atma için kısa geleceği güvenlik açısından yetersiz olacağı endişesiyle 1 Nisan 1986'dan geçerli olmak üzere, mevcut ciritlerin ağırlık merkezini 4 cm öne kaydirdılar. Bu kural değişikliğiyle ciritler, havadaki öne salınımlarını daha çubuk yaparak, daha kısa mesafeye düşmektedirler. Yetkililer şimdilik sahaları kurtarıırken, atlet ve teknik; kurallara yenilmiş görünüyor. Ancak biomekanikçiler yeniden işe koyularak; yeni kurallara göre yapılan ciritin daha uzağa gitmesi için en uygun çekme açısının, elden çıkış hızının ve bunlara bağlı olarak; teknik ve antrenmanın yeniden şekillenmesine çalışmaktadırlar.¹⁸¹

3.2.10. Biyolojik Ritimler

24 saatlik süre içinde organizmada bazı işlevler hızlı, bazıları yavaş olmaktadır. Algılama ve uyarılabilme, akşam üzeri en yüksek düzeydedir. Böbreküstü bezinin bir salgısı olan Adrenalin, birçok fonksiyonu, bu arada dolaşım ve solunumun hızlanmasını düzenleyici hormonlardandır. Rekorların akşam üstleri kırılışında bunun etkili olduğu varsayımı üzerinde durulmaktadır. Bunun dışında, biyoriitm adı verilen ve fizyolojik, psikolojik yön den olumlu ve olumsuz dalgalanmalarla açıklanmaya çalışılan ritimlerin atletik performans üzerindeki etkileri de tartışma konusudur. Ancak, biyoriitmik düzenleme ile başarıya ulaşmaya ait kanıtlar çok zayıftır.

Şans: Şans iyi hazırlanana güler. Yeterince temel özelliği kendi sinde taşımayan (kalıtsal özellikler, antrenman, beslenme vb.) sporcuların şansları gülse bile, mucize derecelere ulaşamayacakları bir gerçektir. Beamon'un yağmura yakalanmaması örneğindeki gibi, şans olgusunun varlığı az bir olasılık bile olsa, kabul edilmektedir.¹⁸²

¹⁸¹ AÇIKADA – ERGEN. *Bilim ve Spor*, s.137.

¹⁸² *A.g.e.*, s.33.

3.2.11. Yarış Temposunu Düzenleme (Pace Making)

İskandinav ülkeleri atletizmle yakından ilgilidir. Yaz aylarında yarışma düzenleyiciler, daha çok izleyici çekmek için oldukça cazip paralarla ünlü atletleri davet etmektedirler. Bu yarışların rekorla süslenmesi ilgiyi daha da artırmaktadır: Örneğin Oslo Bislett yarışlarında, bugüne değin 10 dünya rekoru kırılmıştır ve en çok izleyici çeken yarışlardan biridir. Bu tip yarışlarda rekoru getiren önemli etkenlerden birisi ile düzenleyicilerin “tavşan” adı verilen atletlere maddi destek sağlayıp mesafe yarışlarında rekor kırabilecek potansiyeldeki ünlü atletlerin önünde koşmalarını sağlamalarıdır. Böylece, ilk turlarda hızlı bir tempo ile giden bu tavşanlar, yarışın sonuna doğru yarışmayı yorgunluktan terk etseler bile, rekor kırabilecek durumda olan ve bir hızlı tempoyu sürdürebilen ünlü atletler yarış rekorla bitirebilmektedir. Kurallara uygun olmayan bu tempo düzenleme, hakemlerce kontrol edilememekte ve önü alınamayan bir faktör olarak gittikçe yaygınlaşmaktadır.¹⁸³

3.2.12. Evrensel Diğer Faktörler

3.2.12.1. Spora Katılan İnsan Sayısının Artışı

1896 Olimpiyatına 13 ülkeden katılan 285 müsabık 50.000'i bile bulmayan bir eğitilmiş atlet topluluğu arasından seçilmişti. Oysa 1964'de Tokyo'ya 94 ülkeden gelen 10.000 atlet antrenman görmekte olan 100 milyonu aşkın bir atlet topluluğunu temsil etmekteydi. 25 yıl geçmeden bu sayı iki misline çıkacaktır. Sırf sayılara bakarak rekorların daha da gelişmesini beklememiz lazımdır. Bu gelişme müreffeh toplumlarda bilhassa bariz olacaktır. Çünkü ekonomik seviye ile atletizmde performans seviyesi umumiyetle birbirine bağlıdır. Sebebi, ortamın ve bilhassa yeterli hijyen ve diyetin ve ayrıca iyi eğitim usulleriyle teçhizatın olumlu etkisidir. Nihayet, büyük sayıda gençlerin antrenmana yeterli zaman verebilmeleri için bir ülkenin zengin olması lâzımdır.¹⁸⁴

¹⁸³ A.g.e., s.33.

¹⁸⁴ ERNEST - HENNING, Frucht Adolf. s.4.

3.2.12.2. Yetenek Seçiminin İleri Düzeye Ulaşması

Kamuoyunun gençler arasındaki yeteneğin erkenden belirlenmesi konusunda büyük beklentileri vardır. Bu konuda uluslararası alanda yapılan araştırmalar oldukça çoktur ve sonuçları yeterince doyurucudur. Öte yandan, yeteneği belirlemek için kullanılan laboratuvar testlerinin yeterince güvenilir olmadığı gözlenmektedir. Yeteneğin sahada, salonda özel testlerle saptanmasının daha doğru olacağı, bunun ise yaş gruplarına uygun ve üzerinde özel olarak çalışılmış yöntemlerle gerçekleştirileceği düşüncesi yaygındır.

Sporda yeteneğin, çok erken yaşlarda, düşük değerli kriterlerle seçiminin riskli olduğu, bunun ise yeteneği tam belirlenemezse çocuğun bir bakıma harcanmasına yol açacağı düşünülmektedir. Bu gün için araştırmalar sporda en iyi motivasyonun gençler için spor aktivitelerinin iyi bir şekilde organizasyonu ile gerçekleştirileceğini ortaya koymaktadır. Antrenmanın kalitesi de belirleyici bir faktördür. Bilimsel çalışmalar genel olarak, antrenman programlarında çalışma basamaklarının, çalışma şekillerinin ve yeni motivasyon kriterlerinin az kullanımına, açıklık getirmiştir.¹⁸⁵

3.2.12.3. Antrenman Metotlarının Gelişmesi

Günümüz sporunda antrenmanın düzenlenmeye başlanması, 1950'li yılların sonunda, Sovyet antrenman bilimci L.Matveyev'le birlikte başlar. Ancak günümüz kavramında detaylı ele alınışı ve planlanması, 1970'li yıllarda daha yoğun bir şekilde gelişir. Bu gelişmeler de, 1968 Meksiko Olimpiyat Oyunlarının 2200 metre yükseklikte yapılması; sporda iddialı birçok ülkeyi, yükseltinin etkilerini araştırmak ve bunları uygulamaya aktararak performansta başarıyı yakalamak için bilim adamlarını spora çekmeleriyle başlar. Kimi bilimadamı yüksekliğin fizyolojisine, kimisi hava sürtünmesi ve teknik ile kullanılan malzemeye yoğunlaşır. Bu şekilde başlayan yoğun çalışmalar, sporcuların daha başarılı olmada etkili olabileceği tahmin edilen her bilim dalına uzanır. Bunun doğal sonucu olarak günümüz antrenman teori ve metodolojisinin, anatomi, fizyoloji, biyomekanik, istatistik, ölçme ve değerlendirme, spor hekimliği, psikoloji, beceri öğrenimi, pedagoji, beslenme, tarih, sosyoloji, biyokimya ve kinantropometri gibi birçok bilim dalından bilgi dağarcığını oluşturduğunu görmekteyiz.

¹⁸⁵ AÇIKADA-ERGEN, *Bilim ve Spor*, s.11.

Son yıllarda sporda ulaşılan rekorlar ve insanın zaman zaman çok zor koşullarda gösterdiği olağanüstü başarılar, akıllara durgunluk verecek boyutlara ulaşmıştır.

Son yıllarda giderek yoğunlaşan bir şekilde antrenör ve sporcuların performanslarını daha ileriye götürebilmek için "daha kuvvetli, süratli ve dayanıklı" olma arayışları, sporda yeni bir takım yaklaşımları zorunlu kılmıştır. Bu arayışların sonucu olarak kuvvetlenme, süratlenme de daha dayanıklı olmak için arayışların önemli bir kısmı, sahalar da değil de laboratuvarlarda araştırılıp, sonra spora aktarılmaya başlanmıştır. Ve buna bağlı başarı sağlanan bir kısım spor dallarında, benzer laboratuvar ve araştırma olanakları bulunmayan ülkeler, başarılı olma şanslarını yitirmişler ve geride kalmaya mahkum edilmişlerdir.¹⁸⁶

3.2.12.4. Antrenörlerin Nitelikleri

Dünya üzerinde yapılan bütün spor araştırmalarının sonuçları antrenörün daha üst düzeyde bilgilenmesini ve bunu sporcuya uygulamasını amaçlamaktadır. Örneğin önceleri çok yoğun şiddet ve kapsamdaki antrenmanlarla başarılı olunabileceği düşüncesi yaygındı. 1970'lerdeki rekorlara göz atacak olursak Avusturalya'lı Derek Clayton, İngiliz David Bedford haftalık 320 km'yi bulan antrenmanlarla bu rekorlara ulaşabilmekteydiler. Ancak ciddi sakatlıklara yol açan bu tip çalışmalar onların spor yaşamlarını erken noktalamalarına neden oldu. Sonraki yıllarda haftalık 200 km'lik çalışmaların, eğer yeterli düzen ve şiddette yapılırsa, pekala koşu performansını arttırabildiği gözlemlendi. Şimdi spor hekimliği konularının, travmatoloji bilgilerinin spora uygulanışı düzenli sağlık kontrolleri, antrenman ve yarışma sırasında tıbbi öneri ve yardımlar da rekorları ileri götüren faktörlerdir.¹⁸⁷

Hangi spor dalında ve hangi amaçla olursa olsun, sporcu eğitiminin ve sporda başarının en büyük mimarı antrenörlerdir.¹⁸⁸ Antrenörler bireyin karakteristik özelliklerini ortaya çıkarıp geliştirmeyi, doğal dinamizmini ve dış çevreye karşı olumlu tepki göstermesinin sağlanmasını amaçlayan sürekli ve topluca etkinlikler biçiminde tanımlanan eğitimin bir uygulayıcısıdır.¹⁸⁹

¹⁸⁶ AÇIKADA, *Bilim ve Teknik*, .44.

¹⁸⁷ AÇIKADA-ERGEN. *Bilim ve Spor*, s.12.

¹⁸⁸ ÇANKAYA, Cemali. *Sporda Başarı Kıstasları*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1993, s.117,

¹⁸⁹ GÖRAL, Mehmet - YAPICI, Ahmet Korkut, KOÇ, Hüzmüz. *Antrenör Eğitimi*, DPÜ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, S.2, Kütahya, 1999, s.3-12.

3.2.12.5. Beslenme

Pist ve açık havada yapılan atletizm dalları bir dizi olayı kucaklar ve bunların hepsinde, genetik potansiyel sadece yoğun ve istikrarlı bir antrenmanla gerçekleştirilebilir. Kalıtsal özellikler ve eğitim programları çeşitli olaylarda çok farklı olmakla beraber, bunların hepsi, eğer başarıya ulaşmak isteniyorsa, yeterli beslenme desteği gerektirir.

Antrenman yapan sporcunun birincil gereksinimi, antrenman yükünün gerektirdiği ilave beslenme talebini karşılayan çok iyi dengelenmiş bir komple beslenme diyetini uygulamasıdır. Alınan enerjinin, planlanmış kilo düşürmenin gerekli olduğu durumlar dışında, vücut ağırlığının korunması için yeterli enerji alımı olmalıdır. Hem güçlü hem de dayanıklı atletler için, yüksek karbonhidratlı diyet (şeker ve nişasta içeren karbonhidrat bakımından zengin bir dizi sıvı ve katı karbonhidratın % 60'ı veya daha fazlası, yoğun antrenmanın günlük esasta sürdürülmesini sağlayacaktır. Ağır antrenmanda bulunan atletin adale büyümesi ve onarımı için artan ölçüde protein talebi ve büyümekte olan atletin de artan ölçüde enerji ve protein talebi olur. Artan gereksinimler, eğer alınan enerji yeterli ise, çok iyi seçilmiş diyet ile karşılanabilir.

Mevcut kanıtlarda, erkek atletlerin gereksinimlerini karşılayan bir diyetin tüketilmesinde bayan atletlere göre genel olarak daha başarılı oldukları varsayılmaktadır. Bayan atletlerden bazılarının aldığı enerjinin düşük olması, karbonhidrat ve bazı düşük besleyicilerin alınmasının yetersiz olmasına yol alabilir. Çevresel kısıtlamalar veya kültürel faktörlerden dolayı tüm besleyici maddeleri yeterince alamamak gibi bir sorunla karşılaşan atletlerin ek beslenmeye ve eğitim desteğine gereksinimi olabilir.

Mikro besin maddeleri içinde, özellikle büyümekte olanlar ve vücuttaki yağ muhtevasının düşük seviyelerde tutulduğu dayanıklılık gerektiren olaylarda yarışan tüm kadın atletler için kalsiyum ve demire özel dikkat gösterilmesi gereklidir. Antrenmanın enerji talebini karşılayan bol çeşitli diyet, çoğu atletler için antioksidanlar dahil tüm mikro besin maddelerinin yeterli miktarlarda temin edilmesini sağlar. Adetleri düzenli olmayan kadınların kemik sağlığına özel dikkat etmesi gereklidir ve bu kadınların yeterince diyet kalsiyumu alması gerekir. Aşırı besin gereklilikleri veya besin sorunları olan atletlerin, bireysel değerlendirmeye tabi tutulması ve sporla ilgili beslenme uzmanlarının danışmanlığına başvurulması gereklidir.

Belirtilen besleyici "ergogencaid"lerin çok iyi antrenmanlı, çok iyi beslenen bireylerde fiziksel performansı güçlendirdiği görülmesine de, bazı bilimsel kanıtlar, kafein, kreatin ve sodyum bikarbonat gibi çeşitli maddelerin "ergogenic" etkisini desteklemektedir. Bunların özgül atletizm olaylarını güçlendirme potansiyelinin değerlendirilmesi için ilave araştırma gerekir. Aşırı antrenman - uzun süreli yorgunluk ve fazla antrenmanın yol açtığı performans düşüklüğü, giderek daha fazla yaygınlaşmaktadır. Toplam enerji alımlarının ve özellikle karbonhidrattan sağlanan enerjinin yetersiz olması, bunu arttıran faktörler olabilir. Uzun süreli antrenman sırasında merkezi yorgunluk olabilir ve karbonhidrat ilavesi, adale metabolizması üzerindeki etkilerin yanı sıra merkezi yorgunlukta azalma sağlayabilir. Düşük seviyelerde su kaybı bile performansı düşürebilir. Daha ciddi seviyelerde su kaybı ise, sağlığı tehlikeye sokabilir. Sıcak ve nemli ortamlarda yarışan atletlerin, uygun hava koşullarında hazırlanması ve ayrıca, yeterince sıvı gıda alması gereklidir. Antrenman ve müsabaka sırasında kullanılacak en etkili meşrubatlar, karbonhidrat /yaklaşık % b-8/ ve özellikle sodyum olmak üzere, elektrolitler ihtiva eder. Bu, su kaybının etkilerine duyarlı olan çocuklar ve büyümekte olan atletler için özellikle önemlidir. İyi beslenme atletik başarıyı veya sağlığın iyi olmasını garanti etmemekle beraber, o olmaksızın, performans gerçekleştirilemeyeceği gibi, sağlığın devamı da sağlanamaz.¹⁹⁰

3.3. REKOR TAHMİNLERİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER VE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

3.3.1. Kısa ve Orta Mesafe Koşuları İçin Yapılmış Çalışmalar

1900-1992 yılları arasında düzenlenen bütün olimpiyatlardaki erkekler 100-200-400-800-1500m koşularında olimpiyat şampiyonu olan atletlerin dereceleri; yarışların süreleri (saniye), koşunun hızı (metre/saniye) cinsinden incelenmiştir.

Bu derecelerin yıllara bağlı olarak nasıl değiştikleri bir bağlanım (regresyon) denklemi aracılığıyla araştırılıp, her mesafe için ayrı ayrı denklemler tahmin edilmiştir. Bu denklemler kullanılarak her mesafede olimpiyattan olimpiyata ne kadar ilerleme kaydedilebileceği hesaplanmıştır. Bir başka deyişle zaman geçtikçe her koşunun kaç saniye daha hızlı koşulabileceği ya da her saniyede kaç santimetre daha fazla mesafe kat edilebileceği çalışılmıştır.

¹⁹⁰ AÇIKADA, Caner ve ARK.: **Atletizm ve Beslenme**, Ankara, 1996, s.17.

Böylelikle gelecek olimpiyatlarda her mesafede nasıl dereceler alınabileceği sorusuna yanıt arandığı gibi, insanoğlunun zaman içinde aşamayacağı bir hız sınırı var mı? Sorusu ile birlikte derecelerde yarışmaların yapıldığı kentin denizden yüksekliğinin etkisi de irdelenmiştir.

Koşu Sürelerinin İncelenmesini doğrusal ve üstel fonksiyon kalıplarıyla ayrı ayrı denenmiş doğrusal kalıp ve üstel kalıpla her geçen yılda koşu süresinin ortalama % kaç kısaldığını tahmin etmiştir.

Her mesafe için doğrusal kalıp denklemi kullanarak bir 100m yarışının derecesi her yıl ortalama saniyenin %1.14'ü kadar azaldığı, bu azalmaların 200m için saniyenin %2.77'si, 400m için %6.76'sı, 800m için %15.43'ü, 1500m için %35.11'i kadar olduğunu, 1996 olimpiyatların da koşu sürelerini ve de belli bir sürenin altına hangi olimpiyat yılında inilebileceğini aşağıda belirtildiği gibi tahmin etmiştir.

Tablo 2. 1. Doğrusal Kalıp Denklemi İle Yapılan Tahminler

Koşu	1996 Tahmini Ortalama	En az	En çok	Olimpiyat Yılı	Hedef Süre
100m	9.83sn	9.50sn	10.16sn	2068	9.00sn
200m	19.53sn	18.86sn	20.20sn	2052	18.00sn
400m	43.03sn	41.54sn	44.54sn	2040	40sn
800m	101.55sn (1.41.55)	97.66 (1.37.66)	105.44 (1.45.44)	2040	95sn (1.35)
1500m	210.06 (3.30.06)	201.37 (3.21.37)	218.75 (3.38.75)	2024	200sn (3.20)

Üstel Kalıp Denklemine kullanarak ise 100m koşusunun süresinin bir önceki yılın süresinin %0.11'i kadar kısaldığını, bu kısalma 200m koşusu için %0.132 kadar, 400m için %0.145, 800m için %0.141, 1500m için %0.153 kadar olduğunu en hızlı görelî kısalmanın 1500m koşusunda en yavaş görelî kısalmanın ise 100m koşusunda gözlemlenmiştir. Bu denklemle yaptığı hesaplama göre 1996 yılı olimpiyat oyunlarının dereceleri ve belli sürelerin altına inilebileceği tahmini olimpiyat yıllarını bulmuştur.

Buna göre;

Tablo 2.2. Üstel Kalıp Denklemiyle Yapılan Tahminler

Koşu	1996 Tahmini Ortalama	En az	En çok	Olimpiyat Yılı	Hedef Süre
100m	9.84sn	9.53sn	10.16sn	2080	9.00sn
200m	19.56sn	18.96sn	20.19sn	2060	18.00sn
400m	43.13sn	41.79sn	44.51sn	2048	40sn
800m	101.76sn (1.41.55)	98.37 (1.38.37)	105.27 (1.45.27)	2044	95sn (1.35)
1500m	210.58 (3.30.58)	202.76 (3.22.76)	218.70 (3.38.70)	2032	200sn (3.20)

Görüldüğü gibi her iki kalıp da 1996 tahminlerini birbirine çok yakın olarak yapmaktadır. Ancak uzak geleceği tahminlerinde önemli farklar ortaya çıkmaktadır. Doğrusal kalıp belli süre sınırlarının altına inileceği yılları üstel kalıba göre daha yakın zamanlarda bulmuş üstel kalıbın ise doğruya yakın tahminlerde bulunmuştur.

Koşu hızlarına göre geleceğe yönelik tahminleri, bir saniyede koşulan mesafedeki doğrusal denklem kalıbını kullanarak şu şekilde bulmuştur.

Hız en çok 200m koşusunda artmakta, onu 400m koşusu izlemektedir. Hızı en yavaş artan koşu 1500m.dir. 100m koşusunda hız yılda ortalama 1.05 cm/sn, 200m.de 1.26 cm/sn, 400m.de 1.25 cm/sn, 800m.de 1.02 cm/sn, 1500m.de 1.0 cm/sn artmaktadır.

1996 yılı Olimpiyat oyunlarının dereceleri ve belli süreleri altına inilebilecek tahmini olimpiyat yılları:

Tablo 2. 3. Koşu Hızına Göre Yapılan Tahminler

Koşu	1996 Tahmini Ortalama	En az	En çok	Olimpiyat Yılı	Hedef Süre
100m	9.85sn	9.56sn	10.16sn	2088	9.00sn
200m	19.59sn	19.04sn	20.18sn	2068	18.00sn
400m	43.20sn	42.00sn	44.48sn	2056	40.00sn
800m	101.94sn (1.41.94)	98.95 (1.38.95)	105.13 (1.45.13)	2052	95sn (1.35)
1500m	211.04 (3.31.04)	203.91 (3.23.91)	218.69 (3.38.69)	2036	200sn (3.20)

Koşu hızları üzerinden yapılan tahminler 1996 koşu sürelerini her mesafede diğer kalıplara göre çok az da olsa daha uzun tahmin etmekte koşu mesafeleri uzadıkça bu fark da büyümektedir.¹⁹¹

3.3.2. Orta ve Uzun Mesafe Koşularında Enerji Kaynakları Dikkate Alınarak Rekorların Gelişimi İle İlgili Bir Çalışma

Rekor Geleceği : Rekor gelişiminin hedefi olduğu kadar, diğer yandan antrenmandaki daha ileri gelişimininedir. Dolayısıyla antrenör, atlet ve spor bilimciler rekor geleceğinin hedeflerini belirler ve buna yönelirler. Çözümler aralar.

Torre aşağıdaki tabloda rekor geleceğini değişik mesafeler için organizmanın enerji rezervleri temel olarak tespit etmiştir.

Tablo 2. 4. Enerji Kaynakları Dikkate Alınarak Koşularda Rekorların Sınırları

	Olimpiyat Rekoru 1996	Gelecekte Dünyanın En İyi Derecesi	İnsan Gücünün Erişebileceği Sınır
800m	1.42.58	1.37.40	1.35.59
1500m	3.32.53	3.14.42	3.04.58
3000m	7.25.11 (DR)	6.56.569	6.30.30
10000m	27.07.34	26.05.53	23.53.12
Maraton	2.09.21	2.07.02	1.53.08

Bu tespit bilhassa rekor gelişiminin yarış mesafesine göre istenildiği kadar alt ve üst mesafelerle birlikte geliştirilmesi açısından önemlidir.¹⁹²

¹⁹¹ ŞENESEN, Ümit. Kısa ve Orta Mesafe Koşularında Olimpiyat Derecelerinin İstatistikle İncelenmesi, ss.107-118.

¹⁹² CANDAN, Nurullah - DÜNDAR, Uğur. Atletizm Teorisi, Ankara, 1996, s.56.

3.3.3. Atletizmde Sıçrama ve Atlama Branşlarında Dünya Rekorlarının İlerleyişi ve Geleceği İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Rekorların ilerleme ritmi özellikle insan kabiliyetinin sınırlarını belirleyen atletizmde bütün bilim adamları için zahmetli ve meydan okuyan araştırma ortamlarını oluşturmaktadır. Bundan dolayı rekorlarda devamlı geliyor. birçok insan bu alanda sınır olmadığı izlenimine sahiptir. Hiç şüphe yok ki. dünya rekorlarının gelişmesi antrenman metotları ve antrenman sahasının ve de çevresinin gelişmesi: sistematik yetenekli sporcu seçimi tıp ve ilaç bilimin ilerlemesi sporun kendi içerisinde tekniğinin gelişmesi (yüksek atlama ve gülle atma) ve yeni materyallerin adaptasyonu (sırıkla atlama, cirit atma, tartan pist) sonucunda mümkün olmaktadır. Bu nedenden dolayı mevcut çalışmamızda bir matematik model yardımı ile atletizmde sıçrama ve atlama dallarında dünya rekorlarının ilerlemesi ve geleceği sorguya çekilmiştir. Bu çalışma sadece erkeklerin rekorları ve 1900'de uzun atlama. 1909'da gülle atma. 1910'da üç adım atlama ve 1912'den sonra geriye kalan spor dallarının kayıtları ile sınırlandırılmıştır. Eğer bayanların daha sonra (1912-1922) elde edilmiş olan rekor performanslarına ilişkin verileri erkeklerle karşılaştırıldığında daha az sayıda rekor performans gösterdikleri belirlenmiş ve böyle yine de matematik modelini uygulayabilecek yeterli döküman oluşturulmuştur. Değişik eşitlik formüllerinin uygulanmasında ortada büyük bir eğitim olmadığından tüm spor dalları için sadece bir temsili eşitlik formülü ($y-a+blnx/x^2$) seçilmiştir. Bundan dolayı bu genel modelin kullanımı Kovaks'ın (1988) gülle atma ve çekiç fırlatma rekorları tek başına kaldığını göstermiştir. Bunun tam tersi disk atma kazançlı bir gelişmeye sahip ti. Cirit atmada ağırlık merkezinin değişimi bu alanda rekorlarda düşüş olmasına ve bu matematik modelin uygulanmasına mümkün olmamasına neden olmuştur. Yukarıda bahsedilen eşitlik formülü 2001 yılında Kanada'da yapılacak Dünya şampiyonasında rekor kırmak isteyen atletin diski 78 metre ve 2004 Atina yarışlarında 79 metreden daha fazla atması gerekiyor ((R2)=96, SE=1.72m) aynı amacı güden başka bir atlet uzun atlamada 2001'de 8.98 m. daha sonra 2004 Atina'da 2 cm. daha uzun atlayıp 9m.'ye ulaşmak zorunda ((R2)=87, SE=15 cm.) bununla birlikte 3 adımcı 2001'de 18,42 metre ve 2004'te 18.53 metrelik atlayış yaparsa rekorlara sahip olabilecek ((R2)=89, SE=29 cm.)

Yukarıda açıklanan sonuçlar sadece rekorların ilerleyişi, değerlendirilmesi ve kriterlere göre bir öngörüdür ibarettir.¹⁹³

¹⁹³ PILIAYIDIS, T. VE ARK.: "Atletizmde Sıçrama ve Atlama Branşlarında Dünya Rekorlarının İlerleyişi ve Geleceği", 3.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, İstanbul, 2000.

3.3.4. Değerlendirme

Atletizm rekorlarının gelecekteki seyri hakkında bir şey söylemek acaba mümkün müdür? Gelişmenin devam edeceği şüphesizdir. İnsan kabiliyetlerinin bilinen unsurlarını fiilî yüksek performans uğrunda seferber etmenin sonsuz yolları vardır. Ayrıca bilimsel araştırma sonucunda gerek yeni unsurların meydana çıkarılmasını gerekse bilinen unsurların ıslahını beklemek de kabildir. Meselâ spora katılma oranının yükselmesi sonucunda tanışıp aralarında evlenen genç atletlerin sayısı da artmıştır. Bu şekilde ortaya çıkan genetik potansiyel son derece zengindir. Bu bakımdan toplumla ilgili bir olayın biyolojik bir olaya dönüştüğünü görüyoruz. Ayrıca nöromotör ustalığının yüksek performansa yardım ettiği sporlarda teknikteki değişikliklerin gerek atletik başarıların yükselmesine gerekse sporun güzelleşmesine yol açacağı söylenebilir.

Ne var ki atletizm rekorlarındaki gelişme grafiği son sınıra yaklaşıyorsa da kırılamayan rekorlara hiçbir zaman erişilemeyecektir. Yine de, erişilmesi imkânsız olan performans seviyelerinin tarifi yakında mümkün olacaktır. İnsanoğlunun muhayyile gücü, sinir sisteminin intibak kabiliyeti ve en önemlisi, beyin korteksinde saklı bulunan yaratıcı potansiyel vücudundaki kaynakların sayısız kombinezonlar şeklinde hareketle ilgili amaçlar uğrunda seferber edilmesine imkân vermektedir. Spor sonu gelmeyen bir insan çabasıdır.¹⁹⁴

---

¹⁹⁴ ERNEST- HENNING, A.g.e., ss.7-9.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA KISA MESAFE KOŞULARI

Tablo 3.1. 100m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

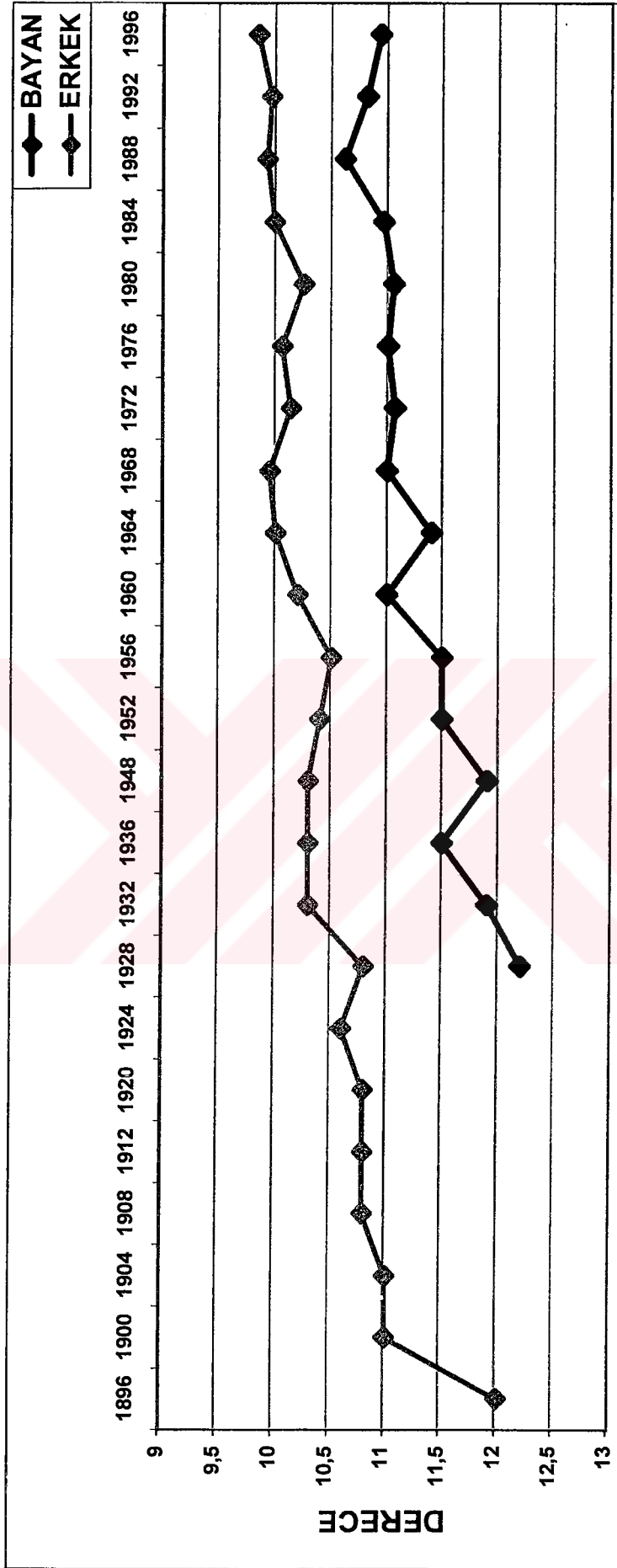
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	12 sn	8.33	T. BURKE (ABD)			
1900	11 sn	9.09	F. JARVIS (ABD)			
1904	11 sn		A. HAHN (ABD)			
1908	10.8 sn	9.25	R. WALKER (G.AFR)			
1912	10.8 sn		R. CRAIG (ABD)			
1920	10.8 sn		C. PADDOCK (ABD)			
1924	10.6 sn	9.43	H. ABRAHAMS (İNG)			
1928	10.8 sn		P. WILLIAMS (KAN)	12.2 sn	8.19	E. ROBINSON (ABD)
1932	10.3 sn	9.70	E. TOLAN (ABD)	11.9 sn	8.40	S. WALASIEWICZ (ABD)
1936	10.3 sn		J. OWENS (ABD)	11.5 sn	8.69	H. STEPHENS (ABD)
1948	10.3 sn		H. DILLARD (ABD)	11.9 sn		F. BLANKERS KOEN (HOL)
1952	10.4 sn		L. REMIGINO (ABD)	11.5 sn		M. JACKSON (AVUST)
1956	10.5 sn		B. MORROW (ABD)	11.5 sn		B. CUTHBERT (AVUST)
1960	10.2 sn	9.80	A. HARY (ALM)	11.0 sn	9.09	W. RUDOLPH (ABD)
1964	10.0 sn	10	B. HAYES (ABD)	11.4 sn		W. TYUS (ABD)
1968	9.95 sn	10.05	J. HINES (ABD)	11.0 sn		W. TYUS (ABD)
1972	10.14 sn		V. BORZOV (RUS)	11.07 sn		R. STECHER (ADC)
1976	10.06 sn		H. CRAWFORD (TRI)	11.01 sn		A. RICHTER (AFC)
1980	10.25 sn		A. WELLS (İNG)	11.06 sn		L. KONDRATYEVA (SSCB)
1984	9.99 sn		C. LEWIS (ABD)	10.97 sn	9.11	E. ASHFORD (ABD)
1988	9.92 sn	10.08	C. LEWIS (ABD)	10.62 sn	9.41	F. GRIFFITH-JOYNER (ABD)
1992	9.96 sn		L. CHIRSTIE (İNG)	10.82 sn		G. DEVERS (ABD)
1996	9.84 sn	10.16	D. BAILEY (KAN)	10.94 sn		G. DEVERS (ABD)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.1 : 100 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3.2. 200m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

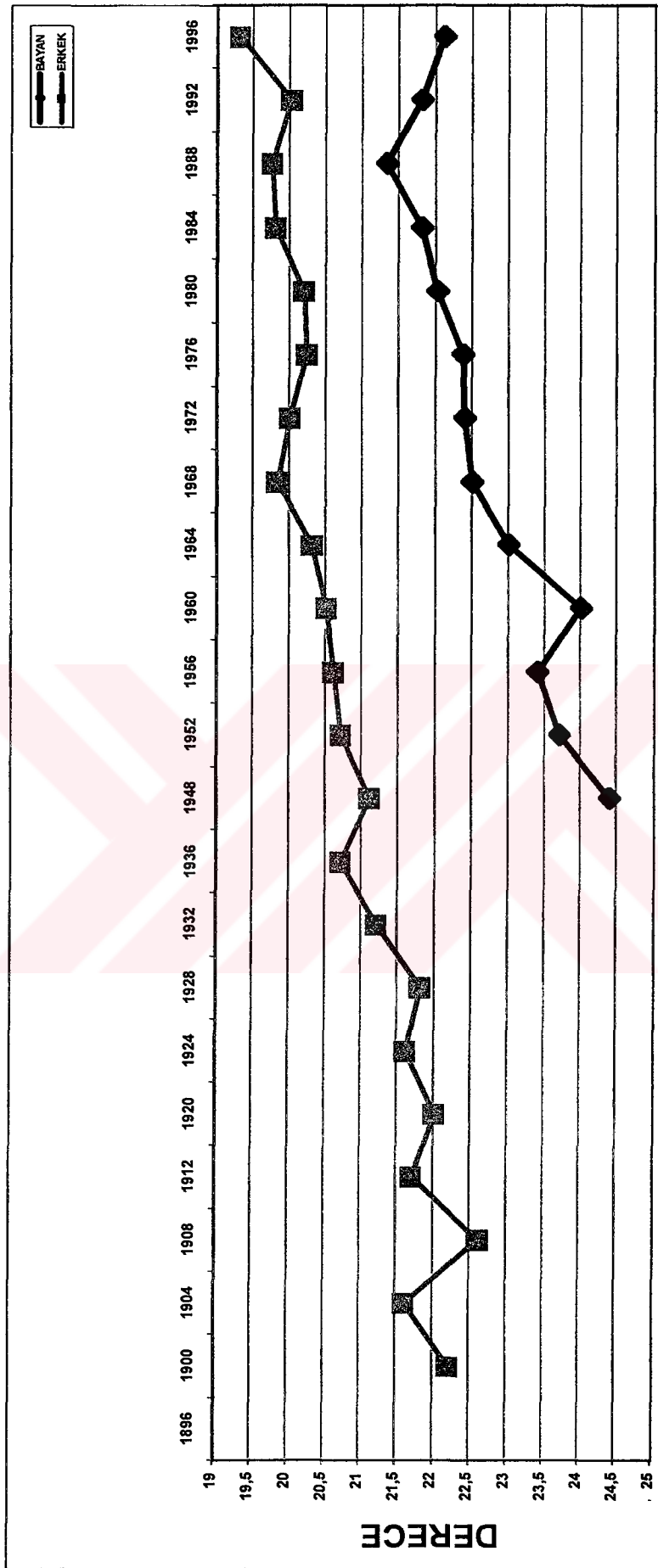
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1900	22.2 sn	9.009	J.TEWKSBURY (ABD)			
1904	21.6 sn	9.25	A.HAHN (ABD)			
1908	22.6 sn		R.KERR (KAN)			
1912	21.7 sn		R.CRAIG (ABD)			
1920	22.0 sn		A.WOODRING (ABD)			
1924	21.6 sn		J.SCHOLZ (ABD)			
1928	21.8 sn		P.WILLIAMS (KAN)			
1932	21.2 sn	9.43	E.TOLAN (ABD)			
1936	20.7 sn	9.66	J.OWENS (ABD)			
1948	21.1 sn		M.PATTONS (ABD)	24.4 sn	8.19	F.BLANKERS KOEN (HOL)
1952	20.7 sn		A.STANFIELD (ABD)	23.7 sn	8.43	M.JACKSON (AVUST)
1956	20.6 sn	9.70	B.MORROW (ABD)	23.4 sn	8.54	B.CUTHBERT (AVUST)
1960	20.5 sn	9.75	L.BERUTTI (İTA)	24.0 sn		W.RUDOLPH (ABD)
1964	20.3 sn	9.85	HENRY CARR (ABD)	23.0 sn	8.69	E.McGUIRE (ABD)
1968	19.83 sn	10.08	T.SMITH (ABD)	22.5 sn	8.88	I.SZEWINSKA (POL)
1972	20.0 sn		V.BORZOV (RUS)	22.40 sn	8.92	R.STECHER (ADC)
1976	20.23 sn		D.QUARRIE (JAM)	22.37 sn	8.94	B.ECKERT (ADC)
1980	20.19 sn		P.MENNEA (İTA)	22.03 sn	9.07	B.ECKERT WOCKEL (ADC)
1984	19.80 sn	10.10	C.LEWIS (ABD)	21.81 sn	9.17	V.BRISCO HOOKS (ABD)
1988	19.75 sn	10.12	J.DESOACH (ABD)	21.34 sn	9.37	F.GRIFFITH-JOYNER (ABD)
1992	20.01 sn		M.MARSH (ABD)	21.81 sn		G.TORRENCE (ABD)
1996	19.32	10.35	M.JOHNSON (ABD)	22.12 sn		M.J.PEREC (FRA)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.2 : 200 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3.3. 400m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

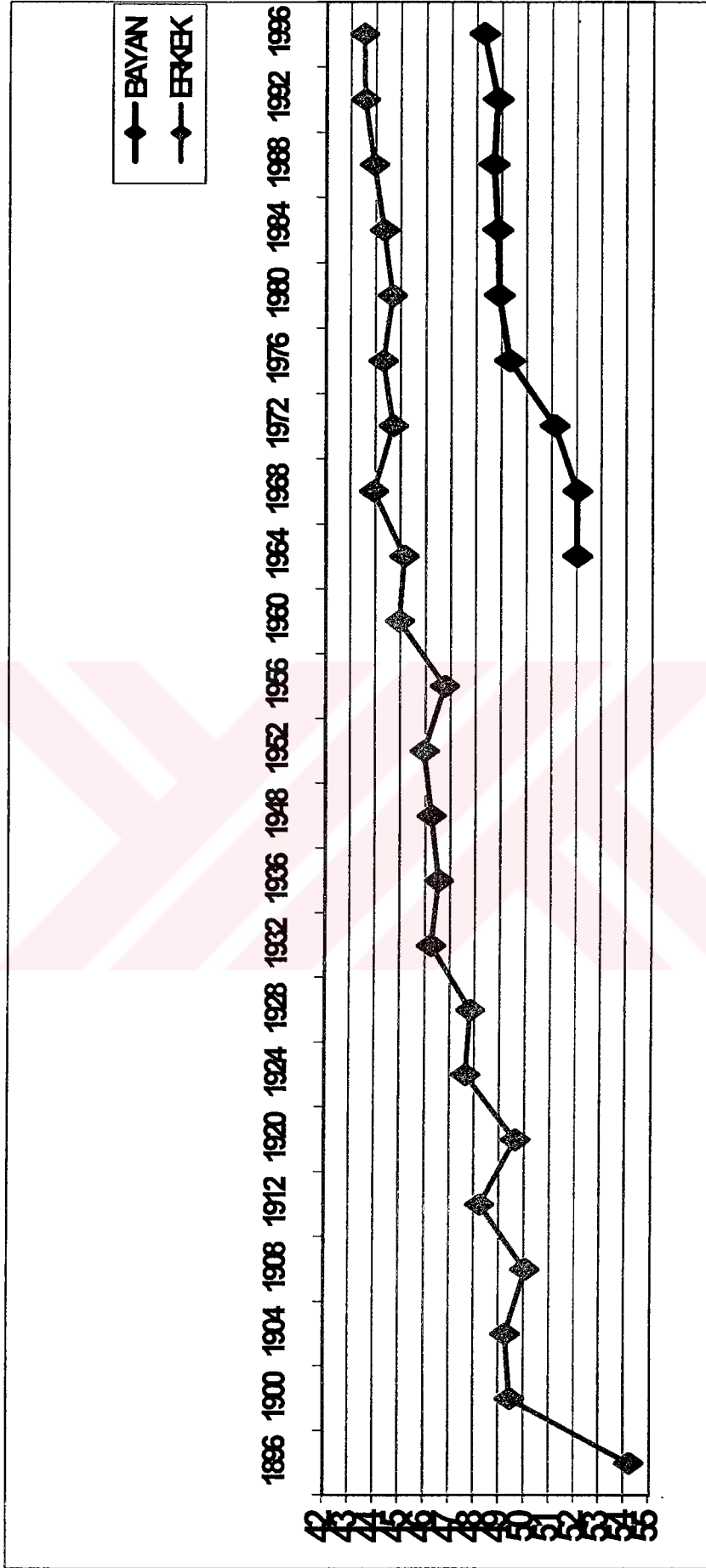
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	54.2 sn	7.38	T.BURKE (ABD)			
1900	49.4 sn	8.09	M.LONG (ABD)			
1904	49.2 sn	8.13	H.HILLMAN (ABD)			
1908	50 sn		W.HALSWELLE (İNG)			
1912	48.2 sn	8.29	C.REIDPATH (ABD)			
1920	49.6 sn		B.RUDD (G.AFR)			
1924	47.6 sn	8.40	E.LIDDELI (İNG)			
1928	47.8 sn		R.BARBUTI (ABD)			
1932	46.2 sn	8.65	W.CARR (ABD)			
1936	46.5 sn		A.WILLIAMS (ABD)			
1948	46.2 sn		A.WINT (JAM)			
1952	45.9 sn	8.71	G.RHODEN (JAM)			
1956	46.7 sn		C.JENKINS (ABD)			
1960	44.9 sn	8.90	O.DAVIS (ABD)			
1964	45.1 sn		M.LARRABEE (ABD)	52.0 sn	7.69	B.CUTHBERT (AVUST)
1968	43.86 sn	9.11	L.EVANS (ABD)	52.0 sn		C.BESSON (FRA)
1972	44.66 sn		V.MATTHEWS (ABD)	51.08 sn	7.83	M.ZEHRT (ADC)
1976	44.26 sn		A.JUANTORENA (KUBA)	49.29 sn	8.11	I.KIRSZENSTEIN (POL)
1980	44.60 sn		V.MARKIN (RUS)	48.88 sn	8.18	M.KOCH (ADC)
1984	44.27 sn		A.BABERS (ABD)	48.83 sn	8.19	V.BRISCO HOOKS (ABD)
1988	43.87 sn		S.LEWIS (ABD)	48.65 sn	8.22	D.BRIZQUINA (SSCB)
1992	43.50 sn	9.19	O.WATTS (ABD)	48.83 sn		M.J.PERIC (FRA)
1996	43.49 sn	9.20	M.JOHNSON (ABD)	48.25 sn	8.29	M.J.PERIC (FRA)

Kaynak: Wolfgang, Wünsch, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.3 : 400 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3.4. 110m Engelli Erkek ve 80m / 100m Engelli Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

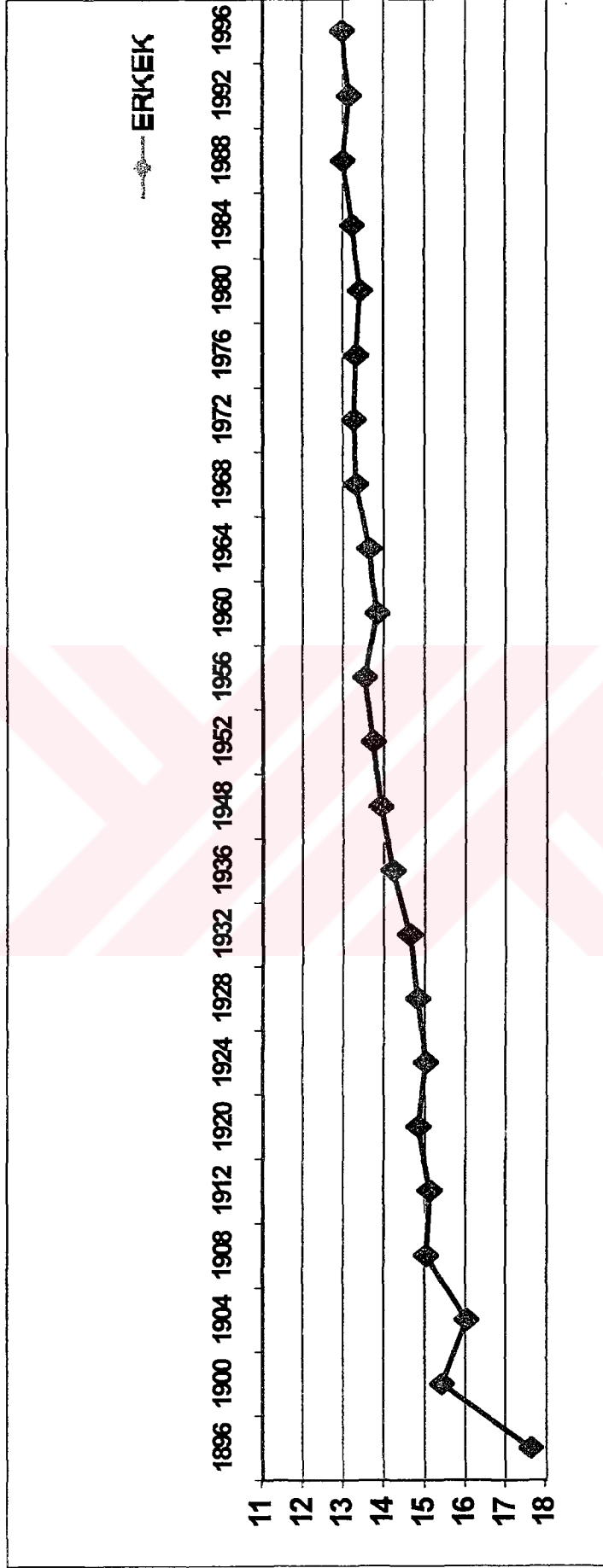
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	17.6 sn	6.25	T.CURTIS (ABD)			
1900	15.4 sn	7.14	A.KRAENZTEIN (ABD)			
1904	16.0 sn		F.SCHULE (ABD)			
1908	15.0 sn	7.33	F.SMITHSON (ABD)			
1912	15.1 sn		F.KELLY (ABD)			
1920	14.8 sn	7.43	E.THOMSON (KAN)			
1924	15.0 sn		D.KINSEY (ABD)			
1928	14.8 sn		S.ATKINSON (G.AFR.)			
1932	14.6 sn	7.53	G.SALING (ABD)	11.7 sn	6.83	M.DIDRIKSEN (ABD)
1936	14.2 sn	7.74	F.TOWNS (ABD)	11.7 sn		T.VALLA (İTA)
1948	13.9 sn	7.91	W.PORTER (ABD)	11.2 sn	7.14	F.BLANKERS KOEN (HOL)
1952	13.7 sn	8.02	W.DILARD (ABD)	10.9 sn	7.33	S.STRICLAND (AVUST)
1956	13.5 sn	8.14	L.CALHOUN (ABD)	10.7 sn	7.47	S.STRICKLAND (AVUST)
1960	13.8 sn		L.CALHOUN (ABD)	10.8 sn		I.PRESS (SSCB)
1964	13.6 sn		H.JONES (ABD)	10.5 sn	7.61	K.BALZER (ALM)
1968	13.3 sn	8.27	W.DAVENPORT (ABD)	10.3 sn	7.76	M.CAIRD (AVUST)
1972	13.24 sn	8.30	R.MILBURN (ABD)	12.59 sn	7.94	A.EHRHARDT (ADC)-100m
1976	13.30 sn		G.DRUT (FRA)	12.77 sn		J.SCHALLER (ADC) - “
1980	13.39 sn		T.MUNKEIT (ADC)	12.56 sn	7.96	V.KOMISOVA (SSCB) - “
1984	13.20 sn	8.33	R.KINGDOM (ABD)	12.84 sn		B.FITZGERALD (ABD) - “
1988	12.98 sn	8.47	R.KINGDOM (ABD)	12.38 sn	8.07	Y.DONKOVA (BUL) - “
1992	13.12 sn		M.McKOY (KAN)	12.64 sn		P.PATOULIDOU (YUN) - “
1996	12.95 sn	8.49	A.JOHNSON (ABD)	12.58 sn		L.ENGUIST (ISV) - “

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

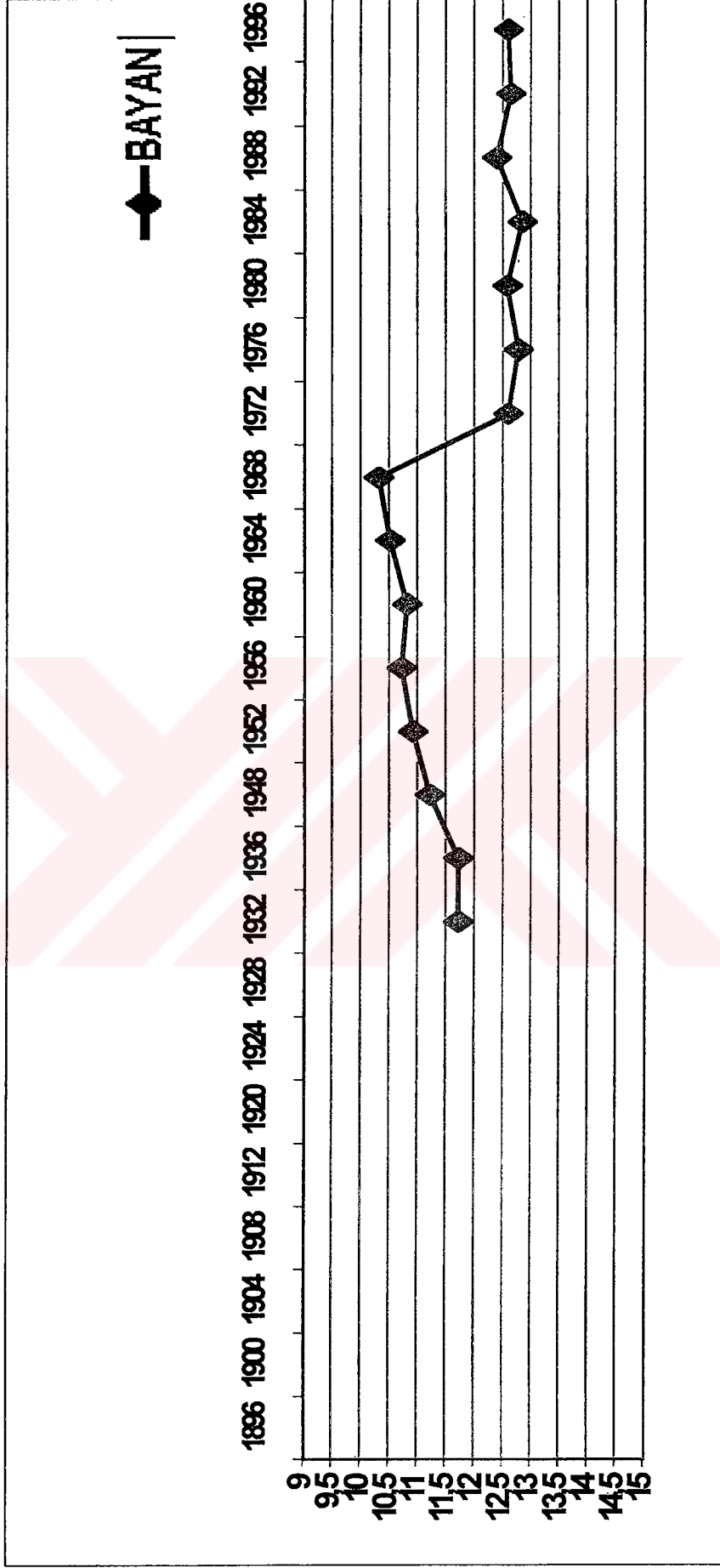
Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.4 : 110 m. Engelli Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Grafik 1.5 : 80/100 m. Engelli Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3.5. 400m Engelli Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1900	57.6 sn	6.94	J.TWEKSBURY (ABD)			
1904	53.0 sn	7.54	H.HILLMAN (ABD)			
1908	55.0 sn		C.BACON (ABD)			
1920	54.0 sn		F.LOOMIS (ABD)			
1924	52.6 sn	7.60	F.TAYLOR (ABD)			
1928	53.4 sn		L.BURGHLEY (İNG)			
1932	51.7 sn	7.73	R.TISDALL (İRL)			
1936	52.4 sn		G.HARDIN (ABD)			
1948	51.1 sn	7.82	R.COCHARN (USA)			
1952	50.8 sn	7.87	C.MOORE (ABD)			
1956	50.1 sn	7.98	G.DAVIS (ABD)			
1960	49.3 sn	8.11	G.DAVIS (ABD)			
1964	49.6 sn		W.CAWLEY (ABD)			
1968	48.1 sn	8.31	D.HEMERY (İNG)			
1972	47.82 sn	8.36	A.BUA (UGN)			
1976	47.64 sn	8.39	E.MOSES (ABD)			
1980	48.70 sn		V.BECK (ADC)			
1984	47.75 sn		E.MOSES (ABD)	54.61 sn	7.32	N.MOUTAWAKEL (FAS)
1988	47.19 sn	8.47	A.PHILLIPS (ABD)	53.17 sn	7.52	D.FLINTOFF KING (AVST)
1992	46.78 sn	8.55	K.YOUNG (ABD)	53.23 sn		S.GUNNELL (İNG)
1996	47.54 sn		D.ADKINS (ABD)	52.82 sn	7.57	D.HEMMINGS (JAM)

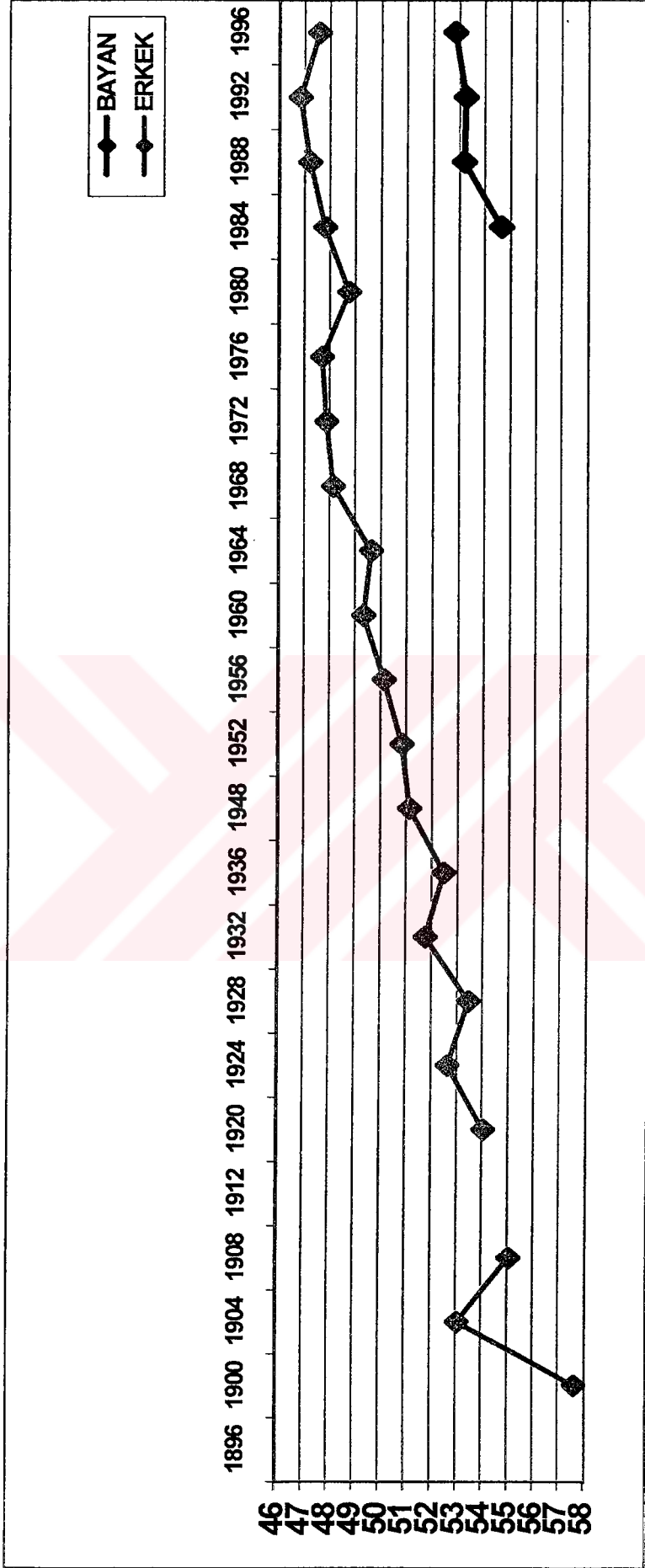
Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.6: 400 m. Engelli Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3.6. 4x100m Bayrak Koşusu Olimpiyat Şampiyonu Ülke / Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

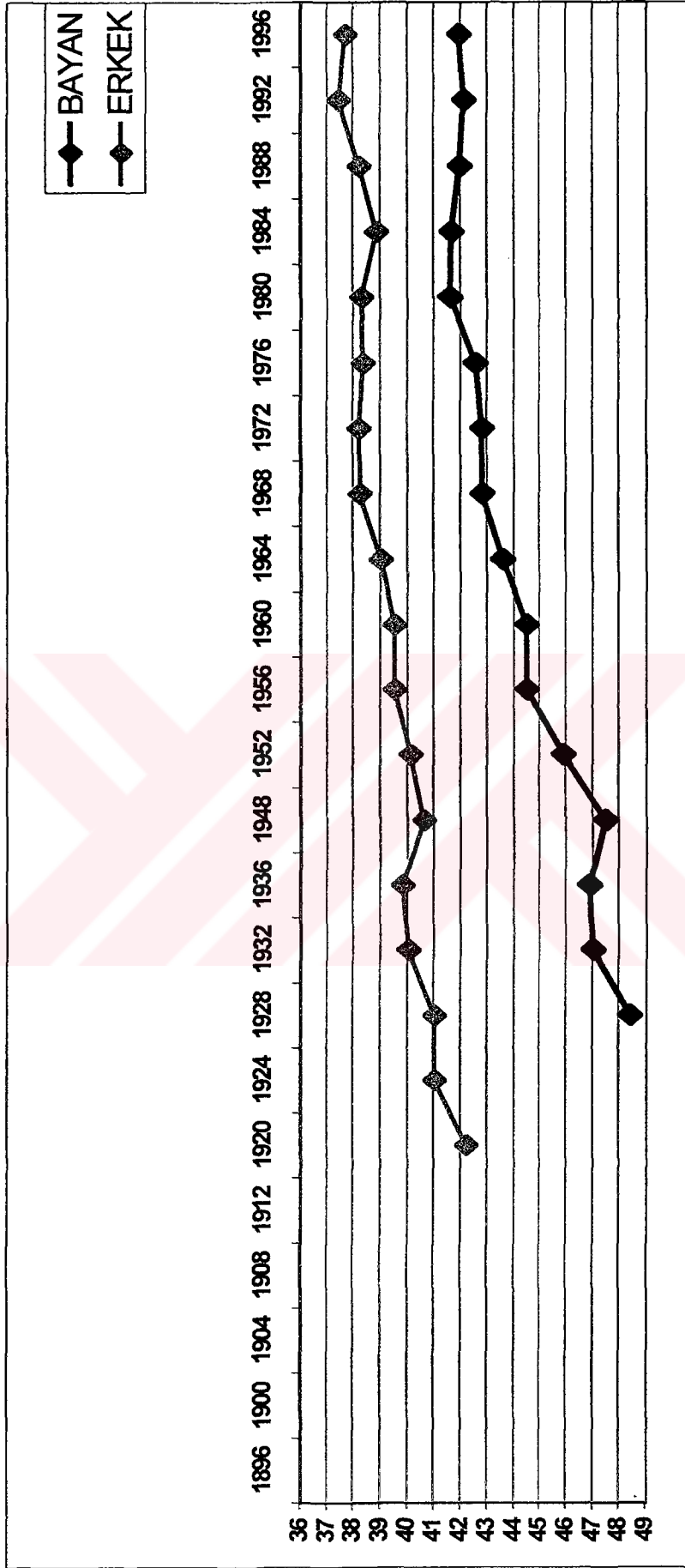
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1912	42.4 sn	9.43	İNG			
1920	42.2 sn	9.47	ABD			
1924	41.0 sn	9.75	ABD			
1928	41.0 sn		ABD	48.4 sn	8.26	KANADA
1932	40.0 sn	10.0	ABD	47.0 sn	8.51	ABD
1936	39.8 sn	10.05	ABD	46.9 sn	8.52	ABD
1948	40.6 sn		ABD	47.5 sn		HOLLANDA
1952	40.1 sn		ABD	45.9 sn	8.71	ABD
1956	39.5 sn	10.12	ABD	44.5 sn	8.98	AVUSTRALYA
1960	39.5 sn		ALM	44.5 sn		ABD
1964	39.0 sn	10.25	ABD	43.6 sn	9.17	POL
1968	38.2 sn	10.47	ABD	42.8 sn	9.34	ABD
1972	38.19 sn		ABD	42.81 sn		AFC
1976	38.33 sn		ABD	42.55 sn	9.40	ADC
1980	38.26sn		RUSYA	41.60 sn	9.61	ADC
1984	37.83 sn	10.57	ABD	41.65 sn		ABD
1988	38.19 sn		RUSYA	41.98 sn		ABD
1992	37.40 sn	10.69	ABD	42.11 sn		ABD
1996	37.69 sn		KANADA	41.95 sn		ABD

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.7: 4x100 M. Bayrak Koşusu Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 7. 4x400m Bayrak Koşusu Olimpiyat Şampiyonu Ülke / Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

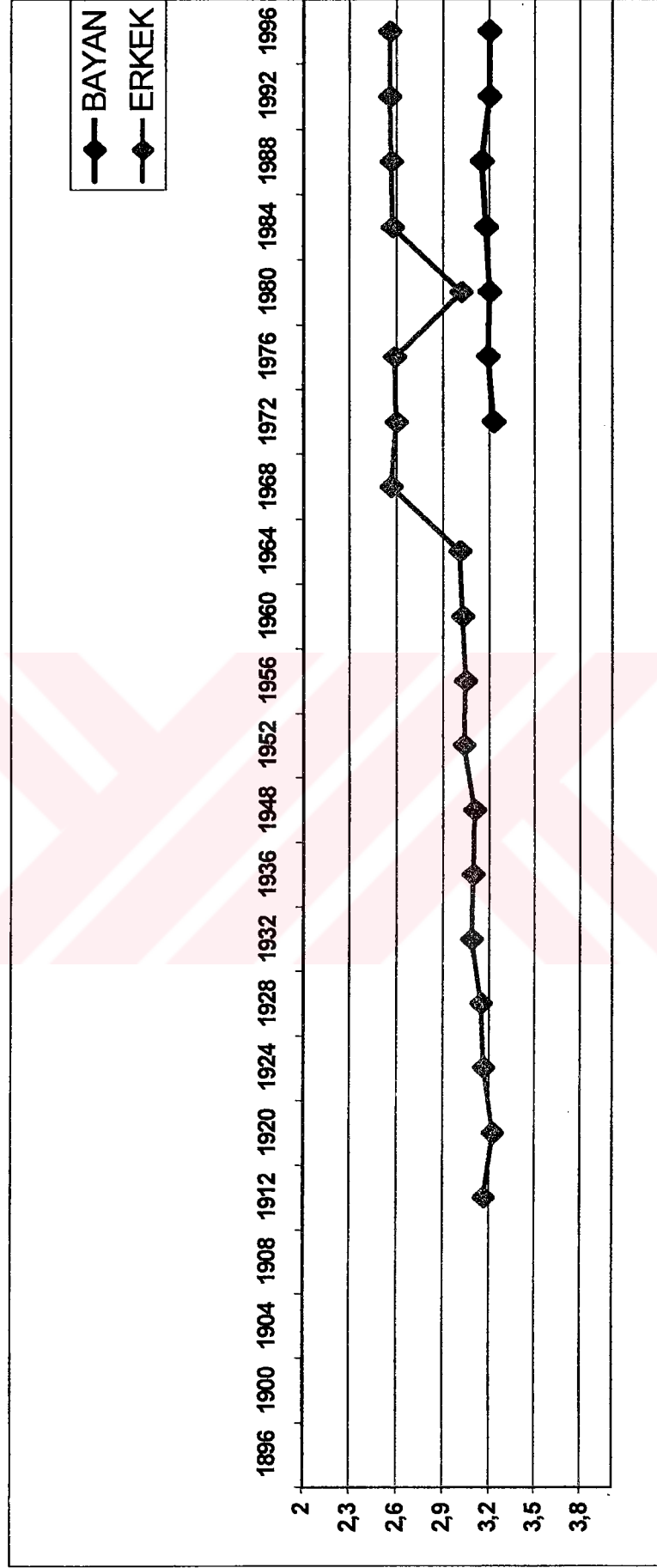
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1912	3.16.6 sn	8.13	ABD			
1920	3.22.2 sn		İNG			
1924	3.16.0 sn	8.16	ABD			
1928	3.14.2 sn	8.23	ABD			
1932	3.08.2 sn	8.50	ABD			
1936	3.09.0 sn		İNG			
1948	3.10.4 sn		ABD			
1952	3.03.9 sn	8.70	JAM			
1956	3.04.7 sn		ABD			
1960	3.02.2 sn	8.78	ABD			
1964	3.00.7 sn	8.85	ABD			
1968	2.56.16 sn	9.08	ABD			
1972	2.59.8 sn		KENYA	3.23.0 sn	7.88	ADC
1976	2.58.65 sn		ABD	3.19.23 sn	8.03	ADC
1980	3.01.1 sn		RUSYA	3.20.2 sn		SSCB
1984	2.57.91 sn		ABD	3.18.29 sn	8.06	ABD
1988	2.56.16 sn		ABD	3.15.17 sn	8.19	SSCB
1992	2.57.74 sn	9.10	ABD	3.20.20 sn		BDT
1996	2.55.99 sn		ABD	3.20.91 sn		ABD

Kaynak: Wolfgang. Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.8: 4x400 M. Bayrak Koşusu Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Atletizm, sprint disiplinlerinde rekor gelişimler incelendiğinde aşağıdaki hususlar göze çarpar.

- Bu temel disiplinlerde zamanın kısalığı nedeniyle rekor gelişimi zor olmakla birlikte göreceli-yüksek bir rekor gelişimi gözlenmektedir.
- Gelişim artımı mesafelere göre farklılık gösterdiği gibi bayan ve erkekler arasında değerlendirildiğinde fark daha ilgi çekici olmaktadır.
- Gelişim hızı daha yetkin ve iyi hazırlıklı sprinterlerin çok olduğu dönemlerde büyük sıçramalar göstermektedir. Bu tip sporcular aynı döneme rastladıklarında rekor beklentileri de artmaktadır. (1988-1996 Olimpiyatlarında olduğu gibi)
- Zirve verimler geçmişte ve günümüzde daha ziyade Amerikalı erkek atletler tarafından elde edilirken, bayanlarda aynı konumun yıllardan beri Doğu Avrupalı atletlerce korunduğu gözlenmektedir.

Bu rekor gelişimi; bir dizi gelişim nedeninin müşterek sonucudur. Gelişimin nedenleri şunlardır;

- Sportif verim yeteneğinin kök salıp gelişmesi ve iyi sonuçlar çıkarması toplumsal gelişim içinde sprint disiplinlerinde uzun süre Amerikalı atletlerin hakimiyeti sürmüştür. Sporun toplumsal yaşamın yansıması olduğu açık olarak tekrar görülmüştür. ABD'de önceleri burs ve maddi desteklerle atletlere kişisel avantajlar sağlanmış, merkezi bir çalışma yöntemi ile deneyimli antrenörlerle çalışmaları sağlanmıştır. Bilhassa siyahlara sportif başarı ile sosyal yükselme şansları olduğu hissettirilmiştir. Yine bazı küçük ülkeler yetenekli sporcularına uygun ön koşullarda gelişkin antrenmanlarla (genellikle yurt dışında) iyi malzemelerle ve sıkı bir tıbbi destekle vs. himaye sağlamaktadır.

Örnek verirsek; 1976 Montreal Olimpiyatlarında Doğu Avrupa'nın sosyalist ülkeleri toplam 39 sprint madalyasının 20'sini kazanarak etkili olmuşlardır. Bu ülkelerde de toplumsal düzenleme spora ve sporcuya sağladığı için iyi çalışma koşulları ve teknik yardım ile gelecekteki olimpiik başarılarla zemin hazırlamaktadırlar. 1976 Montreal Olimpiyat Oyunlarında bayanlarda 18 madalyanın 13 adetini kazanan Doğu Avrupa Ülkeleri bunu propaganda aracı yaparken, neden olarak bu ülkelerde bayanlara ve genç kıza değer verildiği, takdir edildiği erkeklerle aynı haklara sahip oldukları, batıda ise farklı toplumsal anlayış ve baskı unsurları nedeniyle genç kız ve bayanların sportif aktiviteye tam olarak giremediklerini iddia etmektedirler. Bu görüşlere tam olarak katılmak mümkün değildir.

- Sprinterlerin hizmetine sunulan sentetik (tartan) koşu pistleri yarışma antrenman için daha iyi koşul sağlamıştır. Ayrıca yeni elektronik ölçüm aletleri daha detaylı rekor tespitine olanak vermekte ve 1/100 sn ölçüm nedeniyle rekorların gelişmesini bir bakıma kolaylaştırmaktadır. 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunlarında yüksek irtifa nedeniyle ilgi çekici rekor gelişimi göstermiştir. Örneğin; tablo 3.1., grafik 1.1. 100m erkeklerde ve bayanlarda hızın gelişimi incelendiğinde gelecekte sprinterlerde şunlar istenebilecek.

- Olduğunca erken yüksek hıza erişmek (10m/sn-15-20m'de),
- Takriben 20m'ye kadar hızı artırabilmek,
- Bir bölümde 11.80 m / sn'lik maksimum hıza erişebilmek,
- Maksimum hız bölümünü olduğunca uzun süre koruyabilmek,
- Son metrelerde hız kaybına imkan vermemek.¹⁹⁵

---

¹⁹⁵ YAPICI, Ahmet Korkut. **Kondisyonel Özellik Olarak Sürat ve Süratin Antrenmanı Diploma Çalışması**, 1985, Manisa, s.3-12.

4.2. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ORTA VE UZUN MESAFE KOŞULARI / YÜRÜYÜŞ

Tablo 3. 8. 800m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	2.11.0 sn	6.10	E.FLACK (AVUST)			
1900	2.01.4 sn	6.58	A.TYSE (İNG)			
1904	1.56.0 sn	6.89	J.LIGHTBODY (ABD)			
1908	1.52.8 sn	7.09	M.SHEPPARD (ABD)			
1912	1.51.9 sn	7.14	J.MEREDITH (ABD)			
1920	1.53.4. sn		A.HILL (İNG)			
1924	1.52.4 sn		D.LOWE (İNG)			
1928	1.51.8 sn	7.15	D.LOWE (İNG)			
1932	1.49.7 sn	7.29	T.HAMPSON (İNG)	2.16.8 sn	5.84	L.RADKE (ALM)
1936	1.52.9 sn		J.WOODRUFF (ABD)			
1948	1.49.2 sn	7.32	M.WHITFIELD (ABD)			
1952	1.49.2 sn		M.WHITFIELD (ABD)			
1956	1.47.7 sn	7.42	T.COURTNEY (ABD)			
1960	1.46.3 sn	7.52	P.SNELL (Y.ZEL)	2.04.3 sn	6.43	L.L.SEVTSOVA (SSCB)
1964	1.45.1 sn	7.61	PETER SNELL (Y.ZEL)	2.01.1 sn	6.60	A.PACKER (İNG)
1968	1.44.3 sn	7.67	R.DOUBELL (AVUST)	2.00.9 sn	6.61	M.MANNING (ABD)
1972	1.45.9 sn		D.WOTTLE (ABD)	1.58.6 sn	6.74	H.FALCK (AFC)
1976	1.43.50 sn	7.72	A.JUANTORENA (KUB)	1.54.94 sn	6.96	T.KAZANKINA (SSCB)
1980	1.45.40 sn		S.OVETT (İNG)	1.53.43 sn	7.05	N.OLIZARENKO (SSCB)
1984	1.43.0 sn	7.76	J.CRUIZ (BRE)	1.57.60 sn		D.MALINTE (ROM)
1988	1.43.45 sn		P.ERENA (KEN)	1.56.10 sn		S.WODARS (ADC)
1992	1.43.66 sn		W.TANUI (KEN)	1.55.54 sn		E.V.LANGEN (HOL)
1996	1.42.58 sn	7.79	M.V.RODAL (NOR)	1.57.73 sn		S.MASTERKOVA (RUS)

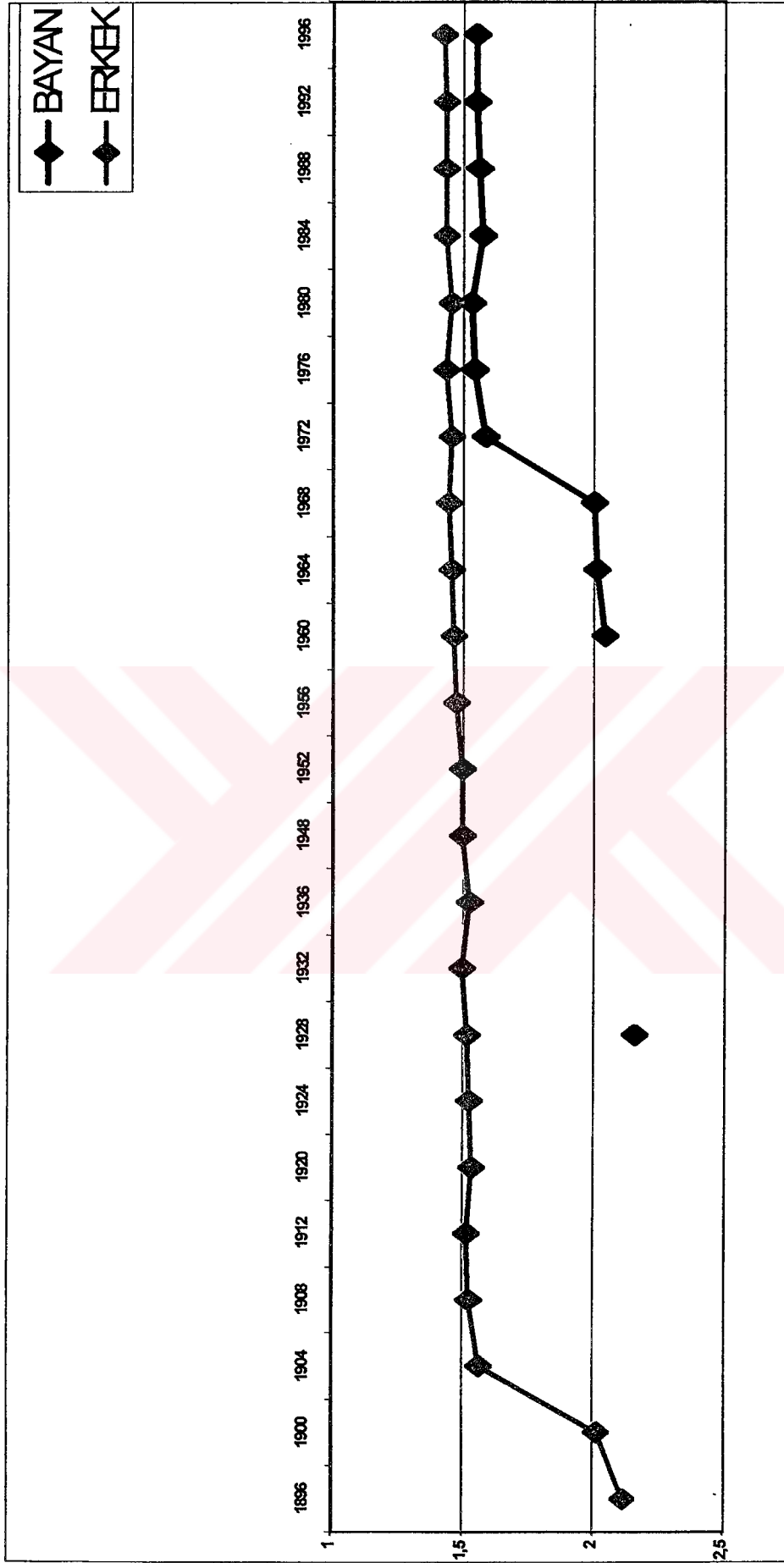
Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yanşmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.9 : 800 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 9. 1500m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

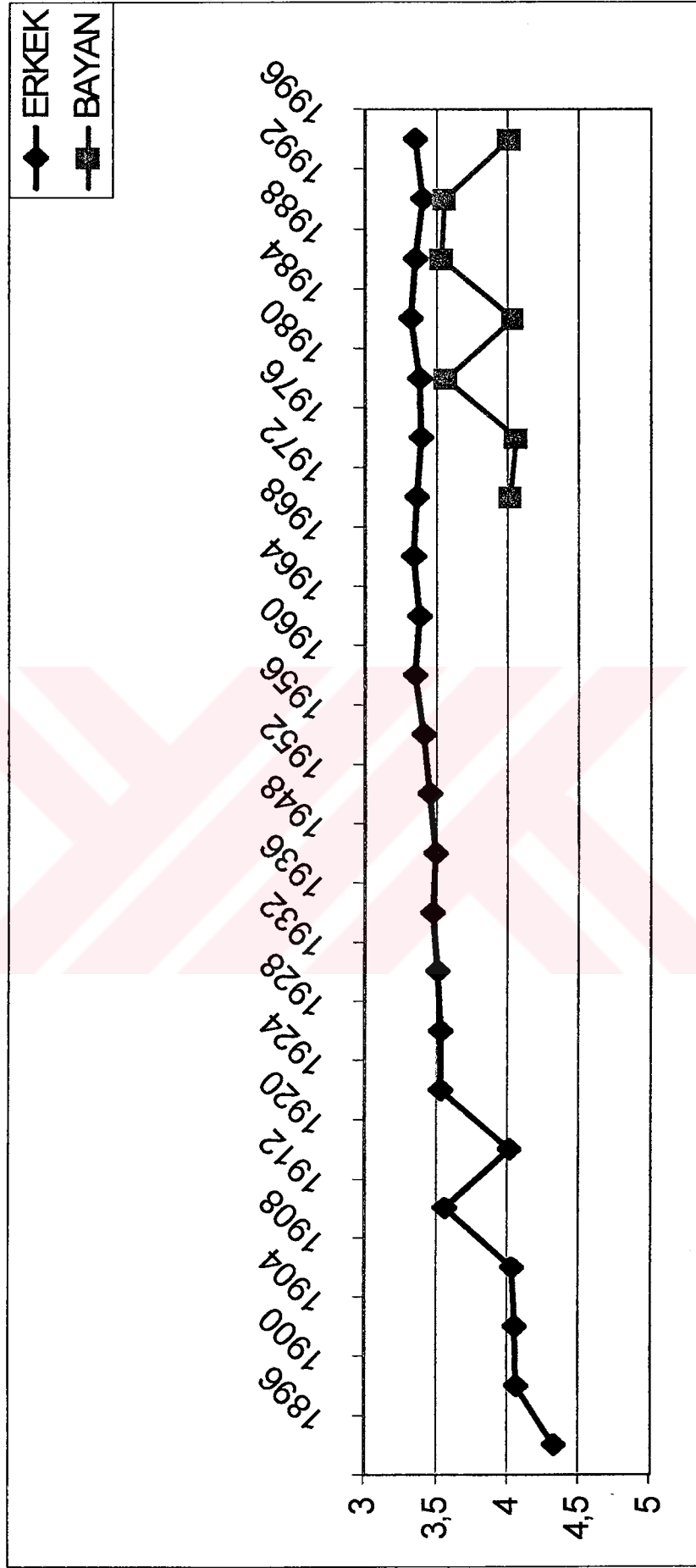
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	4.33.2 sn	5.49	E.FLACK (AVUST)			
1900	4.06.2 sn	6.09	C.BENNETT (İNG)			
1904	4.05.4 sn	6.11	J.LIGHTBODY (ABD)			
1908	4.03.4 sn	6.16	M.SHEPPARD (ABD)			
1912	3.56.8 sn	6.33	A.JACKSON (İNG)			
1920	4.01.8 sn		A.HILL (İNG)			
1924	3.53.6 sn	6.42	P.NURMI (FIN)			
1928	3.53.2 sn	6.43	H.LARVA (FIN)			
1932	3.51.2 sn	6.48	L.BECCALI (ITA)			
1936	3.47.8 sn	6.58	J.LOVELOCK (Y.ZEL)			
1948	3.49.8 sn		H.ERIKSSON (İSV)			
1952	3.45.1 sn	6.66	J.BARTHEL (LUM)			
1956	3.41.2 sn	6.78	R.DELONY (İRL)			
1960	3.35.6 sn	6.95	H.ELLIOT (AVUST)			
1964	3.38.1 sn		PETER SNELL (Y.ZEL)			
1968	3.34.9 sn	6.97	K.KEINO (KEN)			
1972	3.36.3 sn		P.VASALA (FIN)	4.01.4 sn	6.21	L.BRAGINA (SSCB)
1976	3.39.17 sn		J.WALKER (Y.ZEL)	4.05.48 sn		T.KAZANKINA (SSCB)
1980	3.38.40 sn		S.COE (İNG)	3.56.56 sn	6.34	T.KAZANKINA (SSCB)
1984	3.32.53 sn	7.05	S.COE (İNG)	4.03.25 sn		G.DORIO
1988	3.35.96 sn		P.RONO (KEN)	3.53.96 sn	6.41	P.IVAN (ROM)
1992	3.40.12 sn		F.CACHO (İSP)	3.55.30 sn		H.BOULMERKA (CEZ)
1996	3.35.78 sn		N.MORCELI (CEZ)	4.00.83 sn		S.MASTERKOVA (RUS)

Kaynak: Wolfgang, Wunsche, *Athleten Duelle Rekorde*, M $\ddot{u}$ nih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.10: 1500 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 10. 5000m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

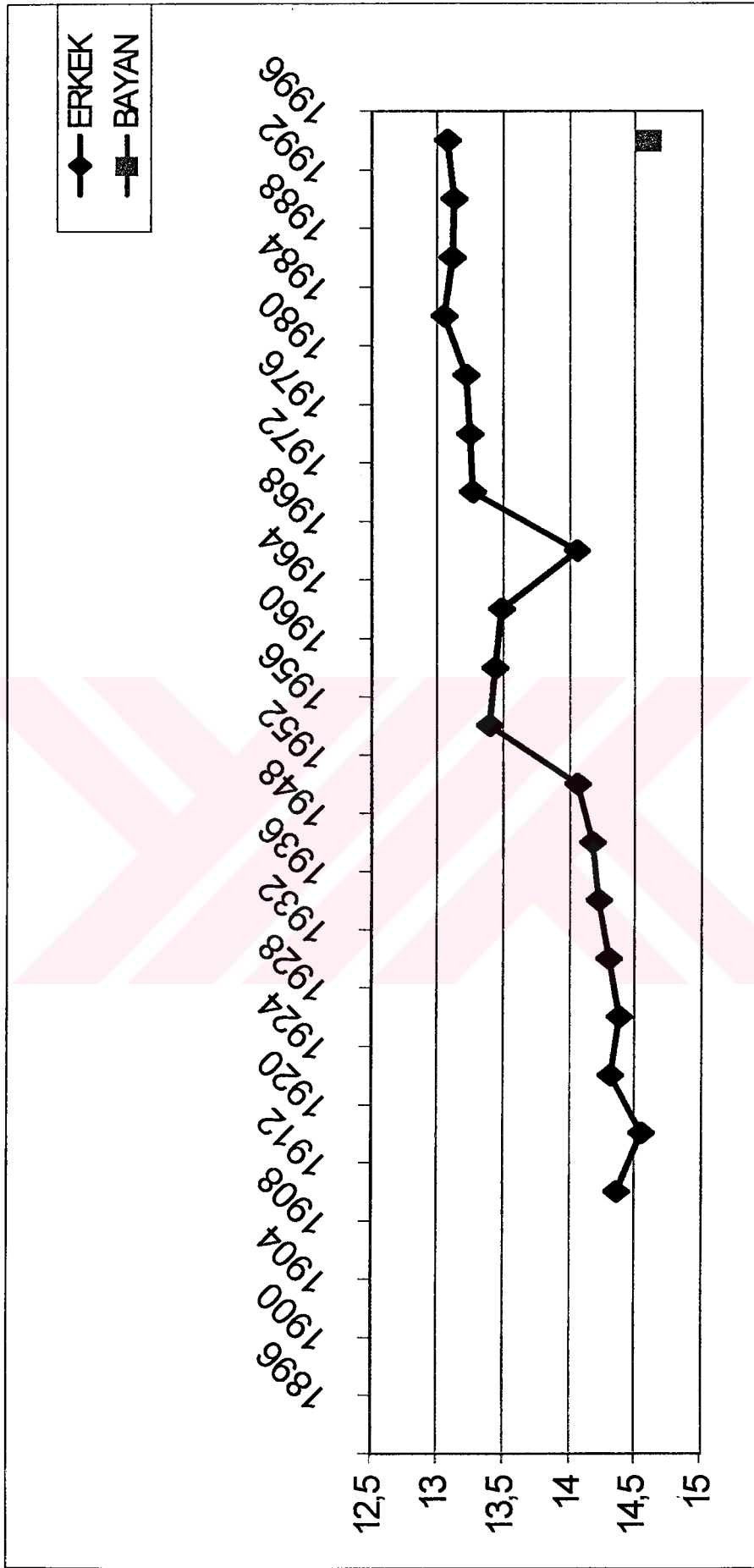
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1912	14.36.6 sn	5.70	H.KOLEHMAINEN (FN)			
1920	14.55.6 sn		J.GUILLEMOT (FRA)			
1924	14.31.2 sn	5.73	P.NURMI (FIN)			
1928	14.38.0 sn		V.RITOLA (FIN)			
1932	14.30.0 sn	5.74	L.LEHTINEN (FIN)			
1936	14.22.2 sn	5.79	G.HOCKERT (FIN)			
1948	14.14.6 sn	5.90	G.REIFF (BEL)			
1952	14.06.6 sn	6.10	E.ZATOPEK (ÇEK)			
1956	13.39.6 sn		V.KUTS (RUS)			
1960	13.43.4 sn		M.HALBERG (Y.ZEL)			
1964	13.48.8 sn		B.SCHUL (ABD)			
1968	14.05.0 sn		M.GAMMUDI (TUN)			
1972	13.26.4 sn	6.20	L.VIREN (FIN)			
1976	13.24.76 sn	6.21	L.VIREN (FIN)			
1980	13.21.0 sn	6.24	M.YIFTER (ETP)			
1984	13.05.59 sn	6.36	S.AOUITA (FAS)			
1988	13.11.70 sn		J.NQUQI (KEN)			
1992	13.12.52 sn		P.BAUMANN (ALM)			
1996	13.07.96 sn		V.NIYON GABO (BUR)	14.59.88 sn	5.55	J.WANG (ÇİN)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.11: 5000 m. Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 11. 3000m Engelli Erkek ve 3000m Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

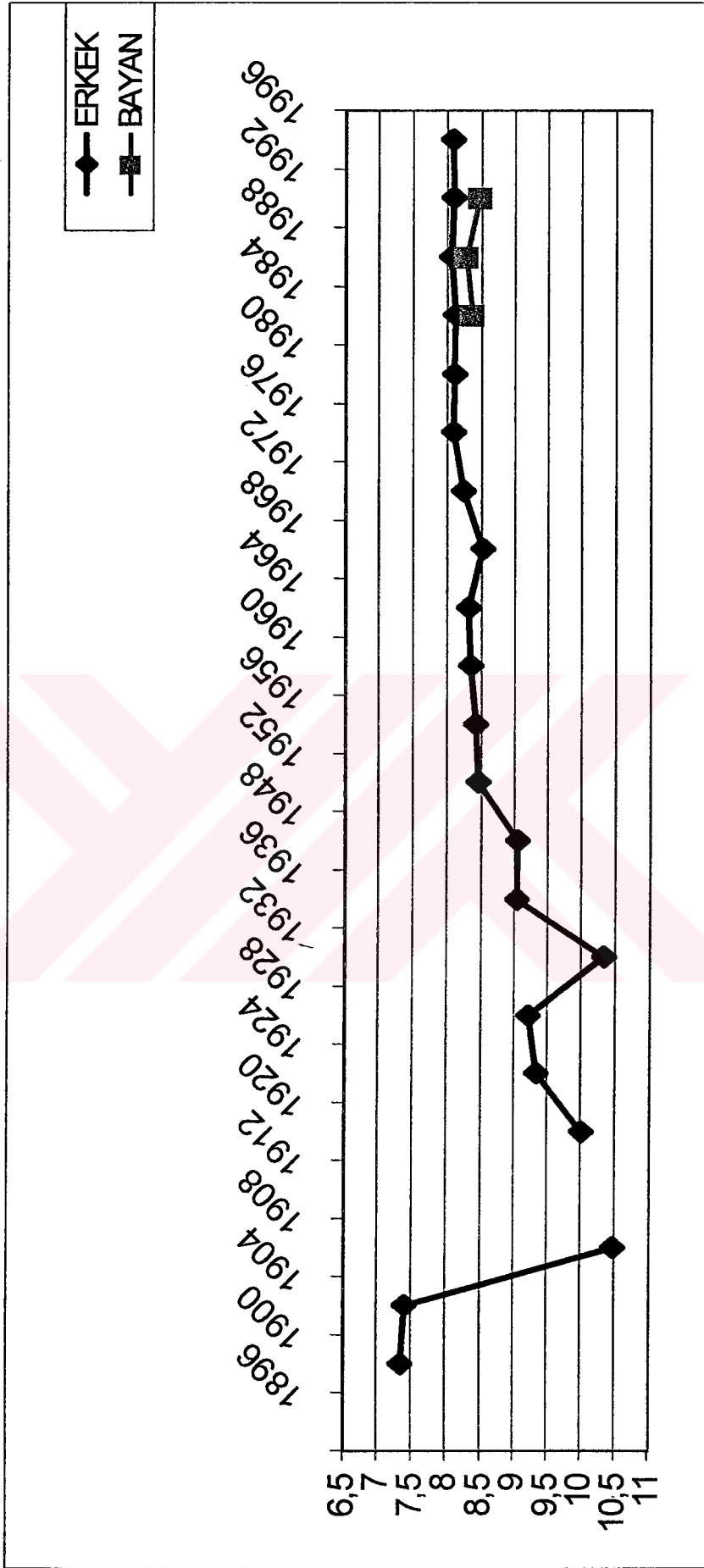
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1900	7.34.4 sn	2500m	G.ORTOM (ABD)			
1904	7.39.6 sn	2500m	J.LIGHTBODY (ABD)			
1908	10.47.8 sn	3200m	A.RUSSELL (İNG)			
1920	10.00.4 sn	4.99	P.HODGE (İNG)			
1924	9.33.6 sn	5.23	V.RITOLA (FIN)			
1928	9.21.8 sn	5.33	T.LOUKOLA (FIN)			
1932	10.33.4 sn	3460m	V.ISO-HOLLO (FIN)			
1936	9.03.8 sn	5.51	V.ISO-HOLLO (FIN)			
1948	9.04.6 sn		T.SJOSTRAD (İSV)			
1952	8.45.4 sn	5.70	H.ASHENFLTER (ABD)			
1956	8.41.2 sn	5.75	C.BRAJSHER (İNG)			
1960	8.34.2 sn	5.83	Z.KRZYSZKOWIAK (PL)			
1964	8.30.8 sn	5.87	G.ROELANTS (BEL)			
1968	8.51.0 sn		A.BIWOTT (KEN)			
1972	8.23.6 sn	5.95	K.KEINO (KEN)			
1976	8.08.02 sn	6.14	A.GERDERUD (İSV)			
1980	8.09.70 sn		B.MALINOWSKI (POL)			
1984	8.11.80 sn		J.KORIR (KEN)			
1988	8.05.51 sn	6.17	J.KARIUKI (KEN)	8.35.96 sn	5.81	M.PUICA (ROM)
1992	8.08.84 sn		M.BIRIR (KEN)	8.26.53 sn	5.92	T.DOROVSKYH (SSCB)
1996	8.07.12 sn		J.KETER (KEN)	8.46.04 sn		E.ROMANOVA (BDT)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.12: 3000 M. Engelli Erkek ve 3000 M. Bayan Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 12. 10000m Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1912	31.20.8 sn	5.31	H.KOLEHMAINEN (FN)			
1920	31.45.8 sn		P.NURMI (FIN)			
1924	30.23.2 sn	5.48	V.RITOLA (FIN)			
1928	30.18.8 sn	5.49	P.NURMI (FIN)			
1932	30.11.4 sn	5.52	J.KUSOCINSKI (POL)			
1936	30.15.4 sn	5.55	I.SALMNNEN (FIN)			
1948	29.59.6 sn	5.69	E.ZATOPEK (ÇEK)			
1952	29.17.0 sn	5.79	E.ZATOPEK (ÇEK)			
1956	28.45.6 sn	5.84	V.KUTS (RUS)			
1960	28.32.2 sn	5.86	P.BOLATNIKOVS(RUS)			
1964	28.24.2 sn		BILLY MILLS (ABD)			
1968	29.27.4 sn	6.02	N.TEMU (KEN)			
1972	27.38.4 sn		L.VIREN (FIN)			
1976	27.40.38 sn		L.VIREN (FIN)			
1980	27.42.70 sn		M.YIFTER (ETP)			
1984	27.47.54 sn		A.COVA (İTA)			
1988	27.21.46 sn	6.09	I.BOUTAIB (FAS)	31.05.21 sn	5.36	O.BONDARENKO (RUS)
1992	27.46.70 sn		K.SKAH (MOR)	31.06.02 sn		D.TULU (ETİ)
1996	27.07.34 sn	6.14	H.GEBRSELASSIE(ETP)	31.01.63 sn	5.37	F.RIBEIRO (POR)

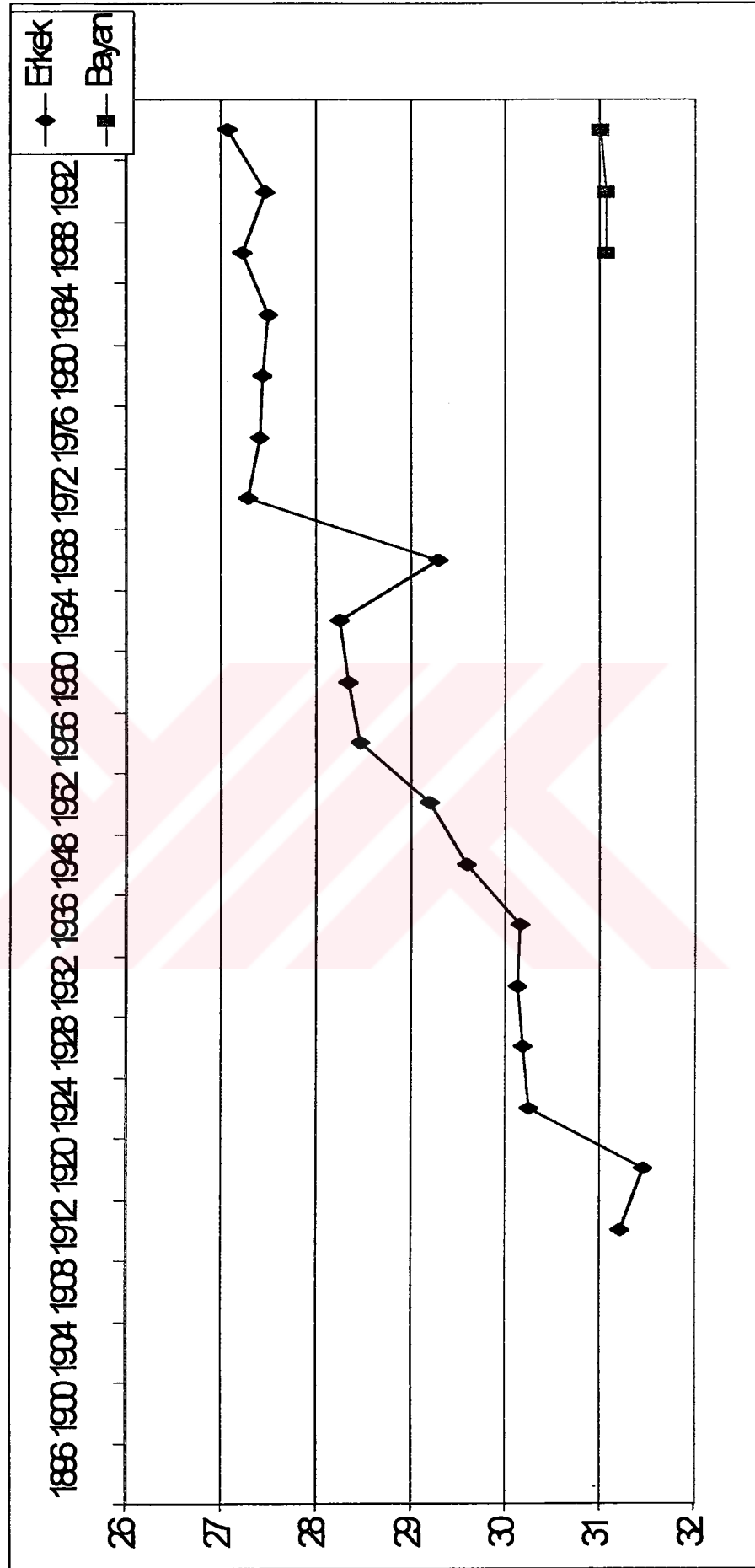
Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.13: 10.000 m Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 13. Maraton Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Koşu Hızının Gelişimi

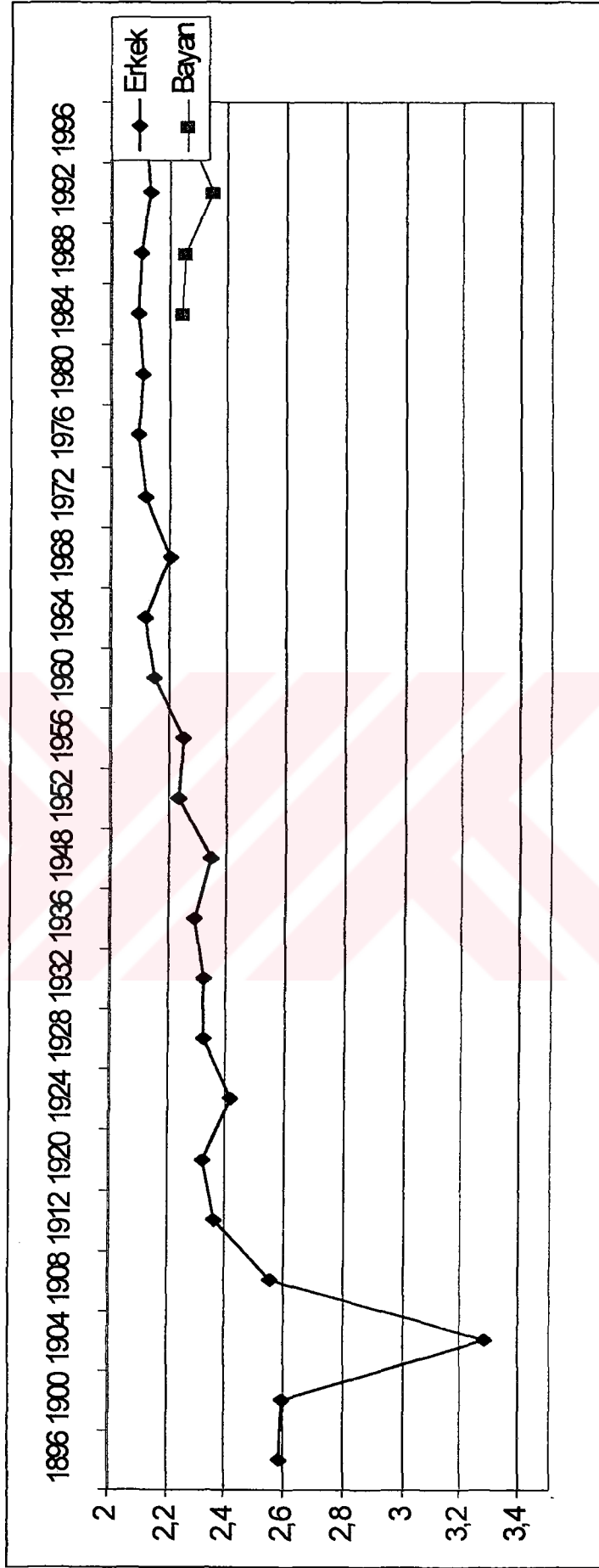
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1896	2.58.50 sn	3.92	S.LOUIS (YUN)			
1900	2.59.45 sn		M.THEATO (FRA)			
1904	3.28.53 sn		T.HICKS (ABD)			
1908	2.55.18 sn	4.01	J.HAYES (ABD)			
1912	2.36.54 sn	4.48	K.McARTHUR (G.AFR)			
1920	2.32.35 sn	4.60	H.KOLEHMAINEN (FN)			
1924	2.41.22 sn		A.STENROOS (FIN)			
1928	2.32.57 sn		A.EL OUAFI (FRA)			
1932	2.32.36 sn		J.ZABALA (ARJ)			
1936	2.29.19 sn	4.70	K.SON (JAP)			
1948	2.34.51 sn		D.CABRERA (ARJ)			
1952	2.23.03 sn	4.91	E.ZATOPEK (ÇEK)			
1956	2.25.0 sn		A.MIMOUN (FRA)			
1960	2.15.16 sn	5.19	A.BIKILA (ETP)			
1964	2.12.11 sn	5.32	A.BIKILA (ETP)			
1968	2.20.26 sn		M.WOLDE (ETP)			
1972	2.12.19 sn		F.SHORTER (ABD)			
1976	2.09.55 sn	5.41	W.CIERPINSKI (ADC)			
1980	2.11.03 sn		W.CIERPINSKI (ADC)			
1984	2.09.21 sn	5.43	C.LOPES (POR)	2.24.52 sn	4.85	J.BENOIT (ABD)
1988	2.10.32 sn		G.BORDIN (İTA)	2.25.39 sn		R.MOTA (POR)
1992	2.13.23 sn		Y.C.HWANG (G.KORE)	2.34.41 sn		V.YEGOROVA (BDT)
1996	2.12.36 sn		J.THUGWANE (G.AFR)	2.26.05 sn		F.ROBA (ETOP)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.14: Maraton (42 km.195 m.) Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 14. 20km Erkekler ve 10km Bayanlar Yürüyüş Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Yürüyüş Hızının Gelişimi

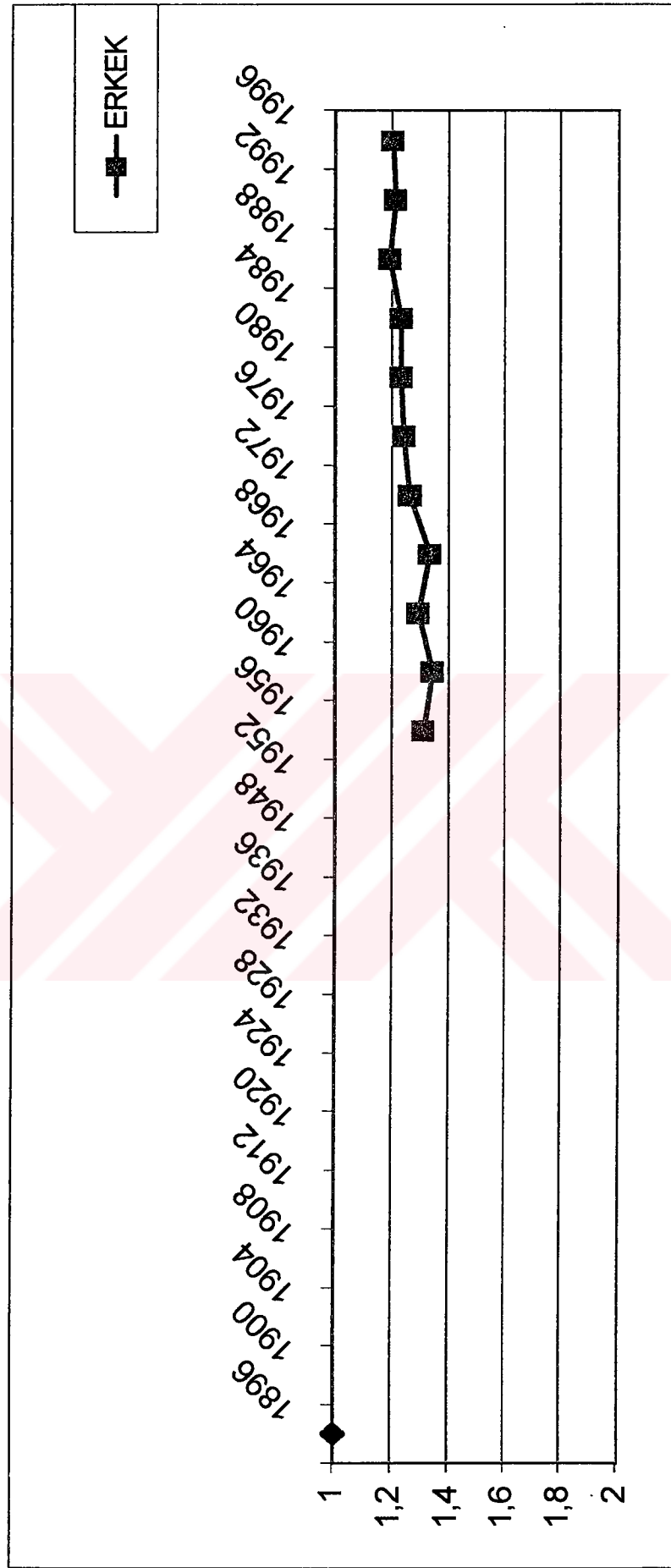
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1956	1.31.27 sn	3.64	L.SPIRIN (RUS)			
1960	1.34.07 sn		V.GOLUBNİCY (RUS)			
1964	1.29.34 sn	3.72	K.MATTHEWS (İNG)			
1968	1.33.58 sn		V.GOLUBNİCY (RUS)			
1972	1.26.42 sn	3.84	P.FRENKEL (ADC)			
1976	1.24.50 sn	3.92	D.BAUTISTA (MEK)			
1980	1.23.35 sn	3.98	M.DANILANO (İTA)			
1984	1.23.13 sn	4.00	E.CANTO (MEK)			
1988	1.19.57 sn	4.16	J.PRIBILINEC (ÇEK)			
1992	1.21.45 sn		D.P.MONTERO (İSP)	44.32 sn	3.74	Y.CHEN (CHC)
1996	1.20.07 sn		J.PEREZ (EKV)	41.49 sn	3.98	Y.NIKOLAYEVA (RUS)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.15: 20 Km Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Grafik 1.16: 10 Km. Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 15. 50km Yürüyüş Erkek Olimpiyat Şampiyonları, Dereceleri ve Yürüyüş Hızının Gelişimi

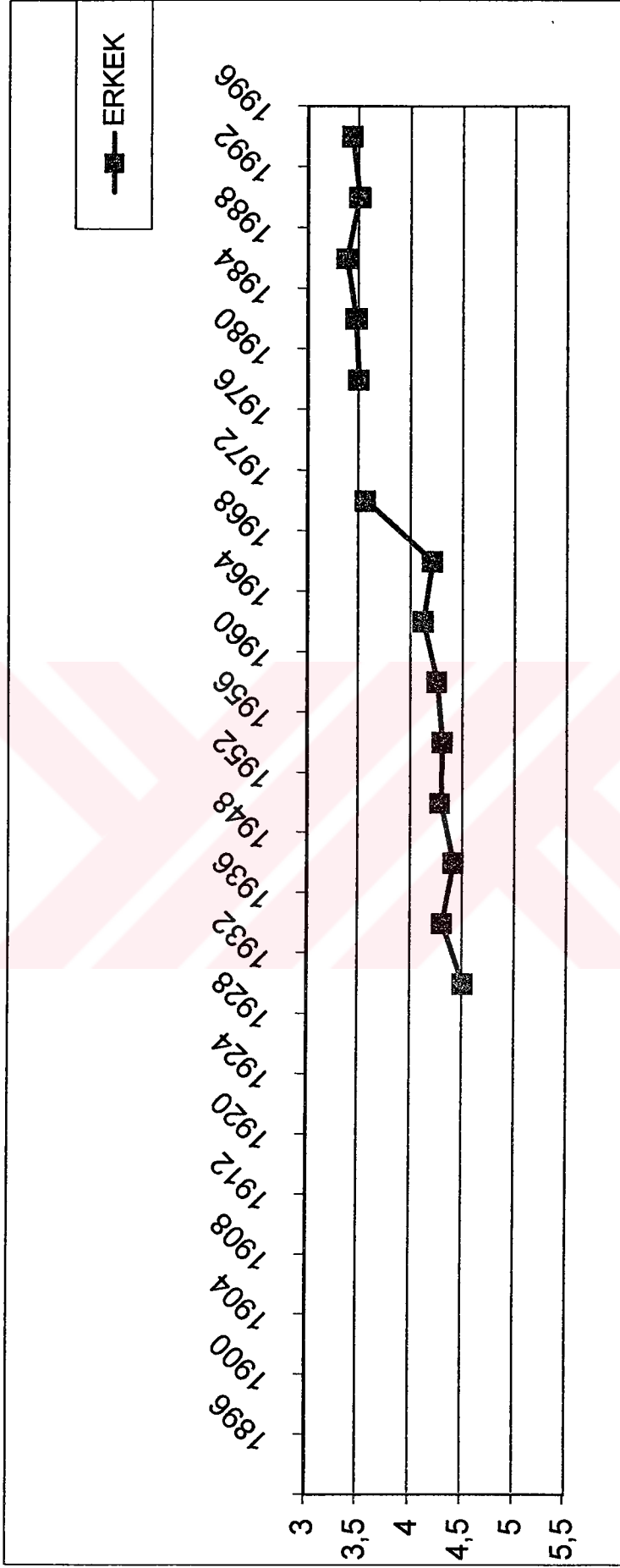
Olimpiyat Yılı	Derece	V m/sn	Şampiyon	Derece	V m/sn	Şampiyon
1932	4.50.10 sn	2.87	T.GREEN (İNG)			
1936	4.30.41 sn	3.07	H.H.WHTLOCK (İNG)			
1948	4.41.52 sn		J.LJUNGGREN (İSV)			
1952	4.28.07 sn	3.10	G.DORDONI (İTA)			
1956	4.30.42 sn		N.READ (Y.ZEL)			
1960	4.25.30 sn	3.13	D.THOMPSON (İNG)			
1964	4.11.12 sn	3.31	A.PAMICH (İTA)			
1968	4.20.13 sn		C.HOHNE (D.ALM)			
1972	3.56.11 sn	3.52	B.KANNENBERG (AFC)			
1976	-	-	-			
1980	3.49.24 sn	3.63	H.GAUDER (ADC)			
1984	3.47.26 sn	3.66	R.GONZALES (MEK)			
1988	3.38.29 sn	3.81	V.IVANENKO (RUS)			
1992	3.50.13 sn		R.A.PERLOV (RUS)			
1996	3.43.30 sn		R.KORZENIOWSKI(PL)			

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.17: 50 Km Yürüyüş Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Orta ve uzun mesafe koşuları ve sportif yürüyüş atletizmin dayanıklılık disiplinleridir. Tablo 3.8-10-11-12-13-14-15 ve grafik 1.9-10-11-12-13-14-15-17 incelendiğinde yüzyıllık süredeki rekor gelişimi net olarak görülmektedir. İlginç olan bayanların mesafe koşuları ve yürüyüş disiplinlerinde başlangıç verimlerinin erkeklere çok yakın hatta daha iyi olmasıdır. (1500m-Maraton) Bunun nedeni modern antrenman yaklaşımlarına bağlanabilir. Bayanlar bu disiplinlere daha önceki yıllarda başlasalardı muhtemelen rekorlar daha iyi olacaktı. Koşu ve yürüyüş yarışmalarında rekor gelişimlerine etki eden nedenleri ara başlıklar halinde toplayabiliriz.¹⁹⁶

Toplam Antrenman Yükündeki Artış :

Koşu ve yürüyüşte rekor gelişimi direkt olarak antrenman yükünün büyüklüğüne ve artışına bağlıdır. 1960'dan beri koşucular ve yürüyüşçüler, tüm yıl içinde en azından günde bir kez çalışmaktadırlar. Buna bağlı olarak rekorlarda önemli bir sıçrama olmuş, olimpiyat ve dünya rekoru düzeyinde verimler sıklaşmıştır. Yıllık antrenman yükünün uluslararası düzeydeki yaklaşık değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.¹⁹⁷

Tablo 3. 16. Mesafe Koşularında Yıllık Toplam Antrenman Yüğü

Disiplin	Bir Yılda Koşulan km
Erkek 800m	3000-6000 km
1500m	4000-7000 km
5000m-10000m	8000-10000 km
Maraton	8000-120000 km
Bayan 800-1500m	2000-4000 km

Antrenman Yöntemindeki Gelişmeler :

Sürekli rekor artışının önemli bir nedeni de antrenman yöntemlerindeki değişimin ve gelişimin yüksek antrenman yükü ile bağlanmasının doğal sonucudur. Bunun yanında uluslararası düzeyde bilimin antrenmana daima artan katkısı ile bazı antrenman alıştırmalarının belli antrenman yöntemlerine bağlantısı, spor hekimliğinin katkısı ile daha

¹⁹⁶ CANDAN-DÜNDAR, *Atletizm Teorisi*, s.54.

¹⁹⁷ A.g.e. s.55.

ileri düzeyde rekor gelişimi sağlanmıştır. Yeni bilgilerin antrenman yükünün arttırılması için kullanılması, belli antrenman yükü ile fizyolojik değişim ve uyum arasındaki ilişki birlikte düşünülmelidir. Rekor ve yük artımı ile belli antrenman sistemleri arasındaki dialektik ilişki, bayanların orta-uzun mesafe koşularındaki hızlı rekor gelişimini ispat etmektedir. Bayanların rekorlarının hızlı artışı antrenman yöntemlerinin zaman göre gelişim durumlarını göstermektedir.¹⁹⁸

Materyal ve Teknik Gereksinimlerin Az Olması :

Koşu ve yürüyüş antrenmanı fazla teknik / materyal gerektirmez. Bu faktör olimpiyatların madalya sıralamasında önemli ölçüde dikkat çeker. Olimpiyatlar farklı düzey ve toplumsal yapıdaki ülkeleri karşı karşıya getirmektedir. Buna bağlı olarak bir ölçüde farklı spor politikaları aynı düzeyde yan yana görülebilmektedir. Bu nedenle bazı ülkeler koşucularına özel destek sağlarlar. Bilhassa gelişen genç ulusal devletler (Afrika, Asya, Latin Amerika) bu uygulama ile olağanüstü iyi dereceler elde etmişlerdir. Örneğin; XX.Olimpiyat Oyunlarında (Münih 1972), Kenya madalya sıralamasında beşinci sırada yer almıştır. Sentetik pistler orta-uzun mesafe koşularında verim gelişimini az etkiler. Sadece kötü hava şartlarındaki verim düşüşünü azaltırlar. Materyal ve teknik koşullar arasında yüksekte antrenman yapma olanakları da düşünülmelidir. Özellikle uzun koşularda iyi yarışma verimlerinin yüksek irtifada sağlanması güçtür. Yükseklik antrenmanları bu güçlüğü karşı gereklidir. Tablo 3.8-9-10-11-12 , grafik 1.9-10-11-12-13, 1968 Mexico Olimpiyatlarında 800m-10000m arasındaki yarış sonuçları çok ilginçtir. Bu olimpiyatta uzun mesafe koşularında Kenya, Tanzanya, Habeş atletlerinin aldığı sonuçlar unutulmamıştır. Bunun birinci nedeni bu ülkelerin uygun coğrafi koşullarını (yüksek plato ülkeleri) iyi kullanabilmiş olmalarında yatar.¹⁹⁹

---

¹⁹⁸ A.g.e. s.55.

¹⁹⁹ A.g.e.

4.3. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ATLAMALAR

Tablo 3. 17. Uzun Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

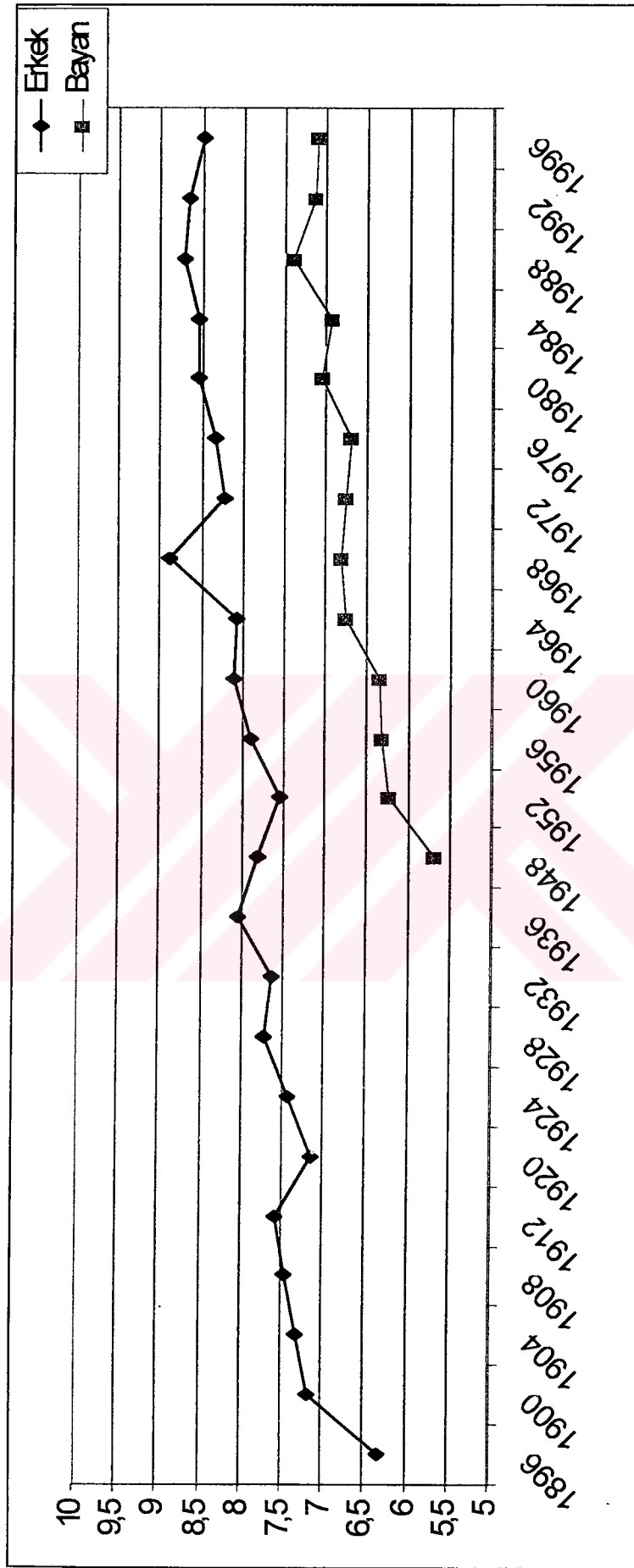
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1896	6.35 m.	E.CLARK (ABD)		
1900	7.18 m.	A.KARAENZTEIN (ABD)		
1904	7.34 m	M.PRINSTEIN (ABD)		
1908	7.48 m	F.IRONS (ABD)		
1912	7.60 m	A.GUTTERSON (ABD)		
1920	7.15 m	W.PETTERSSON (İSV)		
1924	7.44 m	H.de HUBBARD (ABD)		
1928	7.73 m	E.HAMM (ABD)		
1932	7.64 m	E.GORDON (ABD)		
1936	8.06 m	J.OWENS (ABD)		
1948	7.83 m	W.STELLE (ABD)	5.69 m	V.GYARMATI (MAC)
1952	7.57 m	J.BIFFLE (ABD)	6.24m	Y.WILLIAMS (Y.ZEL)
1956	7.91 m	G.BELL (ABD)	6.35m	E.KRZESINSKA (POL)
1960	8.12 m	R.BOSTON (ABD)	6.37m	V.KREPKINA (SSCB)
1964	8.07 m	L.DAVIES (İNG)	6.76 m	M.RAND (İNG)
1968	8.90 m	B.BEAMON (ABD)	6.82 m	V.VISCOPOLEANU (ROM)
1972	8.24 m	R.WILLIAMS (ABD)	6.78 m	H.ROSENDAHL (AFC)
1976	8.35 sn	A.ROBINSON (ABD)	6.72 m	A.VOIGT (ADC)
1980	8.54 m	L.DOMBROWSKI (ADC)	7.06 m	T.KOLPAKOVA
1984	8.54 m	C.LEWIS (ABD)	6.96 m	A.STANCIU (ROM)
1988	8.72 m	C.LEWIS (ABD)	7.40 m	J.JOYNER KERSEE (ABD)
1992	8.67 m	C.LEWIS (ABD)	7.14 m	H.DRECHSLER (ALM)
1996	8.50 m	C.LEWIS (ABD)	7.12 m	C.AJUNWA (NIJ)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.18: Uzun Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 18. Yüksek Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

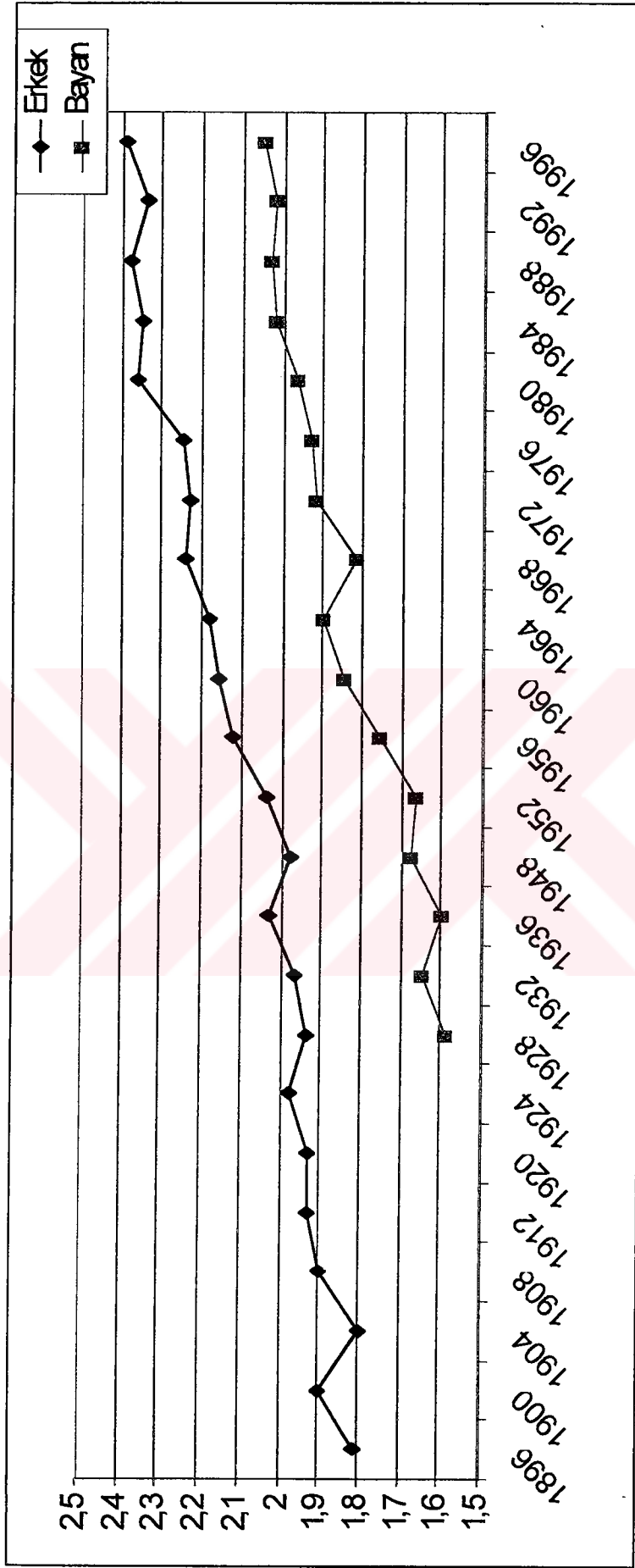
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1896	1.81 m.	E. CLARK (ABD)		
1900	1.90 m.	I. BAXTER (ABD)		
1904	1.80 m	S. JONES (ABD)		
1908	1.90.5 m	H. PORTER (ABD)		
1912	1.93 m	A. RICHARDS (ABD)		
1920	1.93.5 m	R. LANDON (ABD)		
1924	1.98 m	H. OSBORN (ABD)		
1928	1.94 m	R. KING (ABD)	1.59m	E. CATHERWOOD (KAN)
1932	1.97 m	D. Mc NAUGHTON (KAN)	1.65m	J. SHILEY (ABD)
1936	2.03 m	C. JAHNSON (ABD)	1.60m	I. C. SAK (MAC)
1948	1.98 m	J. WINTER (AVUST)	1.68m	A. COACHMAN (ABD)
1952	2.04 m	W. DAVIS (ABD)	1.67m	E. BRAND (G. AFR)
1956	2.12 m	C. DUMAS (ABD)	1.76 m	M. Mc DANIEL (ABD)
1960	2.16 m	R. SAVLAKADZE (RUS)	1.85m	I. BALAS (ROM)
1964	2.18 m	V. BRUMEL (RUS)	1.90m	I. BALAS (ROM)
1968	2.24 m	D. FOSBURY (ABD)	1.82 m	M. REZKOVA (ÇEK)
1972	2.23 m	Y. TARMAK (RUS)	1.92m	U. MEYFARTH (AFC)
1976	2.25 sn	J. WSZOLA (POL)	1.93 m	R. ACKERMANN (ADC)
1980	2.36 m	G. WESSIG (ADC)	1.97m	S. SIMEONI (İTA)
1984	2.35 m	D. MOEGENBURG (AFC)	2.02 m	U. MEYFARTH (AFC)
1988	2.38 m	G. AVDEENKO (RUS)	2.03 m	L. RITTER (ABD)
1992	2.34 m	J. SOTOMAYOR (KUBA)	2.02 m	H. HENKEL (ALM)
1996	2.39 m	C. AUSTIN (ABD)	2.05 m	S. KOSTADINOVA (BUL)

Kaynak: Wolfgang. Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.19: Yüksek Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 19. Üç Adım Atlama Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

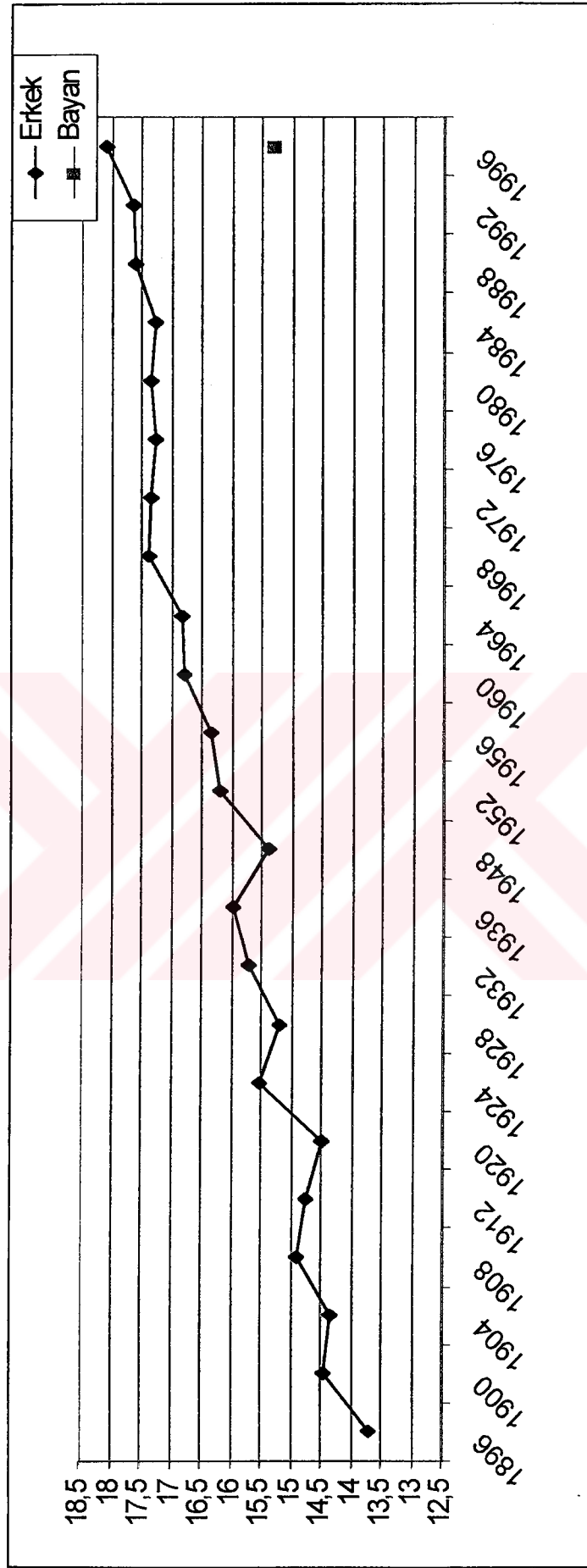
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1896	13.71 m.	J.CONNOLLY (ABD)		
1900	14.47 m.	M.PRINSTEIN (ABD)		
1904	14.35 m	M.PRINSTEIN (ABD)		
1908	14.92 m	T.AHEARNE (İNG)		
1912	14.76 m	G.LINDBLOM (İSV)		
1920	14.50 m	V.TUULOS (FIN)		
1924	15.52.5 m	A.WINTER (AVUST)		
1928	15.21 m	M.ODA (JAP)		
1932	15.72 m	C.NAMBU (JAP)		
1936	16.00 m	N.TAJIMA (JAP)		
1948	15.40 m	A.AHMAN (İSV)		
1952	16.22 m	A.SILVA (BRE)		
1956	16.35m	A.de SILVA (BRE)		
1960	16.81 m	S.SCHMIDT (POL)		
1964	16.85 m	J.SCHMIDT (POL)		
1968	17.39 m	V.SANEYEV (RUS)		
1972	17.35 m	V.SANEYEV (RUS)		
1976	17.29 sn	V.SANEYEV (RUS)		
1980	17.35 m	Y.UUDMAE (RUS)		
1984	17.26 m	A.JOYNER (ABD)		
1988	17.61 m	H.MARKOV (BUL)		
1992	17.63 m	M.CONLEY (ABD)		
1996	18.09 m	K.HARRISON (ABD)	15.33 m	I.KRAVETS (UKR)

Kaynak: Wolfgang. Wünsche. **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.20 : Üç Adım Atlama Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 20.Sırıkla Yüksek Atlama Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

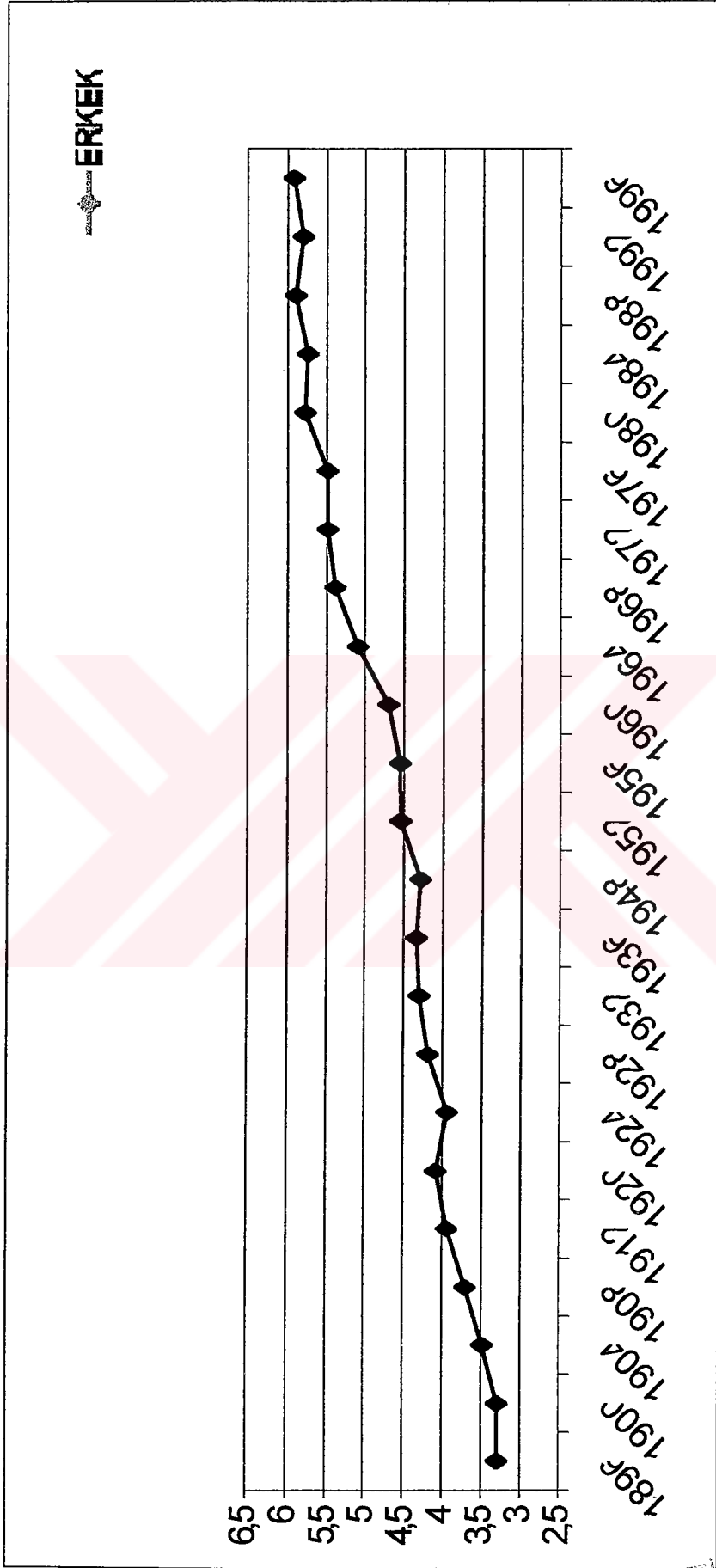
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon
1896	3.30m	W.HOYT (ABD)
1900	3.30 m	I.BAXTER (ABD)
1904	3.50.5 m	C.DVORAK (ABD)
1908	3.71 sn	E.COOKE – A.GILBERT (ABD)
1912	3.95 m	H.BABCOCK (ABD)
1920	4.09 m	F.FOSS (ABD)
1924	3.95 m	L.BARNES (ABD)
1928	4.20 m	S.CARR (ABD)
1932	4.31.5 m	W.MILLER (ABD)
1936	4.35 m	E.MEADOWS (ABD)
1948	4.30 m	O.GUUNIN SMITH (ABD)
1952	4.55 m	B.RICHARDS (ABD)
1956	4.56 m	R.RICHARDS (ABD)
1960	4.70 m	D.BRAGG (ABD)
1964	5.10 m	F.HANSEN (ABD)
1968	5.40 m	B.SEAGREN (ABD)
1972	5.50 m	W.NORDWIG (D.ALM)
1976	5.50 m	T.SLUSARSKI (POL)
1980	5.78 m	W.KAZAKIEWICZ (POL)
1984	5.75 m	P.QUINON (FRA)
1988	5.90 m	S.BUBKA (RUS)
1992	5.80 m	M.TARASOV (B.T.RUS)
1996	5.92 m	J.GALFIONE (FRA)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.21: Sırıkla Yůksek Atlama Olimpiyat Derecelerinin Geliřimi

Atletizmin atlama disiplinlerinde verim büyük ölçüde teknik yeterlilik, yaklaşma koşusu hızı ve her şeyden önce çabuk kuvvet tarafından belirlenir. Bu nedenle atlamalar çabuk kuvvet disiplinleri diye de anılırlar. Tablo 3.17-18-19-20 grafik 1.18-19-20-21 incelendiğinde materyal-teknik koşulların iyileşmesi, atlama tekniklerinin gelişimi rekorların gelişimine neden olmuştur. Bu konuda en açık, en iyi örnek grafik 1-21 da sıırıkla yüksek atlamadaki 1960-1996 yılları arasında gelişimdir. Bu alışılmışın dışında gelişimin nedeni atlayış aletinin bükülmesi ve tutma yüksekliğinin de 30-40cm artmasıdır. Bu iki özelliğe bağlı olarak uçma eğrisi yükselir ve sıırığa aktarılan enerji artar, sonuçta atlayıcı daha yüksekten atlayabilir. Özetle teknik-materyal gelişime bağlı olarak gelişen teknikler sonucu rekorda hızlı gelişim sağlanmıştır.²⁰⁰

Yeni Atlama Tekniklerinin Geliştirilmesi :

Burada en uygun örnek yüksek atlama olacaktır. Açıktır ki bu disiplinde görülen teknik çeşitlilik süreci kendiliğinden olmayıp düşünce ve pratik uygulamanın ürünüdür. Böylelikle yaklaşma koşusunun şekli, hızı ve ritmi değişmiş savurma elementlerinin sıırıçramaya etkisi artmış, yararsız teknik uygulamalar ayıklanmıştır. Sonuçta bu çabaya bağlı olarak atlama verimi giderek ağırlık merkezinin maksimal hareket yüksekliğine yaklaşmıştır.²⁰¹

Spor Biliminin Etkisi :

Spor bilimi 1945'ten beri atlama disiplinlerinde rekor gelişimini etkilemektedir. Bu konuda ilk akla gelen spor bilimciler Djatschkow, Osolin ve Werchosanski'dir. Bunlar atletizmde atlama antrenmanları, atlama hareketlerinin kuralları üzerine önemli temel fikirler geliştirmişlerdir. Ozolin daha 1947'de ilk kitabında sıırıkla yüksek atlamada, sıırık bükülmesi problemi üzerinde durmuş, yine onu yüksek atlamada vücut bölümlerinin atlama eğrisi içinde en uygun pozisyon ile ilgili düşünceleri daha sonra yeni atlama tekniklerinin gelişimini etkilemiştir. Djatschkow'un bilhassa yüksek atlamada (binme tekniğı) sıırıçrama tekniklerinin mükemmelleştirilmesi için incelemeleri, temel biomekanik bilgilere kaynak olmuştur. Brumel'in bilimsel metotlar ile geliştirilen tekniğı bu konuda en önemli örnektir.²⁰²

²⁰⁰ A.g.e. s.65.

²⁰¹ A.g.e. s.66.

²⁰² A.g.e.

4.4. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ATMALAR

Tablo 3. 21. Gülle Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

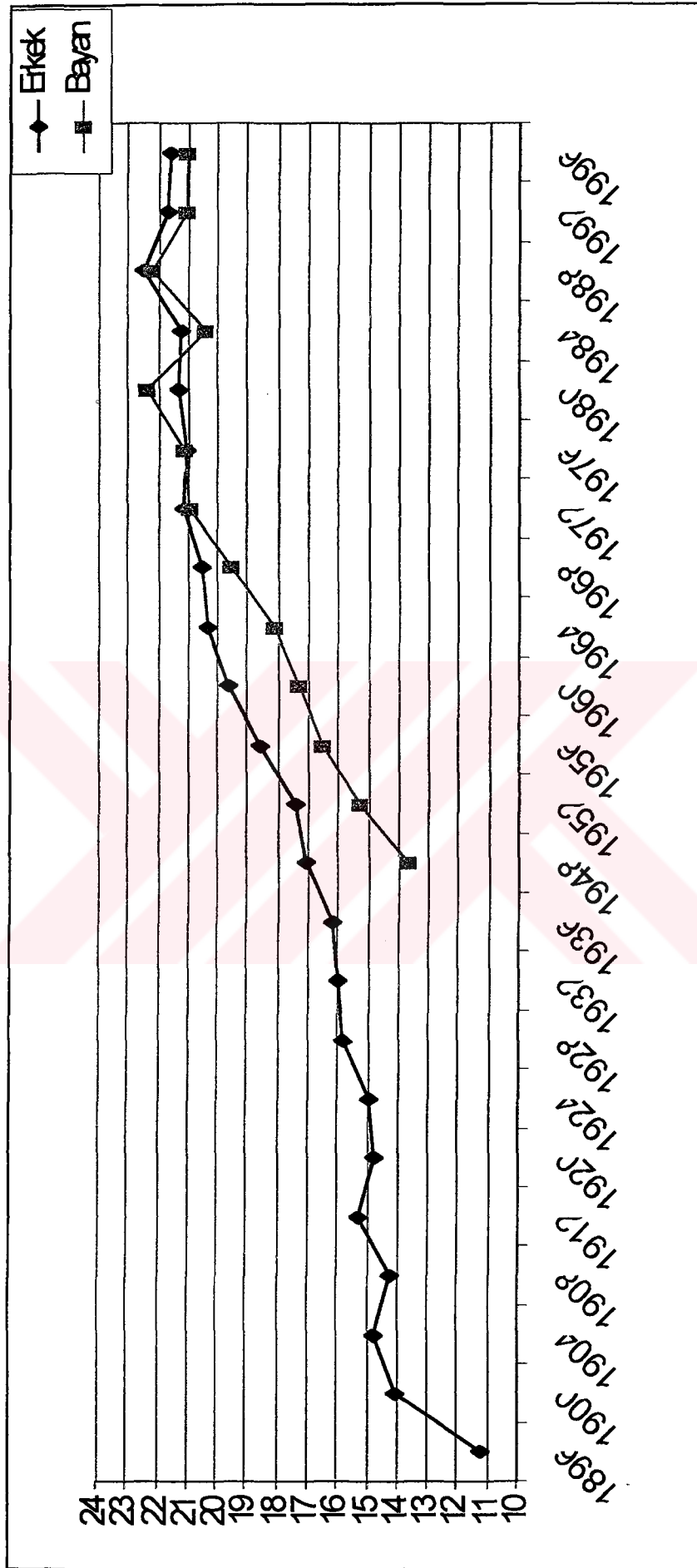
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1896	11.22 m.	R.GARRETT (ABD)		
1900	14.10 m.	R.SHELDON (ABD)		
1904	14.81 m	R.ROSE (ABD)		
1908	14.21 sn	R.ROSSE (ABD)		
1912	15.34 m	R.McDONALD (ABD)		
1920	14.81 m	V.PORHOLA (FIN)		
1924	14.99 m	C.HOUSER (ABD)		
1928	15.87 m	J.KUCK (ABD)		
1932	16.0 m	L.SEXTON (ABD)		
1936	16.20 m	H.WOELLKE (ALM)		
1948	17.12 m	V.THOMPSON (ABD)	13.75m	M.OSTERMEYER (FRA)
1952	17.41 m	P.O'BRIEN (ABD)	15.28m	G.ZIBINA (SSCB)
1956	18.57 m	P.O'BRIEN (ABD)	16.59m	T.TYSHKEVICH (SSCB)
1960	19.68 m	W.NEIDER (ABD)	17.32m	T.PRESS (SSCB)
1964	20.33 m	D.LONG (ABD)	18.14m	T.PRESS (SSCB)
1968	20.54 m	R.MATSON (ABD)	19.61 m	M.GUMMEL (ADC)
1972	21.18 m	W.KOMAR (POL)	21.03 m	J.CIJOVA (SSCB)
1976	21.05 m	U.BAYER (ADC)	21.16	I.HRISTOVA (BUL)
1980	21.35 m	V.KIZELYOV (RUS)	22.41 m	I.SLUPIANEK (ADC)
1984	21.26 m	A.ANDREI (İTA)	20.48 m	C.LOSCH (ADC)
1988	22.47 m	U.TIMMERMANN (ADC)	22.24 m	N.LISSOVSKAYA (SSCB)
1992	21.70 m	M.STULCE (ABD)	21.06 m	S.KRIVELEVA (BDT)
1996	21.62 m	R.BARNES (ABD)	---	A.KUMBERNUSS (ALM)

Kaynak: Wolfgang, Wünsch. *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.22: Gülle Atma Olimpiyat Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 22. Disk Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

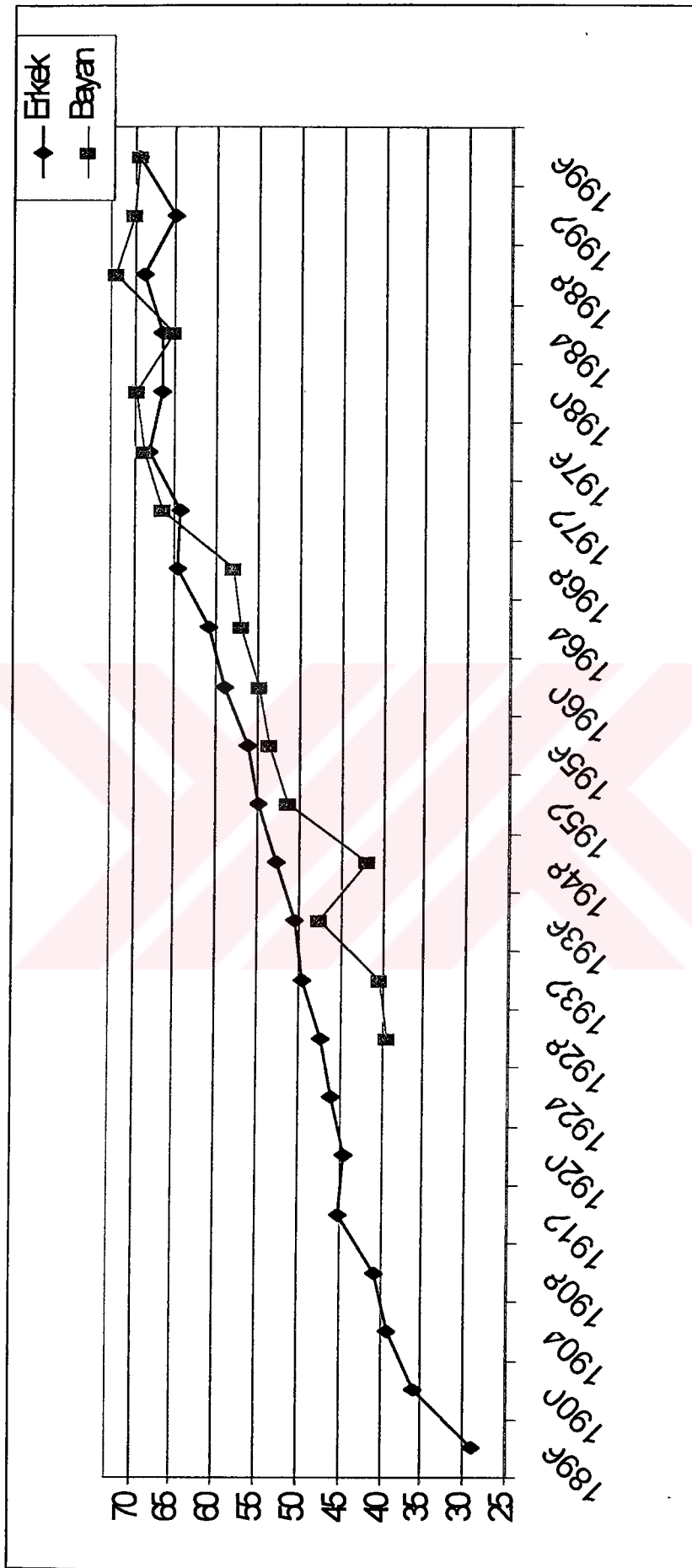
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1896	29.15 m.	R.GARRETT (ABD)		
1900	36.04 m.	R.BAUER (MACAR)		
1904	39.28 m	M.SHERIDAN (ABD)		
1908	40.89 sn	M.SHERIDAN (ABD)		
1912	45.21 m	A.TAIPALE (FIN)		
1920	44.68 m	E.NIKLANDER (FIN)		
1924	46.15 m	C.HOUSER (ABD)		
1928	47.32 m	C.HOUSER (ABD)	39.62m	H.KONOPACKA (POL)
1932	49.49 m	J.ANDERSON (ABD)	40.59 m	L.COPELAND (ABD)
1936	50.48 m	K.CARPENTER (ABD)	47.63m	G.MAUERMAYER (ALM)
1948	52.78 m	A.CONSO LINNI (İTA)	41.92m	M.OSTERMEYER (FRA)
1952	55.03 m	S.INESS (ABD)	51.42m	N.ROMAŞKOVA (SSCB)
1956	56.36 m	A.OERTER (AMD)	53.69m	O.FIKOTOVA (ÇEK)
1960	59.18 m	A.OERTER (ABD)	55.10m	N.PONOMOREVA- ROMAŞKOVA (SSCB)
1964	61.00 m	A.OETER (ABD)	57.27 m	T.PRESS (SSCB)
1968	64.78 m	A.DERTER (ABD)	58.28 m	L.MANOLIU (ROM)
1972	64.40 m	L.DANEK (ÇEK)	66.62 m	F.MELNIK (SSCB)
1976	68.28 m	M.WILKINS (ABD)	69.00 m	E.SCHLAAK (ADC)
1980	66.64 m	V.RASCUPKIN (RUS)	69.96 m	E.JAHI (ADC)
1984	66.60 m	R.DANNEBERG (AFC)	65.36 m	R.STALMAN (HOL)
1988	68.82 m	J.SCHULT (ADC)	72.30 m	M.HELLMANN (ADC)
1992	65.12 m	R.UBORTAS (LIT)	70.06 m	M.M.GARCIA (KUBA)
1996	69.40 m	L.RIEDEL (ALM)	69.66 m	I.WYLUDDA (ALM)

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.23: Disk Atma Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 23. Cirit Atma Erkek ve Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerin Gelişimi

Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1908	54.83 sn	E.LEMMING (İSV)		
1912	60.64 m	E.LEMMING (İSV)		
1920	65.78 m	J.MYYRA (FIN)		
1924	62.96 m	J.MYYRA (FIN)		
1928	66.60 m	E.LUNDKVIST (İSV)		
1932	72.71 m	M.JARVINEN (FIN)	43.69m	M.DIDRIKSEN (ABD)
1936	71.84 m	G.STOCK (ALM)	45.18m	T.FLEISCHER (ALM)
1948	69.77 m	TAPIA RAUTAVAARA (FIN)	45.57m	H.BAUMA (AV)
1952	73.78 m	C.YOUNG (ABD)	50.47m	D.ZATOPKAVA (ÇEK)
1956	85.71 m	E.DANIELSEN (NOR)	53.86m	I.YAUNZEME (SSCB)
1960	84.64 m	V.TSIBULENKO (RUS)	55.98m	E.OZOLINA (SSCB)
1964	82.66 m	P.NEVALA (FIN)	60.54 m	M.PENES (ROM)
1968	90.10 m	Y.LUSIS (RUS)	60.36 m	A.NEMETH (MAC)
1972	90.48 m	K.WOLFERMAN (ALM)	63.88 m	R.FUCHS (ADC)
1976	94.58 m	M.NEMETH (ABD)	65.94 m	R.FUCHS (ADC)
1980	91.20 m	D.KULA (RUS)	68.40 m	M.COLON (KUBA)
1984	86.76 m	A.HAERKOENEN (FIN)	69.56 m	T.SANDERSON (İNG)
1988	84.28 m	T.KORJUS (FIN)	74.68 m	P.FELKE (ADC)
1992	89.66 m	J.ZELEZNY (ÇEK)	68.34 m	S.RENK (ALM)
1996	88.16 m	J.ZELEZNY (ÇEK)	67.94 m	H.RANTANEN (FIN)

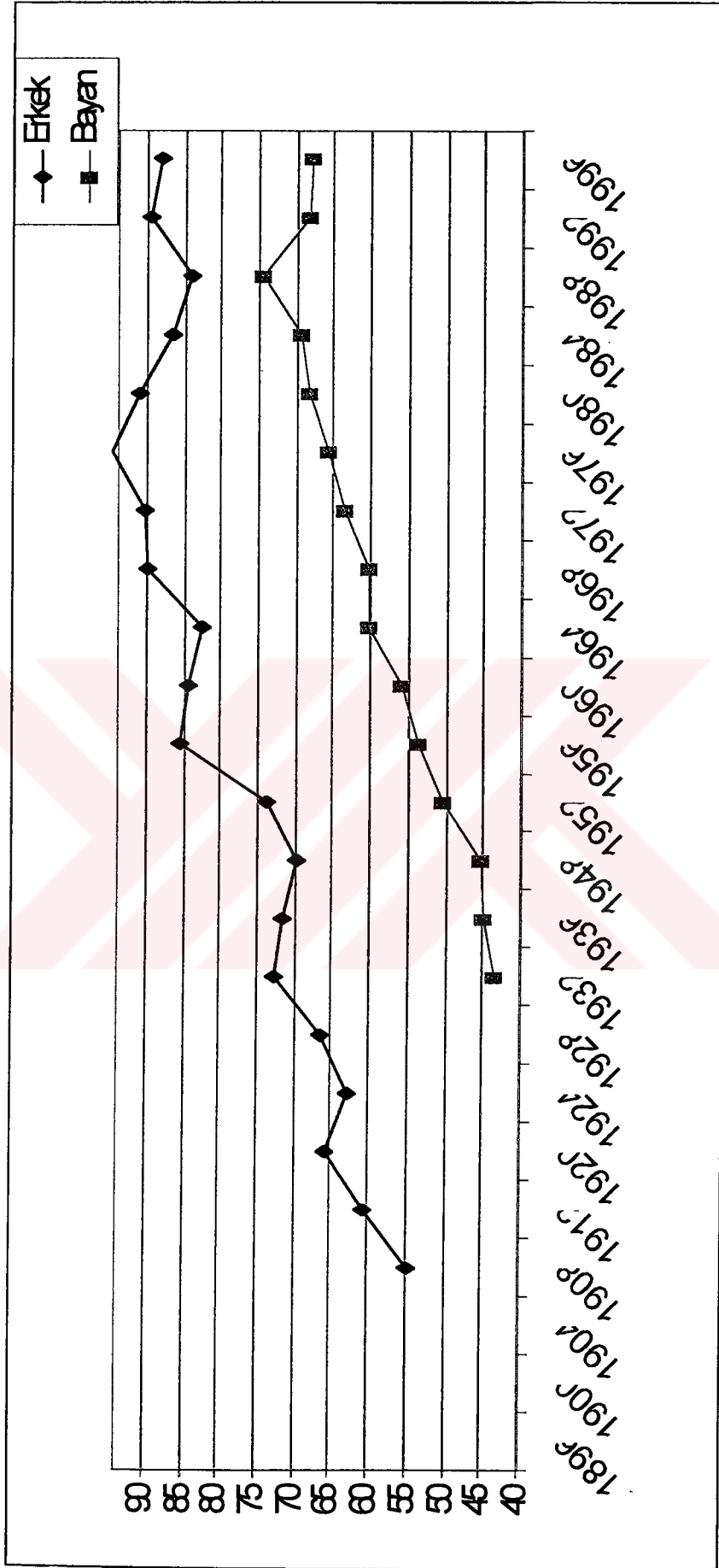
Kaynak: Wolfgang, Wünsche. **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.24: Cirit Atma Derecelerinin Gelişimi

Tablo 3. 24.Çekiç Atma Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Derecelerinin Gelişimi

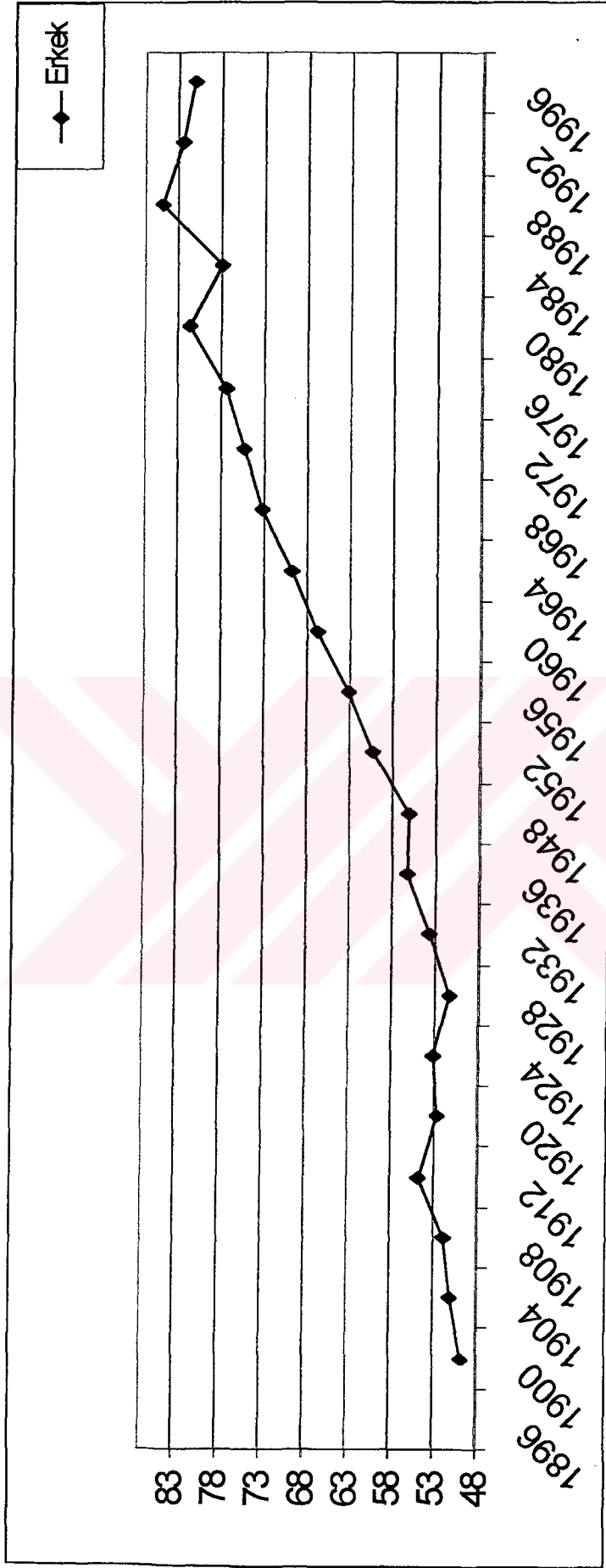
Olimpiyat Yılı	Derece	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1900	49.73 m.	J.FLANAGAN (ABD)		
1904	51.23 m	J.FLANAGAN /ABD)		
1908	51.92 m	J.FLANAGAN (ABD)		
1912	54.74 m	M.McGRATH (ABD)		
1920	52.87 m	P.RYAN (ABD)		
1924	53.29.5 m	F.TOOTELL (ABD)		
1928	51.39 m	P.O'CALLAGHAN (İRL)		
1932	53.92 m	P.O'CALLAHAN (İRL)		
1936	56.49 m	KRAL HEIN (ALM)		
1948	56.07 m	I.NEMETH (MAC)		
1952	60.34 m	J.CSERMAK (MAC)		
1956	63.19 m	H.CONNOLLY (ABD)		
1960	67.10 m	V.RUDENKOV (RUS)		
1964	69.74	R.KLIM (RUS)		
1968	73.36 m	G.ZSIVOTZKY (MAC)		
1972	75.50 m	A.BONDARCUK (RUS)		
1976	77.52 sn	Y.SEDIH (RUS)		
1980	81.80 m	Y.SEDIH (RUS)		
1984	78.08 m	J.TIAINEN (FIN)		
1988	84.80 m	S.LITVINOV (RUS)		
1992	82.53 m	A.ABDULVAHYEV (B.T.RUS)		
1996	81.24 m	B.KISS (MAC)		

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.25: Çekiç Atma Derecelerinin Gelişimi

Atletizmde, tüm atma disiplinleri çabuk kuvvet karakteri gösterirler. Yarışma kurallarında belirtilen araç ağırlıkları, ölçüleri, atış yerleri ve atış tarzları ile atmalar birbirlerinden ayrılırlar. Aletlerin dışında en belirgin farklılık atış hareketinin şekli ile hızlanma tarzında ortaya çıkar. Atma disiplinlerinde kaydedilen hayret verici rekor gelişiminin nedenler şunlardır;

- Tekniklerin gelişimi deyince alışılmışın dışında yenilik arama çabaları sonucunda örneğin aletin hızlanma yolunun dönüş sayısının arttırılması vs. akla gelmektedir. Önemli bir verim faktörü olan maksimum kuvvetin büyük ölçüde artışı (maksimum kuvvet test verimlerinin belirgin artışı) buna bağlı olarak vücut ağırlığının gelişmesi, özellikle 1960'lardan sonra dünya klasında atletler de büyük verim artışı göstermiştir. Yetenek seçiminde bedensel özellikleri boy, omuz genişliği, kol uzunluğu gibi esaslı seçim kriterleri olarak dikkate alınmıştır.²⁰³

---

²⁰³ A.g.e. s.82.

4.5. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI ATLETİZM BRANŞINDA ÇOKLU YARIŞMALAR

4.5.1. Dekatlon (10'lu Yarışma)

Tablo 3.25. Dekatlon Erkek Olimpiyat Şampiyonları ve Puanları

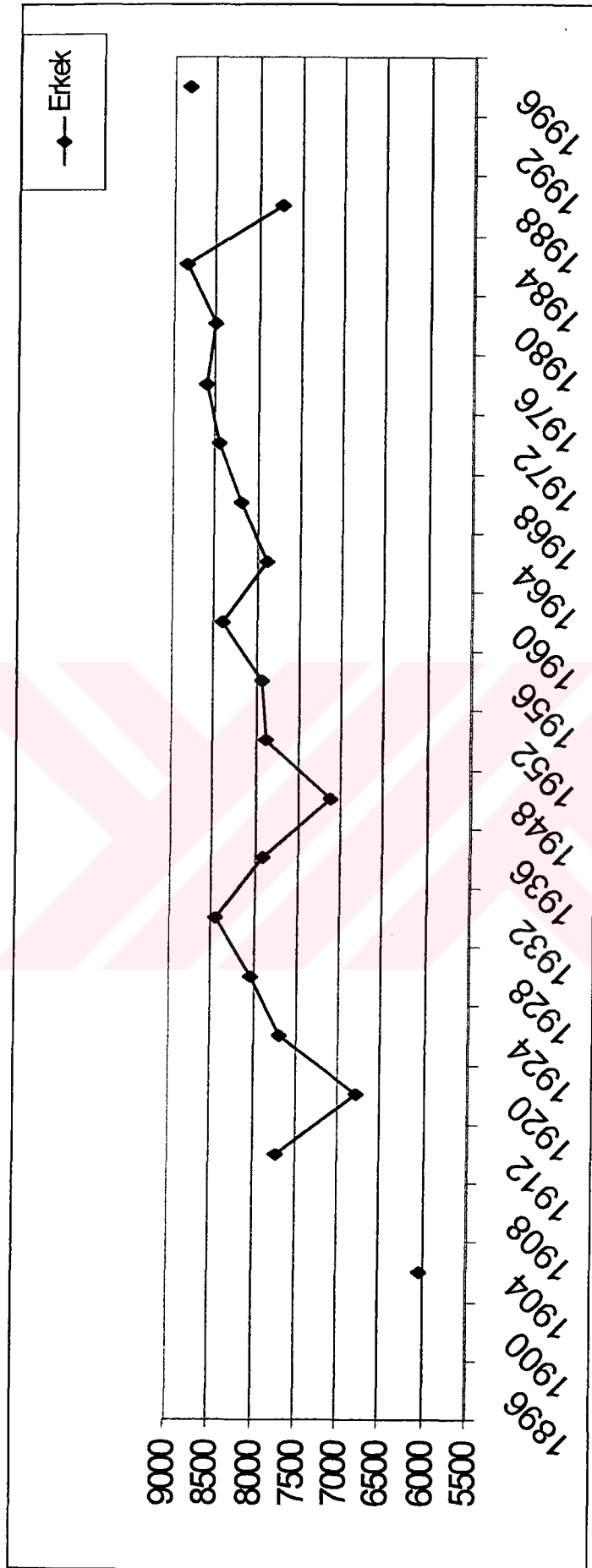
Olimpiyat Yılı	Puan	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1904	6036	T.KIELY (İRL)		
1908	-	-		
1912	7724	H.WIESLANDER (İSV)		
1920	6804	H.LÖVLAND (NOR)		
1924	7710	H.OSBORN (ABD)		
1928	8053	P.YRJOLA (FIN)		
1932	8462	J.BAUSCH (ABD)		
1936	7900	G.MORRIS (ABD)		
1948	7139	B.MATHIAS (ABD)		
1952	7887	R.MATHIAS (ABD)		
1956	7937	M.CAMPBEL (ABD)		
1960	8392	R.JOHNSON (ABD)		
1964	7887	W.HOLDORF (ALM)		
1968	8193	W.TOOMEY (ABD)		
1972	8454	N.AVILOV (RUS)		
1976	8617	B.JENNER (ABD)		
1980	8495	D.THOMPSON (İNG)		
1984	8847	D.THOMPSON (İNG)		
1988	7736	C.SCHENK (ADC)		
1992	-	R.ZMELİK (ÇEK)		
1996	8824	D.O'BRIEN (ABD)		

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.26: Dekatlon Olimpiyat Puanlarının Gelişimi

Dekatlon branşında ilk olimpiyat rekorunun kırılmasından (1904 St.Louis) günümüze kadar 92 yıl geçmiştir. Bu periyot içerisinde puan tabloları birçok kez değişime uğramıştır. Dekatlondaki yarışma disiplinlerini ve de rekorlatmenlerini analiz edecek olursak şunları görebiliriz;

100m branşında, 10.30 ile Toomey'in 10.44 ile D.Thompson'un dereceleri göze çarpmaktadır. 400m ve 110m engellide sonuçlar devamlı olarak yükselme eğilimindedir. En yüksek değer 400m'de 48.86 ile D.Thompson'un ve 110m engellide 13.92 ile G.Kratschmer tarafından elde edilmiştir. Dekatlonda sprinterler tarafından elde edilen sonuçlar analiz edilirken 1968 Mexico City olimpiyat oyunlarından itibaren, bu sonuçlarda bir azalmaya neden olan elektronik kronometrelerin kullanıldığı göz önünde tutulmalıdır. Dekatlonun 1500m'sinde en iyi sonuç 4.12.61'lik derecesi ile B.Jenner'e (1976 Montreal) aittir. Atlamaların tüm disiplinlerinde dereceler ilerlemektedir.

Yüksek atlama sonuçlarındaki gelişme "Flop" tekniğinin kullanılmasının bir nedeni iken sıırıyla yüksek atlamada elastik sıırıkların kullanılmasından dolayıdır. Uzun atlamada günümüz atletlerin sergilemiş oldukları performanslara benzer bir sonucu ilk kez Toomey 7.76m atlayarak ulaşmıştır. Uzun atlamada en iyi sonuç 8.08m (1992 Barcelona) D.O'Brien, yüksek atlamada 2.15 ile J.Hingsen, sıırıyla yüksek atlamada 5.00m ile D.Thompson (1984 Los Angeles) ve D.O'Brien'e aittir. Atlalara ait belirgin bir durgunluk görülmektedir. En yüksek performans gülle atmada 17.25m ile R.Hosh ve disk atmada 51.98m ile R.Johnson (1960 Roma) tarafından elde edilmiştir.

Gülle atmada J.Hingsen (1984 Los Angeles) 16.42m ve D.O'Brien (1972 Münih) 16.69m'lik dereceleri sonuçlarda yeni bir artış olabileceği umudunu vermektedir. Bu durum cirit atma disiplininde farklılaşmaktadır.

Dekatloncuların fiziksel özellikleri ciritçilerin fiziksel özelliklerine çok benzemesine rağmen dekatlonun bu disiplinindeki sonuçlar 1922'de A.Klumberg'in 62.20m'lik ilk dünya rekorundan beri pratik olarak aynı seviyede kalmıştır. Karşılaştırma yapılacak olursa D.O'Brien'in (1992 Barcelona) son rekoru 62.59m'dir. Klumberg'in performansı N.Avilov'un (1972 Münih) 61.66, D.Thompson (1982) 60.52m ve J.Hingsen'in (1984 Los Angeles) 59.86m'lik atışlarından daha iyidir. En iyi sonuç K.Bendli'nin (1967) 74.85m ve R.Johnson'ın (1958) 72.59m'lik atışlarıdır. Ancak ciritteki değişimlerin dekatloncuların bu branştaki performanslarını cirit atmaya özelleşmiş atletlerin performanslarına oranla daha az

etkilendiğini vurgulamak gereklidir. Cirit atmadaki bu gelişimin yetersizliği muhtemelen antrenör ve atletlerin dekatlon antrenmanının ilk yıllarında bu disipline yeterli dikkati vermemelerinin bir sonucudur. Dekatlonadaki rekorlar o kadar uzun süreli değildir. B.Jenner'in 4 yıl ve D.Thompson'ın 12 yıl süren rekorları hariç diğer rekorlar az sürmüştür. Gelecek olimpiyat oyunlarında dekatloncular 9000 puanlık barajı geçeceklerdir. Analizlere göre dekatlonda rekortmenleri kazanma için gerekli olan 150-200 puanı ilk olarak atma branşlarından elde edebileceklerdir.²⁰⁴

---

²⁰⁴ PORTNOY, Gregory. *Dekatlonunda Sonuçların Analizi*, (Çev: Alper Aşçı) ABTD, S.17, 1995, Ankara. ss.42-44.

4.5.2. Pentatlon / Heptatlon (7'li Yarışma)

Tablo 3. 26. Pentatlon / Heptatlon Bayan Olimpiyat Şampiyonları ve Puanları

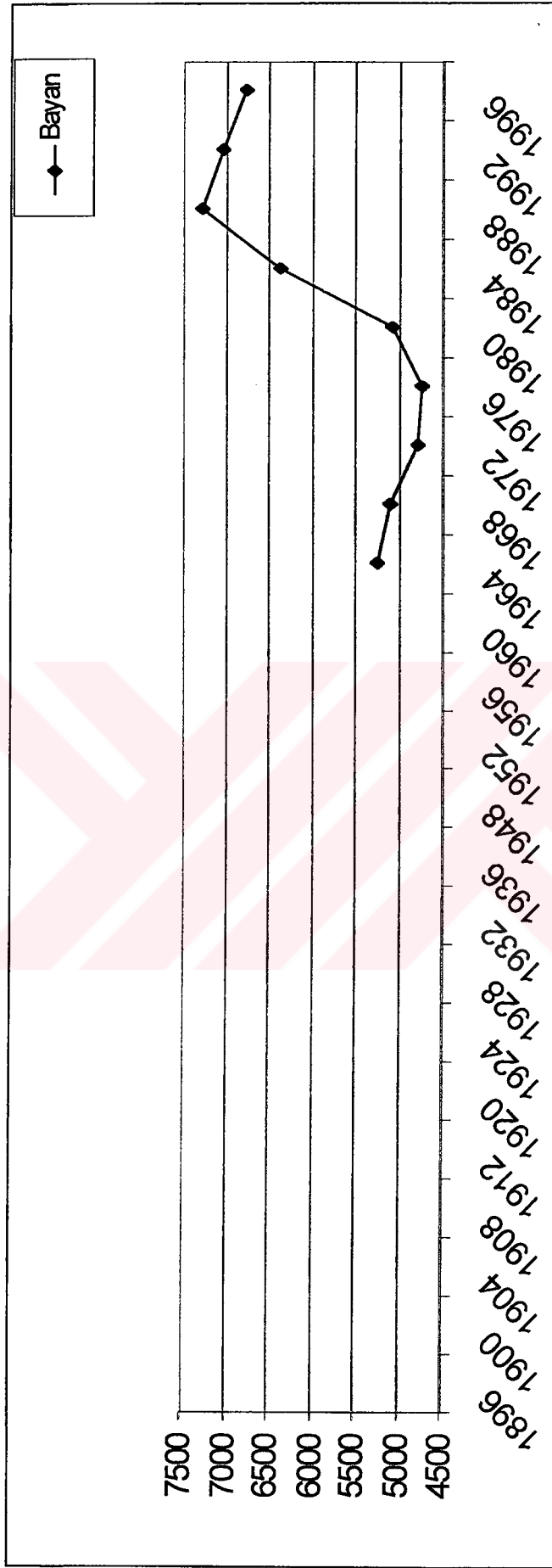
Olimpiyat Yılı	Puan	Şampiyon	Derece	Şampiyon
1964	5246	I.PRESS (SSCB)		
1968	5098	I.BECKER (AFC)		
1972	4801	M.PETERS (İNG)		
1976	4745	S.SIEGL (ADC)		
1980	5083	N.TKACENKO (SSCB)		
1984	6390 (H)	G.NUNN (AVUST)		
1988	7291 (H)	J.JOYNER-KERSEE (ABD)		
1992	7044 (H)	J.JOYNER-KERSEE (ABD)		
1996	6780 (H)	G.SHOUAA (SUR)		

Kaynak: Wolfgang, Wünsche, **Athleten Duelle Rekorde**, Münih, 1971, ss.271-273.

Athletics 1997 The International Track-Field Annual.

TAF, Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar şeref Listeleri.

Grafik 1.27: Pentatlon/Heptatlon Olimpiyat Puanlarının Gelişimi

1964 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda ilk kez yer alan pentatlon (5'li yarışmada) 80m Engelli, gülle atma, yüksek atlama, uzun atlama ve 200m yarışma disiplinleri yer almaktaydı. 1972 Münih Olimpiyat Oyunlarında 80m engelli koşusu yerine 100m engelliye bıraktı. 1976 Montreal Olimpiyat Oyunları'nda 200m koşusu 800m ile yer değiştirdi. 1980 Moskova Olimpiyat Oyunları'nda bu çoklu yarışma disiplinine tekrar 200m ve cirit atma alınarak 7'li heptatlon olarak olimpik programa kondu. 800m'nin dahil edilmesi yüksek bir teknik düzey ile dayanıklılığı birleştiren bir atlet tipini ortaya çıkardı. Değişim gerçekleşikten sonra gerçekte büyük bir değişiklik gerekmedi. 200m'de başarılı verim göstermiş olanlar, 800m'de genellikle puan kaybetmediler. Bazıları fazladan puan bile kazandılar. Daha sonraları 200m'den 800m'ye geçiş toplam puanın gelişimini ortaya çıkarmıştır. (Şekil 1.27)'de 7'li yarışma için ön ölçüt puanların 6500-6700 arasında olduğunu 7000 puan barajının 1988 Seoul Olimpiyat Oyunları'nda Amerika'da J.Joyner-Kersee olimpiyat ve dünya rekoru kırarak 7291 puana taşıdığı görülmektedir.

7'li yarışmanın atletlerin 1.88m civarı uzunlukta, 80kg ağırlığında, dayanıklılığı az olmadan iyi hız ve kuvvet yetisine sahip, 13.2sn engelli, 23.0sn 200m, 2.05.0dk 800m, 6.80m uzun atlama, 1.90m yüksek atlama, 55m cirit atma ve 17m gülle atma derecelerine sahip olmalıdır. 1988 Seoul Olimpiyat Oyunları'nda Amerikalı J.Joyner-Kersee olimpiyat ve dünya rekoru kırdığı çoklu yarışmada 100m engellide 12.69sn, yüksek atlamada 1.86m, gülle atmada 15.80m, 200m'de 22.56sn, uzun atlamada 7.27m, cirit atmada 45.66m ve 800m'de 2.08.51dk'lık derece yapmıştır. 7'li yarışmada rekor beklentisi ancak sprint ve sıçrama hazırlıklarının 100m engelli, uzun atlama, yüksek atlama ve 200m'deki yoğunlaşmasına, gülle atma, cirit ve 800m hazırlıklarının ise kuvvete, genel dayanıklılığı, gülle ve cirit için ise tekniğin geliştirilmesine bağlıdır.²⁰⁵

---

²⁰⁵ SARPANOV, E.: 7'li Yarış (Heptatlon) Geleceğine Bakış (Çev: Tanju Bağırhan), ABTD, S.8, 1992, Ankara. s.29.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uluslararası alanda durmadan yayılan ve büyük ilgi gören atletizm, dünyada milyonlarca amatör uygulayıcısı ve seyircisi olan bir spor branşıdır. Gelişmiş ülkelerde ve ülkemizde bu ilgi atletizmi okullara ve kulüplere taşıyarak yaşamın bir parçası haline getirmiştir. Atletizm yarışma disiplinlerinde özellikle yürüyüş ve koşular yapılması kolay ve zevkli dallardır.

Atletizm, fizyolojik, psikolojik, sosyal, fiziki ve pedagojik değerleri ile yediden yetmiş herkesin branşı haline gelmiştir. Dünyanın değişik ülkelerinde farklı ekollere sahip olan atletizmde hedef zirveye ulaşmak ve bu başarıyı devam ettirmektir. Yaptığımız bu çalışmada dereceler her yıl iyiye gitmiş, inanılması güç olan rekorlar kırılmıştır. Bu başarıya ulaşip ve başarıyı devam ettiren atletlere baktığımızda bilimsel olarak hazırlanmış programlar ışığında yapılan çalışmalar göze çarpmaktadır. Çünkü diğer bilimlerde olduğu gibi spor bilimlerinde de başarıya ulaşmak için iyi seçilmiş bilimsel yolla yani düzenli olarak yapılan antrenmanlarla mümkündür.

Olimpiyat oyunları, spor sayesinde barışçıl rekabeti oluşturmak için dünya gençliğine sunulmuş, herhangi bir dil sorunu ve engeli tanımadan kitleleri kolayca birbirine yaklaştıran ve kişideki sosyal değerleri geliştiren en etkili araç olmuştur.

Baron Pierre de Coubertin “Olimpiyatlardaki en önemli unsur kazanmak değil katılmaktır. Yaşamdaki en önemli unsur zafer değil, mücadeledir. Önemli olan birinci gelmek değil, sonuna kadar savaşılabilmektir...” der. Coubertin’in soylu bir 19. Asır düşünürü olarak bir yerden uyguladığı yukarıdaki bu çekici sözler, modern olimpiyatların temel felsefesi olarak kabul edilmiştir. Eski olimpiyatlarda olduğu gibi, modern olimpiyatlarda da yarışan sporcunun rüyası ve amaçları katılmak ve sonuna kadar mücadele etmekle beraber daima birinci olmaktır.

Olimpiyat oyunları çeşitli dallarda yarışan onbinlerce sporcu için sportif başarının doruk noktasıdır. Modern olimpiyatların çekirdeği durumunda olan atletizmde 24 erkek, 20 bayan farklı özelliklere yönelik disiplin zenginliği ile oyunların ağırlık noktasını teşkil etmiş ve ön plana çıkmıştır.

1896-1996 yılları arasında düzenlenen modern olimpiyat oyunlarına baktığımızda yapılan dereceler, kırılan rekorlar ve ülkelerin başarıları gibi teknik konular olimpizm felsefesi ile bütünleşerek yarışma disiplinlerinde olimpiyat rekorlarının çabuk el değiştirmesine ve ilerlemesine de şu faktörlerin etkili olduğu görülmektedir.

Bilim; spora sağlayabileceği katkıların anlaşılmasıyla spor hekimliği, biomühendislik, biomekanik, kinesyoloji, egzersiz fiyolojisi, egzersiz biokimyası, spor psikolojisi gibi bilim dallarının getirdiği yararlar ve kazandırdığı bilgiler insanlara hızlı, daha güçlü olmanın yollarını öğretmiştir.

Yüksek irtifa antrenmanları; atletizmin bazı yarışma disiplinlerinde yararlı sonuçlar vermiş ve çekici rekor gelişimi sağlamıştır.

Rüzgar; vücudun hareket ettirilmesi için gerekli enerjinin bir kısmı hava direncinin yenilmesinde kullanıldığı için birçok atlet sıkı şort (tayt) ve tüm vücudu saran sıkı giysiler giyerek aerodinamik bir yapı kazanmaya ve hava direncini yenmeye çalışmışlardır.

Mevsim; fizyolojik ve psikolojik reaksiyonlar çevre şartları ile yakından ilgilidir. Olimpiyat oyunlarının yaz aylarına rastlaması bu aylarda ultraviyole ışınlarının daha yoğun gelmesi organizmayı uyarmakta ve uygun hava şartları atletlere yardımcı olmaktadır.

Ekolojik-Coğrafik Özellikler; Sporun toplumsal yaşamın yansıması olduğu açık olarak görülmüş, siyahlara sportif başarı ile sosyal yükselme şansları olduğu hissettirilmiştir. Deneysel gözlemlerde siyah ırkın atletizmde en verimli ırk olduğu ve de yükseltide yaşayan Kenya'lı, Tanzanyalı ve Etopyalı atletlerin aldığı başarılı sonuçların uygun coğrafi şartlarını iyi kullanabilmiş olmalarında yatmaktadır.

Teknoloji; yeni spor malzemelerinin kullanıma girmesi, toprak pistlerin yerini tartan pistlerin alması, spor ayakkabılarının mükemmel hale gelmesi, sırık, cirit, disk, çıkış takozu gibi aletlerdeki yapısal değişiklikler foto finish ve yeni elektronik ölçüm aletlerinin daha detaylı rekor tespitine imkan vermesi rekorların gelişmesini bir bakıma kolaylaştırmaktadır.

Tempo düzenleme; olimpiyatlarda ve uluslararası atletizm yarışmalarında ortaya konan bir oyuna tüm dünya seyirci kalmakta, önleyici bir çare bulamamaktadır. Bu oyun "Tavşan" adı verilen atletlerin yarış temposunu dilekdikleri şekilde yükseltmesi ve diğer atletleri yorarak onları yarış dışı bırakması şeklinde oynanmaktadır. Yarışmada tempoyu çok yükselten tavşanlar daha sonra yarışı terk etmekte, bu tempoya ayak uydurabilen takım arkadaşlarının rekora gitmesine yardımcı olmaktadır.

Sporcu sayısı; ülkeler sporun çok etkili bir propaganda aracı olduğunu anlamış ve geniş kitleleri spor yapmaya teşvik etmeye başlamışlardır. Bunun sonucunda spor kulüplerinin ve spor yapan insanların sayısında olağanüstü bir artış ortaya çıkmıştır. Katılanların sayısı arttıkça yeteneklerin bulunması ihtimali de çoğalmış ve derecelerin ilerlemesinde rol oynamıştır.

Antrenman metodu; Sürekli rekor artışının bir nedeni de antrenman yöntemlerindeki değişimin ve gelişimin yüksek antrenman yükü ile bağlanmasının doğal sonucudur.

Antrenör; sporcu eğitiminin ve sporda başarının en büyük mimarı antrenörlerdir. Antrenörün daha üst düzeyde bilgilenmesi ve bunu sporcuya uygulaması rekorların kırılmasını kolaylaştırmaktadır.

Beslenme; iyi beslenme ve düzenli fiziksel egzersiz sporcunun iyi olma duygusunu ve tüm günlük aktivitelerdeki performansını geliştirmekte, yarışmalara katılan sporcuların enerji alımı yeterli ve fiziksel aktivite düzeyi ile uyumlu olmaktadır. Ancak, iyi beslenme atletik başarıyı veya sağlığın iyi olmasını garanti etmemekle beraber, o olmaksızın, performans gerçekleştirilemeyeceği gibi, sağlığın devamının da sağlanamayacağı görüşü beslenme hakkında daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Atletizm branşında bu faktörlerin tamamı bir araya geldiğinde ve de bilimsel olarak hazırlanmış programlar çerçevesinde spor teknolojisinin gelişmesi de eklendiğinde olimpiyat oyunlarında derecelerin daha zirveye doğru yükselmesi beklenmektedir.

Modern olimpiyat oyunlarında rekorları etkileyen faktörleri bilimsel verilerle açıkladıktan sonra ülkemizde de atletizm branşında derecelerin daha ileriye gitmesi için şu öneriler getirilebilir.

Atletizm federasyonu milli seviyede bir planlama yapmalıdır. Atletizm branşının disiplinleri dikkate alınarak bir plan ortaya konmalı, kısa-orta-uzun vadeye göre şekillendirilmelidir. Ülkemiz insanının bölgelere göre yapısı, bölge iklim şartları ve diğer bir husus da disiplinleri dikkate alarak hangisine hangi bölgede öncelik tanınacağı tespit edilmelidir.

Atletizm sporcu eğitim merkezleri kurularak atletizm branşı için büyük bir kaynak yaratılmış olacak ve de atletlerin bilimsel olarak yetişmesi sağlanacaktır.

Spor eğitim merkezi gibi mali kaynak yönünden güçlü bir resmi spor kuruluşuyla çok sıkı işbirliği yapılarak yeni atletizm tesisleri kazandırılması ve mevcutların bakımı için kaynak ve kadro, ayrıca diğer kamu kurum ve kuruluşlarından da destek sağlanmalıdır.

Milli takım hazırlık merkezleri kurulmalı ve bu merkezlerde elit düzeydeki atletler bir program dahilinde hazırlanarak seviye yükseltilmelidir.

Elektronik eğitim araçlarından yararlanılması, bu konunun çeşitli yabancı ve yerli elektronik alet ve spor malzemesi firmalarının reklam ve bağışı ile çözümlenmesi hususunda

teşebbüslerde bulunulmalı, spor malzemelerinin ülkemizde yapımı için gerekli teşvik sağlanmalıdır.

Televizyonun spor yayınlarında ve spor basınında atletizm eğitime ağırlık tanınmasının ve basın yayın araçlarıyla kaynak tahsisini kolaylaştırıcı sonuç doğurabilecek tanıtım, kamuoyunu aydınlatma ve işbirliğinin sağlanması çalışılmalıdır.

Antrenörlerin eğitimi için yurt dışından ünlü antrenörler getirilerek bunlardan yararlanma yolları aranmalı, çeşitli düzeyde gelişim kursları düzenlenmeli, antrenman bilimi, fizyoloji, beslenme bilgileri ile, branşın teknik bilgilerini iyi bilen antrenörlerle bilim adamları arasında bir köprü kurulmalıdır.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de en büyük önem daha gencin spor yapabilmesi için gerekli şartların oluşturulmasına verilmelidir. Çünkü daha çok katılım demek; sporun daha çok gelişimi demektir. Kitle katılımı sağlandıktan sonra yetenek seçiminin bilim adamları ve antrenörlerin ortaklaşa çalışmaları, fizyolojik ve psikolojik testlerin kullanımı sayesinde yapılması sağlanmalıdır. Böylece antrenörler daha yetenekli çocuklar ile daha bilimsel çalışarak uluslararası düzeyde başarılı olabilecek elit atletler yetiştirmiş olacaklardır.

Ülkemizde sporun her kesime yaygınlaştırılması, sporun bir yaşam biçimi halinde benimsetilmesi ve performans sporcularının yetiştirilmesi eğitim öğretim kurumlarında beden eğitimi öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmelidir. Özellikle okullarımızdan yetenekli sporcuları belirlemede önemli yeri olan beden eğitimi öğretmenlerine güvenerek onlara değer verilmeli, okul-kulüp-federasyon üçgeninin iyi işleme sonucunda türk sporu çok şey kazanacağından beden eğitimi öğretmenleri spor teşkilatının bir üyesi yapılmalıdır.

Spor ortamının en önemli unsurlarından biri tesisdir. Atletizm branşında gerçek anlamda spor ortamı için en önemli şartlardan biri de atletizm pistleridir. Toprak pistlerin yerini artık tartan pistler almıştır. Pist sayısının fazla olması geniş kitlelerin atletizme katılımını artıracaktır.

Ülkemizin eğitim-öğretim kurumları, sporda başarı konusunu içine alan bir eğitimle sosyo-kültürel yapımıza uygun spor yöneticilerinin yetiştirilmesine federasyonlarla işbirliği yaparak katılmalıdır.

Başarı için şart olan bilim ve teknolojiyi birlikte kullanmak rekorları daha ileriye götüreceği inancındayız.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- AÇIKADA, Caner - ERGEN, Emin. *Bilim ve Spor*.
- AÇIKADA, Caner ve ARK.: *Atletizm ve Beslenme*, Ankara, 1996.
- AFYON, Yakup Akif - TUNÇ, Ali. *Beden Eğitimi ve Spor Tarihi*, Konya, 1997.
- ALPMAN, Cemal. *Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*, G.S.Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1972.
- ARTEL OKUL ANSİKLOPEDİSİ, Gözlem Matbaacılık, Ankara, Cilt 5, 1980.
- ATHLETICS 1997, *The International Track-Field Annual*.
- BALCI, Veliddin. *Spor Etkinliklerinin Planlanması ve Yönetimi*, Ankara, 1999.
- BRUGGEMANN, G.P.-KOSZEWSKI, D.- MULLER, H.: *Biomechanical Research Project*, Athens 1997.
- CANDAN, Nurullah - DÜNDAR, Uğur. *Atletizm Teorisi*, Ankara, 1996.
- COUBERTIN, Baron pierre de. *Olimpia-Berlin Koşucularına* T.S.K. Yayınları, Ankara, S.6, 1936.
- COUBERTIN, Baron pierre de - PHILEMON, T.: *The Olympic Games of 1896*. International Olympic Games in Under The Presidency of Prince, Costantine of Greece, 1896.
- DIŞBANK : *1896'dan Günümüze Olimpiyatlar*, Dışbank Yayınları, İstanbul, 1984.
- ERDEMLİ, Atilla. *İnsan, Spor ve Olimpizm*, İstanbul, 1996.
- ERDEMLİ, Atilla. *Olimpiyat Oyunları*, Maya Yayıncılık, İstanbul, 1991.
- ESPY, R.: *The Politics of the Olympics Games*, University of California Press, Los Angeles, 1990.
- EXARCHES, M.: *Olympic Truce File. Law and Sports Conferance*. IOC, Lausanne. 13-14 September 1993.
- FİŞEK, Kurthan. *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*. Gerçek Yayınevi, Gül Matbaası, İstanbul, 1985.

FİŞEK, Kurthan. *Dünyada, Türkiye’de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*, II.Basım, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.

G.S.G.M.-T.M.O.K.: *Olimpiyat Oyunlarına Aday Olma Kılavuzu*, Ankara, 1991.

GUEORGUEV, N.: *Analyse du Programme Olympique 1896-1996*, 1995.

IAAF *Scoring Tables for Combined Events-1998*.

IOC : *Sport Leadership Course I.The Olympic Solidarity Program of the IOC*, Lausanne, 1986.

JONASSEN, D.: *Berlin Olimpiyatlarına Dair İstatistikler*, T.S.K. Yayınları, Ankara, S.16, 1936.

KALYON, Tunç Alp. *Spor Hekimliği*, Ankara, 1990.

KARAKÜÇÜK, Suat. *Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları*, G.S.G.M. Yayınları, Ankara, 1989.

KILIÇBAY, Mehmet Ali. *Doğu’nun Devleti Batı’nın Cumhuriyeti*. Gece Yayınları, Ankara, 1992.

KORYÜREK, Cüneyt. *Olimpiyat Tarihi*, M.Ö.776-M.S.1996, Klasik ve Modern Olimpiyatlar, Olimpiyatlarda Türkler, Arçelik Yayınları, İstanbul, 1996.

KORYÜREK, Cüneyt. *Olimpiyatlar*, Akbank Yayınları, İstanbul, 1976.

KURANER, Onur ve ARK.: *Spor Oyunları Ansiklopedisi*, Ajans Türk Mt., Ankara, 1979.

MORAN, Naili. *Yüksek Atlama*, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1946.

TAAF, *IAAF Yarışma Kuralları*, 1992 Ankara.

TAAF, *Rekorlar, Yarışmalar, Olimpiyatlar Şeref Listeleri*.

TEKİL, Neriman. *Atletizm*, Dünya Ofset, İstanbul, 1981.

TERCÜMAN SPOR ANSİKLOPEDİSİ, Tercüman Gazetesi Yayınları, İstanbul, Cilt 3, 1983.

ULUĞ, Necdet. *Olimpiyatların Unutulmaz Günü*, T.S.K. Yayınları, Ankara, S.7, 1936.

WEICZOREK, E.: *Porblems of Sports Organisation and Menegument*. Olympic Solidarity of The IOC, Lausanne, 1975.

Wolfgang, Wünsche, *Athleten Duelle Rekorde*, Münih, 1971.

YENİ TÜRK ANSİKLOPEDİSİ : *Olimpiyatlar*, Ötüken Yayınları, Cilt 7, 1985.

DERGİLER

- AÇIKADA, Caner. *Bilim ve Teknik*, 1994, S.316.
- AKGÜL, Urungu. *Dünden Bugüne Olimpia'dan Atlanta'ya Olimpiyatlar*. Bilim ve Teknik, S.344, 1997.
- AUGUST, K.: *Sporda İnsanın Sınırları*, (Çev.: KONUKMAN, F.) Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi, 1995, S.17.
- COUBERTIN, Baron pierre de. *Rekor*, Olimpik Akademi Dergisi, I/II, 1993.
- ERDEM, Sinan. *Seoul Olimpiyat Oyunlarında Fair-Play*, T.M.O.K. Dergisi, S.73, 1988.
- ERNEST, Jokl - HENNING, Fructh Adolf. *"Atletizmde Rekorların Sınırı"*, Abbotempo, 1966.
- GÖRAL, Mehmet -YAPICI, Ahmet Korkut – KOÇ, Hürmüz. *Antrenör Eğitimi*, DPÜ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, S.2, 1999.
- GÜLEY, Erden. *Olimpik Çizgi*, Türkiye Gazetesi, 14 Temmuz 1996.
- HAYAT DERGİSİ, *Olimpiyatların Tarihçesi*, Tifdruk Matbaacılık, Cilt II, S.32, 1960.
- İNTERNET, <http://www.iaaf.org>
- KORYÜREK, Cüneyt. *Rüzgar Gibi Geçti*, Olimpiyat Dünyası Dergisi, S.5, 1996.
- KÖK, Nejat. *Atletizm'de Atlanta'nın Yorumu*, Olimpiyat Dünyası Dergisi, S.4, 1996.
- PILAYIDIS, T. VE ARK.: *"Atletizmde Sıçrama ve Atlama Branşlarında Dünya Rekorlarının İlerleyişi ve Geleceği"*, 3.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2000.
- PORTNOY, G.: *Dekatlonu Sonuçların Analizi*, (Çev: Alper Aşçı) Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi, S.17, 1995.
- SAN, Haluk. *Johnson Olayı*, T.M.O.K.Dergisi, S.73, 1988.
- SARPANOV, E.: *7'li Yarış (Heptatlon) Geleceğine Bakış* (Çev: Tanju Bağırhan), Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi, S.8, 1992.
- SÜHER, Hande ve ark. *Barcelona Olimpiyat Oyunları Alansal İncelenmesi*, Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, 1994.
- ŞENESEN, Ümit. *Kısa ve Orta Mesafe Koşularında Olimpiyat Derecelerinin İstatistikle İncelenmesi*, Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, 1994.

T.M.O.K.: *161 Ülke Seoul'e Sporcularını Gönderiyor*, T.M.O.K. Dergisi, İstanbul, S.70, 1987.

T.M.O.K.: *Olimpik Hareket*, Gül Matbaası, 1985.

T.M.O.K.: *Olimpik Hareket*, 1988.

T.M.O.K.: *Olimpiyat Meşalesi Atlanta'da*, Olimpiyat Dünyası Dergisi, S.4, 1996.

T.M.O.K.: *XXIV.Seoul Olimpiyat Oyunlarına Katılan Ülkeler*, T.M.O.K. Dergisi, S.74, 1988.

TEZLER

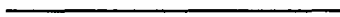
ÇANKAYA, Cemali. *Sporda Başarı Kıstasları*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1993.

ÖZDİLEK, Çetin. *Modern Yaz Olimpiyatları'nın Tarihsel Gelişimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1998.

YAPICI, Ahmet Korkut. *Kondisyonel Özellik Olarak Sürat ve Süratin Antrenmanı Diploma Çalışması*, Manisa, 1985.

EKLER

EK 1 : IAAF TÜZÜĞÜ

IAAF TÜZÜĞÜ

Atletizm

Pist ve alan yarışmaları, yol koşusu, yürüyüş ve kır koşusu

IAAF

Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu

Üye

IAAF'ye bağlı herhangi bir Ulusal Amatör Atletizm İdare Kuruluşu

Kulüp

IAAF kurallarına göre Üye Federasyona bağlı bir amatör atlet kulübü veya birliği.

“Ülke” uluslararası konumlar ve uluslararası hükümet kuruluşları tarafından böyle tanınan dünyanın kendi kendini idare eden bir coğrafi alanını ifade eder.

“Toprak” bir ülke olmayan fakat en azından kendi sporunu kontrolde bağımsız olma derecesinde bazı kendi kendini idare durumlarına sahip olan ve böylece IAAF tarafından bu şekilde tanınan bir coğrafi toprak veya bölgeyi ifade eder.

IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)

Uluslararası Atletizm Karşılaşmaları

- a. Olimpiyat Oyunları, Dünya Şampiyonaları ve Dünya Kupaları.
- b. Kıta, Bölge veya Yöre şampiyonaları, oyunları ve kupaları. (Yöre veya bölgedeki bütün IAAF üyelerine açıktır)
- c. Grup oyunları veya şampiyonaları (yani, belli bir gruba mensup olan bütün atletlere açık bulunan diğer şampiyonalar ve oyunlar).
- d. 2 veya daha fazla üye veya üyeler karması arasındaki maçlar.
- e. IAAF tarafından tasdik edilen uluslararası davet karşılaşmaları.
- f. Bir yöre grup birliği tarafından özel olarak onaylanan uluslararası davet karşılaşmaları.

Yabancı atletlerin katılabileceği şekilde, bir üye tarafından özel olarak onaylanan diğer karşılaşmalar.

Çoğunluk

Bir mutlak çoğunluk kullanılan oyların yarısından bir fazlasıdır.

Bir özel çoğunluk, bir kongrede mevcut olup oy kullananların oylarının üçte ikisidir. Bu üçte iki bütün IAAF üyelerinin toplam oy kullanma yetkisinin en az yarısını temsil edecektir.

NOT 1 : Uygun olan yerlerde eril, dişili de kapsayacak ve tekil çoğulu da içerecektir.

NOT 2 : Bölüm II, III ve IV'de, 1989 Kongresi tarafından kabul edilen kurallardaki değişiklikler sayfa kenarında çift çizgiler ile işaretlenmiştir.

KURAL 2

Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu

IAAF, kendi kural ve yönetmeliklerine uymayı kabul eden, uygun şekilde seçilmiş ulusal amatör atletizm idare kuruluşlarını kapsayacaktır.

Seçilmiş bir ulusal idare kuruluşunun kural ve yönetmeliklerinin uygunluk kurallarına uygun olması ve onlardan geniş olmaması şarttır.

Kongre ve konseyin kararlarına göre IAAF'nin idaresini yürütmek için Londra'da bir büro kurulacaktır. Bu yer sadece kongrenin onayı ile değiştirilebilir.

KURAL 3

Federasyonun Amaçları Şunlar Olacaktır:

1. Amatör atletizm yararına bütün üyeler arasında barış ve kalıcı işbirliği ve tüm dünyadaki milletler arasında barış ve anlayış tesis etmek.
2. Atletizmde hiçbir ırk, din, politik veya başka bir çeşit ayrımın yapılmamasını sağlamaya ve bu ayrımı durdurmak için mümkün olan bütün önlemleri almaya çalışmak.
3. Irk, din veya politik sebeplerden dolayı bir ülke veya kimsenin uluslararası atletizm yarışmalarına katılmasına hiçbir engel bulunmamasını sağlamaya ve IAAF'nin kontrole sahip bulunduğu uluslararası karşılaşmalarda böyle bir engelin bulunmamasını sağlamaya çalışmak.

4. Amatör atletizmde bütün yaşlardaki kadın ve erkek için uluslararası müsabakaları idare eden kural ve yönetmelikleri derlemek.
5. Yöre veya grup şampiyonaları ya da oyunları da dahil olmak üzere, üyeler arasındaki bütün müsabakaların IAAF kanun ve kuralları altında yapılmasını sağlamak.
6. Böyle bir komitenin mevcut olduğu yerlerde, ilgili Ulusal Olimpiyat Komitesi tarafından tanınabilen ulusal atletizm idare kuruluşu ile yakın ilişki kurmak.
7. İstendiği takdirde üyeler arasında meydana gelebilen bir anlaşmazlıklar hakkında karar vermek.
8. Atletizm müsabakalarının düzenlenmesinin sonuçlandırılmasında Olimpiyat Oyunları Düzenleme Komiteleri ile işbirliği yapmak ve IOC tarafından yetki verildiği şekilde bütün teknik düzenlemeleri idare ve kontrol etmek.
9. Dünya ve Olimpiyat Rekorlarının tesisi ve kongrenin kabul ettiği diğer amatör atletizm rekorlarının tanınabilmesi için yönetmelikler hazırlamak.

KURAL 4

1. Bir ülke veya topraktaki ulusal amatör atletizm idare kuruluşu üyeliğe kabul edilebilecektir. Her bir ülke veya topraktan sadece bir üye katılabilir ve bu üye IAAF tarafından o ülke veya topraktaki bütün amatör atletizm için tek milli idare kuruluşu olarak tanınacaktır.

Üyelerin yetki alanı, temsil ettikleri ülke veya toprağın politik sınırlarıyla kısıtlı olacaktır.

2. Kendi tüzük ve kurallarının bir sureti ile birlikte bir ulusal idare kuruluşu tarafından üyelik müracaatı, geçici olarak üyeliğe seçme yetkisine sahip bulunan Konsey'e sunulacaktır.

Konsey tarafından verilen geçici üyeliğin sadece kongrede teyid edilmesi şarttır ve bu teyidin bir özel çoğunluk elde etmesi gerekmektedir.

3. Hepsi kongrede eşit oy kullanım hakkına sahip olan üyeler için bir liste bulunacaktır.

4. IAAF'a katılan her bir üyeden yıllık 150 £ harç peşin olarak 1 Ocak tarihine kadar ödenecektir.

5. Bütün üye federasyonlardan bir yılın ilk üç ayı içerisinde, aşağıdaki bilgileri içerecek olan bir yıllık rapor vermeleri istenecektir.

- Federasyonun adresi, telefonu, teleksi vs.

- Federasyon görevlilerinin listesi
- Tüzük ve yönetmeliklerin geçerli bir sureti
- Federasyonun aktif üyeliği (yani kulüpler, atletler, antrenörler görevliler vs)
- Yıl içinde yapılan önemli şampiyonalar ve müsabakalar (büyük, genç, erkek, kadın vs)
- Yılın kapanışında ulusal rekorlar

Üyelerden adı geçen yıllık raporun bir suretini aynı zamanda kendi ilgili Yöre Grup Derneğine de vermeleri istenecektir. Makul bir süre zarfında istenen bilgileri vermeyen üyelere uygun cezalar verilecektir.

6. Kural 5 (1)'e göre IAAF Konseyini veya bir Yöre Komitesini seçme maksadı için üyeler aşağıdaki yörelere bölünmüştür:

7. Kongre bir üyenin listeye gireceği ve müsabakaya katılabileceği adı kararlaştıracaktır.

8. Her çeşit bilgi, bülten, müsabaka dökümanları vs.de ve resmi vesilelerle, düzenleyen üyenin lisanında bulunan iştirak eden üyelerin adlarının bu kuralın 5.paragrafında belirtilen üye listesinin tam tercümesine tekabül etmeleri şarttır.

Bu, iştirak eden üyelerin adları için kullanılan bir kısaltmanın IAAF Konseyi tarafından tanınan resmi kısaltmalara uyması şarttır.

KURAL 5

Konsey

1. Konsey, aşağıdaki 23 üyeden oluşacaktır.
  - a. Başkan
  - b. 4 Başkan Yardımcısı
  - c. Fahri Veznedar
  - d. Aşağıdaki altı Yöre Grubunun her birinden bir temsilci: Afrika, Asya, Avrupa, Kuzey ve Orta Amerika, Okyanusya, Güney Amerika
  - e. Kişi olarak seçilen 11 üye; Konseyde her ülkeden sadece bir üye bulunabilir.

2. Konsey üyeleri, (Kural 7) Kongrenin hükümlerine göre dört yıllık bir süre için seçileceklerdir. Eğer görev süresinin ilk iki yılı zarfında bireysel üyelik için Konseyde bir boşluk olursa, geri kalan süre için Konsey gelecek kongrede yeni birisi seçilecektir.

3. Konsey yılda en az bir kere toplanacaktır. Başkan veya onun bulunmaması halinde kıdemli Başkan Yardımcısı bütün Konsey toplantılarına başkanlık edecektir.

4. Konsey ilk toplantısında, Başkanın bulunmaması halinde konseye başkanlık etme maksadı için Başkan Yardımcılarından birisini kıdemli Başkan Yardımcısı olarak aday gösterecektir. Başkan Yardımcıları fahri mevkilere sahip olacaklar ve Konseyin diğer üyeleri ile (Başkan ve yukarıdaki şekilde kıdemli Başkan yardımcısı dışında) eşit haklara sahip olacaklardır.

5. Başkan ve Konseyin her üyesinin bir oy hakkı olacaktır. Oylamada eşitlik olması halinde, başkan ikinci bir ay kullanabilecektir.

6. Konseyin yetkileri aşağıdakileri kapsayacaktır:

- a. Bir üyeyi, (kural 4-2)'nin hükümlerine göre geçici üyeliğe seçmek,
- b. (Kural 11)'in hükümlerine göre bir üyeyi askıya almak veya bir üyeye karşı zorlayıcı tedbirler almak.
- c. Bütün kurallarla ilgili acil konularda kararlar almak. Böyle bir kararı gelecek Kongreye bildirilmesi şarttır.
- d. Bir acil kararı gerektiren, büyük önemi haiz bir özel durumla uğraşmak için özel bir kongre toplamak.
- e. Federasyon işlerinin idaresinde, mali konularda, acil durumda rol oynama yetkisini, uygun olduğu şekilde Başkan veya Fahri Veznedara vermek. Böyle bir durumda Konseyin bu şekilde alınan bir karardan ilk fırsatta haberdar edilmesi şarttır. Başkan ve Fahri Haznedar bu şekilde maruz kalınan bir kayıp hususunda kendilerine Federasyon fonlarından ödeme yapılmasına hak kazanacaklardır.
- f. (Kural 55-61) (Bölüm III)'e göre yapılan usul kurallarını kabul etmek, reddetmek veya değiştirmek.

7. Konseyin görevleri aşağıdakileri kapsayacaktır:

IAAF işlerini idare etmek

1. İki yılda bir yapılan kongrenin her birine, önceki devre için kontrol edilmiş cetveller ve gelecek iki yıl için bir bütçe ile birlikte bir rapor vermek.
2. Üye veya komitelerden gelen ve kongrede tartışılması gereken önerileri incelemek ve bunlar hakkında kendilerinin uygun addettikleri raporlar vermek ve kendilerinin uygun addettikleri diğer önerileri kongreye sunmak.
3. Kongre veya Konsey tarafından verilen cezalardan üyeleri haberdar etmek.
4. Dünya, Olimpiyat veya Kongrenin tanımayı kararlaştırdığı diğer amatör rekorların bir kütüğünü tutmak.
5. Olimpiyat oyunlarında atletizm teknik organizasyonunu kontrol ve idare etmek.
6. Olimpiyat oyunları, dünya şampiyonaları ve dünya kupası müsabakaları için teknik delegeleri ve Yöre veya Grup oyunları ve şampiyonaları veya kıtalararası maçlarda resmi IAAF temsilcisini tayin etmek. Bu temsilci mümkünse konseyden olacak ve IAAF kurallarına riayet edilmesini sağlayacaktır.
7. Konsey ve IAAF Komitelerinin bütün toplantılarında bulunması gereken Genel Sekreteri tayin etmek. Genel sekreter maaşlı olacak, ancak oy kullanmaya hak kazanmayacaktır. Genel sekreter, başkan ve fahri veznedarın onayı ile büro için personelin işe alınmasına karşı sorumlu olacaktır. Konsey IAAF işlerinin idaresi için kendisinin gerekli addedebildiği fahri yardımcılarını da tayin edecektir.
8. Antrenörlerin, hakemlerin vs.nin eğitimde yardım isteyen üyelerin yararına bir gelişim programını teşvik etmek.
9. Gelişme programının idaresi için özel sorumluluk almak veya Kongrenin genel kontrolüne tabi olan başka bir özel görev yapmak için bir veya daha fazla başkan yardımcısını veya konsey üyelerini görevlendirmek.
10. Komitenin mevcut üyelerinin tavsiyesi üzerine Tıp Komitesi üyelerine tayin etmek.
11. Doğrudan IAAF tarafından düzenlenen ve (Kural 12-1'de) tanımlanan müsabakaların tarih ve yerlerini kararlaştırmak.

12. Federation Internationale'de Medecine Sportive, Union Internationale'de Pentathlon Moderne ve benzer kuruluşlara diğer temsilcileri atamak.

8. IAAF Başkanı görevinden dolayı bütün yöre derneklerinin icra konseyinin bir yesi olacaktır.

9. IAAF Konseyinin bir yesi hak olarak kendi Ulusal Federasyonunun icra heyetinin ve konseyinin bir yesi olacaktır. Bir kimse görevinden dolayı Ulusal Federasyon Genel Kuruluna da katılacaktır.

KURAL 6

Kıtasal Yreler

1. (Kural 4-5) altında listelenen altı grubun her biri için Kıta, Yöre veya Grup Dernekleri, Konfederasyonları veya Komiteleri teşkil edebilir.

Komiteler durumunda, bunlar bölgesel kongreler tarafından seilecekler ve bütün seçimlerin sonucu Genel Sekretere bildirilecektir.

Bu dernek, konfederasyon veya komitenin her biri kendi tüzük ve yetkileri (bütün durumlarda onun kendi yöresi içinde uygulamaya yönelik olan ve hiçbir anlamda bir IAAF kuralı ile çatışmayan) ile ilgili kendi kurallarını hazırlayacaktır. Bu kuralların ve daha sonraki başka değişikliklerin onay için Konseye sunulmaları ve değişiklik veya onama için gelecek kongreye havale edilmeleri şarttır. Dernek, konfederasyon ve komiteler her iki yılda bir kongreye faaliyetleri hakkında ayrıntılı, yazılı raporlar verecektir.

2. Eğer cari yıl için aidatları denmemişe, üyelerin yöre veya grup Şampiyonaları veya oyunları düzenlemelerine veya bunlara katılmalarına müsaade edilmeyecektir. Eğer yenin aidatı cari yıl için ödenmediği takdirde, bir üyenin temsilcisi de Kıtasal Dernek, Konfederasyon veya Komitenin toplantısına katılamaz.

3. İstifa ile veya başka Şekilde herhangi bir zamanda Yöre Grup temsilcisi olarak bir ay içinde gelecek kongreye kadar görev yapacak bir temsilciyi seçmek için bir seçim düzenleyecektir.

KURAL 7

Kongre

1. IAAF Kongresi, Konsey, Fahri mr Boyu Başkanlar, Fahri mr Boyu Başkan Yardımcıları, Fahri mr Boyu Şahsi yeler ve her bir üyeden ten fazla olmayan delegelerden oluşacaktır.

2. Bir IAAF Kongresi iki yılda bir toplanacaktır ve bu kongrenin tarih ve yeri önceki kongre toplantısında kararlaştırılacaktır.

Dünya şampiyonaları ile birlikte IAAF Tüzük ve Seçim Kongresi yapılacaktır.

Normal olarak Dünya Kupası ile birlikte bir seçici kongre yapılacak ve bu kongre esas itibarıyla Teknik Kurullar ve Müsabaka Yönetmeliklerine ilaveler ve bunlardaki değişiklikler ile ilgilenecektir.

Bütün kongre delegelerine uygun olan yerlerde Dünya Şampiyonalarını veya Dünya Kupasını seyretmek için stadyumda bir özel yer sağlanacaktır.

3.Konsey tarafından bir özel kongre toplanabilir ve eğer üyelerin üçte birinden çoğu Genel Sekretere yazılı olarak böyle bir toplantı istediklerini ve bunun sebebini belirten bir başvuruda bulunursa, bu özel kongre bu şekilde toplanacaktır. Konsey, yukarıda adı geçen başvurunun alınmasından itibaren üç ay içinde bir özel kongreyi toplanmaya davet edecektir.

4.Sadece cari yıl için aidatlarını ödemiş olan üyeler kongre toplantısına katılabilirler.

5.Üyeler sadece delegelerle temsil edileceklerdir. Kongre toplantısının başlamasından önce üyelerin kendi delegelerinin adlarını Genel Sekretere yazılı olarak teyid etmeleri şarttır.

Bir üye kongrede sadece birisinin oyu tutanağı geçirilecek, en çok üç delegeyle bir profesyonel olarak yarışmamış olacaktır.

6.Bir delege temsil ettiği üyenin ülke veya toprağının bir vatandaşı olarak bir profesyonel olarak yarışmamış olacaktır.

Bir delege sadece bir üyeyi temsil edebilir.

Bir konsey üyesi kongrede bir delege olarak kendi üyesini temsil edemez.

7.Kongre, kesinlikle Kongre Prosedür kurallarına göre yapılacaktır.

8.Mevcut ülkelerin sayısı doğrulandıktan hemen sonra, ilk oylama gücü ilan edilecektir ve kongredeki delegelerden konsey tarafından aday gösterilen seçim kontrolörlerinin tayini onaylanacaktır.

9.Bundan sonra (Kural 4-2) altında konsey tarafından geçici olarak verilen üyeliğin doğrulanması üzerinde oylama yapılacaktır.

10.İkinci oylama gücü ilan edildikten sonra, seçimler yapılacaktır.

Bütün aday göstermeler Genel Sekretere kongre tarihinden en az üç ay önce verilmiş olacaklardır. Aday göstermeler sadece üyeler tarafından yapılabilir ve bir Yöre Grup Temsilcisi durumunda sadece o ilgili gruptaki üyeler tarafından yapılabilir.

Kongrenin bitimine kadar hiçbir seçim yürürlüğe girmeyecektir. Dünya şampiyonaları ile çalışan bir kongrede seçilen Konsey ve Komiteler şampiyonalardan sonra görev alacaklardır.

Seçimler aşağıdaki sırada yapılacaktır:

I. Başkan

II. 4 Başkan Yardımcısı

Geçerli olacak bütün oy pusulalarının 4 aday için, (ne daha fazla ve ne de daha az) oy kaydetmeleri şarttır. Eğer dört başarılı adayın üçü aynı yöre grubundan bulunursa, bu durumda sadece en çok oy alan ikisi seçilmiş ilan edilecek ve gelecek seçimde sadece diğer yöre grubunun adayları katılabilecektir.

III. Fahri Haznedar

IV. Yöre Grup Temsilcileri

Her bir yöre grubu için ayrı bir seçim yapılacak ve sadece (Kural 4-5) altındaki gruba dahil edilen üyeler oy kullanmaya uygun olacaklardır.

V. Kişisel Üyeler

Bütün oy pusulularının geçerli olması için 11 aday için, (ne daha fazla ve ne de daha az), oy kaydetmeleri şarttır.

VI. Komiteler

Hakem Komitesi, Teknik Komite, Kadınlar Komitesi, Yürüme Komitesi, Kır ve Yol Koşusu Komitesi, Veteranlar Komitesi ve gerektiği şekilde kongre tarafından tayin edilen başka bir komite.

11. Konsey'de bir ülke veya topraktan birden fazla üye bulunamaz.

12. (Kural 7-10) altında yapılan seçimler birinci turda kullanılan oyların bir mutlak çoğunluğunu ve ikinci turda bir basit çoğunluğunu gerektirecektir.

13. Bir seçim sırasında boş kadrolardan daha az aday varsa, Başkan Kongredeki üyeleri daha fazla aday göstermeye davet edebilir.

14. Bir mevki için başarısız olan bir aday, eğer bu şekilde aday gösterilirse, başka bir mevki için daha sonraki bir seçime dahil edilebilir.

15. IAAF'a yapılan değerli hizmetleri kabul ederek, konseyin tavsiyesi üzerine, kongre oy kullanma yetkileri olmadan, Fahri Ömür Boyu Başkanlar, Fahri Ömür Boyu Başkan Yardımcılarını ve Fahri Ömür Boyu Kişisel Üyeleri seçme hakkına sahip olacaktır.

16. Ayrıca kongre, konseyin tavsiyesi üzerine, aşağıdaki ödülleri verebilir:

(I) IAAF Veteran Rozeti

IAAF faaliyetleri içindeki dünya atletizmin amacına uzun ve değerli hizmet için. Normal olarak ve her kongre için 8 adet verilecektir.

(II) Yararlılık Plaketi

Yöre grup faaliyetleri içindeki Pist ve Alan Yarışmaları amacına değerli hizmet için, yöre grupları tarafından önerilecektir.

(III) Şöhret salonuna kabul

Ünlü atletlerin istisnai, değerli performansları için,

Fahri Ömür Boyu görevli ve üyelere olduğu gibi yukarıdaki ödülleri alanların hepsine bir uygun IAAF diploması verilecektir.

17. Sadece kongre bir kuralı değiştirme, düzeltme veya ona ilave yapma yetkisine sahip olacaktır. Bu yetkilerin (Kural 10'a) göre kullanılması şarttır. Kongre üyeleri askıya alma ve onlara başka müeyyideler uygulama ve eski durumuna getirme yetkisine sahip olacaktır. Bu yetkilerin (Kural 11'e) göre kullanılması şarttır.

18. Sadece kongre doğrudan IAAF tarafından düzenlenen yeni özel yarışmaların ve yeni müsabakaların yapılması üzerinde karar alma hakkına sahip olacaktır. Mesela IAAF'ın resmi müsabaka programındaki yeni özel yarışmalar olduğu kadar Dünya Şampiyonaları ve Dünya Kupaları.

19. IAAF Konseyi Kongre'de bulunacak, fakat hiçbir konsey üyesi kendi üyesini temsil etmeyecektir. Konsey üyeleri konuşabilirler fakat oy kullanamazlar.

20. Fahri başkanlar, Fahri Ömür Boyu Başkan yardımcıları ve Fahri Ömür Boyu Şahsi Üyeler kongrede bulunabilirler ve konuşabilirler, fakat oy kullanamazlar.

KURAL 8

Komiteler

1. Kongre tarafından başka şekilde kararlaştırılmadığı takdirde, tayin edilen Tıp Komitesi hariç bütün komiteler dört yıllık bir süre için seçilecektir.

2. Başkan bütün komitelerin görevsiz üyesi olacaktır.

3. En azından aşağıdaki komiteler mevcut olacaktır.

Teknik Komite : Müsabaka kuralları ile ilgili bütün sorunların havale edileceği Teknik Komite, bir başkan ve 15 kişiden oluşacaktır.

Kadınlar Komitesi : Kadın atletizmi ile ilgili bütün sorunların havale edileceği Kadınlar Komitesi bir Başkan ve 10 kişiden oluşacaktır.

Yürüyüş Komitesi : Yürüyüş ile ilgili bütün sorunların havale edileceği yürüyüş komitesi bir başkan ve 10 kişiden oluşacaktır.

Kır ve Yol Koşu Komitesi : Kır ve Yol Koşusu ile ilgili bütün soruların havale edileceği Kır ve Yol Koşu Komitesi bir başkan ve 10 kişiden oluşacaktır.

Veteran Komitesi : Veteran atletlerle ilgili bütün soruların havale edileceği Vetran Komitesi bir başkan ve 10 kişiden oluşacaktır.

Tıp Komitesi : Atletlerin tıbbi yapısı ile ilgili bütün soruların havale edileceği Tıp Komitesi bir başkan ve 112'ye kadar kişiden oluşacaktır.

4. Bütün komiteler Genel Sekreter tarafından çağrıldıkları zaman toplanacak ve onların tavsiyeleri kongreye bildirilecektir.

Bir yöre bir Komite'de temsil edilmezse, o yöre Grubu gelecek seçime kadar o komite için bir ilave kişiyi görevlendirecektir.

5. Kişisel üyelerin farklı ülke veya topraklardan gelmesi şarttır.

6. Mensup olduğu üyenin cari yıl için aidatı ödenmediği takdirde hiçbir komite üyesi hiçbir toplantıya katılamaz.

KURAL 9

Lisanlar

Bütün kongre toplantısında her üye kendi lisanını konuşabilir. İngilizce ve Fransızcaya ilave olarak Arapça, Almanca, Rusça ve İspanyolca da simultane tercüme yapılması şarttır. Simultane tercüme mümkünse ve bunun masrafı ilave lisana veya lisandan yapılabilir.

Tüzük ve Kural ve Yönetmelikler, Tutanaklar, Raporlar ve diğer haberleşmeler konseyin kararlaştıracığı lisanlarda olacaktır.

Bir metnin yorumlanmasında farklılık bulunması durumunda İngilizce metin kabul edilecektir.

KURAL 10

Kurallarda Değişiklikler

Tüzük Kuralları

1. (a) Bu konsey tarafından önerilmediği takdirde, Bölüm II (Tüzük) deki bir kuralı değiştirme önerisinin, inceleneceği kongreden en az altı ay önce biy üye veya bir Yöre Konseyi veya Yöre Kongresi tarafından Genel Sekretere sunulması şarttır.

Konsey tarafından önerilen de dahil, bütün öneriler kongreden en az dört ay önce Genel Sekreter tarafından üyelere gönderilecektir.

(b) Kabul edilmesi için, bu önerilerin kullanılan oyların üçte ikisini alması şarttır ve bu üçte ikisinin bütün IAAF üyelerinin toplam gücünün en az yarısını da temsil etmesi şarttır.

(c) Kongre kararında önemli değişiklik yapılmaması şartı ile, kongreden geçen kuralların ifadesinde daha sonraki gerekli değişiklikler sadece Başkan (veya bu amaçla onun tarafından görevlendirilen bir konsey üyesi) veya genel sekreter tarafından yapılabilir.

Teknik ve Diğer Kurallar

2.(a) Bir teknik kural veya diğer kuralı değiştirme önerisinin (bu konsey tarafından önerilmediği takdirde) inceleneceği kongreden en az altı ay önce Genel Sekretere sunulması şarttır.

Bir teknik kuralı değiştirme önerisi sadece bir üye veya konsey veya bir konsey üyesi veya bir daimi komite tarafından verilebilir.

(b) Teknik kurallardaki değişiklikler normal olarak sadece Dünya Kupası sırasında her dört yılda bir kongre tarafından incelenecektir.

Bununla beraber, teknik kurallardaki acil değişiklik önerilen bu zamanda yapılabilir ve bunların kongre öncesi altı aydan daha geç Genel Sekretere ulaşmalar dahi gelecek kongrede görüşülüp doğrulanmaları şarttır.

(c) Teknik komitenin önerilerini içeren bir rapor her kongreden en az üç ay önce bütün üyelere dağıtılacaktır.

(d) Konseyin (Kural 5-6c) altındaki bir acil konu olarak bir teknik kuralı veya başka bir kuralı değiştirme yetkisini kullanmış olduğu durumda, bu değişikliğin de gelecek kongreye bildirilmesi ve onun tarafından doğrulanması şarttır.

(e) Bir teknik kurala değişiklik kongre tarafından kabul edildiği veya konsey tarafından (Kural 5-6c) altında bir acil konu olarak kararlaştırıldığı zaman, değişikliğin uygulanması için bir tarihin belirtilmesi ve bu tarihin bütün üyelerin değişikliği aynı anda yürürlüğe koymaları için yeterli zaman vermesi şarttır. Bu tarih normal olarak gelecek 1 nisan olacaktır.

(f) Kongre kararında önemli değişiklik yapılmaması şartı ile kongreden geçen teknik kuralların ifadesinde daha sonraki gerekli değişiklikler sadece Teknik Komite Başkanı (veya bu maksat için onun tarafından görevlendirilen bir Teknik Komite Üyesi) veya Genel Sekreter tarafından yapılabilir.

3.Paragraf 10-1 (c) ve 10-2 (f) de belirtilen değişiklikler ilk fırsatta konseye ve gerekiyorsa kongreye bildirilecektir.

4.Kongre tarafından yapılan değişiklikleri içeren kitabın aynı yılın 31 Aralığından önce İngilizce ve gelecek yılın 31 Ocakına kadar Fransızca olarak yayınlanması şarttır.

KURAL 11

Kurallar İçin Yetkili Makam

Konsey IAAF kurallarının yorumcusu olacaktır.

IAAF kuralları altında şart koşulmayan bütün konular konsey tarafından karara bağlanacaktır. Yasal konulardaki kararlar sadece kongre onayı verildikten sonra geçerli olacaktır.

KURAL 12

Uluslararası Karşılaşmalar-Yurtdışında Müsabakaya Kaitılan Yarışmacılar Yarışmacıların Kalifikasyonu

1. Aşağıdaki uluslararası karşılaşmalarda, IAAF kural ve yönetmeliklerinin uygulanması şarttır:

- a. Olimpiyat oyunları, dünya şampiyonaları ve dünya kupaları,
- b. Yöre veya bölgedeki bütün IAAF üyelerine açık olan Kıta, Bölge veya Yöre şampiyonaları veya kupaları (yani sadece atletizm müsabakalarını kapsayarak, IAAF'nin tek kontrole sahip olduğu şampiyonalar).
- c. Grup Oyunları (yani, birkaç sporda müsabakaların yapıldığı ve bu sebepten dolayı IAAF'ın tek kontrole sahip bulunduğu Yöre ve Grup Oyunları).
- d. İki veya daha fazla üye veya üyeler karması arasındaki maçlar.
- e. IAAF tarafından özel olarak onaylanan uluslararası davet karşılaşmaları Kural 13.3(b)'ye bakınız.
- f. Bir Yöre Grup Derneği tarafından özel olarak onaylanan uluslararası davet karşılaşmaları.
- g. Yabancı atletlerin katılabileceği şekilde bir üye tarafından özel olarak onaylanan diğer karşılaşmalar.
- h. Bütün uluslararası karşılaşmaların veya bir yabancı atletin katıldığı karşılaşmaların IAAF veya bir üye tarafından onaylanması şarttır.

12.1 (e)'de belirtilen onayı almak için, bu üyenin izin için karşılaşma organizatörü adına IAAF'a başvurması şarttır. (Kural 13-3 (b)'ye bakınız.

Yukarıda (kural 12-1(e), 1(f) veya 1(g) altında bir uluslararası karşılaşmanın onayından önce, IAAF, Yöre Grup Derneği veya üyenin başvuru sahibinden aşağıdakiler hususunda bir yazılı taahhüt alması şarttır.

EK 2 : ERKEKLER OLİMPİYAT REKORLARI

ERKEKLER OLİMPİYAT REKORLARI

100m	9.84	Donovan BAILEY	CAN	Atlanta	1996
200m	19.32	Michael JOHNSON	USA	Atlanta	1996
400m	43.49	Michael JOHNSON	USA	Atlanta	1996
800m	1:42.58	Vebjoern RODAL	NOR	Atlanta	1996
1500m	3:32.53	Sebastian COE	GBR	Los Angeles	1984
5000m	13:05.59	Said AOUITA	MAR	Los Angeles	1984
1000m	27:07.34	Haile GEBRSELASSIE ETH		Atlanta	1996
Maraton	2:09:21	Carlos LOPES	POR	Los Angeles	1984
110m Eng.	12.95	Allen JOHNSON	USA	Atlanta	1996
400m Eng.	46.78	Kevin YOUNG	USA	Barcelona	1992
3000m Eng.	8:05.51	Julius KARIUKI	KEN	Seoul	1988
20km Yürüyüş	1:19:57	Jozef PRIBILINEC	TCH	Seoul	1988
50km Yürüyüş	3:38:29	Vyacheslav IVANENKO	URS	Seoul	1988
Yüksek Atl.	2.39	Charles AUSTIN	USA	Atlanta	1996
Sırkla Yük.Atl.	5.92	Jean GALFIONE	FRA	Atlanta	1996
Uzun Atl.	8.90	Bob BEAMON	USA	Mexico	1968
3 Adım Atl.	18.09	Kenny HARRISON	USA	Atlanta	1996
Gülle atma	22.47	Ulf TIMMERMANN	GDR	Seoul	1988
Disk Atma	68.82	Jürgen SCHULT	GDR	Seoul	1988
Çekiç Atma	84.80	Sergey LITVINOV	URS	Seoul	1988
Cirit Atma	89.66	Jan ZELEZNY	TCH	Seoul	1992
Dekatlon	8847	Daley THOMPSON	GBR	Los Angeles	1984
4x100m	37.40		USA	Barcelona	1992
4x400m	2.55.74		USA	Barcelona	1992

EK 3 : BAYANLAR OLİMPİYAT REKORLARI

BAYANLAR OLİMPİYAT REKORLARI

100m	10.62	Florence GRIFFITH-JOYNER	USA	Seoul	1988
200m	21.34	Florence GRIFFITH-JOYNER	USA	Seoul	1988
400m	48.25	Naria-Jose PEREC	FRA	Atlanta	1996
800m	1.53.43	Nadezhda OLIZARENKO	URS	Moskow	1980
1500m	3.53.96	Paula IVAN	ROM	Seoul	1988
3000m	8.26.53	Tatyana SAMOLENKO	URS	Seoul	1988
5000m	14.59.88	Junxia WANG	CHN	Atlanta	1996
10000m	31.01.63	Fernanda RIBEIRO	POR	Atlanta	1996
Maraton	2.24.52	Joan BENOIT	USA	Los Angeles	1984
100m Eng.	12.38	Yordanko DONKOVA	BUL	Seoul	1988
400m Eng.	52.82	Deon HEMMINGS	JAM	Atlanta	1996
10km Yürüyüş	41.49	Yelena NIKOLAYEVA	URS	Atlanta	1996
Yüksek Atlama	2.05	Stefka KOSTADINOVA	BUL	Atlanta	1996
Uzun Atlama	7.40	Jackie JOYNER-KERSEE	USA	Seoul	1988
3 Adım Atlama	15.33	Inessa KRAVETS	UKR	Atlanta	1996
Gülle Atma	22.41	Ilona SLUPIANEK	GDR	Moskow	1980
Disk Atma	72.30	Martina HELLMANN	GDR	Seoul	1988
Cirit Atma	74.68	Petra FELKE	GDR	Seoul	1988
Heptatlon	7291	Jackie JOYNER-KERSEE	USA	Seoul	1988
4x100m	41.60		GDR	Moskow	1980
4x400m	3.15.17		URS	Seoul	1988

EK 4 : ERKEK OLİMPİK DİSİPLİNLERİN OLİMPİYATLARA KATILIMI

ATLETİZMERKEKLER 1896-1996

Branş	1896	1900	1904	1908	1912	1920	1924	1928	1932	1936	1948	1952	1956	1960	1964	1968	1972	1976	1980	1984	1988	1992	1996	Toplam
100m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
200m	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	22
400m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
800m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
1500m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
5000m	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
10000m	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
110m Engelli	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
400m Engelli	-	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
3000 Steeple	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
20 km Yürüyüş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12
50 km Yürüyüş	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	14
4 x 100m	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
4 x 400m	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Yüksek Atlama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Uzun Atlama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
3 Adım Atlama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Sırtla Y. Atlama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	22
Gülle Atma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Disk Atma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Cirit Atma	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Çekiç Atma	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Dekatlon	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Maraton	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	23
Toplam	12	16	17	18	20	22	22	22	23	23	23	23	24	24	24	24	24	23	24	24	24	24	24	

**EK 5 : BAYAN OLİMPİK DİSİPLİNLERİN OLİMPİYATLARA
KATILIMI**

ATLETİZM BAYANLAR 1928-1996

Branş	1928	1932	1936	1948	1952	1956	1960	1964	1968	1972	1976	1980	1984	1988	1992	1996	Toplam
100m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
200m	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	13
400m	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
800m	X	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	11
1500m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	7
3000m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-	3
5000m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	1
10000m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	3
10 km Yürüyüş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	2
80m Engelli	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	8
100m Engelli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	7
400m Engelli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	4
4 x 100m	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
4 x 400m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	7
Yüksek Atlama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
Uzun Atlama	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	13
3 Adım Atlama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	1
Gülle Atma	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	13
Disk Atma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
Cirit Atma	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	15
Pentation 5'li	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	5
Heptation 7'li	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	4
Maraton	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	4
Toplam	5	6	6	9	9	9	10	12	12	14	14	14	17	18	19	20	

DİZİN**A**

Abebe Bikila, 52, 53, 55
 Adrenalin, 80
 Aerodinamik, 79
 Afganistan, 62
 Al Oeter, 58
 Alberto Juantoreno, 61
 Alvin Kraenzlein, 28
 AMSTERDAM, 36
 Antik, 2, 3, 4, 7, 12, 25, 36, 51, 65, 68
 antrenman, 2, 73, 74, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 89, 108,
 126, 127
 Antrenörl, 83
 ANVERS, 33
 Archie Hahn, 28
 Atina, 7, 8, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 43, 51, 54, 68,
 89
 ATLANTA, 68
 ATLETİZM, 22, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 38, 41, 46,
 56, 58, 60, 62, 63, 65, 66, 68, 71, 92, 109, 128, 137,
 146
 Averoff, 26
 Aztek, 56

B

Baron Pierre de Coubertin, 5, 8, 31, 153
 Ben Johnson, 66
 BERLİN, 41
 Beslenme, 84, 85, 157
 Betty Cuthbert, 56
 Bilim, 73, 74, 76, 79, 157, 159
 Biyolojik Ritm, 80
 Biyomekanik, 74
 Blankers Koen, 46
 Bob Beamon, 57, 75
 Boulmarka, 67
 boykot, 59, 61, 62

C

Carl Lewis, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 75

Charles Paddock, 34
 CITIUS, ALTIUS, FORTIUS, 6
 Cirit, 79, 89, 141, 149

D

dayanıklılık, 84, 126
 Dekatlon, 29, 146, 148
 Donovan Bailey, 69
 doping, 16, 30, 61, 63, 65, 66
 Doranda Pietri, 30

E

Eddie Tolan, 39
 Edmoses, 64
 Edwin Flack, 25, 26
 ekecheiria, 3
 Emil Zatopek, 46, 48
 ergogencaid, 85
 Evelyn Ashford, 64

F

Fair-Play, 10, 65, 159
 fiberglass, 79
 Florence Griffith-Joyner, 66
 Fosbury, 58
 Foto-finiş, 34
 FSFI, 36

G

Gymnasium, 2

H

Haile Gebrselassle, 69
 Hami, 77
 Harry Edwards, 56
 heptatlon, 70, 152
 hijyen, 81
 Hirohito, 54
 Hitler, 41, 43, 44, 45

I

IAAF, 18, 19, 20, 31, 60, 158
 IOC, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 23, 32, 36,
 37, 39, 41, 43, 44, 46, 52, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62,
 65, 157, 158
 Irena Szewinska, 61
 ISF, 15, 16, 17
 IYRU, 18, 19

J

James B.Connolly, 24
 Jan Zelezny, 70
 Jesse Owens, 44, 45, 63
 Jim Hines, 57
 Jim Thorpe, 31, 32
 Jockie Joyner-Kersee,, 70
 Johannes Kolehmainen, 32
 John Carlos, 56

K

karbonhidrat, 84, 85
 kinetik enerjiye, 79
 Kondilis, 43
 kuvvet, 136, 145, 152

L

L.Marveyev, 82
 Lasse Viren, 60, 61
 Lightbody, 28
 Linford Chirstie, 67
 LONDRA, 29, 46
 LOS ANGELES, 38, 63
 Lougi Becalli, 44

M

maraton, 25, 26, 28, 29, 30, 33, 36, 38, 39, 50, 52, 53, 60,
 61, 64, 70
 Maraton, 26, 28, 40, 63, 88, 119, 126
 Marie Jose-Perec, 69
 Mary Decker, 64
 MELBOURNE, 50

Mevsim, 76
 MEXICO, 56
 Michael Johnson, 68, 69
 Miru Yifter, 62
 model, 75, 89
 MONTREAL, 60
 MOSKOVA, 62
 MÜNİH, 58

O

Olimpia, 2
 Olimpiyat Ateşi, 10
 Olimpiyat Bayrağı, 11
 Olimpiyat Ödülleri, 13
 Olimpiyat Sloganı, 12
 Olimpiyat Yemini, 12
 Olimpizm, 6, 9, 72, 157
 OLİM-POS, 2

P

Palestra, 2
 Paova Nurmi, 34
 PARİS, 27, 34
 Pentatlon, 3, 18, 35, 150
 performans, 68, 72, 74, 77, 80, 81, 85, 89, 90, 148
 Peter Snell, 53, 55
 Pietro Mennea, 63
 PRC, 60
 puvan seviyesi, 77

R

regresyon, 85
 REKOR, 72
 Robert Garrett, 24
 ROMA, 51
 Roy C.Ewry, 27
 Rüzgar, 68, 76, 159

S

Said Aouita, 64
 SAINT LOUIS, 28
 Sebastian Coe, 62

sentetik, 78, 108

SEOUL, 65

Sırık, 79

Sloane, 6, 7, 24

Sohn Kee-Chung, 45

Spiridon Louis, 26

Stefka Kostadinova, 70

Stella Walsh, 40

Steve Ovett, 62, 64

Stevlana Masterkova, 69

STOKHOLM, 31

sürat, 48, 76

S

Şipka, 76

T

teknoloji, 74, 78

Terörizm, 59

Thomas Burke, 25

TOKYO, 54

Tommie Smith, 56

Torre, 88

U

U.S.F.S.A., 5

W

Waldemar Clerpinski, 63

Wilma Rudolph, 53

Y

Yetenek Seçimi, 82

Yoshinori Sakai, 54

Yönetmel yapı, 17

Yükselti, 74, 75

Z

Zemin, 78

Zenci, 77

Zeus, 2, 3, 8, 51